

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO.

IX

KERTOMUS
KOULUHALLITUKSEN JA OPPIKOULUJEN
TILASTA JA TOIMINNASTA

LUKUVUOSINA 1919—1924

KOULUHALLITUKSEN JULKAISEMA

HELSINKI 1930
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Sisällysluettelo.

	Siv.		Siv.
Johdanto	1	Jatko-opistot	23
 Kouluhallituksen oppikouluosasto sekä oppikoulut 1. 9. 1919—1. 8. 1920. — Kouluhallituksen oppikouluosaston ja ruotsinkielisen osaston yhteiset asiat sekä oppikouluosaston erikoiset asiat ynnä suomenkieliset ja vieraskieliset oppikoulut 1. 8. 1920—31. 8. 1924.		Helsingin suomenkieliset tyttökoulun yliopistoon johtavat jatkoluokat	24
 <i>Kouluhallitus.</i>		<i>Kurssiennätykset ja yksityisten aineiden opettamista koskevia seikkoja.</i>	
50-vuotis-juhla	9	Tyttökoulujen ja tyttölyseoiden kurssiennätykset	25
Ruotsinkielisen osaston perustaminen kouluhallitukseen	9	Lukioluokkien kurssiennätykset luonnonhistoriassa ja maantieteessä	25
Kouluhallituksen tilastotoimiston yhdistäminen tilastolliseen päätoimistoon	9	Kreikkalais-katolinen uskonnonopetus	25
Kysymys kouluhallituksen uudestaan järjestämisestä	10	Äidinkielen opetusta koskevia asioita	26
Asetus 10. 3. 1924	10	Esperanton opetus	26
Erinäisten määrärahojen siirtäminen kouluhallituksen käytettäväksi	12	Ranskan kielen opetus	26
Kouluhallituksen vinttikerroksen osittainen sisustaminen	13	Matematiikan opetus	26
Kouluhallituksen viisivuotiskertomukset	13	Voimistelun, terveysopin ja raittiusopin opetus	26
Virastoaika	13	Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opetus	27
Virkamiesnimikirja	13	Laulun ja musiikin opetus	27
Retkeilylautakunta	13	Veiston opetus	28
Kouluhallituksen ylijohtajan virka	14	Käsityöopetus	28
Kouluhallituksen kamreerikonttorin ja tiloitomiston virkailijat	14	Kotitalousopetus	28
Harjotusaineiden tarkastajan virat	15	<i>Koulujen sisäisiä oloja koskevia seikkoja.</i>	
Kouluhallituksen tilastotoimiston virat	15	Rehtorintoimi ja opettajakollegion kokoonpano	29
Oppikouluosaston virat	15	Valitusoikeus nimitysasioissa	29
Opettajaneuvosto	17	Oppilaiden terveydellisiä oloja koskevia kysymyksiä	30
Yleinen opettajakokous	19	Koulujen taloutta koskevia kysymyksiä	30
<i>Oppikoulun järjestysmuodon perusteet</i>	20	Koulutalojen käyttäminen asuntopulan lieventämiseksi	30
<i>Eri koulumuodot.</i>		Rinnakkaisluokat ja oppilasluku	31
Kaksoislyseot	21	Oppilasluku vapaaehtoisissa aineissa	31
Koelyseot	21	Tyttökouluihin otettavien oppilaiden ikä	31
Tyttööppilaiden ottaminen poikakoulujen lukioluokille	23	Päivittäinen luku-aika	31
		Loma-aikojen ja lukukausien pituus	32
		Koulujen vuosikertomukset	32
		Oppikoulutilasto	32
		Päästö- ja erotodistukset	32
		Luokan ulkopuolella suoritettavan työn laskeeminen	33
		Lakkautuspalkkalaiset	33
		Erinäiset opettajanvirat	33
		Uusia virkoja	34

	Siv.		Siv.
Virkasyytteitä	34	Kertakaikkinen kalliinajanlisäys vuodelle 1922	57
Suomen kouluviraston eläkekassa	34	Kalliinajanlisäys vuodelle 1923	58
Uudet oppikirjat	34	Kalliinajanpalkkauksen järjestelyjä maalisk.—	
Tekijäpalkkioita	35	jouluk. 1923	59
<i>Ylioppilastutkinto</i>	35	Palkkauslaki 29. 10. 1923	60
<i>Kielilaki</i>	36	Palkkausasetus 31. 1. 1924	61
<i>Uudet valtion koulut.</i>		Palkkauslain ja -asetuksen aiheuttamia toimen-	
Vuosina 1918, 1919 ja 1920 valtion huostaan		piteitä	63
otetut yksityiskoulut ja uudet valtionkoulut	37	Opetusvelvollisuus ja virantoimituspalkkiot ..	63
Kouluihin ilman hakemusta nimitetyt opettajat	38	Lakkautuspalkkalaiset ja eläkettä nauttivat ..	65
Uusien koulujen lukusuunnitelmat	39	<i>Yksityiskoulut.</i>	
Kajaanin yhteislyseo	39	Valtioapujen kalliinajanlisäykset	65
Oulun yhteislyseo	39	Vuoteen 1919 kohdistuva ylimääräinen kalliin-	
Viisivuotissuunnitelma 1921—1924	39	ajanlisäys sekä vuoteen 1920 kohdistuva kalliin-	
Lahden lyseo	40	ajanavustus	65
Käkisalmen keskikoulu	40	Vuoteen 1920 kohdistuva ylimääräinen kalliin-	
Helsingin toinen suomalainen tyttökoulu	40	ajanlisäys	66
Porvoon, Kristiinankaupungin ja Rovaniemen		Vuoteen 1921 kohdistuva kalliinajanavustus	66
keskikoulut	40	Vuoteen 1921 kohdistuva ylimääräinen kalliin-	
Viisivuotishjelma 1925—1929	41	ajanlisäys	66
<i>Rakennusasioita.</i>		Vuoteen 1922 kohdistuva kalliinajanlisäys ..	67
Yleiset rakennusohjelmat	42	Vuoteen 1922 kohdistuva ylimääräinen kalliin-	
Uudenmaan läänin oppikoulujen rakennukset	43	ajanavustus	67
Turun ja Porin läänin oppikoulujen		Vuoteen 1923 kohdistuva kalliinajanlisäys ..	67
rakennukset	45	Vuoteen 1923 kohdistuva ylimääräinen kalliin-	
Hämeen läänin oppikoulujen rakennukset ..	45	ajanlisäys	68
Viipurin läänin oppikoulujen rakennukset ..	46	Vuoteen 1924 kohdistuva kalliinajanlisäys ..	69
Mikkelin läänin oppikoulujen rakennukset ..	47	Bäckin lahjotusrahasto	69
Kuopion läänin oppikoulujen rakennukset ..	47	Selitys yksityiskouluasetukseen	70
Vaasan läänin oppikoulujen rakennukset	48	Yksityiskouluja koskevia kiertokirjeitä	70
Oulun läänin oppikoulujen rakennukset	49	Yksityiskoulujen eläkerahasto	71
<i>Palkkaussasioita.</i>		Rakennuslainoja yksityiskouluille	71
Kalliinajanpalkkaus	50	Viisivuotiskaudella perustetut ja lakanneet	
Kalliinajanpalkkauksen järjestelyjä syysk.		yksityiskoulut	72
1919 — tammik. 1920	50	Maanviljelyslyseoiden yliopistonpäästöoikeus	73
Kertakaikkinen kalliinajanlisäys joulukuussa		Vieraskieliset koulut	74
1919	50	<i>Määrärahat.</i>	
Kalliinajanlisäys vuodelle 1920	51	Vuokramääräraha	76
Palkkaustasottelut huhtik. 1921—tammik. 1921	52	Määräraha koulukaluston hankkimista varten	76
Kertakaikkinen kalliinajanlisäys vuodelle 1920	53	Määräraha kehotukseksi eteville opettajille ja	
Kalliinajanlisäys vuodelle 1921	53	opettajattarille	76
Korotettu kalliinajanlisäys vuodelle 1921 ja		Matka-apurahat oppikoulujen opettajille ulko-	
kalliinajanlisäys vuodelle 1922	54	maisias opintomatkoja varten	76
Tuntipalkkioista v. 1921 annetut määräykset	54	Määräraha stipendeiksi normaaliylyseoiden opet-	
Palkantasotukset huhtik. 1921—tammik. 1922	54	tajille ja auskultoisstipendeiksi oppikou-	
Kertakaikkinen kalliinajanlisäys vuodelle 1921	55	lujen opettajille	77
Palkkaussasioita 1921—1923	55	Määräraha veistonopetusta varten	77
Kouluhallituksen lausunto palkkauskomitean		Määräraha opettajille järjestettäviä kurseja	
ehdotuksesta	57	varten	78
		Erinäisiä muita määrärahoja	78
		<i>Tarkastukset</i>	79

	Siv.		Siv.
Kouluhallituksen ruotsinkielinen osasto ja ruotsinkieliset oppikoulut 1. 8. 1920—1. 9. 1924.		Rakennustöitä Turun ja Porin läänin ruotsalaisissa oppikouluissa	90
<i>Kouluhallituksen ruotsinkielinen osasto ja sen erikseen käsittelemät oppikouluasiat.</i>		Rakennustöitä Ahvenanmaan maakunnan oppikoulussa	91
Ruotsinkielinen osasto	83	Rakennustöitä Viipurin läänin ruotsalaisissa oppikouluissa	92
Ruotsinkielisen osaston virat	83	Rakennustöitä Vaasan läänin ruotsalaisissa oppikouluissa	92
Määräraha kanslian sisustamiseksi	84		
Lahja ruotsinkieliselle osastolle	84	<i>Ruotsalaiset yksityiskoulut.</i>	
<i>Ahvenanmaan maakunnan koululaitos.</i>		Viisivuotiskauden aikana perustetut tai toimintansa lopettaneet ruotsalaiset yksityiskoulut	93
Ahvenanmaan laki	84	<i>Tarkastukset</i>	93
Valmistuksia Ahvenanmaan koululaitoksen erottamiseksi	85		
Asetus opetustoimen järjestämisestä Ahvenanmaan maakunnassa	85	Liitteet.	
Maakuntalautakunta tutustuu asioiden käsittelytapaan kouluhallituksessa	86	Liite N:o 1. Kouluhallituksessa palvelevien virkailijoiden ja palvelusmiesten palkkaukset 1919—1924, lukuunottamatta kertakaikkisia kalliinajanlisäyksiä. — Kouluhallituksen alaisten virka- ja palvelusmiesten palkkaukset 1919—1924, lukuunottamatta kertakaikkisia kalliinajanlisäyksiä	97
Maakuntalautakunta ilmoittaa ottaneensa hoitoonsa koululaitoksen	86	Liite N:o 2. Valtion oppikoulujen synty, oppilasmäärä ja luokkaluku sekä niiden ylläpito-kustannukset	
<i>Erikoiset koulumuodot.</i>		Suomenkieliset koulut	102
Ruotsalaisen jatko-opiston lakkauttaminen ..	86	Ruotsinkieliset koulut	118
<i>Ruotsalaisten koulujen sisäisiä oloja koskevia asioita.</i>		Liite N:o 3. Opettajavaihdokset valtion oppikouluissa	
Lakkautuspalkalle asetettu opettaja	86	Suomenkieliset koulut	124
Uusia virkoja	86	Ruotsinkieliset koulut	154
Virkasyytteitä	87	Liite N:o 4. Yksityisoppikouluja koskevia tietoja	
Uusia oppikirjoja	87	Suomenkieliset (ja vieraskieliset) koulut	164
Ylioppilastutkinto	87	Ruotsinkieliset koulut	180
<i>Rakennustöitä ruotsalaisissa oppikouluissa.</i>			
Rakennustöitä Uudenmaan läänin ruotsalaisissa oppikouluissa	88		

Johdanto.

Kouluhallituksesta maaliskuun 10 päivänä 1924 annetun asetuksen mukaan kouluhallituksen on joka viides vuosi annettava valtioneuvostolle kertomus oppikouluosaston, kansanopetusosaston ja vapaan valistustyön kehityksestä, niin myös omasta toiminnastaan. Tämän johdosta kouluhallitus 10. 3. 1925 päätti, että kunkin osaston tuli laatia kertomus omasta toiminnastaan, jota paitsi oppikouluosaston tehtäväksi annettiin valmistaa kertomus kouluhallituksen omasta toiminnasta, mikäli se ei kohdistu jonkin erikoisen osaston alaan. Näin ollen nyt ilmestytävä kertomus käsittää kouluhallituksen ja oppikouluosaston toiminnan viisivuotiskaudella 1. 9. 1919—1. 9. 1924 samoinkuin ruotsinkielisen osaston toiminnan, sikäli kuin se koskee oppikouluja.

Tärkeimmät viisivuotiskauden aikana toimeenpannuista uudistuksista kohdistuvat kouluhallitukseen, joka kaksi eri kertaa tällä aikakaudella järjestettiin uudelleen, ensi kerran asetuksella 30. 4. 1920, jolloin perustettiin erikoinen ruotsinkielinen osasto, ja toisen kerran asetuksella 10. 3. 1924, jolloin kouluhallitus kokonaisuudessaan järjestettiin uudestaan. Viisivuotiskauden kuluessa ryhdyttiin myös toimiin oppikoulun järjestysmuodon perusteita koskevan lain aikaansaamiseksi. Kouluh. laati asiasta jo ehdotuksen 7. 11. 1921, mutta se ei johtanut tällä viisivuotiskaudella tuloksiin.

Niinikään käsiteltiin tällä aikakaudella kysymystä uusimallisten kuusiluokkaisten yliopistoon johtavien kansakoulun koko oppimäärälle rakentuvien oppikoulujen perustamisesta. Tämän asian selvittämiseksi järjestettiin kaksi suomenkielistä koe-lyseota, jotka alottivat toimintansa viisivuotiskauden alkaessa. Edelleen on mainittava, että ensimmäiset tyttölyseot, jotka perustettiin jo edellisellä kaudella, tulivat täysiluokkaisiksi ja että tyttökoulujen muodostaminen 6-luokkaisiksi toteutui 1920. Tällä ajanjaksolla perustettiin niinikään ensimmäiset kaksoislyseot. Lopuksi on mainittava, että 15. 12. 1919 julkaistiin uusi asetus ylioppilastutkinnosta.

Puheena olevan viisivuotiskauden kuluessa häittäsi rauhallista työskentelyä kouluissa kuten muillakin aloilla maailmansotaa seurannut taloudellinen pulma ja rahan arvon aleneminen. Sitä mukaa kuin rahan arvo laski, oli virkamiesten palkkoja korotettava. Tämä suoritettiin kalliinajanavustusten muodossa, jotka vuosi vuodelta vaihtelivat ja joiden selvittely on vaatinut kertomuksessa paljon tilaa. Myös yksityiskoulujen avustuksia oli samasta syystä ja yhä uudestaan korotettava. Huonot raha-ajat saattoivat aluksi rakennustoiminnan lamaan, mutta ennen pitkää oli pakosta ryhdyttävä monellekin koululle hankimaan omaa taloa tai korjaamaan aikaisemmin käytettyä rakennusta. Uusien koulu-

jen perustamisessa ja yksityiskoulujen valtion huostaan ottamisessa on samoin havaittavissa taloudellisen pulan aiheuttama hapuilua ja säännöttömyyttä.

Vaikka oppikoulut juuri esitetystä syistä joutuivat varsin vaikeaan asemaan, niiden oli lakkaamatta laajennettava toimintaansa,

sillä oppilasmäärä kasvoi voimakkaasti vuosi vuodelta. Vuodesta 1920 vuoteen 1924 oppilaiden luku oppikouluissa lisääntyi 33.6 %:lla eli siis noin kolmanneksella. Valtion koulujen lukumäärä kasvoi vain kolmella, jota vastoin yksityisten lisääntyi 17:llä, mutta silti oppilasluku kummassa-

Koulumuoto	1/2 1920						1/2 1921					
	Koulujen luku			Oppilasmäärä			Koulujen luku			Oppilasmäärä		
	Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.
<i>Valtion koulut.</i>												
1. Normaalilyseot	1	1	2	507	537	1,044	1	1	2	536	514	1,050
2. Lyseot linjakoisine lukio- luokkiineen	14	5	19	3,826	1,193	5,019	14	5	19	4,094	1,279	5,373
3. 6-huokkaiset lyseot linjakois- ineineen lukiohuokkiineen	1	—	1	27	—	27	1	—	1	58	—	58
4. Klassilliset lyseot	3	1	4	549	240	789	3	1	4	544	240	784
5. Yhteislyseot	2	1	3	479	209	688	3	1	4	738	221	959
6. 6-huokkaiset yhteislyseot	1	—	1	32	—	32	1	—	1	54	—	54
7. Tyttölyseot	3	1	4	1,254	487	1,741	3	1	4	1,370	571	1,941
8. Keski-koulut	8	4	12	1,084	646	1,730	8	4	12	1,151	689	1,870
9. Tyttökoulut	10	4	14	2,326	626	2,952	10	4	14	2,860	698	3,558
10. Jatko-opistot	2	1	3	144	52	196	2	1	3	118	36	154
Summa	45	18	63	10,228	3,990	14,218	46	18	64	11,553	4,248	15,801
<i>Kunnalliset ja yksityiset koulut.</i>												
1. Yliopistoon johtavat täysi- luokkaiset poika-, tyttö ja yhteiskoulut	32	17	49	8,038	3,805	11,843	34	17	51	8,875	3,885	12,760
2. Yhteis- ja tyttökoulu-	24	8	32	2,547	846	3,393	24	8	32	2,604	903	3,507
3. Yliopistoon johtavat jatko- oppilaitokset	18	5	23	597	258	855	17	5	22	517	238	755
4. Muut jatko-oppilait. (kaksi- kiel.)	1/2	1/2	1	56	21	77	1/2	1/2	1	54	18	72
Summa	74 1/2	30 1/2	105	11,238	4,930	16,168	75 1/2	30 1/2	106	12,050	5,044	17,094
Kaikkiaan	119 1/2	48 1/2	168	21,466	8,920	30,386	121 1/2	48 1/2	170	23,603	9,292	32,895

kin ryhmässä suureni osapuulleen yhtä voimakkaasti. Suomenkielisten oppilaiden lukumäärä lisääntyi aikakauden kuluessa suhteellisesti paljon enemmän kuin ruotsinkielisten koulujen, mikä näkyy siitä, että edellisiä ajanjakson alussa oli 70 % kaikista oppilaista, mutta aikakauden päät-

tyessä 75.6 %. Puheenaolevat seikat näkyvät yksityiskohtaisesti ohellisesta taulukosta.

Toisessa taulukossa taas esitetään opettajien lukumäärä valtion ja yksityisissä oppikouluissa.

1/2 1922						1/2 1923						1/2 1924					
Koulujen luku			Oppilasmäärä			Koulujen luku			Oppilasmäärä			Koulujen luku			Oppilasmäärä		
Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.	Suom.	Ruots.	Yht.
1	1	2	552	503	1,055	1	1	2	647	512	1,159	1	1	2	679	503	1,182
15	5	20	4,457	1,304	5,761	15	5	20	4,756	1,357	6,113	15	5	20	4,954	1,398	6,352
1	—	1	83	—	83	1	—	1	105	—	105	1	—	1	136	—	136
3	1	4	609	239	848	3	1	4	621	234	855	3	1	4	714	243	957
3	1	4	766	228	994	3	1	4	870	215	1,085	3	1	4	929	192	1,121
1	—	1	77	—	77	1	—	1	101	—	101	1	—	1	138	—	138
3	1	4	1,406	639	2,045	3	1	4	1,501	702	2,203	3	1	4	1,514	729	2,243
8	4	12	1,281	730	2,011	8	4	12	1,349	746	2,095	9	4	13	1,726	742	2,468
10	4	14	3,027	736	3,763	10	4	14	3,211	796	4,007	11	4	15	3,648	808	4,456
2	1	3	141	22	163	2	—	2	132	—	132	2	—	2	145	—	145
47	18	65	12,399	4,401	16,800	47	17	64	13,293	4,562	17,855	49	17	66	14,583	4,615	19,198
34	17	51	9,446	4,060	13,506	34	17	51	10,103	4,155	14,258	35	17	52	10,410	4,127	14,537
34	9	43	3,629	1,063	4,692	37	9	46	4,376	1,123	5,499	40	9	49	4,963	923	5,886
16	5	21	474	141	615	15	5	20	477	154	631	15	5	20	576	182	758
1/2	1/2	1	54	19	73	1/2	1/2	1	59	16	75	1/2	1/2	1	64	19	83
84 1/2	31 1/2	116	13,603	5,283	18,886	86 1/2	31 1/2	118	15,015	5,448	20,463	90 1/2	31 1/2	122	16,013	5,251	21,264
131 1/2	49 1/2	181	26,002	9,684	35,686	133 1/2	48 1/2	182	28,308	10,010	38,318	139 1/2	48 1/2	188	30,596	9,866	40,462

Opettajavirkojen laatu	1. 2. 1920									1. 2. 1921									1. 2.		
	Suomenkiel. oppikoulu			Ruotsinkiel. oppikoulu			Kaikki oppikoulu			Suomenkiel. oppikoulu			Ruotsinkiel. oppikoulu			Kaikki oppikoulu			Suomenkiel. oppikoulu		
	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.
<i>Valtion oppikoulu.</i>																					
Vakinaisia opettajia	252	85	337	113	41	154	365	126	491	270	93	363	121	44	165	391	137	528	280	109	389
Sijaisopettajia	64	74	138	26	17	43	90	91	181	60	78	138	27	21	48	87	99	186	69	63	132
Tuntiopettajia	123	160	283	46	69	115	169	229	398	142	182	324	39	48	87	181	230	411	142	176	318
Yhteensä	439	319	758	185	127	312	624	446	1 070	472	353	825	187	113	300	659	466	1 125	491	348	839
<i>Kunnalliset ja yksityiset koulut.</i>																					
Vakinaisia opettajia	167	230	397	82	135	217	249	365	614	175	235	410	79	126	205	254	361	615	177	274	451
Sijaisopettajia	38	60	98	17	39	56	55	99	154	25	34	59	4	25	29	29	59	88	27	42	69
Tuntiopettajia	220	164	384	99	113	212	319	277	596	227	185	412	118	122	240	345	307	652	240	201	441
Yhteensä	425	454	879	198	287	485	623	741	1 364	427	454	881	201	273	474	628	727	1 355	444	517	961
<i>Kaikki oppikoulu.</i>																					
Vakinaisia opettajia	419	315	734	195	176	371	614	491	1 105	445	328	773	200	170	370	645	498	1 143	457	383	840
Sijaisopettajia	102	134	236	43	56	99	145	190	335	85	112	197	31	46	77	116	158	274	96	105	201
Tuntiopettajia	343	324	667	145	182	327	488	506	994	369	367	736	157	170	327	526	537	1 063	382	377	759
Yhteensä	864	773	1 637	383	414	797	1 247	1 187	2 434	899	807	1 706	388	386	774	1 287	1 193	2 480	935	865	1 800

Opettajien lukumäärä ei siis ole kasvanut yhtä paljon kuin oppilaiden. Edellisiä oli viisivuotiskauden päättyessä vain 17.1 % enemmän kuin sen alussa, mikä osoittaa, että kutakin opettajaa kohti tulevien oppilaiden määrä on melkoisesti li-

sääntynyt; toisin sanoen: luokat ovat käyneet entistä suuremmiksi. Vakinaisten ja tuntiopettajien keskinäinen suhde on aikakauden kuluessa pysynyt miltei muuttumattomana; erotus on vain runsas puoli prosenttia jälkimäisten eduksi. Samaten on

1922	1. 2. 1923									1. 2. 1924														
	Ruotsinkiel. oppikoulu			Kaikki oppikoulu			Suomenkiel. oppikoulu			Ruotsinkiel. oppikoulu			Kaikki oppikoulu			Suomenkiel. oppikoulu			Ruotsinkiel. oppikoulu			Kaikki oppikoulu		
	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.	Mieh.	Nais.	Yht.
129	56	185	409	165	574	294	119	413	133	55	188	427	174	601	309	129	438	129	57	186	438	186	624	
19	12	31	88	75	163	75	55	130	15	16	31	90	71	161	51	70	121	25	18	43	76	88	164	
36	55	91	178	231	409	130	175	305	34	39	73	164	214	378	166	198	364	42	45	87	208	243	451	
184	123	307	675	471	1 146	499	349	848	182	110	292	681	459	1 140	526	397	923	196	120	316	722	517	1 239	
89	136	225	266	410	676	188	291	479	93	146	239	281	437	718	192	301	493	104	136	240	296	437	733	
25	27	52	52	69	121	30	44	74	22	22	44	52	66	118	46	40	86	18	22	40	64	62	126	
111	122	233	351	323	674	272	219	491	117	116	233	389	335	724	263	218	481	115	125	240	378	343	721	
225	285	510	669	802	1 471	490	554	1 044	232	284	516	722	838	1 560	501	559	1 060	237	283	520	738	842	1 580	
218	192	410	675	575	1 250	482	410	892	226	201	427	708	611	1 319	501	430	931	233	193	426	734	623	1 357	
44	39	83	140	144	284	105	99	204	37	38	75	142	137	279	97	110	207	43	40	83	140	150	290	
147	177	324	529	554	1 083	402	394	796	151	155	306	553	549	1 102	429	416	845	157	170	327	586	586	1 172	
409	408	817	1 344	1 273	2 617	989	903	1 892	414	394	808	1 403	1 297	2 700	1 027	956	1 983	433	403	836	1 460	1 359	2 819	

mies- ja naisopettajain suhde pysynyt jotenkin entisellään. Siihen nähden, että kultakin lukuvuodelta on julkaistu koululaitosta koskevia tilastollisia tiedonantoja ja että tähän

viisivuotiskertomukseen liittyvissä taulukoissa on oppikoululaitoksen kehitystä valaisevia tietoja, ei laajempi tilastollinen valaisu tässä kohdassa liene tarpeellinen.

KOULUHALLITUKSEN OPPIKOULUOSASTO SEKÄ
OPPIKOULUT 1. 9. 1919—1. 8. 1920.

KOULUHALLITUKSEN OPPIKOULUOSASTON JA RUOTSIN-
KIELISEN OSASTON YHTEISET ASIAT SEKÄ OPPIKOULU-
OSASTON ERIKOISET ASIAT YNNÄ SUOMENKIELISET
JA VIERASKIELISET OPPIKOULUT 1. 8. 1920—1. 9. 1924.

Kouluhallitus.

50-vuotis-juhla.

Vuonna 1920 oli kulunut 50 vuotta kouluh:n perustamisesta. Tapauksen muistoksi pidettiin heinäkuun 1 päivänä juhlastunto, jolloin v. t. ylijohtaja E. J. Tammio piti juhlapuheen.

Ruotsinkielisen osaston perustaminen kouluhallitukseen.

Pian sen jälkeen, nimittäin elokuun 1 p:nä 1920 aloitti kouluhallituksen ruotsinkielinen osasto toimintansa. Jo 14. 2. 1919 kirkollis- ja opetusministeriö oli kehottanut kouluh:ta ryhtymään valmistaviin toimenpiteisiin ruotsinkielisen jaoston perustamiseksi kouluh:een ja 15. 3. 1919 kouluh:s oli asiassa antanut lausunnon, mutta vasta huhtikuun 30 p:nä 1920 annettiin ruotsinkielistä osastoa koskeva asetus, joka astui voimaan kuten mainittiin 1. 8. 1920. Asetuksen mukaan Valtioneuvoston tuli määrätä oppikoulu- ja kansanopetusosastolta kummaltakin kaksi kouluneuvosta ruotsinkielisen osaston jäseniksi sekä yhden heistä olemaan osaston päällikkönä. Ruotsinkieliseen osastoon tuli sitäpaitsi kuulua lainoppinut kouluneuvos. Ylijohtaja oli oikeutettu, milloin halusi, ottamaan osaa asiain käsittelyyn tällä osastolla. Tarpeen vaatiessa saattoi osasto kutsua kouluh:n muita jäseniä apujäseniksi. Niin kauan kuin kouluh:n kansanopetusosastolla ei ollut riittävää määrää ruotsinkieliselle osastolle soveltuvia kouluneuvoksia, voitiin tälle osastolle määrätä yksi tai kaksi apulaiskouluneuvosta. Ruotsinkielisellä osastolla oli käsiteltävä niitä asioita, jotka koskivat yksinomaan ruotsinkielistä opetus-

tointa, mikäli ne eivät tarkottaneet opetuksen järjestämisen yleisiä perusteita tai niillä ei ollut periaatteellista merkitystä. Uuteen osastoon kuuluvien kouluneuvosten ei pitänyt ottaa osaa suomenkielisiä kouluja koskevien asioiden käsittelyyn paitsi tarpeen vaatiessa heidän edustamiaan aineita käsiteltäessä.

Sittenkuin kouluh:s 19. 5. 1920 oli tehnyt ehdotuksen jäsenistä ruotsinkieliselle osastolle, Valtioneuvosto kesäkuun 10 p:nä 1920 määräsi kouluneuvokset Vilhelm Teodor Rosenqvistin ja Ralf Eino Saxénin osaston vakinaisiksi jäseniksi sekä Tammissaaren seminaarin lehtorin Gustaf Adolf Alfons Takolanderin ja Porvoon lyseon rehtorin Ernst Gustav Tegengrenin apujäseniksi, jota paitsi kouluneuvos Rosenqvist nimitettiin osaston päälliköksi. Osaston lainoppineeksi kouluneuvokseksi nimitettiin 23. 7. 1920 varatuomari Carl Axel Birger af Forselles.

Kouluhallituksen tilastoimiston yhdistäminen tilastolliseen päätoimistoon.

Sittenkuin opetusministeriö 28. 2. 1923 oli vaatinut kouluh:n lausunnon koulutalaston laatimisen siirtämisestä tilastolliseen päätoimistoon ja kouluh:s 25. 4. 1923 oli ehdotusta puoltanut, annettiin 31. 5. 1923 asetus kouluh:n tilastotoimiston siirtämisestä tilastolliseen päätoimistoon. Asetuksen mukaan lakkautettiin tilastoimiston aktuarin virka. Samalla Valtioneuvosto siirsi kaksi toimiston laskuapulaista tilastolliseen päätoimistoon ja lakkautti yhden laskuapulaisen toimen.

Kysymys kouluhallituksen uudestaan järjestämisestä.

N. s. virastokomitea, joka oli asetettu virastojen yksinkertaistuttamista varten, lähetti 26. 11. 1921 kouluh:lle ehdotuksen kouluhallituksen virastokoneiston väliaikaiseksi uudistamiseksi siten, että virkojen, varsinkin ylimääräistä laatua olevien, lukumäärää supistettaisiin. Käsitellessään istunnossa 19. 1. 1922 tätä kysymystä, kouluh:s asettui sille kannalle, että sen virkamiesten lukumäärää ei voitaisi vähentää. Jotta oppikouluosasto voisi täysin vastata tarkotustaan, tulisi sen välttämättömästi olla kokoonpantu eri oppiaineryhmiä edustavista jäsenistä, koska varsinkin tarkastustyö kouluissa on siksi erikoistietoja vaativa, että ainoastaan ammattimies voi liikkua näissä asioissa tarpeellisella taidolla ja varmuudella. Kansanopetusosastolla taas työmäärä vuosi vuodelta oli kasvanut ja oli aivan arvaamatonta, mihin määrään se kasvaisi, kun oppivelvollisuuslaki ja kansakoulujen kustannuslaki astuisivat voimaan.

Tällä välin virastokomitea oli laatinut suunnitelman sosiaalisen keskushallinnon uudestaan järjestämisestä maassamme ja 26. 6. 1922 opetusministeriö vaati kouluh:n lausunnon asiasta. Lausunnessaan, jonka kouluh:s antoi 25. 7. 1922, se kiinnitti huomionsa siihen, että suunnitelman mukaan lastensuojeluosasto siirrettäisiin kouluh:sta lastensuojelutoimistona sosialiministeriön yhteyteen. Kouluh:n enemmistö ei voinut tätä järjestelyä hyväksyä, koska se katsoi, että lastensuojelutoiminta ennen kaikkea on kasvatuksellista työtä ja myös siitä syystä että kasvatustilaisissa ja aistivalliskouluissa annetaan kansakoulutiedot, jotka tuottavat samat oikeudet kuin varsinaisten kansakoulujen oppimäärä.

Kun sitten virastokomitean lopullinen ehdotus kouluh:n uudestaanjärjestämisestä valmistui, vaati opetusministeriö 3. 4. 1923 kouluh:n lausunnon asiasta. Kouluh:s puo-

lestaan katsoi suotavaksi, että maamme opettajaneuvostolle valmistettaisiin tilaisuus lausua mielipiteensä siitä, eritoten kun ehdotus tarkoitti muun muassa neuvoston lakkauttamista. Pyydettyään 3. 4. 1923 määrärahan opettajaneuvoston kokoonkutsumista varten ja saatuaan 13. 4. 1923 esitykseensä hylkäävän vastauksen, kouluh:s 3. 5. 1923 antoi neuvostolle tilaisuuden kokoontua jäsenten omalla kustannuksella. Sittenkuin opettajaneuvosto 11. 5. 1923 oli käsitellyt asiaa ja kouluh:n keskuudestaan asettama valiokunta oli sitä edelleen valmistanut, otti kouluh:s sen lopullisen käsittelyn alaiseksi yhteisistunnossa 6. 9. 1923. Tällöin kouluh:s kiinnitti päähuomionsa siihen, että lastensuojeluosasto virastokomitean lopullisen ehdotuksen mukaan tulisi yhdistettäväksi sosialiministeriöön. Kouluhallituksen enemmistö vastusti tätä ehdotuksen kohtaa, mutta jos osasto siitä huolimatta lohkaistaisiin, olisi se kouluh:n mielestä siirrettävä opetusministeriön eikä sosialiministeriön yhteyteen. Muitakin huomautuksia virastokomitean ehdotusta vastaan tehtiin; niinpä kouluh:s arveli, ettei se voisi riittävän tarkokkaasti ylläpitää tarkastustointansa, jos virkoja lakkautettaisiin komitean ehdottama määrä; edelleen ehdotettiin ruotsinkieliselle osastolle itsenäisempää asemaa kuin mitä virastokomitea oli suunnitellut; niinkään vastustettiin opettajaneuvoston lakkauttamista.

Asetukset 10. 3. 1924.

Maaliskuun 10 päivänä 1924 tasavallan presidentti vihdoon vahvisti viisi kouluh:n uudistamista koskevaa asetusta: 1) asetuksen kouluh:sta, 2) asetuksen lastensuojeluosaston lakkauttamisesta ja sen toiminnan siirtämisestä sosialiministeriöön, 3) asetuksen erinäisten kouluh:n virkain lakkauttamisesta ja uudestaanjärjestämisestä, 4) asetuksen eräistä kouluh:n viroista ja toimista suoritettavasta palkkauksesta sekä

5) asetuksen vanhempain neuvostoista ja opettajaneuvostosta.

Kouluh:ta koskevassa asetuksessa säädetään, että kouluh:s toimii suomenkielisenä kouluhallituksena käsittäen kaksi osastoa, oppikouluosaston ja kansanopetusosaston, sekä ruotsinkielisenä kouluhallituksena käsittäen ruotsinkielisen osaston. Oppikouluosastoon ja kansanopetusosastoon kuuluvat osastopäällikkö ja neljä muuta kouluneuvosta sekä lainoppinut kouluneuvos, kansanopetusosastoon sitäpaitsi vapaan valistustoiminnan tarkastaja. Kansanopetusosastolla on eräs kouluneuvoksista apulaisosastopäällikkönä; osasto voi jakautua kahteen jaostoon, jotka kumpikin ratkaisevat asiat osaston nimessä. Ruotsalaiseen osastoon kuuluu osastopäällikkö ja kolme muuta kouluneuvosta sekä lainoppinut kouluneuvos; osaston jäsenistä kahden tulee edustaa oppikoulun ja kahden kansanopetuksen alaa. Osastot voivat tarpeen mukaan kutsua apujäseniksi sekä käyttää erikoisaineiden tarkastukseen toisen osaston jäseniä. Kaikille osastoille yhteisiä virkamiehiä ovat voimistelun ja terveysopin mies- ja naistarkastajat, piirustuksen ja poikien käsitöiden tarkastaja sekä tyttöjen käsitöiden ja kotitalouden opetuksen tarkastaja. Kouluhallituksen avuksi voi valtioneuvosto määrätä tilapäisiä tarkastajia. Kouluh:n tilitoimistossa on ylikamreeri, yksi ylemmän ja kaksi alemman palkkausluokan kamreeria sekä pääkirjanpitäjä ja kirjanpitäjänapulainen. Kouluh:n kansliassa on kolme kirjaajaa ja puhtaaksikirjotustoimisto. — Kouluh:n kaikki osastot käsittelevät yleisistunnossa tai kaksi osastoa yhteisistunnossa 1) asiat, jotka välittömästi koskevat kaikkien osastojen tai kahden osaston toimialoja, 2) ne muut asiat, jotka, kuuluu lähinnä jonkin osaston toimialaan, kuitenkin ovat sen luontoisia, että ne jossakin tärkeässä kohdassa vaikuttavat toisen tai toisten työhön, 3) asiat, joiden ratkaisussa yhdenmukaisuus on pi-

dettävä suotavana, kuitenkin niin että ruotsinkieliseen osastoon kuuluvista asioista vain eräät erikoisesti luetellut voidaan siirtää yleis- tai yhteisistuntoon. Muista asioista käsitellään tärkeimmät osastoilla, mutta vähemmän tärkeät ratkaisee kunkin osaston osastopäällikkö tai apulaisosastopäällikkö. Yleis- ja yhteisistuntoihin ottavat osaa ylijohtaja, kysymykseen tulevat osastopäälliköt sekä yksi jäsen kultakin edustetulta osastolta. Osastoistuntoon ottavat osaa ylijohtaja ja osaston kouluneuvokset, mutta ruotsalaisella osastolla ylijohtaja ei voi olla läsnä. Asetus astui voimaan 1. 4. 1924.

Kouluh:n lastensuojeluosaston lakkauttamisesta annetussa asetuksessa säädettiin, että lastensuojeluosastolle kuuluneet tehtävät siirretään sosialiministeriöön, kuitenkin niin että kuuromykkäin- ja sokeainkoulut edelleen jäävät kouluh:n alaisiksi.

Asetuksessa erinäisten kouluh:n virkain lakkauttamisesta ja uudestaan järjestämisestä säädettiin seuraavat kouluh:n virat 1. 4. 1924:stä lakkautettaviksi, nimittäin: yksi kouluneuvoksen virka oppikouluosastolla, kaksi kouluneuvoksen virkaa kansanopetusosastolla, osastopäällikön virka ja kaksi kouluneuvoksen virkaa ynnä lainoppineen kouluneuvoksen virka lastensuojeluosastolla, sihteerin virka kansanopetusosastolla, laulunopetuksen tarkastajanvirka, kolme apukamreerin virkaa, kaksi kasvitarhanneuvojan virkaa, lastensuojeluosaston kirjaajan virka, yksi ylemmän palkkausluokan kirjaajan virka, kolme notaarin virkaa ja kaksi kanslistin virkaa. Samasta ajankohdasta siirrettiin kaksi apukamreeria kouluh:n alemman palkkausluokan kamreerinvirkoihin. — Tähän asetukseen liittyy asetus eräistä kouluh:n viroista ja toimista suoritettavasta palkkauksesta, joka säilytti palkkaukset sellaisina kuin ne palkkausasetuksessa jo oli määrätty. Lisäyksinä mainittakoon, että apulaisosastopäällikön virantoimitusrahat vahvistettiin 1,500 mar-

kaksi, että alemman palkkausluokan kirjaajan palkka määrättiin 21,000 markaksi ja että kirjanpitäjänapulaisen palkka tuli olemaan 18,000 mk.

Asetus vanhempainneuvostosta ja opettajaneuvostosta sisälsi säädöksiä molemmista mainituista laitoksista. Vanhempainneuvostosta säädettiin, että sellainen on oleva kutakin oppikoulua varten ja siihen valitsee asianomainen kunta kolmeksi lukuvuodeksi erältään viisi jäsentä. Opettajaneuvosto taas edustaa maan oppikoulujen ja kansanopetuslaitosten opettajia. Sen jäsenet valitaan neljäksi vuodeksi. Se kokoontuu joka toinen vuosi Helsinkiin viideksi päiväksi. Opettajaneuvostossa on kolme osastoa, nimittäin suomenkielisiä oppikouluja varten, suomenkielisiä kansanopetuslaitoksia varten ja ruotsinkielisiä opistoja varten. Osastot kokoontuvat erikseen, mutta voivat myös pitää yhteisiä istuntoja.

Lähettyessään yllämainitut viisi asetusta kouluh:lle opetusministeriö 13. 3. 1924 kehotti kouluh:ta laatimaan ehdotuksen 1) kouluh:n ohjesäännöksi ja 2) opettajaneuvoston edustajain lukumäärästä ja valitsemistavasta ynnä muista opettajaneuvoston uudelleenjärjestämisen yhteydessä olevista seikoista. Kouluh:s asetti istunnossaan 26. 4. 1924 lainopillisten kouluneuvosten muodostaman valiokunnan asiaa valmistamaan, mutta sitä ei käsiteltävän viisivuotiskauden aikana saatu loppuunkäsittelyksi.

Yhteisistunnossa 31. 3. 1924 kouluh:s teki erinäisiä uusien asetusten aiheuttamia päätöksiä. Ylemmän palkkausluokan kirjaajaksi määrättiin kansanopetusosaston kirjaaja Aino Suppanen. Kanslisti Lempi Savonen määrättiin alemman palkkausluokan kirjaajaksi oppikouluosastoa varten. Lainoppinut kouluneuvos Lauri Puupponen määrättiin toistaiseksi kansliapäälliköksi. Lopuksi päätettiin pitää eri diario yleisiä asioita varten ja eri diariot osastoasioita

varten; yhteisistuntoasiat taas päätettiin merkitä osastodiarioihin molemmilla kulloinkin kysymyksessä olevilla osastoilla.

Erinäisten määrärahojen siirtäminen kouluhallituksen käytettäväksi.

Kun n. s. virastokomitea oli kehottanut kouluh:ta antamaan lausuntonsa siitä, mitkä vähemmän tärkeät asiat voitaisiin siirtää kouluh:n päätettäväksi, lähetti kouluh:s komitealle 17. 12. 1921 seikka-peräisen luettelon tällaisista asioista. Kouluh:sta 10. 3. 1924 annetussa asetuksessa olikin sitten sellainen määräys, että kouluh:s saa päättää kaikkien niiden määrärahojen käyttämisestä, joita ei valtioneuvosto tai opetusministeriö ole itselleen pidättänyt. Erikoisesti asetus jätti kouluh:n päätettäväksi m. m. rinnakkaisosastojen perustamisen oppikouluihin, matka- ja kuuntelurahojen myöntämisen ja opetuksen järjestämisen ylimääräisissä aineissa. Sittemmin opetusministeriö 7. 5. 1924 ilmoitti siirtävänsä kouluh:n käytettäväksi, ehdolla ettei asianomaisia momenteja ylitetä ja allamainituin rajoituksin seuraavat määrärahat: 1) määrärahan kaluston hankkimista varten oppikouluihin, milloin kouluh:n tarpeelliseksi harkitsema erä ei nouse 18,000 mk suuremmaksi koulua kohti, 2) määrärahan koulujen satunnaisia tarpeita varten, 3) määrärahan ylimääräisten aineiden opetusta varten, ehdolla etteivät tästä opetuksesta annettavan korvauksen perusteet poikkea siitä, mitä vakinaisesta opetuksesta suoritetaan, 4) määrärahan veistonopetusta varten lyseoissa ja keskikouluissa sekä naiskäsitöiden opetusta varten keskikouluissa ja yhteislyseoissa, sen jälkeen kuin opetusministeriön suostumuksella tällaista opetusta on ruvettu jossain koulussa antamaan sekä huomioon ottaen edellisessä kohdassa mainitun ehdon ja 5) määrärahan kotitalousopetusta varten, huomioon ottaen että, jos niitä perusteita, joiden mukaan tätä ope-

tusta paraillaan annetaan, tahdotaan muuttaa, asia on alistettava opetusministeriön harkintaan.

Kouluhallituksen vintti-kerroksen osittainen sisustaminen.

Yhteisistunnessa 9. 9. 1920 kouluh:s esitti, että saman vuoden lisämenoarvioon otettaisiin 275,000 mk. kouluh:n virastotalon vinttikerroksen osittaista sisustamista varten, koska kouluh:een, sittenkuin se 1918 järjestettiin uudelleen, oli muodostettu lastensuojeluosasto ja ruotsinkielinen osasto. Kirjeessä 16. 4. 1921 kirkollis- ja opetusministeriö sittemmin ilmutti, että hallitus vuoden 1921 menoarvioon oli ottanut tarkotukseen 275,000 mk., mutta että eduskunta oli myöntänyt 250,000 edellyttäen, että rakennuskustannukset huojentuisivat. Seuraavan kesän aikana suoritettiin sisustustyöt, joiden kautta kouluh:s sai 5 uutta virastohuonetta.

Kouluhallituksen viisivuotiskertomukset.

Sittenkuin kirkollis- ja opetusministeriö 4. 11. 1920 oli vaatinut kouluh:n lausunnon virastokomitean ehdotuksesta, että m. m. virastojen viisivuotiskertomuksia ei enää julkaistaisi ja kouluh:s 23. 12. 1920 oli esittänyt, että kertomus painettaisiin entistä lyhempanä, päätti valtioneuvosto 18. 4. 1921, ettei tällaisia kertomuksia toistaiseksi ole julkaistava. Kouluh:n 27. 4. 1921 tekemän uudistetun esityksen johdosta valtioneuvosto kuitenkin 11. 5. 1921 antoi suostumuksensa oppikouluosaston jo valmiiksi kirjoitetun viisivuotiskertomuksen julkaisemiseen. Kouluh:sta 10. 3. 1924 annetun asetuksen mukaan kouluh:n on joka viides vuosi annettava valtioneuvostolle kertomus oppikouluosaston, kansanopetusosaston ja vapaan valistustoiminnan kehityksestä, niin myös omasta toiminnastaan.

Virasto aika.

Kouluh:n 14. 9. 1918 tekemän esityksen johdosta valtioneuvosto 30. 1. 1920 mää-

räsi, että kouluh:n virasto aika oli oleva sama kuin valtioneuvoston eli $\frac{1}{2}$ 11—4, paitsi lauantaisin ja juhlapäivien aattona, jolloin se oli oleva $\frac{1}{2}$ 11—2 sekä että kanslian aukiolo aika ja virkamiesten puhuttelu aika oli ylijohtajan määrättävissä. Sittemmin v. t. ylijohtaja Tammio 14. 2. 1920 määräsi että kanslian aukiolo aika oli oleva $\frac{1}{2}$ 11—3 ja vastaavasti $\frac{1}{2}$ 11—1, että virkamiesten puhuttelu aika oli $\frac{1}{2}$ 11— $\frac{1}{2}$ 1 ja että fataljiaika käsitti kanslian koko aukioloajan, milloin eivät asetukset toisin säätäneet.

Seuraavina vuosina kaikki aikamääräykset kesäkuukausiksi siirrettiin tuntia varhaisemmaksi, koska valtioneuvostossakin niin meneteltiin.

Virkamiesnimikirja.

Kouluh:s päätti 20. 5. 1922 ottaa seuraavan kalenterivuoden alusta käytäntöön asetuksen edellyttämät nimikirjat. Kussakin kouluh:n osastossa oli pidettävä eri nimikirja sen varsinaisista ja ylimääräisistä virkamiehistä. Sitäpaitsi oli pidettävä eri nimikirjat kaikkien osastojen yhteisistä virkamiehistä ja kouluh:n palveluskunnasta. Kussakin kouluh:n alaisessa oppikoulussa ja muissa opistoissa oli pidettävä omat nimikirjansa johon oli merkittävä vakinaiset ja ylimääräiset opettajat sekä palvelusmiehet, mutta ei viransijaiset eikä tuntiopettajat. Asian järjestämiseksi valtioneuvosto 29. 6. 1922 myönsi 8,850 mk. Kouluh:s antoi 11. 9. 1922 kiertokirjeellään lähempiä määräyksiä oppikouluissa pidettävistä nimikirjoista.

Retkeilylautakunta.

Tehdessään 19. 2. 1920 päätöksen erioikeutetuista kuljetuksista Suomen valtionrautateilla valtioneuvosto oikeutti kirkollis- ja opetusministeriön käsittelemään oppi-, kasvatus- ja kansanvalistuslaitosten sekä yhdistysten opintomatkoja ja retkeilyjä koskevia asioita. Sen johdosta viimeksimainittu ministeriö yhdessä kulkulaitosminis-

teriön kanssa katsoi tarpeelliseksi asettaa erikoisen pysyväisen retkeilylautakunnan käsittelemään näitä asioita. Tämän puheenjohtajaksi määrättiin esittelijäneuvos Y. Loimaranta ja jäseniksi toimistopäällikkö Axel Lindfors, konttoripäällikkö Alex. Feodoroff, prof. E. J. Rosberg, tohtori Ernst Häyrén sekä kouluneuvos S. S. Salmensaari. Näistä toimenpiteistä ilmoitettiin 6. 11. 1920 kouluh:lle. Retkeilylautakunta johti ja kannatti seuraavina vuosina koululaitoksen oppilaiden opintomatkoja ja retkeilyjä, hankkien m. m. osanottajille 50 % alennuksen rautatiepiletien hinnasta.

Kouluhallituksen ylijohtajan virka.

Viisivuotiskauden alkaessa kouluh:n ylijohtaja professori Mikael Soininen nimittettynä kirkollis- ja opetusasiain ministeriksi, nautti virkavapautta. Valtioneuvoston 14. 1. 1919 antamalla määräyksellä oppikouluosaston osastopäällikkö Erik Johan Tammio sillä aikaa hoiti ylijohtajan virkaa. Ministerikautensa päättyessä ylijohtaja Soininen sai edelleen virkavapautta valtioneuvoston päätöksellä 26. 3. 1920 Eduskunnan keväätuntokauden loppuun, jolloin virkaa oman toimensa ohessa hoiti osastopäällikkö Tammio. Sittemmin valtioneuvosto 7. 10. 1920 myönsi ylijohtaja Soiniselle osittaista virkavapautta valtiopäivien syysistuntokaudeksi, 7. 4. 1921 osittaista virkavapautta vastaiseksi valtiopäivätöiden takia, 10. 8. 1921 osittaista virkavapautta vuoden loppuun eduskunta- ja komiteatöitä sekä kongressimatkaa varten, sijaisina osastopäälliköt, 25. 1. 1922 täydellistä virkavapautta tammikuun 24 p:stä vuoden 1921 valtiopäivien loppuun, sijaisena oman virkansa ohessa osastopäällikkö Tammio, 3. 3. 1923 osittaista virkavapautta komiteatöiden vuoksi maalisk., huhti- ja syyskuun ajaksi, sijaisina osastopäälliköt, 15. 6. 1923 täydellistä virkavapautta sairauden takia kesäkuun 25 p:stä enintään

heinäkuun loppuun, sijaisena kansakouluosaston osastopäällikkö A. J. Tarjanne ja 22. 2. 1924 täydellistä virkavapautta sairauden takia helmikuun 15 p:stä kahden kuukauden ajaksi, sijaisena oman virkansa ohessa osastopäällikkö Tammio. Ennenkuin viimeksimainittu virkavapaus meni umpeen, ylijohtaja Soininen kuoli 12 p:nä maalisk. 1924. Kaikkiaan hän nautti täydellistä virkavapautta tämän viisivuotiskauden kuluessa 1. 9. 1919—20. 7. 1920, 24. 1. 1922—1. 6. 1922, 25. 6. 1923—1. 8. 1923 ja 15. 2. 1924—12. 3. 1924 sekä osittaista virkavapautta 7. 10. 1920—10. 5. 1921, 10. 8. 1921—31. 12. 1921, 1. 3. 1923—1. 5. 1923 ja 1. 9. 1923—1. 10. 1923.

Hutikuun 11 päivänä 1924 tasavallan presidentti nimitti oppikouluosaston kouluneuvoksen Oskari Mantereen kouluhallituksen ylijohtajaksi.

Kouluhallituksen kamreerikonttorin ja tilitoimiston virkallijat.

Valtioneuvosto nimitti 20. 11. 1919 kouluh:n apukamreerin Väinö Vilho Björkmanin sosialihallituksen kamreerin virkaan. Seuraavan vuoden alussa 9. 4. 1920 tasavallan presidentti vahvisti asetuksen yhden apukamreerin viran perustamisesta kouluh:een. Muutamia päiviä myöhemmin 15. 4. 1920 kirkollis- ja opetusministeriö ilmoitti, että Eduskunta lisäksi oli myöntänyt määrärahan kahden ylimääräisen apukamreerin palkkaamiseksi. Apukamreerinvirat kouluh:s täytti 29. 5. 1920 nimittäin niihin nimismies Johannes Karvosen ja lääninkirjuri Niilo Kustaa Timosen. Ylimääräisiksi apukamreereiksi kouluh:s 30. 4. 1920 määräsi senaatin ylimääräisen kopistin Onni Wilhelm Ritoniemen ja lakitieteen ylioppilaan Väinö Aleksanteri Kurkelan.

Hoidettuaan elokuusta 1920 alkaen valtiovarainministeriön toista apukamreerin virkaa kouluh:n apukamreeri Valdemar Jonas Peltonen 28. 4. 1921 nimitettiin ensimmäinmainittuun toimeen. Hänen jälkeensä

vapautuneeseen kouluh:n apukamreerin virkaan kouluh:s 30. 6. 1921 nimitti ylimääräisen apukamreerin Väinö Aleksanteri Kurkelan, jonka aikaisempaa tointa samana päivänä määrättiin hoitamaan ylioppilas Arno Vilhelm Salervo. Kun Opetusministeriö 30. 5. 1923 nimitti viimeksimainitun ylimääräisen apukamreerin kansakouluntarkastajaksi Lapin piiriin, määräsi kouluh:s 2. 8. 1923 hänen seuraajakseen ylioppilas Hillel Fredrik Liljebladin, joka jo sitä ennen Salervon nauttiessa virkavapautta 16. 12. 1922:sta oli tointa hoitanut.

Sittenkuin Valtioneuvosto 17. 1. 1924 oli nimittänyt kouluh:n ylimääräisen apukamreerin Onni Wilhelm Ritoniemen revisionilaitoksen alemman palkkausluokan yli-reviisoriksi, kouluh:s määräsi 28. 1. 1924 fil. kand. Erkki Juho Liljan toistaiseksi hoitamaan hänen jälkeistään tointa.

Kun 10. 3. 1924 annetulla asetuksella kolme apulaiskamreerin virkaa kouluh:ssa lakkautettiin, mutta sensijaan perustettiin kaksi alemman palkkausluokan kamreerin virkaa, joihin kaksi apukamreeria oli siirrettävä, nimitti kouluh:s 26. 3. 1924 sanottuihin kamreerinvirkoihin apukamreerit Johannes Karvosen ja Väinö Aleksanteri Kurkelan, jota vastoin apukamreeri Niilo Kustaa Timonen asetettiin lakkautuspalkalle. Tilitoimistoon järjestettyyn kahteen apulaisen virkaan kouluh:n v. t. ylijohdaja 1. 4. 1924 määräsi ylempään palkkausluokkaan ylioppilas Hillel Fredrik Liljebladin ja alemmaan palkkausluokkaan fil. kand. Erkki Juho Liljan.

Kamreeri Heikki Vilho Lehtoniemen nauttiessa virkavapautta 15. 7. 1920—30. 8. 1920, hoiti hänen virkaansa ylioppilas Arno Vilhelm Salervo.

Harjotusaineiden tarkastajain virat.

Kouluh:n yhteisistunto vahvisti 27. 9. 1919 ohjesäännön tarkastajia varten, jossa

ohjesäännössä rajotettiin kunkin tarkastajan työala ja annettiin ohjeita tarkastuskertomusten laatimisesta.

Puheenalaisen viisivuotiskauden aikana toimivat tarkastajina samat henkilöt kuin aikaisemmin. Poikien voimistelun tarkastajalle lehtori Ivar Wilskmanille annettiin 7. 5. 1920 professorin arvonimi.

Virkavapautta nauttivat puheenaolevana aikana seuraavat tarkastajat: tarkastaja Toivo August Salervo 22. 4. 1922—3. 6. 1922, sijaisena tarkastaja Lilli Törnudd oman virkansa ohessa, tarkastaja Axel Olof Törnudd 1. 7. 1922—1. 9. 1922, sijaisena laulunopettaja Frans Alfred Hihlman, ja tarkastaja Lilli Törnudd 22. 8. 1922—22. 9. 1922, sijaisena tarkastaja T. A. Salervo oman virkansa ohella.

Kun laulun tarkastaja Aksel Olof Törnudd kuoli heinäkuun 19 päivänä 1923, päätti kouluh:s yhteisistunnossa 2. 8. 1923, että laulun tarkastajan viran sijaisuutta ei julisteta haettavaksi. Sittenkin kun kouluh:s järjestettiin uudestaan huhtikuun alusta 1924, lakkautettiin tämä virka kokonaan.

Kouluhallituksen tilastoimiston virat.

Kouluh:n aktuari Carl Oscar Roos nautti virkavapautta 13. 10. 1920—1. 8. 1921, sijaisena tilastollisen päätoimiston amanuenssi Lauri Lehmus.

Kun kouluh:n tilastotoimisto elokuun 1 päivästä 1923 siirrettiin tilastollisen päätoimiston yhteyteen, pantiin aktuari Roos lakkautuspalkalle lukien seuraavan kalenterivuoden alusta, jota paitsi 1. 8. 1923:sta laskuapulaiset Synnöve Roos ja Barbro Strömberg siirrettiin tilastolliseen päätoimistoon, mutta lasku-apulaisen Eva Chmelewskin toimi lakkautettiin.

Oppikouluosaston virat.

Oppikouluosaston osastopäällikkö Erik Johan Tammio nautti virkavapautta 20. 5. 1921—1. 7. 1921, sijaisina osaston muut

kouluneuvokset, sekä 16. 5. 1923—16. 6. 1923, jona aikana kouluneuvos E. J. Buddén määrättiin hoitamaan osastopäällikön tehtäviä.

Historiallisia aineita edustava kouluneuvos Artturi Heikki Virkkunen sai 24. 9. 1919 virkavapautta yhdeksi vuodeksi sijaisena fil. toht. Kaarle Juhana Jaakko Forsman. Sittemmin hän sai jatkettua virkavapautta aina toukokuun loppuun 1921, sijaisena Kuopion lyseon rehtori fil. toht. Karl Onni Gerhard Hannikainen. Tämän jälkeen kouluneuvos Virkkunen nautti virkavapautta 1. 8. 1921—1. 6. 1922, sijaisenaan tohtori Hannikainen. Toukokuun 29 päivänä 1922 tasavallan presidentti myönsi lukien 1. 6. 1922:sta kouluneuvos Virkkuselle, joka oli siirtynyt Turun yliopiston rehtoriksi, hänen anomansa virkaeron. Avonaista virkaa hoiti 1. 6. 1922—1. 9. 1922 tohtori Hannikainen sekä 1. 9. 1922—1. 4. 1924 normaalilyseon lehtori fil. toht. Väinö Gunnar Sarva. Määrätessään tohtori Hannikaisen hoitamaan kouluneuvos Virkkusen jälkeen avoimeksi joutunutta virkaa opetusministeriö kehotti kouluh:ta valtioneuvostolle antamaan lausuntonsa siitä, voidaanko oppikoulun työalaa yleensä edustava kouluneuvoksen virka lakkauttaa, ja vaatimaan kouluneuvos Oskari Mantereelta ilmoituksen, olisiko hän halukas siirtymään historiallisia aineita edustavan kouluneuvoksen virkaan. Sittenkuin kouluneuvos Mantere oli tähän järjestelyyn antanut suostumuksensa, esitti kouluh:s 31. 8. 1922 hänet siirrettäväksi puheenalaiseen virkaan; täten avoimeksi joutunut virka ei kouluh:n mielipiteen mukaan kuitenkaan ollut lakkautettava, vaan oli se täytettävä äidinkieltä edustavan kouluneuvoksen virkana. Kouluh:n uudelleen järjestämisen yhteydessä 1. 4. 24:stä, lakkautettiin siten yksi kouluneuvoksen virka, mutta sittemmin määrättiin kuitenkin tohtori Sarva huhtikuun aikana työskentelemään oppikouluosastolla.

Matemaattisia aineita edustava kouluneuvos Frans Henrik Koskinen nautti sairauden takia virkavapautta valtioneuvoston päätösten mukaan 29. 10. 1919, 2. 6. 1920, 5. 1. 1921 ja 31. 8. 1921, joka virkavapaus käsitti ajan 29. 10. 1919—31. 12. 1921. Sijaisena toimi koko ajan vanhempi lehtori, fil. toht. Uno Alfons Saxén. Joulukuun 30 p:nä 1921 valtioneuvosto myönsi kouluneuvos Koskiselle hänen pyytämänsä virkaeron sekä määräsi tohtori Saxénin toistaiseksi hoitamaan virkaa, ja 11. 3. 1922 tasavallan presidentti nimitti viimeksimainitun viran vakinaiseksi haltijaksi.

Oppikoulun työalaa yleensä edustava kouluneuvos Oskari Mantere nautti valtiopäivätöiden takia virkavapautta 10. 3. 1920—30. 4. 1920, sijaisena Tampereen yhteiskoulun rehtori Kaarlo Tiililä, sekä sittemmin valtioneuvoston päätösten perusteella 13. 10. 1920 eduskunnan syysistuntokauden aikana (13. 10. 1920—10. 3. 1921), 23. 3. 1921 kevätistuntokauden loppuun (23. 3. 1921—1. 6. 1921) ja 25. 8. 1921 syysistuntokauden loppuun (25. 8. 1921—21. 6. 1922), sijaisena tohtori Gunnar Sarva, ynnä edelleen Valtioneuvoston päätösten perusteella 11. 9. 1922 ja 18. 12. 1922 eduskuntatöiden ja ministerinä olon takia 15. 9. 1922—1. 2. 1924, sijaisina oppikouluosaston muut kouluneuvokset. Tohtori Mantere siirtyi 1. 4. 1924 historiallisia aineita edustavaksi kouluneuvokseksi. Kun hän sittemmin oli nimitetty kouluh:n ylijohtajaksi, määräsi valtioneuvosto 8. 5. 1924 tohtori Sarvan toistaiseksi hoitamaan avoimeksi joutunutta virkaa, ja 25. 7. 1924 tasavallan presidentti nimitti viimeksimainitun äidinkieltä ja historiallisia aineita edustavaksi kouluneuvokseksi.

Luonnonhistoriaa ja maantiedettä edustava kouluneuvos Emil Johannes Buddén nautti sairauden takia virkavapautta 16. 7. 1921—16. 8. 1921, sijaisena vanhempi lehtori, fil. toht. Einar Fieandt, ja samoin 22. 7.

1924—30. 8. 1924, sijaisena v. t. kouluneuvos Sarva oman toimensa ohessa.

Uusia kieliä edustava kouluneuvos Urban Solmu Nyström nautti virkavapautta 15. 7. 1924—15. 8. 1924, sijaisena vanhempi lehtori Aarne Uno Honka.

Oppikouluosaston lainoppineen kouluneuvoksen virka oli avoinna viisivuotiskauden alkaessa ja sitä hoiti ent. senaattori Ernesti Rikard Rainesalo. Tähän virkaan tasavallan presidentti 12. 12. 1919 nimitti lakit. kand. Lauri Puupposen. Kouluneuvos Puuppinen nautti 28. 7. 1923—28. 8. 1923 sairauden takia virkavapautta, sijaisena hovioikeudenauskultantti Armas Rafael Taipale. Kouluh:s määräsi 31. 3. 1924 kouluneuvos Puupposen hoitamaan kansliapäällikön tehtävät.

Oppikouluosaston kirjaaja Lydia Leontine Reuter nautti sairauden takia virkavapautta 2. 12. 1919—1. 9. 1922, 14. 6. 1923—1. 9. 1923 ja 5. 12. 1923—25. 1. 1924. Hänen sijaisinaan toimivat 2. 12. 1919—1. 6. 1921 rouva Aina Nymalm, 1. 6. 1921—1. 8. 1921 ylioppilas Elma Aalto, 1. 8. 1921—1. 9. 1922 ja 14. 6. 1923—1. 9. 1923 jälleen rouva Aina Nymalm, 5. 12. 1923—23. 1. 1924 yhteisesti rouva Nymalm ja kanslisti Lempi Savonen sekä viimeksimainitusta päivästä edelleen rouva Nymalm yksin. Kirjaaja Reuter kuoli 25. 1. 1924 ja 4. 2. 1924 kouluh:s määräsi kanslia-apulaisen Aina Nymalmin oman virkansa ohessa toistaiseksi hoitamaan tointa sekä 6. 3. 1924 neiti Lempi Thyra Savosen sitä edelleen hoitamaan. Viimeksimainitun kouluh:s 31. 3. 1924 nimitti oppikouluosaston kirjaajaksi.

Sittenkuin oppikouluosaston notaari Varma Ihanelma Takanen oli tullut nimityksi toiseen virkaan, määräsi kouluh:s 1. 2. 1923 ylioppilas Elma Aallon hoitamaan notaarin virkaa, joka lakkautettiin 1. 4. 1923.

Kouluh:n esitettyä 2. 10. 1919, että oppikouluosastolle asetettaisiin kanslia-apulainen, myönsi valtioneuvosto 22. 10. 1919 tarpeellisen määrärahan tämän toimen

ylläpitämiseksi marras- ja joulukuussa 1919, ja 19. 4. 1920 kirkollis- ja opetusministeriö ilmoitti valtioneuvoston suostuneen mainitun viran perustamiseen luhien kalenterivuoden 1920 alusta. Kouluh:s määräsi 20. 5. 1920 virkaan rouva Aina Nymalmin. 23. 1. 1922—1. 9. 1922 kanslia-apulainen Nymalm nautti virkavapautta omasta virastaan hoitaakseen kirjaaajan tehtäviä; hänen sijaisinaan toimi ylioppilas Elma Aalto. Kanslia-apulaisen virka lakkautettiin 1. 4. 1924.

Lopuksi on mainittava, että opetusministeriö 5. 4. 1922 myönsi lakkautuspalkalla olevalle venäjän kielen nuoremmalle tarkastajalle Alfred Thillot'lle hänen pyytämänsä virkaeron.

Opettajaneuvosto.

Viime viisivuotiskertomuksessa on mainittu vuosiksi 1919—1921 valittujen opettajaneuvoston jäsenten nimet. Kolmivuotiskaudeksi 1922—1924 tulivat neuvostoon valituiksi lyseoiden ja keskikoulujen edustajina vanh. leht. Ernst Lampén, rehtori, vanht. leht. Ernst Gustav Tegengren, yliopettaja Lauri Pohjala, rehtori, nuor. leht. Artur William Relander, rehtori, nuor. leht. Fredrik William Pesonen, rehtori, nuor. leht. Sakari Adolf Westerlund ja vanh. leht. Frans Johan Pontan, tyttökoulujen ja jatkoluokkien edustajina nuor. leht. Ernst Walter Lundström, opettajatar Dagmar Irene Emeléus, johtajatar Ingrid Margaretha Borenus ja nuor. lehtori Alku Artur Johannes Siegberg sekä kunnallisten ja yksityisten koulujen edustajina johtaja Kaarlo Tiirilä, johtajatar Armo Rauha Elo, johtaja Aksel Anshelm Koskenjaakko ja johtajatar Hanna Maria Kullhem.

Opettajaneuvosto oli viisivuotiskauden aikana koolla tammik. 19—22 p. 1920, tammik. 10—13 p. 1921, tammik. 9—14 p. 1922, tammik. 8—13 p. 1923, toukok. 11 p. 1923 ja tammik. 7—11 p. 1924. Puheenjohtajana toimi kouluh:n määräyksestä kouluneuvos Rolf Saxén vuosina 1920 ja 1921 sekä 1923 ja 1924 ynnä kouluneuvos

Oskari Mantere vuonna 1922, varapuheenjohtajana kouluneuvos Oskari Mantere vuosina 1920 ja 1921, kouluneuvos Rolf Saxén vuonna 1922, kouluneuvos Uno Saxén vuonna 1923 ja kouluneuvos Solmu Nyström vuonna 1924. Sihteeriksi kutsuttiin vanh. lehtori Rolf Krogerus 1920 ja 1921, sekä 1923 ja 1924 ynnä ylim. lehtori F. J. Lindström 1922.

Eri vuosina seuraavat kouluneuvoston jäsenet olivat estetyt ottamasta osaa neuvoston kokouksiin, jolloin varajäsen kutsuttiin tilalle, nim. 1920 rehtori Sadenius vainaja (tilalla piirustuksenopettaja Rurik Lindqvist), lehtori Saxén (tilalla nuor. leht. Artur Siegberg) ja lehtori Ensio (tilalla vanh. lehtori Jakob Einar Meinander), 1921 lehtori Saxén (tilalla nuor. lehtori Artur Siegberg) ja 1924 lehtori Lampén (tilalla rehtori Aaro Markkanen), lehtori Einar Pontan (tilalla lehtori Kl. U. Suomela) sekä maisteri Irene Emeleus (tilalla johtajatar Toini Alopaeus).

Opettajaneuvoston kokouksissa 1920 käsiteltiin seuraavat asiat: kouluh:n osottamina 1) Kysymys maamme oppikoulujen opettajien yleisestä kokouksesta, 2) Ovatko valitukset liian lukuisista oppikirjoista ja niitten uusista painoksista oikeutetut?. Jos niin on, mihin toimenpiteisiin olisi sen johdosta ryhdyttävä? 3) Onko mitään toivomuksia valtion oppikoulujen rehtorien ja johtajattarien virkaan nimittämiseen nähden?; edellisestä opettajaneuvoston kokouksesta lykättyinä 1) Elävien kuvien käyttö opetusvälineinä, 2) Loma-aikojen pituus, 3) Luokanesimiesten muistiinpanot ja 4) Opettajaneuvoston ohjesäännöt; neuvoston jäsenten nostamina: 1) Oppikirjat valtion monopoliksi, 2) Laulunopetuksen uudistus, 3) Äidinkielen opetuksen jakautumisesta tyttökouluissa äidinkielen ja historian lehtorien kesken, 4) Luokanjohtajain tehtävät ja palkkiot, 5) Ulkokuraattorin asettamisesta kouluihin, 6) Koulukirjastojen käyttäminen, 7) Opettajasivistyk-

sen kohottaminen, 8) Tyttökoulujen opettajattarenvirat, 9) Jatko-opistojen uudetaan järjestely.

Vuoden 1921 kokouksessa käsiteltiin seuraavia kysymyksiä, nimittäin kouluh:n osottamina: 1) Miten olisi koululääkärikysymys ratkaistava? 2) Kysymys opettajakollegion kokoonpanosta ja tehtävistä, 3) Onko päivittäimen lukuaika kouluissa järjestettävä yhdenjaksoiseksi vaiko kahdessa eri sarjassa tapahtuvaksi? ja 4) Minkä periaatteen mukaan olisi korvaus opettajien kotityöstä laskettava?; tarkastaja Törnuddin esittämänä esitelmä: Mihin suuntaan laulunopetus oppikouluissa olisi ohjattava; opettajaneuvoston jäsenten ehdottamina: 1) Mikä lukuaineiden edistysarvolauseiden keskimäärä olisi alin, joka oppikouluissa oikeuttaisi pääsemään luokalta seuraavalle, ja olisiko jotakin luokalta siirtoa varten joissakin aineissa vaadittava välttävää parempi arvosana?, 2) Sijaisen palkkaaminen sairaustapauksissa, 3) Kirjanpidonopetus, 4) Nuoremman ja vanhemman lehtorin virat, 5) Opettajain valitusoikeus, 6) Oikeus valittaa saadusta varotuksesta, 7) N. s. laiskanläksyistä, 8) Opettajien ja johtajien opetusvelvollisuus, 9) Ylituntien korvaus, 10) Tyttölyseoitten lukio luokkien linjajako, 11) Kasvatusopilliset matka-apurahat.

Vuoden 1922 kokouksessa olivat seuraavat kysymykset käsiteltävinä, nimittäin kouluh:n osottamina: 1) Kysymys linjajaon yksityiskohtaisesta järjestelystä poika-, yhteis- ja tyttölyseoitten lukioasteella, 2) Onko yksityiskoulujen edun kannalta katsottava suotavaksi, että erivapaus yksityisoppikouluista maalisk. 18 p. 1919 annetun asetuksen 3 §:n f-kohdan vaatimuksista suuressa määrin myönnetään yksityisille opettajille, 3) Onko mitään toivomuksia oppikoulujemme raittiusopetukseen nähden?; opettajaneuvoston jäsenten ehdottamina: 1) Opettajain palkat, 2) Lukukausitodistukset, 3) Voimistelunopettajain palkat, 4) Ranskan kieli klassillisissa lyseoissa, 5) Ko-

titalousopetus, 6) Lupapäivien määrääminen, 7) Lukujen lopettaminen viimeisellä luokalla.

Vuoden 1923 varsinaisessa kokouksessa käsiteltiin seuraavat asiat, nimittäin kouluh:n osottamina: 1) Onko kokemus osottanut, että vilpin harjottaminen kirjoituksissa ja yleensä vilpillisyys kouluissa ja varsinkin ylioppilaskirjoituksissa on viime aikoina lisääntynyt? Mitä voi koulu tehdä sellaisen epärehellisuuden ehkäisemiseksi? 2) Noudatetaanko oppikouluissa tarpeellista tarkkuutta uusien oppilaita kouluun otettaessa ja korkeammalle luokalle siirtäessä? Onko tässä suhteessa joitakin toivomuksia esitettävänä?; opettajaneuvoston jäsenten ehdottamina: 1) Oppilaiden siirtäminen koulusta toiseen, 2) Mitä osottaa tilastollinen vertailu valinnaisista aineista? 3) Koulujärjestyksen 24 §:n määräys sisarusten lukukausimaksuista, 4) Tamikuun 20 päivänä 1874 annetun keisarillisen kuulutuksen määräys oppilaiden karkottamisesta opistosta, 5) Ranskan asemasta valtion tyttökouluissa, 6) Vieraiden kielten virat oppikouluissamme tyttöjä varten, 7) Oppilaiden kehitystä valaisevia lomakkeita koskevat ohjeet, 8) Vastaako koulujärjestyksen tupakanpoltoa koskeva määräys tarkotustaan? Ellei se sitä tee, niin mihin suuntaan se olisi muutettava? 9) Sopiiko käytösarvosana, joka väliarvostelussa on alennettu, korottaa lukukausiarvostelussa, 10) Aamu- ja iltarukousten pito, 11) Koululain määräämä 35 vuoden palvelusaika, joka oikeuttaa täyden eläkkeen saantiin, on alennettava 30 vuoden ajaksi, 12) Ylioppilaskokelaiden säännöllisen koulunkäynnin pitäisi loppua helmikuun lopussa, koska muuten ei ole kyllin aikaa suullisten tutkintojen suorittamiseen.

Vuoden 1923 ylimääräisessä kokouksessa oli käsiteltävänä yksinomaan kysymys kouluh:n uudistamisesta ja opettajaneuvoston lakkauttamisesta.

Vuoden 1924 kokouksessa käsiteltiin seuraavat asiat, nimittäin kouluh:n osottamina: 1) Mitä kokemuksia on saatu koulujen välisistä konventeista, 2) Onko suotavaa, että koulun oppilaiden sallitaan ottaa osaa kokouksiin ja ruveta jäseniksi yhdistyksiin, jotka eivät ole koulun valvonnan alaisina, ja onko erittäinkin koulun kannalta katsottuna suotavaa, että he lukukausien aikana saavat matkustaa muille paikkakunnille ottamaan osaa urheilukilpailuihin, 3) Koulusäästökassoista; opettajaneuvoston jäsenten ehdottamina: 1) Määräraha kirjoja ja opetusvälineitä varten, 2) Liikkarasitus oppikouluissamme, 3) Kerkkosen käsikirjan täydentäminen ja ruotsalaisen laitoksen toimittaminen siitä, 4) Opettajain palkkausasia, 5) Vanhempainneuvostot ja koulujen elämä, 6) Vapaaoppilaat, 7) Kouluhallituksen uudestaanjärjestely, 8) Eläkelakiehdotus, 9) Luku- ja loma-ajat sekä opettajien opetusvelvollisuus.

Opettajaneuvostossa esillä olleet asiat joutuivat sittemmin kouluh:n edelleen käsiteltäviksi ja useat niistä johtivat tuloksiin, joista tehdään lähemmin selkoa toisissa kohdissa tätä kertomusta.

Yleinen opettajakokous.

Opettajaneuvoston 1919 pitämässä kokouksessa lausuttiin toivomus, että kutsutaisiin kokoon yleinen opettajakokous. Tämän johdosta kouluh:s 26. 3. 1920 esitti valtioneuvostolle, että tällainen kokous kutsutaisiin koolle jo seuraavaksi kesäksi. Kokouksen pitäisi itse valita puheenjohtajansa ja varapuheenjohtajansa, mutta kouluh. laatisi sille ohjelman. Osanottajiksi saisivat ilmottautua kaikki ne opettajat, jotka ottavat osaa oppikoulujen opettajaneuvoston vaaliin. Lisäksi saisivat kokouksessa olla läsnä kouluh:n jäsenet ja yliopiston kasvatustieteen edustajat. — Asianomainen lupa kokouksen järjestämiseen kouluh:n ehdotuksen mukaisesti annettiin

22. 4. 1920. — Sittemmin kouluh. 20. 5. 1920 lähetti kouluille kiertokirjeen, jossa se ilmoitti, että kokous pidetään 7—9 p:nä kesäkuuta Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun rakennuksessa ja että osanottajat saavat 50 %:n alennuksen rautatiepiletien hinnassa. — Kokouksen sihteeriksi kouluh. 31. 5. 1920 määräsi suom. normaalilyseon lehtorin Gunnar Sarvan.

Kokous pidettiin mainittuina päivinä. Sen puheenjohtajaksi valittiin yliopettaja Lauri Pohjala sekä varapuheenjohtajiksi rehtorit Sakari Westerlund ja Jeja Roos. Ohjelmassa oli kaikkiaan 40 kysymystä. Eräitä kysymyksiä käsiteltiin kokouksen täysistunnoissa, mutta toiset tulivat käsit-

telyn alaiseksi vain jossakin kokouksen kahdeksasta jaostosta. Muutamia kysymyksiä ei ehditty lainkaan ottaa keskusteltavaksi.

Kouluh:s esitti 22. 7. 1920, että kokouksen pöytäkirjat saataisiin painattaa. Valtioneuvosto antoi 18. 8. 1920 tähän suostumuksensa, ehdolla ettei julkaisu saanut kohota yli 20 painoarkin. Kun painatus oli suoritettu, määräsi kouluh. 20. 12. 1920, että kuhunkin valtionkouluun oli hankittava kappale pöytäkirjaa.

Mainittakoon tässä, että seuraavana vuonna Helsingissä pidettiin yhteissuomalainen koulukokous, jonka avustamiseksi valtioneuvosto 30. 3. 1921 myönsi 30,000 mk.

Oppikoulun järjestysmuodon perusteet.

Suomen tasavallalle heinäkuun 17 päivänä 1919 hyväksytyn hallitusmuodon 79 §:n mukaan valtion oppilaitosten järjestysmuodon perusteista säädetään lailla. Kesti kuitenkin pari vuotta, ennenkuin hallitus saattoi käydä tähän lainsäädäntötyöhön käsiksi, mutta vuonna 1921 niin hyvin lakiehdotus kansakoulutoimen kuin lakiehdotus oppikoulun lainsäädännön yleisistä perusteista tuli laadittavaksi. Ensinmainituksi laiksi Kouluhallitus laati ehdotuksen jo helmikuussa, mutta se ei tule tässä yhteydessä käsiteltäväksi.

Mitä oppikoulujen lainsäädännön yleisiin perusteisiin tulee, kehotti kirkollis- ja opetusministeriö toukok. 2 p:nä 1921 kouluh:ta asiasta laatimaan ehdotuksen, joka voitaisiin panna Eduskunnalle annettavan esityksen pohjaksi. Aluksi kouluh:n ylijohtaja M. Soininen laati luonnosehdotuksen niin hyvin kysymyksessä olevaksi laiksi kuin sen perusteluiksi. Asian jatkokäsittelyn helpottamiseksi oppikouluosasto asetti keskuudessaan valiokunnan, johon kuuluivat ylijohtaja Soininen, osastopäälliköt

Tammio ja Rosenqvist, lainoppinut kouluneuvos Puupponen sekä v. t. kouluneuvos Hannikainen ja joka puolestaan laati uuden ehdotuksen sekä perusteluiksi että laiksi. Koska ehdotuksessa muutamat kohdat olivat senlaatuisia, että ne läheisesti koskivat myös kansamopetuslaitosta, ja eräät toiset taas olivat luonteeltaan yleisperiaatteellisia, määräsi ylijohtaja nämä kohdat käsiteltäviksi yhteisistunnossa, joka pidettiin marraskuun 7 p. 1921. Puheenalaiset kohdat koskivat osittain kysymystä siitä, missä laajuudessa kansakoulu oli saatettava pohjakouluksi jatkuvaa opiskelua varten, osittain taas kysymystä erikoisen siveysopin oppikurssista. Muut ehdotuksen kohdat käsiteltiin 8. 11. 1921 oppikouluosaston erikoisistunnossa.

Kouluhallituksen enemmistön hyväksymän lakiehdotuksen tärkeimmät kohdat olivat seuraavat. Valtion oppikoulut ovat joko poikakouluja tai tyttökouluja taikka yhteiskouluja. Luonteeltaan ne ovat joko keskikouluja tai kaksijaksoisia lyseoita taikka yksijaksoisia klassillisia lyseoita.

Pääsyvaatimuksena on joko ylemmän kansakoulun toisen vuosiluokan kurssi tai kansakoulun koko oppimäärä; edellisessä tapauksessa keskikoulussa on viisi luokkaa ja lyseossa kahdeksan luokkaa, jälkimmäisessä säädetään luokkaluku asetuksella. Tyttöoppilaitoksissa luokkia on yhtä enemmän kuin muissa kouluissa. Kaksijaksoisten lyseoiden lukiosasteella on kolme linjaa, nimittäin humanistinen, fyysis-matemaattinen ja luonnonhistoriallinen. Lisäksi asetusehdotus sisälsi määräyksiä oppiaineista, opetuskielestä, oppilasluvusta, lukuvuoden pituudesta ja oppilasmaksuista.

Ehdotus oli sittemmin valtioneuvoston käsiteltävänä ja siitä tehtiin aikoinaan esitys Eduskunnalle, mutta tämä ei sitä sillä kertaa hyväksynyt.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että opettajaneuvoston kansanopetusosasto istunnsaana 1919 teki anomuksen, että kaikki koululaitoksen uudistamista varten asetetut valtion komiteat yhdistettäisiin yhdeksi ainoaksi komiteaksi. Kirkollis- ja opetusministeriön kehotuksesta kouluh. 24. 1. 1921 antoi anomuksesta lausunnon asettuen ehdotukseen nähden epäilevälle kannalle. Anomus ei johtanutkaan tuloksiin.

Eri koulumuodot.

Kaksoislyseot.

Kun oppilastulva oppikouluihin vuosi vuodelta kasvoi, paisuivat eräät suurissa liikekeskuksissa sijaitsevat oppikoulut niin suuriksi, että niissä tuli olemaan alemmilla asteilla useita rinnakkaisosastoja ja ylempilläkin asteilla yksi rinnakkaisosasto kullakin luokalla. Rinnakkaisosastoilla oli opetus uskottava tuntiopettajille, mikä ei ollut tarkoituksenmukaista. Tästä syystä kouluh:ssa heräsi ajatus kaksoislyseoiden perustamisesta, joissa kouluissa yksi sarja rinnakkaisosastoja asetettaisiin vakinaiselle kannalle vakinaisine opettajineen. Keskuudessaan 27. 3. 1924 asettaman valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kouluh. 8. 4. 1924 teki ehdotuksen siitä, että ensimmäiseksi Helsingin suom. tyttölyseo ja Turun suom. linjajakoinen lyseo muodostettaisiin kaksoislyseoiksi. Niinikään kouluh. teki ehdotuksen kaksoislyseoiden opettajanviroista, opettajien ja palveluskunnan palkoista, rehtorin palkkiosta ja tuntien jakautumisesta opettajien kesken. Suunnitelma toteu-

tui kuitenkin vasta seuraavan viisivuotiskauden kuluessa.

Koelyseot.

Kuten viimeksi julkaistussa viisivuotiskertomuksessa jo esitettiin, valtioneuvosto 2. 6. 1919 päätti perustaa kaksi koeoppikoulua, nimittäin Helsinkiin suomenkielisen poikalyseon ja Jyväskylään suomenkielisen yhteislyseon, joista jälkimmäinen järjestettiin valtion huostaan otetusta Jyväskylän yhteiskoulusta. Kumpikin koulu aloitti toimintansa yksiluokkaisena syyskuun 1 p:nä 1919. Ne oli, perustuen kansakoulun koko oppimäärään, kehitettävä 6-luokkaiseksi yliopistoon johtaviksi oppikouluiksi. Valtioneuvosto vahvisti 28. 8. 1919 luku-suunnitelman, josta kouluh. 20. 8. 1919 oli antanut lausuntonsa, koelyseoiden keskikouluastetta varten. Vähän myöhemmin eli 25. 9. 1919 vahvistettiin koulujen oppiennätykset niinikään keskikouluastetta varten. Kouluille vahvistettu luku-suunnitelma oli seuraava:

	I	II	III	Yht.
Uskonto	2	2	2	6
Opetuskieli	4	3	3	10
Ruotsin kieli	5	3	3	11
Saksan kieli	—	5	5	10
Historia	3	3	3	9
Maantiede	3	2	2	7
Luonnonhistoria ja terveysoppi	3	2	3	8
Fysiikka ja kemia	2	2	2	6
Matematiikka	4	4	4	12
Piirustus	2	2	2	6
Voimistelu	3	3	2	8
Laulu	(1)	(1)	(1)	(3)
Kirjanpito	—	(1)	(1)	(2)
Käsiaskartelu	(2)	(2)	(2)	(6)
Yhteensä	31 (34)	31 (35)	31 (35)	

Kolmen vuoden kuluttua eli 24. 4. 1922 koekoulukomitea teki esityksen lukusuunnitelmaksi ja kurssiennätyksiksi kaikkia kuutta luokkaa varten. Kouluhallitus antoi komitean ehdotuksesta keskuudestaan asettaman valiokunnan ehdotuksen mukaisesti 29. 6. 1922 oman lausuntonsa. Valtioneuvosto vahvisti 11. 11. 1922 niin lukusuunnitelman kuin kurssiennätykset samalla

määräten, että erikoislinja saadaan perustaa ja opetusta vapaaehtoisissa aineissa antaa, jos vähintään neljä oppilasta ilmoittautuu, ja että oppilaalla saa olla korkeintaan 38 tuntia viikossa siihen luettuina kaksi urheilutuntia, jotka saadaan järjestää, mikäli urheiluopetus osottautuu tarkotuksenmukaiseksi. Valtioneuvoston hyväksymä lukusuunnitelma oli seuraava:

	Keskikoulu				L u k i o												Keskikoulu ja lukio yhteensä		
					Matemaattis-luonnonopillinen linja				Uuskielis-kansantaloudellinen linja				Latinalinja				Matemaattis-luonnonopillinen linja	Uuskielis-kansantaloudellinen linja	Latinalinja
	I	II	III	Yht.	IV	V	VI	Yht.	IV	V	VI	Yht.	IV	V	VI	Yht.			
Uskonto ja siveysoppi	2	2	2	6	2	2	2	6	2	2	2	6	2	2	2	6	12	12	12
Filos. alkeet	—	—	—	—	2	2	2	4	—	2	2	4	—	2	2	4	4	4	4
Suomen kieli ..	4	3	3	10	3	3	3	9	3	3	3	9	3	3	3	9	19	19	19
Historia ja yhteiskuntaoppi	3	3	3	9	4	3	3	10	4	3	3	10	4	3	3	10	19	19	19
Kansantalous ..	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	6	—	—	—	—	—	6	—
Maantiede	2	3	2	7	2	2	2	6	2	2	2	6	2	2	2	6	21	21	21
Luonn. h. ja terv.oppi	3	2	3	8															
Fysiikka ja kemia ..	2	2	2	6	3	4	3	10	2	2	2	6	2	2	2	6	16	12	12
Matematiikka ..	5	4	4	13	6	5	6	17	3	3	3	9	3	3	3	9	30	22	22
Ruotsin kieli ..	5	3	3	11	3	2	2	7	3	2	2	7	3	2	2	7	18	18	18
Saksan kieli	—	5	5	10	5	5	5	15	5	5	5	15	5	5	5	15	25	25	25
Latinan kieli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6	18	—	—	18
Ranskan t. engl.k.	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	12	—	—	—	—	—	—	12
Piirustus	2	2	2	6	2	2	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	12	6	6
Voimistelu	3	2	2	7	2	2	2	6	2	2	2	6	2	2	2	6	13	13	13
	31	31	31	—	32	32	32	—	32	32	32	—	32	32	32	—	—	—	—
<i>Vapaaeht. aineita</i>																			
Kansantalous ..	—	—	—	—	2	2	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
Ransk. t. engl. k.	—	—	—	—	3	3	3	9	3	3	3	9	3	3	3	9	9	9	9
Piirustus	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	6	2	2	2	6	—	12	12
Laulu	1	1	1	3	1	1	1	3	1	1	1	3	1	1	1	3	6	6	6
Kirjanpito	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
Käsiaskartelu ..	2	2	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6

Koska oli osottautunut vaikeaksi saada koelyseoihin pysyväisiä opettajavoimia, kun opetus jäi tuntiopettajien varaan, esitti kouluh. koekoulukomitean tekemän ehdotuksen mukaisesti 2. 5. 1921, että kumpai-
seenkin opistoon asetettaisiin kolme ylimää-
räistä lehtoria. Valtioneuvosto hyväksyi
13. 7. 1921 ehdotuksen siinä muodossa,
että molempiin kouluihin oli otettava
kolme opettajaa, joille nuoremman lehtorin
opetusvelvollisuudesta suoritettiin nuorem-
man lehtorin palkkaa vastaava palkkaus.
13. 6. 1923 opetusministeriö suostui vielä
kahden samanlaisen toimen järjestämiseen
kumpaankin koelyseoon.

Koska koelyseot perustettiin aikoina,
jolloin vallitsi vaikea huoneistopula, tuotti
sopivien huoneistojen hankkiminen niille
vaikeuksia. Helsingin koelyseo toimi ensin
vuoden Suomalaisen Normaaliylyseon ta-
lossa, sitten kolme vuotta vuokrahuoneis-
tossa ja vihdoin Helsingin toisen suoma-
laisen tyttökoulun talossa. Jyväskylän koe-
yhteislyseo asui entisen yhteiskoulun vuok-
raamassa huoneistossa.

**Tyttööppilaiden ottami-
nen poikakoulujen
lukioluokille.**

Sittenkuin Savonlinnan yksityisen tyttö-
koulun vanhempainneuvosto oli tehnyt esi-
tyksen tyttökoulun koko oppimäärän suori-
taneiden oppilaiden ottamisesta Savon-
linnan lyseon lukioluokille ja kouluh. oli
asiasta hankkinut lyseon opettajakunnan
lausunnon, antoi kouluh. 16. 6. 1920 ano-
muksesta epäävän lausunnon, jonka jälkeen
valtioneuvosto 15. 7. 1920 sen hylkäsi. Seu-
raavana vuonna asianomaiset kuitenkin
uudistivat anomuksensa, jonka jälkeen kou-
luh. jälleen hankki lyseon opettajakunnan
lausunnon. Opetusministeriölle 2. 5. 1921
antamassaan lausunnon kouluh. tällä
kertaa esitti, että annettaisiin lupa koet-
teeksi kolmena vuonna ottaa lyseon ylä-
luokkien oppilaksi Savonlinnan koulu-
piirissä asuvien henkilöiden tyttäriä. Val-

tioneuvosto ratkaisi 19. 5. 1921 asian tä-
män mukaisesti.

Kun kolmivuotiskausi meni umpeen,
pyysi kouluh. 14. 2. 1924 Savonlinnan ly-
seon vanhempainneuvostolta ja opettaja-
kunnalta lausuntoa siitä, voitaisiinko edel-
leen vastaanottaa tyttöjä Savonlinnan ly-
seon yläluokille. Kun lausunto oli myön-
teinen, kouluh. 14. 4. 1924 esitti valtioneu-
vostolle, että Savonlinnassa käytäntöön
otettua järjestelmää edelleenkin saataisiin
noudattaa. Siihen valtioneuvosto 8. 5. 1924
antoi suostumuksensa.

Muutamia päiviä myöhemmin 13. 5. 1924
opetusministeriö kehotti kouluh:ta otta-
maan harkittavakseen, eikö valtion menojen
säästämiseksi olisi syytä ottaa erinäisillä
muillakin paikkakunnilla käytäntöön sa-
maa järjestelmää kuin Savonlinnassa.
Kouluh. asetti 15. 5. 1924 keskuudestaan
valiokunnan tekemään asiasta ehdotuksen,
mutta asian lopullinen ratkaiseminen lyk-
käntyi seuraavaan viisivuotiskauteen.

Jatko-opistot.

Kun oli noussut kysymys jatko-opistojen
uudestaan järjestämisestä, siten että ne pa-
remmin vastaisivat nykyajan tarpeita,
asetti kouluh. 18. 12. 1919 keskuudes-
taan valiokunnan tekemään asiasta ehdo-
tuksen. Valiokunnan ehdotus joutui 31. 3.
1921 kouluh:n käsiteltäväksi, joka valtio-
neuvostolle lähettämässään esityksessä teki
erinäisiä ehdotuksia jatko-opistojen uudel-
leen järjestämiseksi, mutta samalla ehdotti,
että jatko-opistot lakkautettaisiin, ellei nii-
den ensimmäiselle luokalle kolmena peräk-
käisenä vuonna ilmaantuisi vähintään 12
oppilasta. Valtioneuvosto puolestaan — ot-
taen huomioon, ettei vielä ollut tietoa, mil-
laisen sijan säädettävä laki valtakunnan
oppilaitosten järjestysmuodon yleisistä pe-
rusteista ehkä soisi jatko-opistojen luontoi-
sille oppilaitoksille — ilmotti 30. 6. 1921
katsovansa, ettei aika ollut sopiva antaa
uusia määräyksiä näiden opistojen toi-

mintamuodosta. Siitä syystä valtioneuvosto rajottui vain määräämään, ettei seuraavana vuonna ylläpidettäisi jatko-opistojen opettajatarosastoa, ellei niiden I luokalle ilmaantuisi vähintään 10 oppilasta, ja samoin suomalaisen jatko-opiston yhteiskunnallista osastoa, ellei I luokalle tulisi samoin vähintään 10 oppilasta.

Samana päivänä (30. 6. 1921) kirkollis- ja opetusministeriö kehotti kouluh:ta siltä varalta, että jatko-opistot vasta tulisivat lakkauttaviksi, tekemään ehdotuksen, miten opettajattariksi aikovien naisten käytännöllinen opettajavalmistus olisi järjestettävä. Sittenkuin kouluh:n keskuudessaan asettama vilokunta oil asiaa harkinnut, antoi kouluh. lausuntonsa 29. 12. 1921. Asiasta annettiin asetus 29. 5. 1922. Sen mukaan jatko-opistot ovat lakkautettavat asteettain, niin pian kuin ne osottautuvat pysyväisesti tarpeettomiksi. Senjälkeen tyttökoulujen ja tyttölyseoiden harjoitusaineiden opettajien ja näiden aineiden nuorempien lehtorien virkoihin pyrkivien naisten opettajavalmistus tapahtuu Helsingin tyttölyseoissa, joissa myös kokeet näitä virkoja varten suoritetaan. Sekä suomalaisen että ruotsalaiseen tyttölyseoon on sen johdosta asetettava pedagoginen johtokunta, joka johtaa harjottelua ja arvostelee kokeet. Näin saatu valmistus tuottaa kelpoisuuden myös keskikoulujen ja yhteislyseoiden naisvoimistelun opettajan virkoihin. Normaalilyseossa suoritettut kokeet tuottavat niinkään kelpoisuuden kaikkiin piirustuksen ja laulun opettajan virkoihin. Tyttökoulujen lukuaineiden opettajanvirkoihin tapahtuu valmistus normaalilyseoissa. Näiden virkain saamiseksi vaaditaan, että hakija on suorittanut ylioppilastutkinnon lisäksi kasvatusopintutkinnon ja opetettavassa aineessa yliopistollisen vähintään arvosanalla cum laude approbatur arvostellun tutkinnon, auskultaation ja käytännölliset kokeet. Jatko-opistossa valmistuneet tai vastedes valmistuvat säilyttävät edelleen virkakelpoisuutensa. 31. 5. 1922

valtioneuvosto antoi lähempiä määräyksiä pedagogisen johtokunnan kokoonpanosta.

Kun sitten Helsingin suom. tyttölyseo siirtyi toiseen taloon ja sen entiseen asu-mukseen tuli Helsingin toinen suom. tyttökoulu, jatko-opiston saadessa edelleen pitää käyttämänsä huoneet, määräsi opetusministeriö 10. 7. 1923, että jatko-opiston harjoituskouluna 1923—1924 toimisi tyttölyseo, ja 5. 6. 1924, että jatko-opistolaisten samoin kuin harjoitusaineiden opettajiksi aikovien opettajaharjoitus sekä kokeiden suoritus tapahtuisi 1924—1925 tyttölyseossa, mutta sen jälkeen ja kunnes toisin määrätään Helsingin toisessa suom. tyttökoulussa, kuitenkin niin että kokeet virkojen saamiseksi tyttölyseoissa suoritetaan Helsingin suom. tyttölyseossa.

Lopuksi mainittakoon, että valtioneuvosto 7. 3. 1924 vapautti professori A. J. Pietilän Helsingin suomalaisen jatko-opiston johtokunnan jäsenyydestä, määräten hänen tilalleen fil. toht. A. A. Koskenjaakon.

**Helsingin suomenkieliset
tyttökoulun yliopistoon
johtavat jatkoluokat.**

Kouluh. teki 10. 3. 1921 esityksen tyttökouluista 2. 9. 1915 annetun asetuksen muuttamiseksi sikäli että Helsingin väli-ai-kaisten suomenkielisten yliopiston johtavien jatkoluokkien ei olisi tarpeen lakata, vaikka tyttölyseoon perustettiin lukioluokat. 8. 4. 1921 ilmestyikin uusi asetus, jossa jatkoluokat määrättiin edelleen ylläpidettäviksi, jos I luokalle ilmestyy vähintään 20 hyväksyttyä oppilasta.

Kouluh:n 15. 6. 1922 tekemästä esityksestä opetusministeriö suostui siihen, että jatkoluokilla saataisiin ylläpitää vaihto-ehdoten kielikurssi pääasiallisesti keskikouluista tulevia oppilaita varten.

Valtioneuvosto suostui erinäisin ehdoin 18. 12. 1922 kouluh:n 13. 11. 1922 tekemään esitykseen, että jatkoluokkien virat saataisiin vakinaisesti täyttää, vaikka koulu onkin väliaikainen.

Kurssiennätykset ja yksityisten aineiden opettamista koskevia seikkoja.

Tyttökoulujen ja tyttölyseoiden kurssiennätykset.

Kun tyttökoulut 2. 9. 1915 annetulla asetuksella järjestettiin uudelleen, korotettiin niiden luokkaluku viidestä kuudeksi ja samalla perustettiin uusi valtion koulu-tyyppi tyttöoppilaita varten, nimittäin yliopistoon johtava tyttölyseo, jommoisia yksityisten omistamia oppilaitoksia kyllä jo aikaisemmin oli ollut olemassa. Tyttökouluihin asetettavat kuudennet luokat alottivat toimintansa ensi kerran 1. 9. 1920. Ensimmäisenä päästi Tampereen tyttölyseo oppilaansa yliopistoon ja keväällä 1920, kaksi seuraavaa, Helsingin suomalainen ja Porin tyttölyseo keväällä 1923 sekä Helsingin ruotsalainen tyttölyseo 1924.

6-luokkaista tyttökoulua varten tarvittiin uudet oppikurssit ja kokouksessaan 10. 5. 1920 kouluh:s päätti ryhtyä sellaisia laatimaan. Muutamia kuukausia myöhemmin, 13. 9. 1920, kouluh:s näki tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin kurssiennätysten laatimiseksi myös tyttölyseota varten. Valmistamansa ehdotuksen kouluh:s 16. 2. 1922 lähetti valtioneuvostolle, joka 20. 4. 1922 vahvisti ne, minkä jälkeen ne kierto-kirjeessä lähetettiin asianomaisiin kouluihin.

Lukioluokkien kurssiennätykset luonnonhistoriassa ja maantieteessä.

Vuosina 1917 ja 1918 toimeenpannut lukusuunnitelmamuutokset merkitsivät luonnonhistorian ja maantieteen aseman vahvistamista, koska näille aineille suotiin tunteja myös lukioluokilla.

Kuudennessa yleisessä opettajakokouksessa kesällä 1921 asetettiin toimikunta laatimaan ehdotusta oppiennätyksiksi näissä aineissa lukioluokkia varten. Kouluh:s lähetti ehdotuksen 16. 2. 1922 oman lausuntonsa kera valtioneuvostolle, joka

24. 3. 1922 vahvisti kysymyksessä olevat oppimäärät.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että opetusministeriö valtion luonnonsuojeluneuvoston pyynnöstä kehotti 5. 5. 1924 kouluh:ta antamaan kouluille luonnonsuojelua edistämistä tarkoittavia ohjeita, jonka johdosta kouluh:s 3. 6. 1924 lähetti kouluihin asiasta kiertokirjeen.

Kreikkalais-katolinen uskonnonopetus.

Kreikkalais-katolisen kirkkokunnan ylimääräisen kirkolliskokouksen asettaman valiokunnan laatimasta ehdotuksesta, joka koski kreikkalais-katolilaisen uskonnon opettamista oppikouluissamme, opetusministeriö 7. 9. 1921 vaati kouluh:n lausunnon, jonka kouluh:s antoi 3. 10. 1921 ilmoittaen, ettei sillä ollut mitään muistuttamista suunnitelmia vastaan. Kurssiennätykset vahvistettiin kuitenkin vasta seuraavalla viisivuotiskaudella.

Yhteisistunnossa 14. 4. 1924 kouluh:s asetti valiokunnan laatimaan ehdotusta kreikkalais-katolilaisen uskonnon opetuksen järjestämisestä. Valiokunta ei kuitenkaan ehtinyt saada ehdotustaan valmiiksi käsiteltävänä olevan viisivuotiskauden aikana.

Valtakunnan ainoa valtion oppikoulu, jossa kreikkalais-katoliset oppilaat muodostavat opiskelijain enemmistön, on Salmin keskikoulu. Uskonnon opetuksen järjestämiseksi tässä opistossa kouluh:s esitti 18. 5. 1923 opetusministeriölle, että opiston uskonnon lehtorin virka saisi jäädä toistaiseksi täyttämättä ja että kouluh:s oikeutettaisiin määräämään koululle erikoinen kreikkalais-katolinen ja erikoinen luterilainen uskonnon opettaja, jotka kumpikin nauttisivat lehtorin viran palkkauksesta sen osan, minkä heidän hoitamansa tuntiluku erikseen tekee nuoremman lehtorin opetusvelvollisuuteen kuuluvasta tunti-

määrästä. Tämän esityksen opetusministeriö hyväksyi 4. 6. 1923.

Aidinkielen opetusta koskevia asioita.

Kouluh:n esityksestä julkaistiin 20. 2. 1920 asetus, jonka mukaan äidinkielen opettajien hakukelpoisuuteen kuuluu yliopistossa tai kouluh:n hyväksymälle henkilölle suoritettu kurssi kaunoluvussa ja puhetekniikassa.

Yhteissuomalaisen koulukokouksen anomusta, että kouluh. kehottaisi opettajia entistä enemmän kiinnittämään huomiota heimokansojen opetukseen sekä ryhtyisi tässä mielessä uudistamaan oppikirjoja ja kartastoja, kouluh:s käsitteli 18. 3. 1922, mutta ei katsonut olevan syytä ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen.

Kielteiseen tulokseen kouluh:s niinikään johtui käsitellessään 29. 6. 1922 Suomalaisen kirjallisuuden seuran esitystä, että kouluissa määrättäisiin noudatettaviksi ne ääntämis- ja kirjottamisperusteet, jotka vallitsevat lehtorien Airilan ja Cannelinin julkaisemassa „Vierasperäiset sanat” nimisessä ohjeluetelossa.

Kaunolukuharrastuksen tukemiseksi kouluh:s esitti määrärahaa tätä tarkottavan opetuksen järjestämiseksi lukuvuonna 1919—1920 yhteen, 1920—1921 kahteen, 1921—1922 kolmeen, 1922—1923 niinikään kolmeen ja 1923—1924 viiteen kouluun, jotka määrärahat asianomaisille kouluille myönnettiin.

Esperanton opetus.

Kirkollis- ja opetusministeriö vaati 21. 8. 1921 kouluh:lta lausunnon siitä, voitaisiinko ylimääräisenä aineena oppikouluissa opettaa esperantoa, millä luokilla tämä opetus olisi annettava ja mitä se tulisi maksamaan. Kouluh:s antoi 19. 1. 1922 vaaditun lausunnon ilmottaen käsityksensä, että esperanton opetus saattoi tulla kysymykseen IV ja V luokalla keskikoulussa sekä vaihtoehtoisena englannin ope-

tuksen kanssa VII ja VIII luokalla lukioasteella. Mitään yleisiä määräyksiä esperanton opetuksesta ei sittemmin kouluh:lle annettu, mutta yksityisissä kouluissa on kyllä esperantoa opetettu.

Tässä yhteydessä sopii mainita, että esperanto-opisto nautti valtioapua puheenalaisen viisivuotiskauden aikana parina viimeisenä vuotena 25,000 mk. vuodessa.

Ranskan kielen opetus.

Opettajaneuvoston aloitteesta kouluh:s 19. 3. 1923 esitti, että niille klassillisten lyseoiden lukioluokkien oppilaille, jotka valitsivat vaihtotehtoisien kreikan kielen, järjestettäisiin vapaaehtoinen 6 viikkotuntia käsittävä ranskan kielen kurssi. Tämä esitys ei kuitenkaan johtanut tuloksiin.

Matematiikan opetus.

Ensimmäisen määräaikaisen tutkijakokouksen neuvosto esitti hallitukselle, että asetettaisiin matemaatikoista ja pedagogista kokoonpantu komitea perusteellisesti tutkimaan matematiikan opetusta kouluissamme sekä tekemään ehdotuksen tämän opetuksen ajanmukaiseksi uudistamiseksi. Opetusministeriö vaati puolestaan kouluh:n lausunnon asiasta, ja 18. 9. 1922 kouluh:s päätti esittää, että kysymys komitean asettamisesta jätettäisiin lepäämään, kunnes laki oppikoulun järjestysmuodon perusteista Eduskunnassa oli saanut lopullisen muotonsa. Sittemmin hallitus jätti mainitunlaisen ehdotuksen laatimisen Turun akatemian professorin Konrad Severin Johanssonin tehtäväksi, mutta hän ei saanut työtä suoritetuksi puheenalaisen viisivuotiskauden kuluessa.

Voimistelun, terveysopin ja rahtiusopin opetus.

Suomen voimisteluopettajaliiton anomus, että liiton hyväksymä voimistelusanasto määrättäisiin suomenkielisten koulujen noudatettavaksi, oli kouluh:ssa käsiteltävänä 24. 4. 1924, jolloin asetettiin valiokunta asiaa valmistamaan, mutta tämä ei ehti-

nyt saada ehdotustaan valmiiksi käsiteltävän viisivuotiskauden kuluessa.

Useissa yksityiskouluissa terveysopin opetus tapahtui yhteisesti tytöille ja pojille. Kokouksessaan 15. 1. 1920 kouluh:s katsoi periaatteellisesti oikeimmaksi, että mainittu opetus annetaan erikseen kummallekin sukupuolelle, mutta jollei tällaista menettelyä muista syistä voida noudattaa, on yhteisopetustakin edelleen sallittava.

Voimistelunopettajaliiton anomus terveysopin opetuksen tuntimäärän korottamisesta ei kouluh:n istunnossa 2. 2. 1922 aiheuttanut toimenpidettä.

Raittiuden ystävien keskushallituksen tekemästä esityksestä, joka koski voimistelun ja terveysopin opettajain valmistamista, opetusministeriö 18. 2. 1921 vaati kouluh:n lausunnon. Kouluh:s esitti 27. 4. 1921, että niille alkohologian opettajille, jotka eivät aikaisemmin olleet osottaneet pätevyyttään tähän opetukseen, määrättäisiin suoritettavaksi tutkinto yliopiston voimistelulaitoksessa.

Opettajaneuvoston aloitteesta kouluh:s 11. 1. 1923 lähetti kaikkiin oppikouluihin kiertokirjeen, jossa terotettiin raittiusopetuksen tehostamisen tarpeellisuutta ja kehoitettiin rehtoreja valvomaan tätä opetusta.

Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opetus.

Piirustuksen opettajain valmistuksen parantamiseksi korotettiin Taideteollisuusyhdistyksen keskuskoulun piirustusopettajaosaston valtioapu 1921 vuoden menosäännössä 17,000 markaksi ja 1923 vuoden menosäännössä 25,000 markaksi.

Piirustuksenopettajayhdistyksen 1921 tekemä anomus piirustusopetuksen tuntiluvun lisäämiseksi ei johtanut tuloksiin.

11. 9. 1922 kouluh:s käsitteli keskuudessaan asettamansa valiokunnan ehdotusta koululaitoksessa käytetyn kaunokirjotusjärjestelmän yhdenmukaistuttamisesta. Asian edelleen selvittäminen uskot-

tiin tarkastaja Salervon tehtäväksi, joka viisivuotiskauden kuluessa ei vielä esittänyt ehdotusta asiassa.

Laulun ja musiikin opetus.

Laulun tarkastaja A. Törnuddin laadittua ehdotuksen niin hyvin laulunopettajiksi aikovien valmistamiseksi kuin jo toimesta olevien opettajien tietojen ja taidon kohottamiseksi kouluh:s 5. 8. 1920 esitti valtioneuvostolle, että opettajien valmistamista varten musiikkiopiston yhteyteen perustettaisiin erikoinen väliaikainen laulunopettajaosasto, jonka oppilaat osaksi nauttivat opetusta yhdessä muiden opisto-
laisten kanssa, osittain erikseen ja että tarkotukseen varattaisiin 20,000 mk. vuodessa sekä että jo toimesta olevien opettajien taidon kohottamiseksi järjestettäisiin kesällä 1921 laulunopettajakurssit. Viimeksimainitun asian ratkaisu tulee käsitellyksi toisessa yhteydessä. Mitä taas eri osaston muodostamiseen musiikkiopistoon tulee, ratkaisi hallitus sen myönteisesti. Vuoden 1921 menosääntöön oli merkitty tarkotukseen 6,000 mk. sekä seuraavien vuosien menoarvioon 20,000 mk. kuhunkin. Aikanaan, 3. 8. 1921, kouluh:s teki yksityiskohtaisen ehdotuksen laulunopettajaosaston järjestämiseksi. Opetus järjestettiin sittemmin kirkollis- ja opetusministeriön kirjeen mukaan 3. 10. 1921 aluksi suom. normaalilyseon talossa.

Laulun opettajayhdistyksen johtokunnan anomuksen johdosta kouluh:s 17. 3. 1921 lähetti kouluille kiertokirjeen, jonka mukaan laulussa ja musiikin teoriassa on annettava eri arvosanat, kuitenkin niin että oppilaat, joilta kokonaan puuttuu sävelkorva, saavat arvosanan vain musiikin teoriassa; keskiarvoon on otettava ainoastaan musiikin teorian arvosana; laulun ja musiikin teorian arvosanoja ei saa ottaa huomioon oppilaita luokalta laskettaessa.

12. 5. 1921 kouluh:s käsitteli kuudennen yleisen oppikoulunopettajainkokouksen eh-

dotusta laulunopetuksesta, mutta se ei aiheuttanut toimenpidettä.

Lauluntarkastaja Törnuddin ehdotettua, että seitsemässä eri koulussa vapaaehtoista soiton opetusta antaville henkilöille maksettaisiin korvausta, kouluh:s 15. 9. 1921 teki asiasta esityksen, mutta valtioneuvosto hylkäsi sen 5. 10. 1921. Myöhemmin alettiin kuitenkin yksityistapauksissa myöntää korvausta kouluorkesterien johtajille; puheenalaisena viisivuotiskautena se tapahtui vain kerran, kun kouluh:s 12. 1. 1922 satunnaisten tarpeiden määrärahasta myönsi 600 mk. Porin lyseon orkesterin johtajalle laulunopettaja I. A. Vainiolle.

Veiston opetus.

Kirkollis- ja opetusministeriö vahvisti 30. 9. 1919 lyseoiden ja keskikoulujen vapaaehtoisesta veistonopetuksesta aiheutuvien kustannusten laskemisessa seuraavat perusteet: 1) toisiaan seuraavien luokkien oppilaat kootaan enintään 20 oppilasta käsittäviin ryhmiin, mutta jos samalla tunnilla opettavien oppilaiden lukumäärä jää alle 6, ei näille kustanneta erityistä veiston opetusta, 2) paitsi opettajain palkkaa sallitaan seuraavat kustannukset vuosittain kutakin ryhmää kohti: vuokra käsityöpajasta 80 mk., valaistus 20 mk., vahtimestari 50 mk., työkalujen kunnossapito oppilasta kohti 2:50 sekä tarveaineet oppilasta kohti 15:—. Kouluh:n 25. 9. 1922 tekemästä esityksestä opetusministeriö 11. 10. 1922 salli tarpeen vaatiessa korottaa yllämainittuja kustannuksia 50 %:lla.

Lukuvuonna 1919—1920 järjestettiin veistonopetusta 12 poika- ja yhteiskouluun, lukuvuonna 1920—1921 tuli lisäksi 5 koulua, lukuvuonna 1921—1922 2 koulua sekä 1923—1924 niinkään 2 koulua.

Käsityöopetus.

Samassa kirjeessä 30. 9. 1919, jossa kirkollis- ja opetusministeriö antoi määräyksiä veistonopetuksen järjestämisestä, ministeriö

antoi tiedoksi, että yhteislyseoissa ja keskikouluissa saadaan järjestää käsityöopetusta samassa laajuudessa ja samoilla ehdoilla kuin vuoden 1918 lukusuunnitelmassa on veistonopetukselle varattu tunteja. Kustannukset suoritetaan: opettajain palkkaukset keskikouluissa niiden vuosirahasäännöissä jo olevasta määrärahasta ja yhteislyseoissa määrärahasta veistonopetusta varten sekä muut menot asianomaisen oppilaitoksen sekalaisen menojen määrärahasta.

16. 6. 1920 kouluh:s puolsi käsityöopettajayhdistyksen anomusta, että tyttökoulujen luokat saataisiin käsityötunneiksi jakaa kahteen ryhmään, jos luokan oppilasmäärä kohoaisi yli 30. Esitys ei sillä kertaa antanut aiheita toimenpiteeseen (hylkäävä päätös 15. 9. 1920), mutta tarkastaja Lilli Törnuddin ehdotuksesta kouluh:s 2. 2. 1922 uudisti esityksensä ehdottaen menosääntöön otettavaksi tähän tarkotukseen 145,000 mk. Hallitus merkitsi kuitenkin menosääntöehdotukseensa vain 50,000 mk., jonka summan Eduskunta hyväksyi. Kirjeessä 28. 3. 1923 opetusministeriö ilmotti kouluh:lle asiasta valtuuttaen viimeksimainitun tämän määrärahan puitteissa syyslukukaudella 1923 jakamaan tyttökoulujen luokat käsityötunneiksi, missä olot kipeimmin sitä vaativat. Kouluh:s toimitti mainitun jaon 9. 8. 1923. Seuraavina vuosina oli menosääntöön merkitty riittävä määräraha kaikkien niiden luokkien jakamiseksi, joiden oppilasmäärä nousi 30:een.

Kotitalousopetus.

Niissä lukusuunnitelmissa, jotka 2. 9. 1915 vahvistettiin tyttökouluja varten, oli viidennelle ja kuudennelle luokalle merkitty kummallekin kaksi tuntia kotitalousoppia, mitkä tuntimäärät 1918 vahvistettiin kummallakin luokalla kolmeksi. Tätä ainetta ruvettiin tyttökouluissa opettamaan vasta 1919. Kouluh:s anoi nimittäin 22. 9. 1919 oikeutta saada jo mainittuna vuonna

koetteeksi järjestää kotitalousopetusta Helsingin molemmissa suomalaisissa ja molemmissa ruotsalaisissa tyttökouluissa, Porin tyttökoulussa, Viipurin ruotsalaisessa tyttökoulussa ja Jyväskylän tyttökoulussa. Valtioneuvoto myönsi 17. 12. 1919 tarpeelliset varat opetusta varten vahvistaen samalla ne perusteet, joiden mukaan opetus oli järjestettävä; niinpä määrättiin, että luokka, jossa on enemmän kuin 20 oppilasta, jaetaan kahteen ryhmään, jonka kummankin tulee saada opetusta 3 tuntia viikossa ja että opetuksessa tarvittavia ruokavaroja varten valtio maksaa 20 mk. oppilasta kohti vuodessa.

Senaatin maataloustoimikunnan tiedusteluun, eikö olisi syytä kotitaloudenhoitoopetuksen järjestämiseksi asetetun komitean ehdotuksen mukaisesti järjestää kotitalousopetusta myös oppikouluihin, kouluh:s 26. 2. 1920 saattoi vastata, että tyttökouluihin

jo oli tällaista opetusta järjestetty, mutta ei vielä keskikouluihin.

20. 9. 1920 kouluh:s pidettyään neuvottelukokouksen asianymmärtävien henkilöiden kanssa, teki kirkollis- ja opetusministeriölle ehdotuksen kotitalousopetuksen tarkemmasta järjestämisestä, samalla ehdottaen että ruokavarain hankintaan laskettaisiin 30 mk. oppilasta kohti eikä 20 mk., mihin valtioneuvosto suostui 24. 3. 1920. Myöhemmin, 1. 9. 1920, tämä summa korotettiin 35 mk:ksi oppilasta kohti ja 12. 5. 1921 60 mk:ksi oppilasta kohti sekä 23. 3. 1923 87 mk:ksi 50 p:ksi oppilasta kohti.

31. 8. 1921 valtioneuvosto kouluh:n esityksestä päätti, että kotitalousopettajain palkkaus, joka aikaisemmin oli suoritettu kotitalousopetuksen määrärahasta, mainitun vuoden syyslukukauden alusta oli suoritettava virantoimituspalkkioiden määrärahasta.

Koulujen sisäisiä oloja koskevia seikkoja.

Rehtorintoimi ja opettajakollegion kokoonpano.

Kokouksessaan 1920 opettajaneuvosto teki aloitteen koulujärjestyksen muuttamisesta niiltä osilta, jotka koskivat rehtorin tointa. Kouluh. käsitteli asiaa 29. 12. 1922 tehden siitä esityksen valtioneuvostolle. Seuraavan vuoden alussa 4. 1. 1923 kouluh. teki esityksen eräästä toisesta niinkään opettajaneuvostossa (1921) käsitellystä asiasta, nimittäin valtion oppikoulujen opettajakollegion kokoonpanoa koskevien määräysten muuttamisesta. Mainittujen esitysten johdosta julkaistiin 16. 5. 1924 asetus koulujärjestyksen muuttamisesta, mikäli se koskee rehtorin tointa ja opettajakollegion kokoonpanoa. Asetus oli laadittu kouluh:n enemmistön mielipiteen mukaisesti. Kussakin koulussa tulee olla rehtori ja vararehtori, jotka kouluh:s, kuultuaan koulujen vanhempainneuvostoja ja opettajakuntia, vakinais-

ten opettajien keskuudesta määrää viisivuotiskausiksi kerrallaan. Jos yhteiskoulun rehtori on mies, on määrättävä naispuolinen opettajakunnan jäsen rehtorin apuna erikoisesti valvomaan tyttöoppilaita. Jos hän taas on nainen, on jokin miesopettaja samalla tavalla määrättävä poikien valvojaksi. Opettajakollegion muodostavat valtakirja- ja palkkiovirkojen sekä niihin verrattavien ylimääräisten virkain haltijat ynnä viransijaiset. Jos samaa virkaa hoitaa useampi sijainen, on kollegion jäsenenä se, jolla on hoidossaan useimmat tunnit.

Valitusoikeus nimitysasioissa.

Kuudennessa yleisessä oppikoulunopettajain kokouksessa tehdyn aloitteen johdosta kouluh:s 5. 5. 1922 teki esityksen, että koulujärjestyksen edellyttämä valitusoikeus virkanimitysten johdosta palautettaisiin.

Tämä tapahtuikin, kun 29. 5. 1922 annettiin asetus koulujärjestyksen 57 §:n muuttamisesta. Sen mukaan viranhakijan, joka ei tyydy kouluh:n nimityspäätökseen, on 30 päivän kuluessa jätettävä valtioneuvostoon valituksensa ja ote kouluh:n asiaa koskevasta pöytäkirjasta, minkä ohessa hakijan tulee puolta lyhyemmässä ajassa ilmoittaa kouluh:lle aikeestaan hakea muutosta kouluh:n toimenpiteeseen sekä viimeistään 7 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä kouluh:lle näyttää säädetyn ajan kuluessa valittaneensa.

Oppilaiden terveydellisiä oloja koskevia kysymyksiä.

Kuusi vuosikymmentä vireillä ollut kysymys koululääkärien asettamisesta oppikouluihin joutui taas päiväjärjestykseen, kun opettajaneuvostossa 1921 asia otettiin puheeksi. Opettajaneuvosto päätti ehdottaa, että jokaiseen valtion oppikouluun asetettaisiin koululääkäri, että huolto koulun terveydellisistä oloista jaettaisiin sopivalla tavalla koululääkäriin ja voimistelunopettajan väillä ja että asian lopullista järjestämistä varten asetettaisiin valtion komitea. Sittenkuin kouluh:n keskuudestaan asetama valiokunta edelleen oli asiaa käsitellyt, ehdotti kouluh:s 29. 12. 1922 asetettavaksi ehdotuksen laatimista varten komitean, johon tulisi lääkäri, oppikoulujen edustaja ja kouluh:n edustaja. Ehdotus ei kuitenkaan johtanut tuloksiin.

Koska oli ilmennyt, että erinäisiin kouluhin otettiin rokottamattomia lapsia oppilaisiksi, kouluh:n oli pakko kaksi eri kertaa, 16. 12. 1920 ja 10. 12. 1923, kiertokirjeessä huomauttaa 1884 annetun rokotusjärjestyksen ja 1872 annetun koulujärjestyksen tässä suhteessa sisältämistä määräyksistä.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että kouluh:s 30. 9. 1920 määräsi käytettäväksi kirjoisia voimistelunopettajan hoidettavia terveyslippuja aikaisempien muistiinpanojen sijasta ja että 23. 12. 1920 vahvistettiin

uudet kaavakkeet luokanjohtajien muistiinpanoja varten.

5. 1. 1922 kouluh. vahvisti piirustukset normaalipulpetteja varten kuitenkin sallien muunlaistenkin pulpettien käyttämistä.

Koulujen taloutta koskevia kysymyksiä.

16. 4. 1920 julkaistulla asetuksella määrättiin valtion oppikoulujen lukukausimaksut seuraavan lukuvuoden alusta 100 markaksi oppilasta kohti.

Valtiovarainministeriö vahvisti 9. 5. 1923 erikoiset inventteerauskaavakkeet, jotka koulujen rehtorien kunkin kalenterivuoden alussa täytettyinä oli lähetettävä kouluh:lle. Itse inventteeraus oli toimitettava vuosittain koulujärjestyksen edellyttämällä tavalla. Kouluh:s lähetti 24. 5. 1923 asiasta kiertokirjeen kouluihin.

12. 10. 1922 valtioneuvosto teki päätöksen siitä, että metsähallituksen yleensä on huolehdittava valtion laitosten polttopuutarpeesta, josta kouluh:s 23. 11. 1922 kiertokirjeellä ilmotti oppikoulujen rehtoreille.

Valtioneuvoston hyväksyttyä 8. 9. 1921 sen periaatteen, että työtoiminta vankiloissa on suunnattava virastojen ja yleisten laitosten tarpeiden tyydyttämiseen, kouluh:s 10. 10. 1921 lähetti opistojen rehtoreille kiertokirjeen, jossa se ilmotti, että tarpeelliset tilaukset on tehtävä vankiloista ja että, jos vankiloiden arvioima hinta on suurempi kuin yksityisten liikkeenharjoittajien, asia on alistettava kouluh:n harkintaan.

Koulutalojen käyttämisen asuntopulan lieventämiseksi.

Kun vapaussotaa seuranneen kireän asuntopulan aikana melkoinen määrä ihmisiä eri paikkakunnilla jäi asunnottomaksi, nousi kysymys siitä, että näille kansalaisille valmistettaisiin tilaisuus väliaikaisesti sijottua oppikoulurakennuksiin. Opetusministeriö vaati kouluh:lta asiasta lausunnon kehottaen sitä kiinnittämään huomionsa

varsinkin suurempien vähävaraisten perheiden tarpeisiin. Kouluh:s puolsi 24. 5. 1922 ehdotusta, ehdolla että rakennukset tyhjenetään ennen elokuun 15 päivää ja että asukkaat korvaavat tuottamansa vahingon. Opetusministeriö määräsi 29. 5. 1922, että koulurakennuksia saataisiin kouluh:n esittämin ehdoin kesän ajaksi luovuttaa huonekalujen säilyttämistä varten ja hellittäviissä tapauksissa asunnoiksi. Tästä kouluh:s kiertokirjeessä 30. 5. 1922 antoi tiedon rehtoreille.

Oppilasluvu vapaaehtoisissa aineissa.

Eduskunnan 11. 3. 1919 päivätyssä vastauksessa hallituksen esitykseen tulo- ja menoarvioksi oli m. m. huomautettu, että varojen säästämiseksi on määrättävä vähin oppilasluvu, jolle opetusta jossain vapaaehtoisessa aineessa annetaan. Kouluh:s antoi asiasta pyydetyn lausunnon 3. 5. 1920. Sittemmin valtioneuvosto 20. 5. 1920 vahvisti noudatettavaksi asiasta seuraavat ohjeet: vapaaehtoisen englannin kielen ja valinnaisen venäjän kielen opetusta niissä linjajakoisissa lyseoissa, joissa ne ovat tuntiopetuksen varassa, saadaan alottaa, jos vähintään 4 oppilasta ilmaantuu; kirjanpidon opetusta klassillisissa lyseoissa ja tyttökouluissa saadaan alottaa, jos vähintään 5 oppilasta ilmaantuu; aloitettu opetus saadaan seuraavilla luokilla aina jatkaa; mikäli halutaan tehdä jokin poikkeus näistä periaatteista, on asia alistettava ministeriön ratkaistavaksi.

Tyttökouluihin otettavien oppilaiden ikä.

Rinnakkaisluokat ja oppilasluvu.

Jo aikaisemmin valtioneuvosto oli antanut määräyksen siitä, että oppikouluihin saadaan perustaa rinnakkaisosastot, jos I luokalla on 60 ja seuraavilla 45 oppilasta, ja kahdet rinnakkaisosastot I luokalla, jos sillä on 100 oppilasta, sekä muille luokille, jos niillä on 90 oppilasta. Oppilasluvun yhä kasvaessa näyttäytyi tarpeelliseksi järjestää muutamissa kouluissa jopa kolmet rinnakkaisluokat. Kouluh:n 12. 8. 1920 tekemän esityksen mukaisesti valtioneuvosto 26. 8. 1920 määräsi, että kolmannet rinnakkaisosastot saadaan valtion kouluihin perustaa ehdolla, että jakamattoman luokan oppilasmäärä syyslukukauden alkaessa on I luokalla vähintään 140 ja seuraavilla vähintään 130.

Muuttamalla yleisen koulujärjestyksen 20 §:ää, kuten se kuului 15. 7. 1905 annetussa asetuksessa, säädettiin uudella 30. 1. 1920 annetulla asetuksella, että alkeisoppilaitoksen eri luokille otettavien oppilaiden iästä voimassa olevia määräyksiä on noudatettava myös tyttökouluihin pyrkiviin nähden.

Päivittäinen luku-aika.

Oppikouluihin pyrkivien lukumäärän tämänkin jälkeen yhä suuretessa opetusministeriö 2. 9. 1922 määräsi, että rinnakkaisosastoja I luokalle on perustettava vuoroluvunkin uhalla, vieläpä vaikka olisi sijoitettava enemmän kuin 40 oppilasta luokkaan.

Viisivuotiskaudella nousi kysymys päivittäisen lukuajan muuttamisesta siten, että käytännössä oleva kahden tunnin aamiaisloma poistettaisiin ja kaikki oppitunnit sijoitettaisiin peräkkäin. Sittenkuin muutamat yksityiskoulut olivat ruvenneet tällaista järjestelmää noudattamaan, antoi kouluh:s rehtorin anomuksesta 14. 7. 1920 suostumuksensa siihen, että Tampereen klassillisessa lyseossa siirryttiin yhtäjaksoiseen luku-aikaan. Tampereen tyttökoululle myönnettiin samanlainen oikeus 12. 8.

Koulupulan lieventämistä tarkoitti sekin valtioneuvoston 9. 3. 1921 tekemä päätös, että Tampereen klassilliseen lyseoon saataisiin perustaa rinnakkaisluokkia, jossa noudatettiin linjajakoisille lyseoille vahvistettua ohjelmaa.

1920, Helsingin suomalaiselle tyttölyseolle 24. 5. 1923 ja Helsingin suomalaisille yliopistoon johtaville tyttökoulujen jatkoluokille 19. 7. 1923.

Tällä välin oli kysymys joutunut opettajaneuvoston kokouksessa 1921 periaatteellisen harkinnan alaiseksi. Opettajaneuvoston alotteen johdosta kouluh:s 10. 11. 1921 vaati Suomen lääkäriseuran ja Duodecimseuran lausunnot asiasta. Näiden saavuttua kouluh:n asettama valiokunta asiaa edelleen valmisti, jonka jälkeen kouluh:s vielä 19. 10. 1922 vaati kaikkien opettajakuntien lausunnon. Vihdoin kouluh:s 8. 10. 1923 lopullisesti käsitteli asian, jolloin kouluh:s kiertokirjeessä maan oppikouluille ilmotti, että milloin valtionoppikouluissa halutaan siirtyä jaetusta vähintään yhden välitunnin käsittävästä työajasta jakamattomaan, asia on alistettava kouluh:n lopullisesti ratkaistavaksi. Jos oikeus siirtymiseen annetaan, on opetustuntien lomaan sovitettava vähintään 30 minuuttia käsittävä aamiaisaika, jonka käyttämisestä annetaan kiertokirjeessä lähempiä ohjeita. Yksityiskouluille myönnettiin kiertokirjeessä suurempi vapaus työn järjestämisessä.

Loma-aikojen ja lukukausien pituus.

Opetusministeriö vaati 16. 5. 1923 kouluh:lta lausuntoa sen komitean ehdotuksesta, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä virastojen työajasta ja virkalomista, mikäli tämä ehdotus koski komitean esitystä koulujen loma-aikojen ja lukukausien pituudesta. Kirjeessään opetusministeriö samalla tiedusteli, eikö koulujen työkautta voitaisi pidentää yli niiden 36 viikon, jotka kouluh. 8. 11. 1921 lausunnessaan oppikoulujen järjestysmuodon yleisistä perusteista oli ehdottanut. Käsiteltyään asiaa keskuudessaan asetetussa valiokunnassa kouluh. 13. 9. 1923 antoi lausunnon asiassa päätyen ehdottamaan 36-viikkoista

työaikaa. Asia ei johtanut toimenpiteisiin valtiovallan puolelta.

Koulujen vuosikertomukset.

Kirkollis- ja opetusministeriö kehotti 17. 8. 1920 kouluh:s menojen supistamiseksi ryhtymään toimenpiteisiin, jotta koulujen vuosikertomuksiin ei painettaisi muuta kuin mitä yleisölle on tarpeen ja että opettajien oikeutta painattaa vuosikertomuksiin tieteellisiä tutkimuksiaan supistettaisiin. Käsiteltyään asiaa keskuudessaan asettamassa valiokunnassa kouluh:s 16. 12. 1920 lähetti valtionkoulujen rehtoreille uudet määräykset vuosikertomusten laatimisesta. Ministeriölle kouluh:s samalla ilmotti, ettei tieteellisten tutkielmien painattamisessa vuosikertomuksiin ollut havaittu mitään väärinkäytöstä. Kirkollis- ja opetusministeriö ilmotti 10. 1. 1921 jättäneensä asian kouluh:n jo ryhtymien toimenpiteiden varaan.

Oppikoulutilasto.

Valtioneuvosto määräsi 29. 9. 1921, että oppikouluja koskevista tilastollisista katsauksista lukuvuodesta 1919—1920 alkaen oli otettava vain yksi suomalais-ruotsalainen painos, varustettuna entiseen tapaan ranskankielisillä selityksillä.

30. 1. 1920 valtioneuvosto hyväksyi uuden taulukon N:o 6 a liittämistä tilastollisiin katsauksiin. Taulukko koski edistyneen keskiarvoa kevätlukukauden lopussa.

Päästö- ja erotodistukset.

Kouluh:s ilmotti 4. 4. 1921 yksityiskouluille, että ne koulut, jotka olivat saaneet oikeuden antaa keskikoulutodistuksia, saavat todistukseen painattaa lauseen, josta ilmenee, että koulun antama keskikoulutodistus tuottaa samat oikeudet kuin valtion keskikoulujen päästötodistukset.

14. 4. 1921 kouluh:s kiertokirjeessä ilmotti oppikouluille, että päästötodistuksia keskikouluasteelta on annettava vain niille oppilaille, jotka jättävät koulun. Muille

oppilaille on annettava vain lukukausitodistus. Erotodistuksia lukioluokilta annettaessa on niihin merkittävä, että oppilas on ollut oikeutettu saamaan päästötodistuksen keski-kouluasteelta.

Kirkollis- ja opetusministeriö ilmotti 13. 2. 1922 huhuttavan, että reserviupseeri-kursseille pyrkinyt henkilö olisi opillista pätevyyttään mäyttääkseen käyttänyt toiselle henkilölle annettua keski-koulutodistusta. Samalla ministeriö kehotti kouluh:ta antamaan lausuntonsa, miten tällainen väärinkäytös voitaisiin estää. Kouluh:n annettua 23. 2. 1922 vaaditun lausunnon ministeriö 28. 2. 1922 kehotti kouluh:ta asianomaisille rehtoreille terottamaan, että he keski-koulutodistuksia yksityisoppilaille antaessaan edesvastaun uhalla ovat velvollisia hankkimaan varmuutta todistuksen saajan henkilöllisyydestä. Tämän tehtävän kouluh:s suoritti kiertokirjeellä 9. 3. 1922.

Tasavallan presidentin sota-asiain kanslian kirjeen johdosta, jossa valitettiin niitä vaikeuksia, jotka johtuvat oppikoulujen antamien keski-koulutodistusten kirjavuudesta kouluh:s 7. 12. 1922 vahvisti kaavakkeen keski-koulutodistuksia varten.

Jo aikaisemmin 10. 5. 1921 kouluh:s oli vahvistanut päästötodistusmallit ylioppilastutkintoa varten.

Luokan ulkopuolella suoritettavan työn laske- minen.

Kun opettajaneuvoston kokouksessa 1920 käsiteltiin eräitä kysymyksiä, jotka koskivat äidinkielen ja historian opetusta tyttökouluissa, nousi kysymys luokan ulkopuolella suoritettavan työmäärän laskemisesta. Opettajaneuvoston lausunnon toivomuksen mukaisesti kouluh:s 30. 9. 1920 asetti keskuudestaan valiokunnan asiaa harkitsemaan. Opettajaneuvoston seuraavan vuoden kokouksessa oli asia uudestaan käsiteltävänä mainitun valiokunnan ehdotuksen pohjalla. Sittemmin asia on levännyt.

Lakkautuspalkkalaiset.

Valtioneuvosto määräsi 22. 11. 1923, että yksi vanhemman lehtorin virka Mikkelin lyseossa oli lakkautettava seuraavan syyskuun alusta ja että venäjän kielen vanhempi lehtori Otto Melker Sahlan asetetaan lakkautuspalkalle, sekä samoin että yksi opettajattaren virka Kuopion tyttökoulussa oli samasta päivästä lakkautettava ja ranskan kielen opettajatar Hanna Suomalainen pantava lakkautuspalkalle.

Puheenalaisella aikakaudella myönnettiin ero muutamalle lakkautuspalkalla olevalle opettajalle, nimittäin 30. 9. 1920 Pietarsaaren entisen (ruotsalaisen) alkeiskoulun kolleegalle Johan Albert Bergmanille, 11. 11. 1920 Sortavalan entisen alkeiskoulun kolleegalle Carl Vilhelm Alopæukselle ja 15. 6. 1921 Jyväskylän lyseon lehtorille Kaarlo Heinolle.

Erinäiset opettajanvirat.

Kouluh:s oli jo 8. 11. 1918 esittänyt, että normaalilyseoiden nuoremman lehtorin virat muutettaisiin kaikki vanhemman lehtorin viroiksi. Esityksensä se uudisti 7. 10. 1920 ja 25. 4. 1921. Siitä ei kuitenkaan ollut toivottua tulosta. Niinikään valtioneuvosto 18. 11. 1920 jätti huomioonottamatta kouluh:n 23. 10. 1920 tekemän esityksen, että normaalilyseoiden toinen voimistelun lehtorin virka muutettaisiin vanhemman lehtorin viraksi. Sitävastoin annettiin kouluh:n 13. 1. 1919 ja 18. 9. 1919 tekemien esitysten johdosta asetus 21. 11. 1919 kotimaisten kielten yliopettajan viran uudelleen järjestämisestä ruotsalaisessa normaalilyseossa.

Opettajaneuvoston istunnossa 1920 asetettiin sille kannalle, että sellainen tyttökoulun lukuaineen opettajatar, jolla on nuoremman lehtorin pätevyys, saisi myös nuoremman lehtorin palkan. Kouluh:s puolsi 20. 9. 1920 tekemässään esityksessä ehdotusta, mutta valtioneuvosto hylkäsi sen 13. 10. 1920. Opettajaneuvoston kokouksessa 1923 asia uudestaan oli käsitte-
lytyn

alaisena ja 3. 1. 1924 kouluh:s puolestaan asetti keskuudestaan valiokunnan sitä valmistaamaan. Muut toimenpiteet jäivät seuraavaan viisivuotiskauteen.

Uusia virkoja.

Kuten viimeksi julkaistussa viisivuotiskertomuksessa mainitaan, valtioneuvosto 31. 7. 1919 hyväksyi järjestelyn, jonka mukaan linjajakoisiin lyseoihin saatiin asettaa ylimääräiset nuoremmat lehtorit latinassa ja äidinkielessä, kunnes tämänlaatuiset vakinaiset virat voitiin täyttää. Tämän johdosta järjestettiin 1920 mainitunlaiset ylimääräiset lehtorintoimet seuraaviin suomalaisiin kouluhin: Turun, Tampereen, Viipurin, Sortavalan ja Savonlinnan linjajakoisiin lyseoihin.

Muita ylimääräisiä lehtoraatteja perustettiin viisivuotiskaudella seuraaviin kouluhin: 1919 Helsingin suom. lyseoon rinnakkaisluokkia varten matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa; 1920: Viipurin suom. lyseoon matematiikassa, fysiikassa, kemiassa ja kirjanpidossa; 1921 Suomalaiseen normaaliylyseoon suomen kielessä, Turun suom. lyseoon luonnonhistoriassa ja maantieteessä sekä Viipurin suom. lyseoon rinnakkaisluokkia varten toinen saksassa ja ruotsissa, toinen luonnonhistoriassa ja maantieteessä; 1922 Tampereen lyseoon saksassa ja englannissa sekä Tampereen klassilliseen lyseoon suomen kielessä ja historiassa, ymnä 1923 Turun suomalaisen lyseoon saksan kielessä. Ylimääräisen opettajattaren virka taas perustettiin 1924 Kuopion tyttökouluun.

Virkasyytteitä.

Puheena olevalla aikakaudella käsiteltiin seuraavia virkasyytteitä.

Viipurin suomalaisen tyttökoulun nuorempi lehtori Fredrik Vilhelm Kadenius tuomittiin 10. 5. 1920 saamaan ansioluetteloon merkittävän varoituksen, koska ilman virkavapautta oli jättänyt virkansa hoitamatta.

Vaasan suomalaisen lyseon vanhempi lehtori Juho Vihtori Korpi tuomittiin 31. 8. 1922 saamaan ansioluetteloon merkittävän varoituksen, koska m. m. ei kyennyt ylläpitämään kuria luokalla. Sitten lehtori Korpi jatkuneiden hairahdusten takia 5. 7. 1924 tuomittiin virasta erotetuksi.

5. 6. 1924 kouluh. päätti asettaa syytteen Vaasan suomalaisen lyseon nuoremmat lehtori Albert Alfred Gröndahlin ja saman koulun piirustuksen opettajan Toivo Talven. Asian käsittely jäi seuraavaan viisivuotiskauteen.

Lopuksi on mainittava, että niin hyvin Turun hovioikeus 8. 4. 1920 kuin korkein oikeus 18. 5. 1921 vahvistivat Turun raastuvanoikeuden päätöksen, jolla Turun suom. klassillisen lyseon vanhempi lehtori Nils Robert af Ursin tuomittiin maanpetoksesta virastaan erotettavaksi.

Suomen kouluviraston eläkekassa.

Sittenkuin Suomen kouluviraston eläkekassa oli kouluh:lle ehdottanut, että viran haltija vain siinä tapauksessa, että virka nimenomaan asetuksella on määrätty opettajattaren viraksi, olisi vapaa kassan osallisuudesta ja että vapaus siis tulisi koskemaan vain voimistelunopettajattaria, kouluh:s päätti 26. 3. 1920 asiassa kääntyä valtioneuvoston puoleen, koska kassan ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi täydellistä muutosta kouluh:n siihen saakka noudattamaan menettelyyn. Valtioneuvosto asettui 10. 6. 1920 eläkekassan kannalle.

Eläkekassaa varten vahvistettiin 2. 6. 1921 uusi ohjesääntö, joka 1. 1. 1923 astui voimaan. Siinä naisopettajien osallisuus kassaan oli tarkoin määrätty. Kouluh:s lähetti asiasta 11. 12. 1922 kiertokirjeen valtion oppikouluille.

Uudet oppikirjat.

Kokouksessaan 1920 opettajaneuvosto käsittelee kysymystä oppikirjojen uusista painoksista. Sitten kouluh:s opettajaneu-

voston toivumuksen mukaisesti kiertokirjeessä 13. 12. 1920 ilmotti, että sellainen uusi painos opetuksessa käytettäväksi aikaisemmin hyväksytystä oppikirjasta, joka niin oleellisesti eroaa edellisestä painoksesta, ettei sitä voida tämän rinnalla käyttää, on katsottava uudeksi oppikirjaksi, jonka käyttöön on asianmukaisessa järjestyksessä hankittava lupa.

Viisivuotiskauden kuluessa kouluh:s hyväksyi käytettäväksi seuraavat oppikirjat.¹⁾

1919: Einar Rancken: „Keskikoulujen algebran oppikirja”; J. Kahilus: „Fysiikan alkeet”; K. F. Lindman: „Kemian oppikirja alkeiskouluja varten”; B. Estlander: „Världshistoria och världskultur i korta berättelser”; B. Estlander: „Finlands historia i korta berättelser”; E. A. Saarimaa: „Selityksiä Aleksis Kiven Seitsemään veljekseen ja Nummisuutareihin”; Fjalar Berndtson: „Förberedande kurs i geometri”; R. Saxén: „Modersmålet”.

1920: V. J. Kallio: „Luonnonoppi keskikouluja varten”; Fjalar Berndtson: „Geometrian alkeet”; K. Sallinen: „Laskuopillisia harjoituksia oppikouluja varten”; K. Hänninen ja K. E. Kivirikko: „Yleismaantiede”.

1921: Einar Rancken: „Algebran oppikirja II”; P. J. Hannikainen: „Sirkkunen, VII vihko”; Albert Bruun: „Raamatun kertomuksia oppikouluille”; Otto Jespersen: „Englannin kielioppi alotteleville”; Fjalar Berndtson: „Geometrian oppikirja keskikouluja varten”; J. E. Rosberg: „Yleisen maantieteen alkeet”; J. E. Rosberg: „Suomen maantiede oppikoulujen

ylempiä luokkia varten”; E. Bonsdorff: „Laskuoppi oppikouluja varten, kymmenes korjattu painos”; Arne Palmén ja Ivar Wilksman: „Terveysoppi kouluja varten”; Aarne Kallioniemi: „Kaksinkertaisen kirjanpidon alkeet, toinen korjattu painos”; Gunnar Landtman: „Johdatus filosofiseen ajatteluun”; K. F. Lindman: „Fysiikan oppi- ja harjoituskirja”.

1922: A. Siegberg: „Kotoisia kirjailijakuvia”; Ralf Saxén ja Ragnar Hollméus: „Svensk läsning för finska skolor”; Ewald Müller: „Deutsches Übungsbuch”; J. W. Juvelius: „Lyhyt runousopin oppikirja”; J. W. Juvelius: „Kantele, koulun runokirja”; Anna Sarlin: „Keltavuokko”; Anna Sarlin: „Valkovuokko”; Anna Sarlin: „Laulunopetustaulukkeet”; Erkki Kaila: „Kristillinen siveysoppi kouluja varten”.

1923: Anna Sarlin: „Pieni Opas I”; Ralf Saxén ja Hannes Almark: „Ruotsin kielen kielioppi oppikouluja varten”; M. Airila: „Suomen kielen oikeinkirjoitusoppi”; Hannes Almark: „Ruotsinkielen oikeinkirjoitusoppi”.

1924: L. Peltonen ja K. Saarialho: „Kirjanpidon alkeet”.

Tekijäpalkkioita.

Opetusministeriö myönsi 28. 1. 1920 tarkastaja Toivo Salervolle „Oppikoulun ja seminaarin piirustuksen opetuksen järjestelmä” nimisestä oppikirjasta 1,000 mk. sekä 27. 12. 1922 lehtori Väinö Perälälle palkkiona hänen toimittamastaan tutkielmasta „Tietoja Tornion koulusta” 500 mk.

Ylioppilastutkinto.

Jo viimeksi ilmestyneessä viisivuotiskertomuksessa tehtiin selkoa ylioppilastutkintoa koskevan, 15. 12. 1919 ilmestyneen ase-

tuksen sisällyksestä, joten ei ole tarpeen tässä kertomuksessa siihen enää kajota, vaikka se ilmestyikin nyt käsiteltävänä

¹⁾ Alkaen 1. 8. 1920:sta luetellaan tässä vain suomenkielisille oppikouluille hyväksytyt oppikirjat.

aikana. Ensimmäistä kertaa sovellettiin uuden asetuksen määräyksiä käytäntöön ylioppilaskirjotuksissa keväällä 1921.

Jottei siirtyminen uuden asetuksen säätämään järjestykseen tuottaisi erinäisille ylioppilaskokelaille kohtuuttomuutta, määräsi valtioneuvosto 2. 12. 1920 kouluh:n 8. 11. 1920 ja 18. 11. 1920 tekemien esitysten mukaisesti, että ylioppilaskokelas, joka 1920 oli aloittanut kirjallisten kokeiden suorittamisen ylioppilastutkintoa varten, mutta erinäisissä aineissa oli tullut hyläytyksi, tai jolta kokeet laillisen esteen takia olivat jääneet suorittamatta, oli oikeutettu huhtikuussa 1921 toimeenpantavissa kirjoituksissa täydentämään tutkintonsa sanoituissa aineissa, olematta velvollinen uudistamaan jo hyväksytyjä kokeita tai suorittamaan realikoetta.

Asetuksen edellyttämiä ylioppilastutkintolautakunnalle lähetettäviä tiedonantoja varten kouluh. 21. 2. 1921 vahvisti kaavakkeet. Niinikään kouluh:s 7. 2. 1921 lähetti kouluille lähempiä ohjeita ylioppilastutkinnosta samoin kuin ilmoituksen, että lukeminen ylimmällä luokalla saadaan lopettaa aikaisintaan maaliskuun 10 päivänä, mitkä ohjeet ja ilmoitukset kouluh:s uudisti 23. 1. 1922 ja 29. 1. 1923. Vihdoin on mainittava, että kouluh. 17. 3. 1921 edelleen antoi eräitä määräyksiä ylioppilastutkinnon suorittamisesta, m. m. että

ilmoitus suullisten tutkintojen suorittamisesta on viimeistään toukokuun 20 päivänä lähetettävä ylioppilastutkintolautakunnalle.

Tasavallan presidentti vahvisti 4. 2. 1922 sellaisen muutoksen ylioppilastutkinnosta annettuun asetukseen, että ylioppilaskokelaan tutkintomaksu on 75 mk. sekä kokeelaan, joka vain osittain uudistaa aikaisemmat kokeet, 40 mk.

Kouluh:n valitsemina on ylioppilastutkintovaliokuntaan kuulunut 1920 kouluneuvokset Ralf Saxén ja Solmu Nyström sekä yliopettaja Georg Borenius ja 1921—1924 kouluneuvokset Ralf Saxén, E. J. Buddén ja Solmu Nyström sekä v. t. kouluneuvos Uno Saxén.

Ylioppilaskirjotuksissa keväällä 1922 tapahtuneiden hairahdusten johdosta, joista ylioppilastutkintolautakunta antoi kouluh:lle tiedon, kouluh:s 22. 5. 1922 lähetti oppikouluille kiertokirjeen. Samalla asian tutkiminen jätettiin etsivän poliisin tehtäväksi. Vuoden loppuun saakka jatkui kirjeenvaihtoa kouluh:n ja poliisi- sekä oikeusviranomaisten kesken, ja asian lopullinen ratkaiseminen jäi muille viranomaisille.

Viisivuotiskauden lopussa nousi kysymys toisen kotimaisen kielen kokeen muuttamisesta ja 4. 2. 1924 kouluh:s kiertokirjeellä vaati opettajakunnilta lausunnon muutosehdotuksesta. Kysymyksen loppukäsittely siirtyi seuraavaan ajanjaksoon.

Kielilaki.

Virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta 1. 6. 1922 annettu laki, samana päivänä annettu asiaa koskeva asetus sekä suomen ja ruotsin kielen taidon osottamiseksi suoritettavasta tutkinnosta 29. 12. 1922 annettu asetus kaipasivat koululaitoksen kannalta erinäisiä korjauksia ja uudistuksia.

Jo ennen asetuksen ilmestymistä kirkollis- ja opetusministeriö 7. 7. 1922 kehotti

kouluh:ta m. m. antamaan lausuntonsa niistä erikoismääräyksistä, jotka koululaitokseen nähden olivat tarpeen ottaa kielaista annettavaan täytäntöönpanoasetukseen. Sittenkuin kouluh:n keskuudestaan asettama valiokunta oli asiaa valmistanut, antoi kouluh:s lausuntonsa 22. 9. 1922, ehdottaen että valtion oppilaitokseen opettajaksi ilmottautuvalta lain mukaan vaadittava kielitaito olisi osotettava käytännöllisi-

sissä opettajakokeissa ja että kokeiden arvostelijan tuli antaa todistus myös kokeiden antajan taidosta käyttää koulun opetuskieltä. Tämän mukainen määräys sisältyikin sitten suomen ja ruotsin kielen taidon osottamiseksi säädetyn jo mainitun asetuksen 8 §:ään.

Sittemmin opetusministeriö 16. 1. 1923 määräsi, koska oli syntynyt epätietoisuutta siitä, miten mainittu 8 § oli sovellettavissa niihin nähden, jotka ovat suorittaneet käytännölliset kokeet ennen vuotta 1923, että se, joka ennen sanottua vuotta on suorittanut käytännölliset kokeet ja tahtoo käyttää niistä saatua arvostelua hyväkseen, ei ole velvollinen kielitaitoa näyttääkseen suorittamaan uusia kokeita, jos hän esittää ennen tammikuun 1 p:ää 1923 hankitun kielitodistuksen. Myöhemmin 9. 2. 1923 annettiin asetus, jonka mukaan ne viranhakijat, jotka olivat hakeneet virkaa ennen kielilain voimaantuloa, oikeutettiin saman vuoden maaliskuun 1 päivään mennessä täydentämään hakemuksensa liittämällä siihen kielitodistuksen. Tämän joh-

dosta Opetusministeri 17. 2. 1923 ilmoitti, että sen aikaisemmin (16. 1. 1923) antama määräys koski vain sellaisia virkahakemusasioita, joissa nimitys jo oli tapahtunut tai joista hakemusaika oli kulunut loppuun.

Sittemmin suomen ja ruotsinkielen taidosta 28. 4. 1923 annetun lisäasetuksen 5 § sääsi, että sen, joka ennen asetuksen voimaantuloa normaalilyseon yliopettajakunnan edessä on suorittanut käytännölliset kokeet opettajanvirkoja varten, on katsottava osoittaneen täydellisesti hallitsevansa sitä kieltä, jolla kokeet on suoritettu.

Kouluh:n 14. 5. 1923 tekemän esityksen mukaisesti annettiin 15. 6. 1923 asetus, jossa säädettiin, että niihin virkoihin, joihin riitti tyttölyseon pedagogisen neuvoston edessä suoritettut käytännölliset kokeet, saatiin myös kielinäyte suorittaa saman neuvoston edessä ja että aikaisemmin neuvoston edessä suoritettut kokeet asetettiin samaan asemaan kielitaidon selvittämiseen nähden kuin normaalilyseon yliopettajakunnan edessä suoritettut kokeet.

Uudet valtionkoulut.

Vuosina 1918, 1919 ja 1920 valtion huostaan otetut yksityiskoulut ja uudet valtionkoulut.

Kun venäläisvallan loppuaikoina valtio ei perustanut kohonneen sivistystarpeen vaatimaa määrää uusia kouluja, oli siitä seurauksena, että kaikkialla maassa yksityisten aloitteesta avattiin korkeampia oppilaitoksia. Niinpä Suomen vapautuessa lukuvuonna 1917—1918 66 % kaikista oppikouluista oli yksityiskouluja. Tätä epänormaalia suhdetta ruvettiin korjaamaan heti Suomen itsenäistyttyä.

Jo edellisessä viisivuotiskertomuksessa on mainittu, että Salmin keskikoulu, Kokkolan yhteislyseo, Maarianhaminan yhteislyseo ja Tampereen tyttölyseo lukuvuoden 1918—1919 alusta otettiin valtion huostaan sekä

että seuraavan syyslukukauden alusta valtion huostaan edelleen otettiin Hangon ruotsalaisen yhteiskoulun 5 alinta luokkaa keskikouluna, Porin tyttökoulun 6 alinta luokkaa, joihin sitten vuosi vuodelta oli liitettävä uusi luokka, kunnes koulu tulisi 9-luokkaiseksi tyttölyseoksi, Terijoen ja Nurmeksen yhteiskoulujen 5 alinta luokkaa keskikouluina sekä Kajaanin suomalaisen yhteiskoulun 5 alinta luokkaa, siten että koulu vuosittain laajennettaisiin yhdellä luokalla 8-luokkaiseksi yhteislyseoksi, sekä että syyslukukauden alusta v. 1920 valtion huostaan määrättiin otettavaksi Oulun yhteiskoulu 8-luokkaisena yhteislyseona. Syyslukukauden alusta 1919 alotti toimintansa myös uusi ruotsalainen tyttökoulu Helsingissä.

Kouluihin ilman hakemusta nimittetyt opettajat.

Tammikuun 1 p:nä 1920 valtioneuvosto oikeutti kouluh:n auki julistamatta virkoihin nimittämään Kokkolan yhteislyseossa, Tampereen tyttölyseossa, Salmin keskikoulussa, Helsingin uudessa ruotsalaisessa tyttökoulussa ja Oulun valtion haltuun vasta otettavassa yhteislyseossa ne koulun entisistä opettajista, jotka täyttävät kutakin virkaa varten säädetyt pätevyysvaatimukset. Tämän johdosta kouluh:s aluksi antoikin valtakirjan useille yksityiskoulujen opettajista, mutta kun myöhemmin arveltiin tällaisen menettelyn olevan ristiriidassa tasavallan hallitusmuodon määräysten kanssa, ei sittemmin valtakirjoja enää annettu ilman hakemusta. Ne opettajat, jotka nimettiin tai määrättiin toimiinsa ilman hakemusta olivat seuraavat: Tampereen tyttölyseoon 26. 2. 1920 fil. maist. Aukusti Jalmari Rinne historian ja yhteiskuntaopin vanhemmaksi lehtoriksi, opettajatar Martta Helena Helminen piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opettajaksi sekä opettajatar Anna Karolina Levón laulun opettajaksi, 11. 3. 1920 fil. maist. Heikki Pantsar matematiikan, fysiikan ja kemian vanhemmaksi lehtoriksi, 20. 5. 1920 fil. maist. Thyra Jansson ruotsin kielen nuoremmaksi lehtoriksi, 15. 6. 1921 opettajatar Anni Johanna Strang voimistelun ja terveysopin nuoremmaksi lehtoriksi; Salmin keskikouluun 26. 2. 1920 fil. maist. Pekka Setkänen matematiikan, fysiikan ja kemian nuoremmaksi lehtoriksi; Kokkolan yhteislyseoon 11. 3. 1920 fil. maist. Matti Herlevi matematiikan, fysiikan ja kemian vanhemmaksi lehtoriksi; Terijoen keskikouluun 20. 1. 1921 fil. maist. Matti Antero Salokas luonnonhistorian ja maantieteen nuoremmaksi lehtoriksi ja 25. 5. 1921 sacr. min. kand. J. A. Pimiä uskonnon ja historian nuoremmaksi lehtoriksi; Nurmeksen keskikouluun 10. 2. 1921 fil. maist. Pekka Olli Koistinen suomen kielen

nuoremmaksi lehtoriksi; Porin tyttölyseoon 17. 2. 1921 opettajatar Hildur Koskimies saksan kielen nuoremmaksi lehtoriksi, 19. 12. 1921 opettajatar Anna Juliana Strandmanin saksan ja englannin kielen nuoremmaksi lehtoriksi sekä opettajatar Edith Sohlströmin voimistelun lehtoriksi; Oulun yhteislyseoon 6. 3. 1922 opettajatar Nanny Maria Lilius ranskan, saksan ja ruotsinkielen nuoremmaksi lehtoriksi ja 30. 3. 1922 laulunopettaja Ida Sofia Lagus laulun opettajaksi.

Jotta sellaisillekin mainittujen yksityiskoulujen opettajille, joilla ei ollut muodollista pätevyyttä vastaaviin valtion virkoihin, valmistettaisiin tilaisuutta edelleen hoitaa tointaan valtion huostaan otetuissa kouluissa, päätti valtioneuvosto kouluh:n esityksestä 6. 5. 1920, että Tampereen tyttölyseon yksi vanhemman ja yksi nuoremman lehtorin virka toistaiseksi saataisiin jättää täyttämättä ja että opettajattaret Sigrid Pamela Rikkonen ja Anna Renvall määrättäisiin ylimääräisiksi opettajattariksi kouluun varsinaisilla luokilla sekä että v. t. johtajatar Ellen Cannelin ja opettajatar Eva Borg määrättäisiin opettajattaren palkkaa vastaan antamaan opetusta rinnakkaisluokilla. Niinikään valtioneuvosto kouluh:n esityksestä 17. 3. 1921 määräsi, että Porin tyttölyseon uskonnon ja filosofian-alkneiden vanhemman lehtorin, suomen ja ranskan kielen nuoremman lehtorin sekä matematiikan, fysiikan ja kemian nuoremman lehtorin virat, Kajaanin yhteislyseon ruotsin kielen vanhemman lehtorin virka, Terijoen keskikoulun suomen kielen nuoremman lehtorin virka ja Nurmeksen keskikoulun luonnonhistorian ja maantieteen nuoremman lehtorin virka toistaiseksi saatiin jättää täyttämättä. Sensijaan saatiin määrätä Porin tyttölyseoon ylimääräisiksi opettajattariksi opettajattaret Inkeri Sofia Kalliala, Saida Polviniemi ja Iida Lampinen, Kajaanin yhteislyseoon opettajatar Ellida Fredrika Pihlmaa ja Terijoen

keskikouluun opettajatar Hilja Aleksandra Hästesko. Nurmeksen keskikoulussa täyttämättä jätettävä lehtorin virka oli hoidettava toistaiseksi tuntiopetuksella.

Uusien koulujen luku-suunnitelmat.

Koska muutamissa niistä kouluista, jotka vuosina 1918 ja 1919 otettiin valtion huostaan, oli noudatettu toista lukusuunnitelmaa kuin valtion kouluissa, vahvistettiin niille ylimenolukusuunnitelmat, jotka 7. 1. 1920 lähetettiin asianomaisiin kouluihin.

Kajaanin yhteislyseo.

Kajaanin yhteiskoulun valtion huostaan ottamista koskeva päätös muutettiin 29. 8. 1919 sellaiseksi, että valtio syysk. 1 p:nä 1919 otti haltuunsa koulun kokonaisuudessaan 8-luokkaisena, mutta kaupunki sitoutui suorittamaan valtiolle lukuvuonna 1919—1920 kolmen, 1920—1921 kahden ja 1921—1922 yhden luokan kustannukset, niistä vähennettyinä se valtioapu, minkä nämä luokat, jos olisivat olleet yksityisiä, olisivat valtioneuvoston harkinnan mukaan voineet saada. Sitten valtioneuvosto 24. 3. 1920 harkitsi, että mainittu vähennys oli laskettava 7,000 markan mukaan luokkaa kohti vuodessa lisättyä 50 %:lla, jollainen valtioapu olisi katsottu Kajaanin yksityiskoululle kohtuulliseksi. Seuraavina vuosina määrättiin vähennys saman suuruiseksi ja tuli mainittuun summaan aina lisätä ne ylimääräiset kalliinajanlisäykset, mitkä yksityiskoulut kunakin vuonna erikseen tulivat saamaan. 17. 11. 1923 opetusministeriö lopullisesti vahvisti sen määrän, minkä Kajaanin kaupunki oli velvollinen suorittamaan valtiolle yläluokkien ylläpidosta 1919—1922, kaikkiaan 68,056 markaksi 21 penniksi, minkä summan kaupunki sittemmin suorittikin.

Oulun yhteislyseo.

Oulun suomalainen yhteiskoulu oli määrätty otettavaksi valtion huostaan heinäkuun 1 päivästä 1920. 28. 8. 1919 Valtio-

neuvosto uudisti aikaisemman päätöksensä vaatien samalla kouluh:lta lausuntoa, oliko muodostettavaan yhteislyseoon liitettävä paikkakunnan suomenkielinen keskikoulu sekä Oulun maanviljelys- ja teollisuusjaostoinen yksityislyseo. 12. 1. 1919 ja 4. 4. 1921 antamissaan lausunnoissa kouluh:s esitti, että Oulun suomal. keskikoulu edelleen saisi jatkaa toimintaansa erillisenä kouluna. Kysymys keskikoulun yhdistämisestä yhteislyseoon saikin sittemmin raueta samoin kuin kysymys Oulun maanviljelys- ja teollisuusjaostaisen yksityislyseon ottamisesta valtion huostaan.

Oulun yhteislyseon ottamisesta valtiolle annettiin asetus 16. 4. 1920.

Viisivuotissuunnitelma 1921—1924.

Vastauksessaan hallituksen esitykseen tulo- ja menoarviosta vuodelle 1920 Eduskunta lausui, ettei ollut mahdollista eikä edes suotavaa hyväksyä kaikkia yksityiskoulujen puolesta tehtyjä anomuksia niiden ottamisesta valtion huostaan, vaan katsoi Eduskunta asianmukaiseksi, että hallitus laatisi suunnitelman yksityisten koulujen ottamisesta valtiolle ja että asiasta aikanaan annettaisiin esitys Eduskunnalle. Tämän johdosta kirkollis- ja opetusministeriö 18. 8. 1920 kehotti kouluh:ta tekemään tarkotetun suunnitelman. Sittenkuin kouluh:n keskuudessaan asettama valiokunta oli asian valmistanut, antoi kouluh:s vaaditun lausunnon 11. 12. 1920. Se sisälsi suunnitelman koulujen ottamiseksi valtion huostaan sekä uusien valtionkoulujen perustamiseksi vuosina 1921—1924. Suunnitelman mukaan oli valtion huostaan vuonna 1921 otettava Hangon keskikoulun jatkoloukat, Tornion keskikoulun jatkoloukat sekä Turun jatko-opisto ja Viipurin naisopisto, jota paitsi Lahteen oli perustettava poikalyseo, joka aloittaisi toimintansa yhdellä luokalla laajeten vuosittain, kunnes se tulisi 8-luokkaiseksi. Vuonna 1922 oli valtion huostaan otettava Kotkan yhteiskoulu ko-

konaisuudessaan sekä Käkisalmen yhteiskoulun keskikouluaste, jota paitsi Helsinkiin oli perustettava uusi suomalainen tyttökoulu. Vuonna 1923 otettaisiin valtion huostaan Mikkelin tyttökoulun ja Porvoon yhteiskoulun keskikouluasteet, jota paitsi Turkuun perustettaisiin uusi suomalainen tyttökoulu. Vuonna 1924 vihdoin otettaisiin valtion huostaan Kouvolan yhteiskoulun, Rauman yhteislyseon ja Pietarsaaren realiopiston keskikouluaste, jota paitsi Viipuriin perustettaisiin uusi suomalainen tyttökoulu.

Lahden lyseo.

Kouluh:n vuoteen 1921 kghdistuvasti ohjelmasta toteutui vain yksi kohta, nimittäin se, joka tarkoitti uuden poikalyseon perustamista Lahteen. Asiasta oli Lahden kaupunginvaltuusto tehnyt esityksen jo vuonna 1919, sitoutuen sittemmin v. 1921 viideksi vuodeksi antamaan vuokratta huoneiston koulun tarpeiksi sekä sen jälkeen luovuttamaan valtiolle ilmaisen tontin koulutalon rakentamiseksi. Tasavallan presidentti vahvisti 21. 5. 1921 asetuksen lyseon perustamisesta. Samana päivänä opetusministeriö vahvisti menosäännön Lahden lyseota varten, joka alotti toimintansa syyskuun 1 p:nä 1921 2-luokkaisena linjajakoi- seksi lyseoksi kehitettävänä poikaopistona.

Käkisalmen keskikoulu.

Tämän jälkeen kesti pari vuotta, ennenkuin valtion haltuun otettiin uusia yksityiskouluja. Mutta käsitellessään 1923 vuoden tulo- ja menoarviota Eduskunta päätti ottaa valtiolle Käkisalmen reali- ja porvari- koulun viisi alinta luokkaa syyskuun 1 p:stä 1923 lukien, ehdolla että Käkisalmen kaupunki luovuttaisi valtiolle ilmaiseksi koulun kaluston ja muun irtaimiston, antaisi vuokratta koulun käytettäväksi sen talon, jossa koulu sijaitisi, tontteineen, niin kauan kuin valtio siinä ylläpitäisi oppikoulua, sekä lisäksi, jos valtio vastedes rakentaisi uuden koulutalon, luovuttaisi sitä

varten ilmaiseksi rakennustontin ja tarpeelliset rakennuskivet ynnä 150,000 mk. rahassa. Kun sittemmin kaupunki suostui asetettuihin ehtoihin, vahvisti presidentti 25. 5. 1923 asetuksen koulun ottamisesta valtion huostaan. Opetusministeriö vahvisti 11. 7. 1923 koulun menoarvion syysluku-kaudeksi 1923. Opetusministeriön suostumuksella kouluh:s sittemmin 28. 2. 1924 määräsi koulun monivuotisen johtajattaren Berta Peroniuksen ilman hakemusta opiston saksan kielen apulaislehtoriksi.

Helsingin toinen suomalainen tyttökoulu.

Samoin Eduskunta maaliskuun 20 p:nä 1923 kehotti hallitusta seuraavasta syksystä Helsinkiin perustamaan uuden suomenkielisen tyttökoulun, jonka johdosta valtioneuvosto 25. 5. 1923 päättikin avata mainitun koulun seuraavan syyskuun 1 päivästä määräten, että koulu oli sijoitettava uuteen taloon siirtyvän suomalaisen tyttölyseon entiseen rakennukseen Bulevardin ja Yrjön kadun kulmaan. Asetuksen tämän koulun perustamisesta presidentti vahvisti 8. 6. 1923. Sittemmin kouluh:s 11. 6. 1923 teki ehdotuksen siitä, mistä ennestään toiminnassa olevien tyttöoppilaitosten luokista uusi koulu oli muodostettava ja tämän ehdotuksen mukaisesti opetusministeriö 10. 7. 1923 määräsi, että Helsingin toiseen suomalaiseen tyttökouluun järjestetään lukuvuonna 1923—1924 viisi luokkaa siten, että vanhasta tyttökoulusta luovutetaan yksi V:s, yksi IV:s, yksi III:s ja yksi II:n luokka sekä uusista pyrkijöistä muodostetaan yksi I luokka. Myöhemmin 5. 9. 1923 Opetusministeriö sikäli muutti aikaisempaa päätöstään, ettei V luokkaa lainkaan perustettu tähän kouluun, vaan sen sijaan lisättiin rinnakkaisluokkien lukumäärää.

Porvoon, Kristiinankaupungin ja Rovaniemen keskikoulut.

Myös vuonna 1924 otettiin valtion huostaan erinäisiä yksityiskouluja. Kirjeessä

tammik. 11 p:nä 1924 opetusministeriö ilmotti kouluh:lle, että Eduskunta oli merkinnyt vuoden 1924 menoarvioon 180,000 markkaa, jotta Porvoon, Kristiinankaupungin ja Rovaniemen suomalaisten yhteiskoulujen viisi alinta luokkaa voitaisiin syyskuun 1 p:stä 1924 ottaa valtion huostaan. Sittenkuin kouluh:s asianomaisten koulujen omistajilta oli hankkinut luovutussitoumukset, se 8. 5. 1924 teki opetusministeriölle ehdotuksen mainittujen koulujen ottamisesta valtion huostaan. Esittelyssä 12. 6. 1924 valtioneuvosto havaitsi, ettei Eduskunnan myöntämä määräraha täysin riittänyt puheenalaisten koulujen ylläpitämiseen syyslukukaudella 1924 ja ettei Eduskunta ollut osottanut ensinkään varoja niiden omaisuuden lunastamiseen. Näin ollen valtioneuvosto otti koulut valtion huostaan vain sillä edellytyksellä, että Eduskunta lisämenoarvioon ottaisi tarpeelliset varat. Samalla valtioneuvosto ilmotti vaativansa luovutettavien koulujen tonttimaat, koulurakennukset ja irtaimiston valtiolle luvaten kuitenkin valmistaa yksityisiksi jääville lukioluokille tilaisuuden edelleenkin toimia koulurakennuksissa, mikäli ei valtion koulun tarve tee sitä mahdottomaksi. Lunastuksena oli valtioneuvosto valmis suorittamaan Porvoon yhteiskoululle koulun velat korkoineen, arviolta 350,000 mk., Kristiinankaupungin yhteiskoululle velat 296,442 mk. 66 p. korkoineen ynnä lisäksi korkeintaan 110,000 mk. siitä velasta, minkä kannatusyhdistyksen edelleen oli pakko ottaa koulun juoksevia menoja varten, sekä Rovaniemen yhteiskouluille sen velat, korkeintaan 500,000 mk. Kouluh:n tehtäväksi jäi hankkia asianomaisten suostumus mainittuihin ehtoihin sekä tarkat selvitykset koulujen velkamääristä. Sittenkuin koulujen omistajat olivat ilmottaneet hyväksyvänsä valtioneuvoston asettamat ehdot, vahvasti Tasavallan presidentti 22. 8. 1924 asetuksen, jonka mukaan Porvoon, Kristiinankaupun-

gin ja Rovaniemen yhteiskoulujen viisi alinta luokkaa otettiin valtion haltuun lukien syyskuun alusta. Valtioneuvosto ilmotti samana päivänä, että koulutalojen lunastus voitiin suorittaa vasta kun Eduskunta oli myöntänyt tarpeelliset varat ja että koulujen omistajat olivat velvolliset siihen mennessä jättämään ne vuokratta valtion käytettäväksi. Samalla valtioneuvosto vahvisti kouluille menosäännön syyslukukaudeksi 1924.

Viisivuotishjelma 1925—1929.

Seuraavan vuoden alussa kouluh:s joutui laajemmin pohtimaan kysymystä uusien valtion koulujen perustamisesta. Joulukuun 4 p:nä 1923 valtiovarainministeriö ilmotti kirjeessä opetusministeriölle aikovansa laatia finanssisuunnitelman lähivuosien valtiotaloutta varten, jonka takia valtiovarainministeriö pyysi tietoja erinäisistä seikoista, m. m. siitä, mitä oppikoulurakennuksia opetusministeriö katsoi välttämättömäksi rakennuttaa vuosina 1925—1929 ja mitä yksityiskouluja puhenalaisena aikana suunniteltiin otettavaksi valtion huostaan sekä minkälaisia kustannuksia näistä molemmista toimenpiteistä kunakin vuonna laskettiin aiheutuvan. Niinkään tuli opetusministeriön ilmoittaa, oliko mainittuina vuosina odotettavissa muita suurempia menoja, sekä mitä menojen supistuksia voitiin odottaa. Saman kuun 29 päivänä opetusministeriö kehotti kouluh:ta antamaan vaaditut tiedot, samalla huomauttaen, että kouluh:n tuli ehdotustaan laatiessaan erityisesti ottaa huomioon, että jo valtion huostaan otetuille kouluille ehdotetaan rakennettaviksi tarpeen mukaiset kouluhuoneistot sekä että valtion huostaan ehdotettaviin kouluihin nähden samalla ehdotetaan rakennettaviksi sellaiset koulutalot, että ne tyydyttävät valtion oppikouluille tässä suhteessa asetettavat vaatimukset. Jonkin aikaa myöhemmin eli helmikuun 11 p:nä 1924 ope-

tusministeriö vielä kehotti kouluh:ta, koska v. 1920 laadittu ohjelma yksityiskoulujen ottamiseksi valtion huostaan ei enää soveltunut toteutettavaksi, laatimaan uuden ohjelman viisivuotiskaudeksi 1924—1929.

Maaliskuun 3 päivänä 1924 kouluh:s saattoi lähettää vaaditun ohjelman opetusministeriölle. Suunnitelma uusien oppikoulujen perustamiseksi oli seuraava.

Vuonna 1925. Valtion huostaan otettavat yksityiskoulut: Hangon ruotsalaisen keskikoulun jatkoluokat, Kotkan suomalainen yhteiskoulu, Tornion keskikoulun jatkoluokat, Turun suomalaisen tyttökoulun jatkoluokat (Turun jatko-opisto), Viipurin suomalaisen tyttökoulun jatkoluokat (Viipurin naisopisto). Uusi valtionkoulu: Helsingin toinen suomalainen lyseo.

Vuonna 1926. Valtion huostaan otettavat yksityiskoulut: Mikkelin yksityisen suomalaisen tyttökoulun keskikouluaste, Iisalmen keskikoulun jatkoluokat. Uudet valtionkoulut: Turun toinen suomalainen tyttökoulu, Viipurin toinen suomalainen tyttökoulu.

Vuonna 1927. Valtion huostaan otettavat yksityiskoulut: Kouvolan yhteiskoulu, Pietarsaaren ruotsalainen realiopisto, Rauman yhteislyseo. Uusi valtionkoulu: Turun poikakeskikoulu.

Vuonna 1928. Valtion huostaan otettavat yksityiskoulut: Kemin yhteiskoulun keskikouluaste, Lappeenrannan yhteiskoulun keskikouluaste, Seinäjoen yhteiskoulun keskikouluaste, Terijoen keskikoulun jatkoluokat, Uudenkaupungin yhteislyseon keskikouluaste. Uusi valtionkoulu: Kuopion tyttökoulu kehitetään täysiluokkaiseksi tyttölyseoksi.

Vuonna 1929. Valtion huostaan otettavat yksityiskoulut: Haminan suomalaisen yhteiskoulun keskikouluaste, Lahden tyttökoulu, Värtsilän yhteiskoulu. Uudet valtionkoulut: Helsingin ruotsalainen poikakeskikoulu, Tampereen poikakeskikoulu, Viipurin poikakeskikoulu.

Ohjelmaan sisältyi myös rakennussuunnitelma, mutta se selvitetään koulurakennuksia koskevan esityksen yhteydessä.

Rakennusasioita.

Koska edellisen viisivuotiskauden aikana rakennusaineiden kallistumisen ja rahanarvon huononemisen takia miltei kaikki rakennustoiminta oli ollut lamaanuoksissa, ruuhkaantui puheenalaiseen viisivuotiskauden runsaasti sekä uutisrakennuksia että korjaustöitä. Tosin kallista aikaa yhä jatkui, mutta kun alkoi käydä selväksi, ettei ollut odotettavissakaan mitään helpotusta taloudellisissa oloissa, oli kuitenkin rakennustöihin ryhdyttävä.

Yleiset rakennusohjelmat.

Rakennus- ja korjaustöitä kerääntyi siksi runsaasti, että useaan kertaan oli laadittava suunnitelmia siitä, missä järjestyksessä nämä työt olisi suoritettava.

Ensimmäisen ohjelman kouluh:s kirkollis- ja opetusministeriön 17. 6. 1920 antamasta

kehotuksesta laati 29. 6. 1920. Sen mukaan oli uutisrakennuksista tärkeimmäksi katsottava Helsingin suom. tyttölyseon rakennus; toisella sijalla seurasi Tampereen tyttökoulun ja kolmannella Kuopion tyttökoulun rakennus. Lausunto sisälsi myös luettelon tärkeimmistä korjaustöistä ja asetti siinä ensi sijalle Tornion entisen sotilaskasarmin järjestämisen keskikoulurakennukseksi sekä Oulun suomalaisen keskikoulun laajentamisen.

Toisen suunnitelmansa kouluh:s lähetti kirkollis- ja opetusministeriölle 30. 1. 1922. Siinä ehdotettiin seuraava uutis- ja lisärakennusohjelma: ensimmäiseksi koulurakennus Helsingin koelyseolle, sekä sitten seuraavassa järjestyksessä: uusi koulutalo Kuopion suom. tyttökoululle, lisärakennus suomal. normaalilyseon taloon, uusi talo

Kajaanin yhteislyseolle, uusi talo Turun suom. tyttökoululle, uusi talo Viipurin suom. tyttökoululle, uusi talo Iisalmen keskikoululle, oma koulutalo Heinolan keskikoululle, sekä samoin omat rakennukset Jyväskylän koe yhteislyseolle ja Lahden lyseolle.

Kouluh:n kolmas rakennussuunnitelma on päivätty 3. 3. 1924 ja se laadittiin opetusministeriön kouluh:lle 29. 12. 1923 antaman kehotuksen johdosta, joka koski vuosille 1925—1929 tehtävää finanssiohjelmaa. Tässä suunnitelmassa olivat seuraavat rakennustyöt:

	Rakennus- kustannukset.
1925. Kajaanin yhteislyseo (jälkimäinen puoli) ..	2,700,000: —
Suomalaisen normaali-lyseon lisärakennus (j. p.)	2,000,000: —
Turun suomalainen tyttölyseo (j. p.)	5,000,000: —
Uusi suomalainen poikalyseo Helsinkiin (edellinen puoli)	3,000,000: —
Jyväskylän koe yhteislyseo (e. p.)	2,000,000: —
Helsingin ruotsalaisen linjajakoisen lyseon lisärakennus	340,000: —
1926. Uusi suomalainen poikalyseo Helsinkiin (j. p.)	3,000,000: —
Jyväskylän koe yhteislyseo (j. p.)	2,200,000: —
Lahden lyseo (e. p.) ..	2,000,000: —
Helsingin ruotsalainen tyttökoulu (e. p.)	2,000,000: —
Tampereen tyttölyseon talousopetus- ja luonnonopill. opetushuon.	400,000: —
Tornion keskikoulun lisärakennus	400,000: —
1927. Lahden lyseo (j. p.) ..	2,500,000: —
Helsingin ruotsalainen	

tyttökoulu (j. p.)	2,500,000: —
Iisalmen yhteislyseo (e. p.)	2,000,000: —
Uusi suomalainen lyseorakennus Turkuun (e. p.)	2,500,000: —
Hangon keskikoulun lisärakennus	250,000: —
Tampereen tyttökoulun halkosuojaus	100,000: —
1928. Iisalmen yhteislyseo (j. p.)	2,500,000: —
Uusi suomalainen lyseorakennus Turkuun (j. p.)	2,500,000: —
Kemin keskikoulu (e. p.)	2,000,000: —
Tampereen lyseon laajennus	1,000,000: —
Porin lyseon laajennus	1,000,000: —
1929. Kemin keskikoulu (j. p.)	2,000,000: —
Heinolan keskikoulu, puurakennus	1,500,000: —
Uusi ruotsalainen poikalyseo Helsinkiin (e. p.)	2,500,000: —
Jyväskylän tyttökoulu (e. p.)	2,500,000: —

Uudenmaan läänin oppikoulujen rakennukset.

Syksyllä 1921 nousi kysymys suomalaisen normaalilyseon rakennuksen laajentamisesta. Asiassa 22. 6. 1922 antamassaan lausunnossa kouluh:s katsoi lyseon rakennus-aseman niin ahtaaksi, ettei siihen voinut lisärakennusta suunnitella, vaan ehdotti, että kadettikoulun Töölön kaupunginosassa silloin käyttämä rakennus luovutettaisiin normaalilyseolle. Sittemmin kuitenkin yleisten rakennusten ylihallitus opetusministeriön kehotuksesta laati piirustuksen normaalilyseon lisärakennusta varten. Vaadittuaan 21. 9. 1922 ja 13. 11. 1922 tästä piirustuksesta normaalilyseon

opettajakunnan ja vanhempainneuvoston lausunnot, kouluh:s palautti asiakirjat 7. 12. 1922 yleisten rakennusten ylihallitukselle muutamien muutosehdotuksin. 11. 5. 1923 kouluh:s sai tilaisuuden antaa lausunnon uudistetuista piirustuksista. Sittemmin opetusministeriö 28. 2. 1924 ilmotti eduskunnan merkinneen 1924 vuoden ylimääräiseen menoarvioon 2 miljoonan markan suuruisen määrärahan normaalilyseon talon laajentamista varten. Samalla ministeriö, koska mielipiteet siitä, millä tavoin suomalaisen normaalilyseon taloa oli laajennettava, olivat käyneet eri suuntiin, määräsi asian valmistamista varten asetettavaksi valtuuskunnan, jossa yleisten rakennusten ylihallituksella ja kouluhallituksella kummallakin oli ainakin yksi edustaja ja jossa sitäpaitsi oli jäsenenä normaalilyseon rehtori. Kouluh:s valitsi 3. 3. 1924 valtuuskuntaan osastopäällikkö Tammin ja arkkitehti Salervon. Lisärakennuksen lopullinen toteuttaminen jäi kuitenkin viisivuotiskauden jälkeiseen aikaan.

Kysymys uuden koulurakennuksen hankkimisesta Helsingin tyttölyseolle (aikaisemmalle tyttökoululle) oli ollut vireillä jo parikymmentä vuotta ennen käsittelynalaisen viisivuotiskauden alkua. Jo 15. 1. 1908 senaatin kirkollistoimituskunta kehotti koulutoimen ylihallitusta antamaan lausunnon silloisen Helsingin suomalaisen tyttökoulun uutisrakennusta varten ehdotetuista tonttipaikoista. Kysymyksen vaiheet ovat selostetut kouluh:n aikaisemmissa kolmivuotis- ja viisivuotiskertomuksissa, joten tässä on vain lyhyesti mainittava, että jo 1914 myönnettiin varoja koulutalon rakentamista varten 20. 5. 1914 vahvistettujen piirustusten mukaan n. s. „vanhan klinikan” tontille Uunionin- ja Liisankadun sekä Puutarhakadun jatkon väliselle alueelle, mutta että maailmansodan syttyminen saattoi rakennussuunnitelman raukeamaan. Keväällä 1920 tyttölyseon johtajatar koulussa vallitsevan ahtauden takia herätti uudestaan ky-

symyksen uuden koulutalon rakennuttamisesta opistolle. Kouluh:s puolsi 4. 6. 1920 hänen esitystään ehdottaen koulun paikaksi joko aikaisemmin suunniteltua tonttia tai jotain korttelia Töölön kaupunginosassa. Valtioneuvosto antoi yleisten rakennusten ylihallituksen tehtäväksi piirustusten laatimisen koulua varten, edellyttäen että se rakennettaisiin kortteliin N:o 432 Helsingin kaupungin XIII kaupunginosaan eli n. s. Etu-Töölöön, sekä otti 1921-vuoden menosääntöehdotukseen 4,500,000 mk., jonka määrärahan eduskunta myönsikin. Yleisten rakennusten ylihallitus lähetti 27. 5. 1921 valtioneuvostolle talon luonnospiirustukset ynnä 6,114,400 markkaan nousevan kustannusarvion. Sittemmin kirkollis- ja opetusministeriö 9. 6. 1921 kouluh:lle ilmotti, että valtioneuvosto oli asettanut rakennushallituksen käytettäväksi 1,800,000 mk. louhimistöiden alottamista varten. Seuraavan kahden vuoden aikana rakennustyöt suoritettiin ja syksyllä 1923 tyttölyseo saattoi alottaa toimintansa uudessa koulutalossa. Uuden talon sisustamiseksi valtioneuvosto 16. 3. 1923 myönsi 295,500 mk. ja 21. 6. 1923 edelleen 11,500 mk.

Kun tyttölyseo kesällä 1923 pääsi muuttamaan uuteen koulutaloon Töölössä, vapautui entinen rakennus Yrjönkadun ja Bulevardinkadun kulmassa muille opistoille luovutettavaksi. Kouluh:s oli jo 30. 1. 1922 tehnyt valtioneuvostolle ehdotuksen, että vanhaan taloon sijoitettaisiin siellä aikaisemmin toiminut jatko-opisto ja Helsinkiin perustettavaksi aiottu uusi tyttökoulu, kuitenkin edellyttäen, että Helsingin koelyseota varten pikaisesti rakennettaisiin oma talo. Kun esityksen viimeinen kohta jäi toteuttamatta, kouluh:s 16. 11. 1922 esitti, että koelyseo huoneistopulan takia väliaikaisesti sijoitettaisiin mainittujen koulujen lisäksi tyttölyseon vapautuvaan huoneistoon. Tämän mukaisesti valtioneuvosto määräsi 25. 5. 1923, että kaikki mainitut kolme koulua toistaiseksi sijoitettaisiin Yrjön-

kadun 18:aan ja 10. 7. 1923 opetusministeriö lähemmin osotti, mitkä huoneet tulisivat kunkin koulun käytettäväiksi.

Muista Helsingissä suoritetuista töistä mainittakoon, että Helsingin suomalaisen tyttökoulun pihamaa Hallituskadun 8:ssa tasotettiin leikkitantereeksi, johon tarkotukseen opetusministeriö 13. 6. 1922 myönsi 10,250 mk.

Turun ja Porin läänin oppikoulujen rakennukset.

Turun suomalaisen lyseon luokkaluvun kasvaessa koulun käyttämä rakennus alkoi käydä ahtaaksi, jonka takia valtioneuvosto 3. 7. 1919 myönsi 89,000 mk. kolmen luokkahuoneen sisustamiseksi rakennuksen ullakkokerrokseen. Kun sisustustyöt lykkyivät ja rahan arvo alentui, ei myönnetty summa riittänyt. Vuoden 1921 ylimääräisessä menoarviossa Eduskunta myönsikin tarkotukseen 125,000 mk., jolla summalla työ sitten suoritettiin. Turun suomalaisen lyseon pihamaan laajentamiseksi valtio 11. 3. 1924 lunasti 154,000 markalla tontin N:o 1 C Turun kaupungin 6 kaupunginosan 14 korttelissa, joka tontti liitettiin lyseon tontteihin.

Turun tyttökoulun laajentamisen yhteydessä tyttölyseoksi nousi kysymys uuden ajanmukaisen koulutalon hankkimisesta tälle oppilaitokselle. Kirkollis- ja opetusministeriö kehotti 27. 5. 1921, koulun vanhempainneuvoston tekemän esityksen johdosta, kouluh:ta ryhtymään asiassa tarpeellisiin toimenpiteisiin. Kouluh:s tiedusteli 1. 6. 1921 Turun kaupungin valtuustolta, olisiko kaupunki suostuvainen luovuttamaan tarkotukseen sopivan tontin, ja 1. 12. 1921 valtuusto tarjosi 4,260 m²:n suuruisen alueen Luostarikadun varrella Samppalinnan eteläiseltä rinteeltä. Valtioneuvosto hyväksyi 25. 2. 1922 tarjouksen ja kehotti läänin maaherraa ryhtymään toimiin tarvittavan asemakaavan muutoksen aikaansaamiseksi. Tämän jälkeen yleis-

ten rakennusten ylihallitus laati piirustukset koulutaloa varten, mutta kouluh:s ilmotti piirustuksista 24. 7. 1924 antamassaan lausunnossa pitävänsä suunniteltua taloa liian pienenä, katsoen siihen että tyttökoulu oli laajennettava tyttölyseoksi. Piirustusten lopullinen hyväksyminen ja talon rakentamien jäi seuraavaan viisivuotiskauteen.

Porin tyttölyseon johtajattaren esityksen johdosta ja kouluh:n 7. 5. 1921 tekemän ehdotuksen mukaisesti valtioneuvosto 28. 9. 1921 määräsi, että tyttölyseon tarvetta varten tontista n:o 115 Elisabetin ja Katariinan kadun kulmauksessa mainitussa kaupungissa oli lunastettava itäinen n. 1,000 m²:n suuruinen alue. Myöhemmin (12. 7. 1923) kouluh:s johtajattaren esityksestä ehdotti opetusministeriölle, että ullakolla oleva huone korjattaisiin luokkahuoneeksi, mikä uudistus sittemmin pantiinkin toimeen.

Hämeen läänin oppikoulujen rakennukset.

Tampereen tyttökoulun rakennushanke oli ollut vireillä jo toistakymmentä vuotta, ennenkuin se saatiin toteutetuksi. Jo 4. 5. 1909 Tampereen kaupungin valtuusto oli päättänyt luovuttaa koulun rakennuspaikaksi tontit 41—45 X:ssä kaupunginosassa. Sittemmin yleisten rakennusten ylihallitus oli laatinut tarpeelliset piirustukset, joista asianomaiset saivat antaa lausuntonsa, minkä jälkeen mainitun ylihallituksen vielä tuli laatia siihen tarpeelliset korjaukset. Tällä välin oli kuitenkin syttynyt maailmansota ja rakennushanke jäi sikseen. Näin ollen Tampereen kaupunki 1918 peruutti lahjotuksensa, luvaten kuitenkin sittemmin neuvottelujen jälkeen vielä jonkin aikaa pitää lahjotustaan voimassa. Tämän jälkeen niin hyvin tyttökoulun vanhempainneuvosto kuin sen johtajatar useaan kertaan teki aloitteita koulutalon pystyyn saamiseksi, jotka aloitteet kouluh:s niitä puoltaen 9. 10. 1919, 12. 12. 1919, 29. 4. 1920 ja 11. 6. 1920 lähetti

edelleen valtioneuvostolle. Niinikään kouluh:s viimeksimainittuna päivänä esitti, että 1921-vuoden menosääntöön otettaisiin tarkotukseen tarpeellinen määräraha. Sittemmin kirkollis- ja opetusministeriö 17. 9. 1921 ilmotti Eduskunnan ottaneen ylimääräiseen menoarvioon 1,350,000 markan suuruisen työmäärärahan Tampereen tyttökoululle pystytettävää rakennusta varten, jonka johdosta valtioneuvosto oli hyväksynyt Tampereen kaupungin tonttitarjouksen sekä antanut yleisten rakennusten ylihallitukselle tehtäväksi lopullisten piirustusten laatimisen, ottaen huomioon, että talon lopulliset kustannukset tekisivät 3,441,750 mk. Talo valmistui syksyksi 1923. Ennen käytetyn vuokra-asumuksen korjaamiseen ja uuden talon sisustamiseen Eduskunta myönsi 200,000 mk., josta valtioneuvosto jo 11. 5. 1923 oli antanut enakkona 45,000 mk.

Tampereen tyttölyseon lämmittäjän asunon muuttamiseksi luonnonopin opetusalliksi ja kokoelmahuoneeksi valtioneuvosto 12. 4. 1922 myönsi 8,500 mk.

Myös Tampereen lyseon huoneustotarve oli tällä aikakaudella käsiteltävänä. Lyseon rehtori esitti 1920, että koulussa vallitsevan ahtauden takia koulutalo myytäisiin kaupungille ja sijaan rakennettaisiin uusi. Kouluh:s ei kuitenkaan muiden tärkeimpien rakennustöiden takia puoltanut ehdotusta, vaan piti koulutalon laajentamista edullisempana. Sittemmin koulun rehtori tältä pohjalta teki uuden ehdotuksen, jonka kouluh. 13. 2. 1922 lähetti kirkollis- ja opetusministeriölle sitä puoltaen. Ehdotus ei kuitenkaan johtanut tuloksiin.

Hämeenlinnan lyseon rehtorin esityksestä kouluh. 21. 6. 1923 ehdotti opetusministeriölle, että yleisten rakennusten ylihallitukselle annettaisiin tehtäväksi antaa lausunto lyseon rakennuksen laajentamismahdollisuuksista. Hanke ei johtanut tuloksiin.

Ennen puheenaolevan viisivuotiskauden päättymistä pantiin alulle Lahden lyseon rakennuskysymys sikäli, että valtioneuvosto

19. 6. 1924 hyväksyi Lahden lyseon tonttimaaksi Lahdenkadun ja Lahden kartanon välisen alueen, ehdolla että kartanon navetta ja juurikastorni siirrettäisiin pois siihen mennessä kuin lyseo voi alottaa toimintansa uudessa talossa.

Viipurin läänin oppikoulujen rakennukset.

Jo 17. 2. 1929 kouluh:s oli valtioneuvostolle esittänyt, että Viipurin entisen venäläisen realkoulun Suomen valtiolle sota-saaliina joutunut suuri ja tilava koulutalo Hovioikeudenk. 3 ja 5 luovutettaisiin Viipurin lyseon käytettäväksi. Viimeksimaitun koulun rehtorin anomuksesta kouluh:s 29. 6. 1920 uudisti esityksensä. Tämän johdosta valtioneuvosto 24. 5. 1922 siirsi mainitun koulutalon opetusministeriön hallintaan. Kun sittemmin yleisten rakennusten ylihallitus 15. 9. 1922 oli laatinut kustannusarvion talon saattamiseksi asianmukaiseen kuntoon, merkitsi Eduskunta vuoden 1923 ylimääräiseen menosääntöön 1,200,000 mk. tähän tarkotukseen. Vielä samana vuonna Viipurin lyseo saattoi muuttaa mainittuun koulutaloon. Sen sisustamiseen valtioneuvosto sittemmin 17. 8. 1923 myönsi 33,247 mk.

Sittenkuin opetusministeriö 12. 1. 1923 oli kehottanut kouluh:ta harkitsemaan, mihin tarkotukseen lyseon vapautuvaa entistä koulutaltoa olisi käytettävä, esitti kouluh:s 23. 4. 1923, että talo vuokrattaisiin Viipurin naisopistolle ja yksityiselle tyttölyseolle, joista edellinen maksaisi vuokraa 8,000 mk., jälkimäinen 24,000 mk. Opetusministeriö päätti kuitenkin 24. 5. 1923, että osa talosta oli luovutettava valtion suom. tyttökoulun käytettäväksi, ja 14. 6. 1923 kouluh:s tarkemmin määräsi, mitkä koulutalon huoneet tulivat kunkin koulun käytettäväksi. Koulutalon hallinta joutui valtion tyttökoululle, ja 14. 7. 1923 yksityisen tyttökoulun vuokra määrättiin 15,000 mk:ksi, korvaus lämmityksestä 18,000 markaksi ja korvaus lämmittäjän palkkauk-

sesta 5,700 markkaksi, jota vastoin naisopiston vuokra vahvistettiin koulun aikaisemman ehdotuksen mukaisesti 8,000 markkaksi.

Kun kotitalousoppi määrättiin oppiaineeksi tyttökouluun, anoi Viipurin tyttökoulun johtajatar, että koulun rakennuksen ullakkokerrokseen sisustettaisiin koulukeittiö. Kouluh:s puolsi 15. 11. 1920 johtajattaren anomusta ja 13. 2. 1922 kirkollis- ja opetusministeriö myönsi tarkotukseen 70,000 mk. antaen yleisten rakennusten ylihallituksen tehtäväksi työn suorittamisen.

Sortavalan lyseo oli viisivuotiskauden alkaessa luovutettuna sotilasmajotukseen, johon sitä oli käytetty vapaussodan ajoilta asti. Kouluh:s oli jo aikaisemmin anonut rakennuksen vapauttamista ja 10. 5. 1920 se uudestaan esitti, että vapauttaminen tapahtuisi siksi aikaisin, että tarpeelliset korjaukset voitaisiin tehdä syyslukukauden alkuun. Kun esityksestä ei ollut tulosta, ehdotti kouluh:s jälleen 23. 9. 1920 koulun vapauttamista seuraavan kevätlukukauden alusta. Sitten kirkollis- ja opetusministeriö 9. 12. 1920 ilmoitti, että lyseo tulisi vapauttavaksi majotuksesta hetimiten, mutta 22. 4. 1921 saapui uusi ilmotus, että kouluun taas oli sijoitettu sotilaita. Seuraavana kesänä lyseon rakennus lopullisesti vapautettiin majotuksista, jonka jälkeen valtioneuvosto myönsi 130,000 markkaa korjauksiin. Myöhemmin 25. 8. 1921 myönnettiin lisäksi majotuksen aikana särkyneen kaluston uusimiseksi n. 39,000 mk.

Kuten viime viisivuotiskertomuksessa mainittiin, senaatti ottaessaan valtion haltuun Salmin keskikoulun määräsi, että koululle luovutettaisiin Tuleman entisen venäläisen kansakoulun talo. Keski-koulu ei kuitenkaan päässyt heti muuttamaan uuteen asumukseensa, koska siihen oli majotettu sotaväkeä. Salmin keskikoulun rehtorin anomuksen johdosta kouluh:s 6. 2. 1920 esitti koulun siirtämistä sille luovutettuun taloon ja kirkollis- ja opetusmi-

nisteriö ilmoitti 22. 9. 1920, että esitykseen oli suostuttu.

Mikkelin läänin koulujen rakennukset.

Valtioneuvosto myönsi 19. 1. 1923 Mikkelin lyseon Aleksanterinkadun puoleisen kaatuosan kiveämiseen 18,000 mk.

Heinolan keskikoulun rehtorin esityksen johdosta, että koululle rakennettaisiin oma talo ei kouluh:s katsonut olevan syytä ryhtyä toimenpiteisiin, vaan se ilmoitti 11. 3. 1920 rehtorille, että asia oli saanut raueta.

Kuopion läänin koulujen rakennukset.

Kouluh:s teki 30. 10. 1919 esityksen, että Kuopion tyttökoulu ja teollisuuskoulu saisivat keskenään vaihtaa asuntoa, koska tyttökoulun käyttämä huoneisto oli liian ahdas. Valtioneuvosto hylkäsi 6. 3. 1920 ehdotuksen, suostuen vain siihen, että tyttökoululle osotettaisiin riittävä määrä huoneita teollisuuskoulusta. Sittenkin Kuopion kaupungin porvarilliset naisjärjestöt tekivät kirkollis- ja opetusministeriölle anomuksen, että tyttökoululle viipymättä rakennettaisiin ajanmukainen koulutalo. Samanlaisen anomuksen tyttökoulun opettajat tekivät kouluh:lle. Kun viimeksimainittu 11. 3. 1920 antoi lausunnon molemmista mainituista anomuksista, se uudisti ehdotuksensa siitä, että tyttökoulu ja teollisuuskoulu vaihtaisivat asuntoja. Kun sitten tyttökoulun johtajatar anoi tarpeellisia korjauksia niihin teollisuuskoulun huoneisiin, jotka luovutettiin tyttökoulun käytettäväksi, teki kouluh:s 15. 4. 1920 vielä kolmannen kerran esityksen huoneistojen vaihtamisesta. Mutta 30. 4. 1920 kirkollis- ja opetusministeriö ilmoitti, ettei se katsonut asialliseksi ehdottaa valtioneuvostolle aikaisemmin tehdyn päätöksen muuttamista, jota vastoin ministeriö kehotti kouluh:ta antamaan launtonsa siitä, eikö Kuopion lyseolle uutta taloa varten aikoinaan varattu tontti n:o 14 ensimmäisen kaupunginosassa ollut käytettävissä tyttö-

koulun uutta rakennusta varten. Pian tämän jälkeen (25. 6. 1920) valtioneuvosto myönsi 39,000 mk. teollisuuskoulun eräiden huoneiden järjestämiseksi tyttökoulun käytettäväksi. Hankittuaan sillä välin Kuopion lyseon rehtorin ja vanhempain neuvoston lausunnon tonttiasiaassa, kouluh:s 13. 9. 1920 mielipitenään ilmoitti pitävänsä tarkotuksenmukaisempana, että kysymyksessä olevalle tontille rakennetaan uusi talo Kuopion lyseolle, jonka opiston käyttämä talo sitävastoin luovutettaisiin tyttökoululle, vallankin kun lyseon talossa 1915 toimeenpannut korjaukset suoritettiin juuri tällaista järjestelyä silmällä pitäen. Jonkin aikaa tämän jälkeen Kuopion lyseon vanhempainneuvosto lähetti kouluh:lle anomuksen, että heti ryhdyttäisiin rakentamaan uutta koulutaloa lyseolle, minkä anomuksen kouluh. 18. 11. 1920 lähetti edelleen sitä puoltaen. Kirkollis- ja opetusministeriö ilmoitti 2. 12. 1920 valtioneuvoston ratkaisseensa asian siten, ettei Kuopion lyseolle rakennettaisi uutta taloa, vaan oli valtioneuvosto sensijaan antanut yleisten rakennusten ylihallitukselle tehtäväksi laatia piirustukset tyttökoulua varten puheenalaiselle tontille. Sittemmin kouluh:s 15. 6. 1921 antoi lausunnon tyttökoulun uuden rakennuksen kustannusarviosta sekä 10. 10. 1921 ja 5. 4. 1923 sen piirustuksista. Valtioneuvosto hyväksyi lopullisesti piirustukset 19. 4. 1923, jonka jälkeen ryhdyttiin töihin, jotka suoritettiin siksi nopeasti, että koulu jo syksyllä 1924 oli valmiina käytettäväksi. Uuden koulutalon sisustamista varten myönnettiin keväällä 1924 vielä 157,350 mk.

Joensuun lyseon rehtorin ehdotusta, että lyseon ullakkokerrokseen järjestettäisiin luonnonopillinen ja piirustussali, linjaluokka ja kokoelmahuone, kouluh:s lausunnossaan 13. 3. 1922 puolsi. Valtioneuvosto antoi yleisten rakennusten ylihallitukselle tehtäväksi tarpeellisen piirustuksen laatimisen, josta kouluh:s 12. 10. 1922 antoi lausuntonsa. Valtioneuvosto vahvisti piirustuk-

set 24. 4. 1923 ja osotti tarkotusta varten 205,000 mk.

Vaasan läänin koulujen rakennukset.

Lausunnossaan 15. 12. 1921 kouluh:s puolsi Jyväskylän tyttökoulun johtajattaren anomusta, että koulun keittiötä laajennettaisiin yhdistämällä siihen toinen huone ja että tämän uudistuksen yhteydessä suoritettaisiin eräitä toisiakin muutoksia. Esitykseen suostuttiin ja seuraavassa maaliskuussa tarkotukseen myönnettiin 24,000 mk. Koska tyttökoulun käyttämä huoneisto tämänkin jälkeen oli perin ahdas, esitti johtajatar, että tyttökoulun rakennusaseman vieressä myytävänä oleva hovineuvos Zweigbergin perillisten omistama rakennusasema rakennuksineen ostettaisiin koululle. Kouluh:s esitti 5. 10. 1922, että asiasta kiireimmiten pyydetttäisiin yleisten rakennusten ylihallituksen lausunto. Kun ei ehdotukseen kuulunut vastausta, johtajatar seuraavan vuoden alussa anoi ryhdyttäväksi toimenpiteisiin lisähuoneiden hankkimiseksi tyttökoululle. Lähettäessään 3. 5. 1923 anomuksen ministeriöön kouluh:s huomautti, ettei lisärakennukseen ollut mahdollisuutta, joten olisi tarpeellista ostaa n. s. Zweigbergin tontti. Eduskunnan myönnettyä tarkotukseen tarpeelliset varat opetusministeriö sitten 9. 1. 1924 ilmoittikin ostaneensa puheenalaisen tontin n:o 4 Jyväskylän kaupungin kuudennessa neliossa tyttökoulun tarpeita varten vastaanotettavaksi 1. 6. 1924. Vähän myöhemmin opetusministeriö hyväksyi kouluh:n 6. 3. 1924 tekemän ehdotuksen talon käyttämisestä siten, että siihen tuli kolme luokkahuonetta, luonnonopillinen sali, kokoelmahuone, kirjastohuone, eteinen ja opettajahuone.

Kouluh:s puolsi 4. 9. 1919 Jyväskylän lyseon vanhempainneuvoston esitystä, että koulurakennuksen ullakkokerrokseen sisetettäisiin huoneet piirustuksen ja laulun sekä fysiikan ja kemian opetusta varten. Yleisten rakennusten ylihallitus sai tehtäväkseen tar-

peellisten piirustusten valmistamisen. Ne ylihallitus valmisti jo 1920, mutta vasta 4. 6. 1923 opetusministeriö kehotti ylihallitusta suorittamaan työn ja osotti tarkotukseen 145,000 mk. Työ valmistui seuraavan vuoden alkuun.

Tällä viisivuotiskaudella nousi myös kysymys oman talon rakentamisesta Jyväskylän koe yhteislyseolle. Kouluh. puolsi 29. 12. 1923 rehtorin tässä suhteessa tekemää esitystä. Rakennustyö suoritettiin kuitenkin vasta seuraavan viisivuotiskauden kuluessa.

Vielä on mainittava, että opetusministeriö 31. 7. 1923 myönsi 20,000 mk. Vaasan tyttökoulun pihan tasottamiseksi ja samoin 11. 3. 1922 40,000 mk. Kokkolan yhteislyseon rakennuksen varustamiseksi vesijohdolla.

Oulun läänin oppikoulujen rakennukset.

Oulun suomalaisen keskikoulun vanhempain neuvosto esiintoi 13. 10. 1919, että oppilasmäärän kasvamisen johdosta rakennus kaipasi korjaamista. Kouluh:s esitti 12. 1. 1920 rakennuksen laajentamista. Valtioneuvosto vaati yleisten rakennusten ylihallitukselta tarpeelliset piirustukset, jotka ylihallitus 28. 9. 1920 lähetti luonnoksena. Vihdoin valtioneuvosto 6. 5. 1921 vahvisti piirustukset ja 450,000 markan suuruisen kustannusarvion. — Ennen pitkää nousi kysymys siitä, että Oulun teollisuuskoulu sijoitettaisiin keskikoulun taloon. Kauppa- ja teollisuusministeriö vaati tästä ajatuksesta kouluh:n lausuntoa. Kouluh. käsitteli asiaa 25. 11. 1921 puoltaen rakennuksen korottamista kolmikerroksiseksi siinä mielessä, että teollisuuskoulu saisi käytettäväkseen ylimmän kerroksen, kuitenkin vain niin pitkäksi aikaa kuin keskikoulu ei itse tarvinnut koko rakennusta. Tämän ohjelman pohjalla suoritettiin laajennustyö syksyyn mennessä 1922, jonka jälkeen kauppa- ja teollisuusministeriö 22. 9. 1922 ilmoitti, että teollisuuskoululle oli luovutettava tarpeelliset huoneet. Sittemmin kuitenkin ilmeni, että kolmanteen kerrokseen oli tullut vähemmän huoneita kuin alkuaan

oli suunniteltu, jonka takia teollisuuskoulu opetusministeriön 18. 1. 1923 antamasta määräyksestä toimi keskikoulun rakennuksessa vain seuraavan toukokuun loppuun, jonka jälkeen rakennus kokonaisuudessaan tuli keskikoulun käytettäväksi.

Kouluh:n 8. 6. 1922 tekemän esityksen johdosta opetusministeriö 26. 4. 1923 myönsi 79,680 mk. vesijohdon, juoma- ja pesulaitteiden ynnä vesiklosetin järjestämiseksi Oulun yhteislyseoon.

Tornion keskikoulun rehtori huomautti 17. 9. 1919, että koulun oppilasmäärän kasvassa vuokrahuoneisto kävi liian ahtaaksi, jonka takia rehtori anoi, että entinen venäläinen sotilaskasarmi korjattaisiin ja sisustettaisiin keskikoulun käytettäväksi. Kouluh:s puolsi 12. 1. 1920 rehtorin ehdotusta. Rehtori toisti esityksensä 11. 6. 1920 ja kouluh:s puolsi sitä toistamiseen 16. 6. 1920. Rehtorin molempien esitysten johdosta kirkollis- ja opetusministeriö 17. 6. 1920 antoi yleisten rakennusten ylihallitukselle tehtäväksi laatia piirustukset kasarmin korjaamista varten oppikouluksi. Ylihallituksen piirustuksista kouluh:s 18. 4. 1921 antoi lausuntonsa. Jo 6. 5. 1921 kirkollis- ja opetusministeriö ilmotti vahvistaneensa piirustukset ja eduskunnan myöntäneen korjauksiin 145,000 mk. Samalla ministeriö antoi tiedoksi, että sotasaaliskeskusosasto saman vuoden toukokuun 15 päivään luovuttaisi entisen kasarmin koulutarkotukseen. Korjaustyöt suoritettiin seuraavana kesänä, ja 13. 6. 1922 opetusministeriö lisäksi määräsi, että tontin pihamaalla oleva puurakennuskin oli korjattava, siten että osa rakennusta sisustettiin yksityisten jatkoluokkien käytettäväksi 6,000 mk:n vuosivuokraa vastaan ja osa järjestettiin vahtimestarin asunnoksi.

Kajaanin kaupungin valtuusto ja sikäläisen yhteislyseon rehtori anoivat 1921 vuoden lopulla, että yhteislyseota varten rakennettaisiin oma koulutalo. Kirkollis- ja opetusministeriö vaati asiasta kouluh:n lausunnon

Sittemmin opetusministeriö 5. 5. 1922 lähetti kouluh:lle Kajaanin yhteislyseolle sen vielä ollessa yksityiskouluna laaditut rakennuspiirustukset, joista kouluh:s 15. 6. 1922 antoi sen lausunnon, että ne eivät olleet tarkoituksenmukaisia. Kun sitten yleisten ra-

kennusten yllhallitus oli laatinut omat piirustukset uutta oppikoulurakennusta varten Kajaaniin, antoi kouluh:s niistä lausunnon 5. 4. 1923. Rakennuksen valmistuminen lykkääntyi kuitenkin seuraavaan viisivuotiskauteen.

Palkkausasioita.

Kalliinajanpalkkaus.

Kun rahamme arvo maailmansodan aikana vuosi vuodelta huonontui, oli Eduskunnan pakko joka vuosi ja toisinaan kahdestikin vuodessa myöntää määrärahoja virkamiesten palkkojen korottamiseksi. Hallituksen tehtävänä oli huolehtia määrärahojen jakamisesta. Tällöin hallitus menetteli siten, että se peruspalkkojen jäädessä ennalleen myönsi virka- ja palvelusmiehille sekä jatkuvia kuukautisia palkanlisiä että silloin tällöin kertakaikkisia avustuksia. Luonnollisesti sattui monasti epätasaisuuksia kalliinajanpalkkauksissa, jonka takia palkannauttijain puolelta yhtenäin tehtiin anomuksia palkkausten korjaamiseksi.

Kalliinajanpalkkauksen järjestelyjä syysk. 1919 — tammik. 1920.

Maaliskuun 18 p:nä 1919 vahvistetut kalliinajan palkkauserät on jo selostettu tätä ennen julkaistussa viisivuotiskertomuksessa. Ne käyvät myös ilmi tämän kertomuksen liitteestä N:o 1. Niihin Valtioneuvosto teki saman vuoden syyslukukauden alettua seuraavat muutokset: 1) 23. 9. 1919 Maarianhaminan ja Kokkolan yhteislyseoiden voimistelunopettajain kalliinajanpalkat määrättiin 7,500 markaksi, 2) 18. 9. 1919 Helsingin ruots. tyttökoulun lämmittäjän kalliinajanpalkkaus vahvistettiin 2,700 markaksi, saman koulun talonmiehen 2,475 markaksi, Helsingin vanhan suom. tyttökoulun talonmies-lämmittäjän 3,750 markaksi, Helsingin ruots. tyttökoulun kolmen siivojattaren 2,200 markaksi, Helsingin vanhan suom. tyttökoulun siivojattaren 3,000 markaksi ja Helsin-

gin uuden suom. tyttökoulun siivojattaren 2,200 markaksi, kaikki luettuna huhtikuun alusta 1919 saman vuoden loppuun, 3) 29. 10. 1919 määrättiin, että tyttökoulujen johtajattarille ja opettajattarille oli maksettava kullekin 800 markan lisäys, joka erheellisen merkinnän johdosta oli jäänyt heille suorittamatta, 4) 19. 11. 1919 Viipurin klass. lyseon piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opettajan kalliinajanpalkkaus määrättiin 10 viikkotunnista 5,000 markaksi ja muissa klass. lyseoissa 4,200 markaksi ja 5) 5. 1. 1920 Viipurin suom. tyttökoulun voimistelun opettajattarelle määrättiin maksettavaksi 200 markan lisäerä.

Kertakaikkinen kalliinajanlisäys joulukuussa 1919.

Valtioneuvoston joulukuun 30 päivänä 1919 tekemän päätöksen mukaan suoritettiin kertakaikkista kalliinajanlisäystä kaikille virka- ja palvelusmiehille, puhtaaksikirjotajille, kanslia-apulaisille ynnä muille heihin verrattaville valtion palveluksessa oleville, paitsi sopimuksen tai yksityisoikeudellisen välihupeen perusteella palkatuille. Palkkauksen lisäystä annettiin 1919 vuoden joulukuun palkkauksen perusteella a) naimisissa oleville tai olleille, joilla oli ainakin yksi lapsi alle 18 vuoden, koko joulukuun palkkausta vastaava määrä, ei kuitenkaan yli 2,000 mk., b) naimattomille, joiden palkkaus joulukuulta oli 600 mk. tai vähemmän, koko joulukuun palkkausta vastaava määrä, c) muille, joiden palkkaus joulukuulta oli yli 600 ja enintään 1,200 mk., 600 mk.,

mutta jos palkkaus oli yli 1,200 mk., puolet sanotusta palkkauksesta, ei kuitenkaan yli 1,000 mk. Erikoisesti määrättiin, että valtion kouluissa palvelevat varsinaiset tuntiopettajat saivat palkkauksen lisäystä Helsingissä ja Viipurissa 30 mk. sekä muualla 25 mk. viikkotunnilta. Edelleen määrättiin, että joulukuun palkkauksella tarkotettiin bruttopalkkausta kalliinajanlisäyksineen, mutta ei perheellisyyslisäystä eikä opettajain ylitynpalkkioita, että viransijainenkin tuli palkkauksenlisäyksestä osalliseksi, että tämä lisäys saatiin vain yhdestä virasta, vaikka asianomainen olisi hoitanut kahta virkaa, että aviopuolisista pienempipalkkainen sai lisäystä samojen perusteiden mukaan kuin naimaton sekä että se, joka oli ollut vain osan vuodesta virassa tai oli nauttinut virkavapautta muusta syystä kuin sairaudesta, sai suhteellisen määrän lisäyksestä.

Tähän päätökseen Valtioneuvosto 13. 4. 1920 antoi sellaisen lisäselvityksen, että vuoden 1919 ylimääräistä kalliinajanlisäystä laskettaessa oli otettava huomioon myös virkamiesten ikäkorotukset joulukuun ajalta, vaikka korotus olisi myönnetty jälkeen mainitun kuun 1 päivän.

Kalliinajanlisäys vuodelle 1920.

Vuoden 1920 kalliinajanlisäyksistä Valtioneuvosto teki päätöksensä huhtikuun 17 p:nä 1920. Päätöksen perusteella julkaisiin painettu luettelo kaikkien virkamiesten palkoista. Luettelosta käy ilmi, että korotukset puheenalaiselta vuodelta tekivät edelliseen vuoteen nähden koulun kohdalta 633,700 markkaa ja oppikoulujen kohdalta 6,671,180 markkaa. Korotusten yksityiskohdaiset määrät käyvät ilmi liitteestä N:o 1.

Mainittujen kalliinajanlisäysten yhteydessä annettiin seuraavat oppikoululaitoksen palkkausta koskevat määräykset. 1) Varsinaisille tuntiopettajille suoritetaan 24 ensimmäiseltä viikkotunnilta 700 markan mukaan vuodessa lukuaineenopettajille ja 600 markan mukaan harjoitusaineiden opettajille

sekä niille, jotka eivät ole suorittaneet filosofian kandidaattitutkintoa; seuraavilta tunneilta suoritetaan samaa perustetta noudattaen samat palkkiot kuin varsinaisille opettajille ylitynneilta. Varsinaisille opettajille maksetaan ylitynneista filosofian kandidaattitutkimmon suorittaneille lukuaineenopettajille 385 markan mukaan sekä sanottua tutkintoa vailla oleville ja harjoitusaineiden opettajille 315 markan mukaan vuodessa viikkotunnilta. Helsingin jatko-opistossa suoritetaan tuntiopetuksesta 600 ja 500 markkaa samojen perusteiden mukaan kuin siihen asti oli suoritettu 350 tai 275 markkaa viikkotunnilta. Palkkiovirkain hoitajat Helsingin yliopistoon johtavilla jatkolukilla nauttivat 700 ja 600 markan tuntipalkkiota varsinaiseen virkaan kuuluvista tunneista. 2) Rehtorin palkkio lyseoiden rinnakkaisluokilta ja johtajattaren palkkio tyttökoulujen rinnakkaisluokilta pysytetään samoina kuin vuonna 1919 ja ovat ne siis 175 markkaa ja 125 markkaa vuodessa. 3) Tyttökoulujen opettajattarien korotettuun palkkaukseen sisältyy heille aikaisemmin myönnetty 800, 200 ja 150 markan suuruiset lisäpalkkiot vuodessa. 4) Tyttökoulujen ja tyttölyseoiden johtajattaret, jotka ovat vanhempia tai nuorempia lehtoreita, asetetaan johtajattaren palkkioon ja opetusvelvollisuuteen nähden samaan asemaan kuin keskikoulujen tai lyseoiden lehtorit, huomioonottaen että tyttökoulujen johtajattarien kuunteluvelvollisuus syksystä 1920 alkaen lasketaan 4 tunniksi viikossa. 5) Normaaliylyseoiden yliopettajien, kaikkien vanhempien ja nuorempien lehtorien ja tyttökoulujen lukuaineenopettajattarien opetusvelvollisuus lisätään 2 viikkotunnilla 1920 vuoden alusta lukien. Kaikki opettajat ovat velvollisia otamaan tunteja etupäässä valtion kouluissa. 6) Piirustuksen, laulun ja voimistelun opettajien ja opettajattarien korotettuun palkkaukseen sisältyy korvaus kaikista ylitynneista, mutta suoritetaan korotetut palkkaukset lyhentämättä, vaikka he hoitaisivat

kin kahta näistä viroista tai kahta virkaa eri kouluissa. 7) Ellei vahtimestarilla tai talonmies-lämmittäjällä ole vapaata asuntoa, saa hän vuokratuloja 1,500 markkaa. 8) Lectori, opettaja tai opettajatar, johon ei voida sovelluttaa 8. 8. 1872 annetun Koulujärjestyksen 9 §:n säännöksiä, niinkuin ne on muutettu 11. 10. 1918 annetulla asetuksella, saatava, koulun esityksestä, valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnan ja ministeriön harkinnan mukaan korotetusta palkkauksestaan menettää opetusvelvollisuudesta puuttuvia opetustunteja vastaavan osuuden laskettuna vakinaisille opettajille tulevan tuntipalkkion mukaan.

Kysymyksenalaisen kalliinajanpalkkauksen maksamisesta Valtioneuvosto vielä antoi lähempiä ohjeita ja määräyksiä joista mainittakoon ainoastaan, että vuodeksi 1920 määrättyä kalliinajanlisäystä virkailija oli oikeutettu nauttimaan ainoastaan hoitamastaan päävirasta; toisesta samaan aikaan mahdollisesta hoitamastaan virasta tai toimesta hän sai enintään siihen 1919 kuuluneen palkkauksen. Ilmeisesti varsinaiseen virkaan kuuluvasta tehtävästä, kuten rehtorin toimesta, oli suoritettava luetteloon merkitty palkkio kalliinajanlisäyksineen. Lisäksi Valtioneuvosto myönsi kaikille pysyväisesti valtion palveluksessa oleville virkailijoille jokaisesta alle 18 vuoden vanhasta lapsesta ja ottolapsesta Helsingissä ja Viipurissa 120 mk. kuukaudessa, maaseutukaupungissa 100 mk. kuukaudessa ja maaseudulla 80 mk. kuukaudessa, kaikki erikoisilla lähemmin määrättyillä ehdoilla.

**Palkkaustasottelut kesäk.
1920—maalisk. 1921.**

Yllä esitetty järjestely astui voimaan taannehtivasti vuoden 1920 alusta. Se kaipasi kuitenkin joukon tasotteluja kuten edellisinkin vuoden kalliinajanpalkkauksen järjestely oli vaatinut. Huomattavimmat uudistukset olivat seuraavat: 1) 16. 6. 1920 kirkollis- ja opetusministeriö myönsi Helsingin suomalaisen jatko-opiston pedagogisen

johtokunnan sihteerinä toimivalle jäsenelle 1,500 ja muille jäsenille 1,000 markan suuruisen kalliinajanlisäyksen lukuvuodelta 1919—1920 sekä sitäpaitsi saman jatko-opiston johtajattarelle palkkiota 1,500 mk. samalta ajalta. Senlisäksi oikeutettiin sekä suomalaisen että ruotsalaisen jatko-opiston opettajat puheena olevalta ajalta saamaan korvausta 24 mk. harjoitus- ja koetunnilta. 2) 10. 8. 1920 kirkollis- ja opetusministeriö määräsi, että lakkautuspalkkaa tai eläkettä nauttiva entinen vanhempi tai nuorempi lehtori, joka toimii valtion koulussa tuntiopettajana, saa tästä toimesta siinä tapauksessa, että se käsittää vakinaisen opettajan täyden opetusvelvollisuuden, palkkiota saman verran kuin valtioneuvoston päätöksellä 17. 4. 1920 on vakuutettu kalliinajanpalkkausta vastaavanlaisen viran vakinaiselle haltijalle, siitä vähennettynä lakkautuspalkkaa tai eläkettä vastaava määrä; mikäli tällaisella opettajalla on tunteja yli sen opetusvelvollisuuden, joka valtioneuvoston äskenmainitulla päätöksellä on opettajille pantu, maksetaan hänelle korvausta viikkotunnilta samojen perusteiden mukaan kuin vakinaiselle opettajalle; sitä vastoin kysymyksessä olevat henkilöt eivät ole oikeutetut kalliinajanlisäykseen perheellisyyden perusteella eivätkä myöskään ikäkorotuksiin. Tämä määräys, joka aluksi koski vain vuotta 1920, yleistettiin jatkuvaksi valtioneuvoston päätöksellä 13. 7. 1921. 3) 10. 8. 1920 kirkollis- ja opetusministeriö määräsi, että mikäli opettajien ja opettajattarien vasta vahvistetusta opetusvelvollisuudesta puuttuu tunteja, niin on heidän kalliinajanpalkkaustaan määrättäessä 1920 vuoden alusta lukien noudatettava, a) että milloin sanotusta opetusvelvollisuudesta puuttuu 2 tuntia tai vähemmän, palkkausta ei silti ole vähennettävä, b) että milloin tuntimäärästä puuttuu enemmän kuin 2 tuntia, palkkausta on vähennettävä kultakin tunnilta, joka puuttuu asetuksenmukaisesta opetusvelvollisuudesta, puolet ylituntipalkkiosta, ja c) että opettajilta,

joille ei voida antaa mitään opetusta, on kultakin asetuksenmukaiseen opetusvelvollisuuteen kuuluvalta tunnilta vähennettävä säädetty ylituntipalkkio. Nämäkin määräykset koskivat aluksi vain kalenterivuotta 1920, mutta pidennettiin valtioneuvoston päätöksellä 13. 7. 1921 jatkuvasti voimassaoleviksi. 4) 28. 9. 1920 valtioneuvosto määräsi, että tyttölyseoiden laulunopettajattamien kalliinajanpalkkauskaus on oleva vuoden 1920 alusta Helsingissä 10,000 mk. ja Tampereella 9,000 mk. 5) 6. 10. 1920 valtioneuvosto vahvisti jatko-opiston tuntipalkkion lukuvuodeksi 1920—1921 350:ksi ja 225:ksi markaksi, johon tulee lisään kalenterivuodeksi 1920 kalliinajanlisäystä, mikä lasketaan 250 ja 225 markaksi viikkotunnilta vuodessa opettajille, joilla on vakinaiset toimet suomalaisessa tyttölyseossa, mutta 350 ja 325 markaksi muille jatko-opiston opettajille. 6) 1. 3. 1921 kirkollis- ja opetusministeriö oikeutti kouluh:n niille piirustuksen, laulun ja voimistelun opettajille, jotka saavat kalliinajanpalkkausta kahdesta hoitamastaan virasta, maksattamaan kertakaikkista ylimääräistä kalliinajanlisäystä vuodelta 1920 heidän kahdesta virasta kantamiensa palkkauksien yhteenlasketun määrän mukaan.

Kertakaikkinen kalliinajanlisäys vuodelle 1920.

Kuten vuonna 1919, siten myös vuonna 1920 maksettiin varsinaisen kuukausittaisen kalliinajanavustuksen lisäksi erikoinen kertakaikkinen kalliinajankorvaus. Kun Eduskunta oli myöntänyt tarkotukseen tarpeelliset varat, vahvisti valtioneuvosto tammi-kuun 25 päivänä 1921 erikoisen asteikon, jonka mukaan kalliinajankorvausta oli kullekin virkailijalle jaettava. Korkein avustus oli 900 markkaa ja se tuli niiden virkamiesten osalle, joiden vuosipalkka oli 24,000—30,000 mk. Jos vuosipalkka oli alle 8,400 mk., tuli asianomainen saamaan yhden kuukauden palkan. Avustuksen jakamiseen liittyi koko joukko lisämääräyksiä, joista ni-

menomaan opettajia koskevana mainittakoon, että valtion koulujen vakinaisille opettajille tulevaa korvausta laskettaessa ei ollut otettava huomioon heidän ylitunneista kantamiensa palkkioita ja että valtion koulujen tuntiopettajat saivat korvausta vuoden kuluessa kantamiensa palkkioiden mukaan, kuitenkin enintään 24 viikkotunnin mukaan laskettuna. Kaikkia virkailijoita koskivat määräykset sellaiset kuin että virkailija, joka ei ollut koko vuotta 1920 ollut valtion palveluksessa, sai korvausta ainoastaan palvelusaikaa vastaavassa suhteessa, että useamman viran haltija sai avustusta vain yhdestä toimesta, että kumpikin aviopuoliso sai oman korvauksensa, jos molemmat olivat valtion virassa j. n. e.

Kalliinajanlisäys vuodelle 1921.

Kalliinajanpalkkauskaus vuodelle 1921 tuli järjestetyksi valtioneuvoston päätöksellä maaliskuun 24 päivältä 1921. Päätös sisälsi sen, että mainittuna vuonna oli suoritettava samat palkkaukset kuin vuonna 1920, joihin oli tuleva lisäystä erikoisen taulukon mukaan kulloinkin vallitsevan elinkustannusindeksin perusteella. Käytännössä tuli vain yksi ainoa, nimittäin korkein indeksimäärä kysymykseen, jolloin lisäys tuli tekemään, jos vuosipalkka oli enintään 9,000 mk., 30 % palkkauksesta, mutta jos vuosipalkka oli 9,000—24,000 mk., alirajan kohdalla 2,700 mk. sekä sen yli menevältä osalta 10 %, ja jos vuosipalkka oli yli 24,000 mk., alirajan kohdalla 4,200 mk. sekä sen yli menevältä osalta 5 %. Tämän ohella oli suoritettava kalliinajanlisäystä perheellisuuden perusteella 150 markan mukaan kultakin alle 18 vuoden ikäiseltä lapselta paikkakuntaan katsomatta kaikille niille, joille vuodeksi 1920 oli vahvistettu sanottua kalliinajanlisäystä vähintään 80 markkaa kuukaudessa. Muissa suhteissa oli pysytetty voimassa samat määräykset kuin sitä ennen oli vahvistettu kalliinajanlisäyksiin nähden noudatettavaksi. Kouluh:n ja sen alaisten virkaili-

jain palkkaukset, perhe- ja ikälisäykset poisluettuina, näkyvät liitteestä N:o 1.

Korotettu kalliinajanlisäys vuodelle 1921 ja kalliinajanlisäys vuodelle 1922.

Kun se kalliinajanpalkkaus, joka näin oli tullut järjestetyksi, jo alun perin osottautui liian pieneksi, myönsi Eduskunta hallituksen esityksestä vielä uuden määrärahan palkkauksen toistamiseen korottamista varten. Tämä n. s. korotettu kalliinajanlisäys tuli lopullisesti järjestetyksi valtioneuvoston päätöksellä toukokuun 27 päivältä 1921. Siinä uudet kalliinajanlisäykset määrättiin eri suuruisiksi, riippuen siitä millaiset palkkaukset v. 1920 olivat olleet. Korotettuja kalliinajanlisäyksiä oli 43 eri suuruutta valtioneuvoston vahvistaman asteikon mukaan. Näin toistamiseen korotettu palkkaus astui taannehtivasti voimaan vuoden 1921 alusta. Se oli sitten valtioneuvoston päätöksen mukaan joulukuun 23 päivältä 1921 voimassa myös vuoden 1922 aikana. Se on liitteessä N:o 1 merkitty vain vuoden 1922 kohdalle, vaikkakin se kohdistuu myös vuoteen 1921, jonka vuoden kohdalla on luettelossa merkittynä vain viimeksimainitun vuoden ensimmäinen kalliinajanpalkkaus.

Yllä esitetyn korotetun kalliinajanlisäyksen suorittamisesta annettiin vielä joukko tarkempia määräyksiä. Näistä mainittakoon, että suoritus oli tapahtuva neljännesvuosittain, että asianomainen virkailija sai nostaa palkkauksen sen viran perusteella, jota hän vuosineljänneksen päättyessä hoiti, kuitenkin ei sellaisesta toimesta, jota hän sijaisena hoiti vakinaisen virkailijan sairaustaessa, että niille virkailijoille, jotka nauttivat luontaisetuja, lisäys maksettiin vain asianomaisen viraston esityksestä ministeriön harkinnan mukaan, ja että virkamiehelle, joka kantoi palkkaa kahdesta tai useammasta toimesta, lisäystä suoritettiin vain päätoimesta.

Tuntipalkkioista v. 1921 annetut määräykset.

Muista kalliinajan palkkausta koskevista kysymyksistä erillään Valtioneuvosto ratkaisi kysymyksen valtionkoulujen opettajien ylituntipalkkioiden ja tuntiopettajien tuntipalkkioiden korottamisesta. Tästä kysymyksestä kouluh:s valtionkoulujen opettajaliiton keskuustoimikunnan aloitteesta teki valtioneuvostolle esityksen, ehdottaen että niille opettajille, joille v. 1920 oli määrätty maksettavaksi viikkotunnilta 385 mk., viikkotuntipalkkio korotettaisiin 595 markaksi, ja että muut viikkotuntipalkkiot korotettaisiin 315 markasta 525 markkaan, 700 markasta 840 markkaan sekä 600 markasta 735 markkaan. Valtioneuvosto pyysi Eduskunnalta tarkotukseen tarpeellisen määrärahan ja kun se myönnettiin, vahvisti valtioneuvosto toukokuun 11 p:nä 1921 maksettavaksi seuraavat tuntipalkkiot: vakinaisille opettajille, jotka ovat fil:kand:ja, Smk. 560:— vakinaisille harjotusaineiden opettajille sekä sellaisille, jotka eivät ole fil:kand:ja, Smk. 490:—; tuntiopettajille, jotka ovat fil:kand:ja, Smk. 840:—; harjotusaineiden tuntiopettajille ynnä sellaisille tuntiopettajille, jotka eivät ole fil:kand:ja, Smk. 735:—.

Palkantasaukset huhtik. 1921—tammik. 1922.

Siihen palkkausjärjestelyyn, joka nojautui valtioneuvoston päätöksiin 24. 3. 1921 ja 27. 5. 1921, tehtiin vuoden kuluessa seuraavat muutokset: 1) 20. 4. 1921 kirkollis- ja opetusministeriö määräsi, että Salmin keskikoulun opettajille ja palveluskunnalle oli, luettuna 1921 vuoden alusta, suoritettava samat jonkin verran korkeammat kalliinajanpalkkaukset kuin Helsingin, Viipurin ja Terijoen valtionkoulujen vastaaville virkailijoille. 2) 11. 8. 1921 valtioneuvosto määräsi eduskunnan myöntämästä 1,500,000 mk:n suuruisesta määrärahasta käytettäväksi kouluh:n kirjaajien palkkauksen korottamiseksi vuoden 1921 alusta lukien 1,000 mk. kirjaajaa kohti. 3) 8. 12.

1921 valtioneuvosto päätti, että tyttö-koulujen voimistelun, piirustuksen ja laulun opettajille tulevat lisäpalkkiot 5 ja 10 vuoden palveluksesta, 20 % kerrallaan, on 1. 9. 1920:sta laskettava 11. 3. 1919 annetussa asetuksessa säädettyjen palkkaperusteiden mukaan. 4) 23. 12. 1921 valtioneuvosto koulujen esityksen mukaisesti päätti, että ainoastaan niille oppikoulun palveluksessa oleville talonmieslämmittäjille, joilla on vapaan asunnon korvauksena 1,500 mk., maksettaisiin ylim. kalliinajanlisäys heidän rahapalkkansa perusteella. 5) 18. 1. 1922 valtioneuvosto päätti, että seuraaville koulussa palveleville henkilöille on maksettava vuoden 1922 alusta sen lisäksi, mitä he aikaisempien määräysten mukaan kantavat, allamainitut vuotuiset palkkausmäärät: osastopäälliköille, kullekin 1,000 mk., ylikamreerille 1,000 mk., miehisille tarkastajille kullekin 2,000 mk., naispuolisille tarkastajille kullekin 1,000 mk., kanslisteille kummallekin 1,000 mk., apulaisvahtimestarille kalliinajanlisäystä 1,200 mk. 6) 18. 1. 1922 valtioneuvosto kohotti yliopettajain kalliinajanpalkkauksen 26,000 mk:sta 29,000 mk:aan, johon tulivat lisäksi ne korotukset, jotka Eduskunta oli virkamiehille myöntänyt.

Kertakaikkinen kalliinajanlisäys vuodelle 1921.

Vuoden 1921 lisämenoarvioon hallitus oli jo taas esittänyt kalliinajanlisäysten korottamista. Eduskunta myönsikin tarkotukseen 20 miljoonaa markkaa, josta 12½ miljoonaa oli tarkotettu siviilivirkakunnalle. Valtioneuvosto jakoi tämän summan tammiin 30 päivänä 1922 kertakaikkisena vuoteen 1921 kohdistuvana kalliinajanlisäyksenä. Virkamiesten palkat jaettiin suuruutensa puolesta 52 eri luokkaan ja kutakin varten määrättiin erikoinen ylimääräinen kalliinajanlisäys, joka teki, milloin joulukuun palkka oli alle 1,000 mk., 47 %

joulukuun palkasta ja joka kohosi korkeintaan 1,790 markkaan; tämä lisäys tuli kysymykseen, jos joulukuun palkka nousi 4,900 markkaan. Lisäys oli suoritettava kaikille niille, jotka koko vuoden 1921 aikana olivat olleet valtion palveluksessa, kuitenkin niin että virkavapautta muusta syystä kuin sairauden takia nauttineet saivat lisäystä vain niiltä kuukausilta kuin olivat virkaansa hoitaneet. Ylimääräisen kalliinajanlisäyksen jaosta annettiin joukko muitakin yksityiskohtaisia määräyksiä. Näistä mainittakoon määräys, että valtionkoulujen tuntiopettajain kalliinajanlisäys oli laskettava heille vuoden kuluessa enintään 24 viikkotunnin mukaan maksettujen tuntipalkkioiden yhdeksän osan perusteella; sitä vastoin ei valtionkoulujen vakinaisten opettajien ylitunneista kantamia palkkioita saanut ottaa lukuun kalliinajanlisäystä määrättäessä. Muutoin toistettiin aikaisemmat määräykset siitä, miten oli meneteltävä, jos virkamiehellä oli hoidossaan kaksi virkaa, miten aviopuolisot saivat nostaa kalliinajanlisäyksiensä ynnä eräät muut määräykset. Syntyvät epäselvyydet jätettiin asianomaisten ministeriöiden ratkaistaviksi.

Palkkausasioita 1921—1923.

Tähän palkkausjärjestelyyn tehtiin sen jälkeen seuraavat muutokset: 1) 28. 3. 1922 valtioneuvosto myönsi suomalaisen normaaliyseen vahtimestarille 1,200 markan suuruisen lisäyksen hänen nauttimaansa kalliinajanlisäykseen, ja 2) 28. 9. 1922 valtioneuvosto soi Tornion keskikoulun opettajille ja vahtimestarille, luettuna 1. 9. 1922:sta, kalliinajanpalkkausta samojen perusteiden mukaan kuin Terijoen ja Salmin yhteiskouluissa maksettiin.

Vuoden 1921 ja 1922 kuluessa alkoi ramme vähittäin vakaantua, joten voitiin ruveta harkitsemaan virkamiesten palkkausolojen lopullista järjestämistä. Valtioneuvosto asetti jo v. 1921 erikoinen komitean laatimaan ehdotusta valtion palveluksessa

olevien henkilöiden palkkauksen asettamiseksi vakinaiselle kannalle. Tämän komitean toimesta vaadittiin toukokuussa 1922 luettelot kaikista valtion, m. m. kouluh:n alaisista virkailijoista. Kertyneen aineiston pohjalla komitea laati ehdotuksen palkkuluokkajärjestelmäksi, jonka mukaan kaikille tasavallan virkakunnille piti tuleman yhdenmukainen palkkaus. Ensimmäisen ehdotuksensa komitea sai valmiiksi jo vuonna 1922 syksyllä, jolloin se lähetettiin kaikille keskusvirastoille lausunnon antamista varten.

Asioiden lopullista järjestelyä odotettaessa jäivät useat aloitteet lepäämään tai jätettiin raukeamaan. Niinpä valtioneuvosto antoi hylkäävän päätöksen 5. 10. 1921 valtion oppikoulujen opettajaliiton Viipurin haaraosaston anomukseen opettajien palkkojen korottamisesta hintatasoa vastaavaksi sekä 12. 10. 1921 Hämeenlinnan lyseon opettajakunnan ja 29. 10. 1921 Kuopion lyseon ja tyttökoulun opettajien samanlaiseen anomukseen. Niinikään valtioneuvosto 1. 2. 1923 hylkäsi valtionkoulunopettajain opettajaliiton keskustoimikunnan anomuksen ylituntipalkkioiden korottamisesta, josta anomuksesta antamassaan lausunnossa kouluh:s 30. 3. 1922 ehdotti, että 210 markan ylituntipalkkioihin lisättäisiin 630 markan kalliinajanlisäys ja 175 markan ylituntipalkkioihin 560 markan kalliinajanlisäys kultakin viikkotunnilta, joka yliopettajalla on yli 16, vanhemmalla lehtorilla yli 20, nuoremmalla lehtorilla ja tyttökoulun sääntöpalkkaisella opettajattarella yli 24 sekä palkkiovirkaisella opettajalla ja opettajattarella yli lukusuunnitelmanmukaisen viikkotuntimääränsä, ja että tuntiopettajille suoritettaisiin kauttaaltaan samat kalliinajanlisäykset kaikista heidän antamistaan viikkotunneista. Edelleen valtioneuvosto 2. 3. 1923 ilmoitti, ettei se ollut katsonut olevan syytä ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen opettajien palkkausolojen järjestämiseksi heidän sairautensa aikana, koska tuleva palkkauslaki tulisi sisältämään tässä

suhteessa tarpeelliset määräykset. Aikaisemmin opetusministeriö kuitenkin (12. 1. 1923) oli kehottanut kouluh:ta tästä asiasta laatimaan ehdotuksen, jonka viimeksimainittu sitten 27. 1. 1923 olikin tehnyt. Kuitenkin opetusministeriö lähettäessään tiedonannon valtioneuvoston kielteisestä kannasta samalla ilmoitti, että koska Eduskunta oli myöntänyt puheena olevaan tarkotukseen vuodeksi 1923 varoja, voitiin koululaitoksen palveluksessa oleville opettajille, jotka sairauden vuoksi olivat pakotetut hankkimaan itselleen sijaiset, myöntää avustusta harkinnan mukaan ja mikäli määräraha riittää, enintään $\frac{2}{3}$ heidän palkkaeduistaan, ikäkorotuksia ja mieskohtaisia lisäyksiä lukuunottamatta.

Ratkaisematta taas jätettiin 1) v. 1920 pidetyn laulunopettajakokouksen valtuuttaman laulunopettajayhdistyksen johtokunnan anomus laulunopettajain ikäkorotuksesta, josta kysymyksestä kouluh:s oli antanut lausunnon 7. 4. 1921, laajentaen kysymystä kaikkia harjotusaineiden opettajia käsittäväksi, 2) Suomen oppikoulunopettajain v. 1920 pitämässä kokouksessa asettaman komitean anomus oppikoulujen yliopettajain ja lehtorien rinnastamisesta palkkaukseen mähden muiden vastaavan yliopistosivistyksen saaneiden virkamiesryhmien kanssa, josta anomuksesta kouluh:s 6. 7. 1921 oli antanut puoltavan lausunnon, 3) eräiden kouluh:n virkailijain anomus palkkojen korottamisesta, joka anomus johti kouluh:n 8. 12. 1921 tekemään yksityiskohtaisen ehdotuksen kouluh:n kaikkien virkamiesten palkoista, 4) valtionkoulunopettajain opettajaliiton keskustoimikunnan anomus ikälisien korottamisesta nelinkertaisiksi, jonka anomuksen johdosta kouluh:s 30. 3. 1922 teki esityksen ikälisien korottamiseksi kaksinkertaisiksi.

Sitävastoin valtioneuvosto 19. 10. 1922 ratkaisi valtion oppikoulujen rehtorien ja johtajattarien anomuksen, että heille rinnakkaisluokkien hoidosta tuleva palkkio ko-

rotettaisiin, vahvistaen sen rehtoreille 350 markaksi ja johtajattarille 250 markaksi luokkaa kohti vuodessa.

Kouluhallituksen lausunto palkkauskomitean ehdotuksesta.

Palkkauskomitean ehdotus käsiteltiin kouluh:n täysi-istunnossa 16. 16. 1922. Kouluh:s huomautti, että opettajat ehdotuksessa oli sijoitettu yleensä liian alhaisiin palkkausluokkiin ja että opetus- ja kasvatustyön suorittajien toimintaa siis oli aliarvioitu. Omassa ehdotuksessaan kouluh:s esitti, että vanhemmat ja nuoremmat lehtorit erikseen jaettaisiin kolmeen eri palkkausluokkaan ja opettajattaret kahteen palkkausluokkaan. Täten valmistettaisiin opettajille tilaisuutta ylenemiseen ja vastaavaan palkankohoamiseen. Vanhemmat lehtorit kuuluisivat palkkausluokkiin XV, XVII ja XVIII, nuoremmat lehtorit palkkausluokkiin XVII, XIX ja XX sekä opettajattaret palkkausluokkiin XXII ja XXIV. (Palkkauskomitea oli ehdottanut kaksi palkkausluokkaa kummallekin lehtorien ryhmälle sekä yhden palkkausluokan opettajattarille, vanh. lehtoreille luokat XVII ja XIX, nuor. lehtoreille luokat XIX ja XXI ja opettajattarille luokan XXVII). Komitean ehdotusta, että kaikkien opettajien jo ennestään 2 tunnilla korotettua opetusvelvollisuutta edelleen korotettaisiin 2 tunnilla kouluh:s vastusti ehdottaen että opetusvelvollisuus säilytettäisiin sellaisena kuin kouluh:s 30. 3. 1922 oli esittänyt. Samoin kouluh:s toisti mainitussa esityksessä tekemänsä ehdotuksen ylittuntipalkkioiden ja tuntiopettajien palkkioiden korottamisesta 840 markan ja 735 markan suuruisiksi (komitea ehdotti 770 ja 700 mk.), mutta esitti samalla, että niille tuntiopettajille, joiden tuntimäärä nousi vähintään 15:een, maksettaisiin 10,500 markan pohjapalkka (komitea ehdotti 20 tunnista 2,400 markan pohjapalkan). Myös harjotusaineiden opettajien palkat kouluh:s esitti korotettaviksi komitean ehdottamia palk-

koja suuremmiksi. Rehtorien palkat komitea oli ehdottanut 1,500 markaksi, johon tulisi lisäksi 300 markkaa kultakin luokalta. Tämän ehdotuksen kouluh:s puolestaan hyväksyi keski- ja tyttökouluja varten, mutta ehdotti lyseoiden rehtorien pohjapalkan 2,400 markaksi ja normaalilyseoiden rehtorien 3,600 markaksi. Samat määräykset koskisivat myös tyttöopistojen johtajattaria, kuitenkin niin että luontaisedut otettaisiin huomioon. Lopuksi kouluh:s esitti tuntuvasti korotettaviksi komitean ehdottamia palvelusväen palkkauksia. — Myös kouluh:n jäsenten ja virkamiesten palkat kouluh:s ehdotti osittain melkoisestikin korkeammiksi kuin komitea.

Koska ei ollut odotettavissa, että palkkauskomitean ehdotus aivan pian johtaisi tuloksiin, kääntyi kouluh:s jo 28. 10. 1922 valtioneuvoston puoleen tehden selkoa alaisensa virkailijain vaikeasta taloudellisesta tilasta sekä ehdottaen, että kesäkuun 1 p:stä 1922 virkailijoille myönnettäisiin vähintään 20 prosenttia korotus silloiseen palkkaukseen.

Kertakaikkinen kalliinajanlisäys vuodelle 1922.

Mainittuun esitykseen ei tullut mitään erikoista vastausta, mutta virkamiesten heikko taloudellinen asema vaikutti sen, että Eduskunta vuoden 1922 lisämenoarviota käsitellessään mainitun vuoden joulukuun 19 päivänä myönsi 50 miljoonaa markkaa kertakaikkiseksi kalliinajanlisäykseksi valtion virka- ja palvelusmiehille. Jo saman kuun 21 p:nä valtioneuvosto teki päätöksensä varojen jakamisesta, jonka päätöksen mukaan sille, joka oli ollut valtion virassa koko vuoden 1922, oli maksettava hänen palkkaustaan joulukuulta vastaava osa; jos hän oli ollut palveluksessa ainakin kesäkuun alusta, oli hänelle palveleмиensa täysien kuukausien mukaan laskettava suhteellinen osa joulukuun palkasta; jos hänellä oli ollut virkavapautta, oli hänelle niin ikään mak-

settava suhteellinen osa joulukuun palkkauksesta, kuitenkin niin että jos virkavapaus johtui sairaudesta tai kansanedustajana olemisesta, se ei aiheuttanut palkkauksen lyhennystä. Muut tähän kertakaikkiseen kalliinajanlisäykseen liittyvät määräykset olivat pääasiallisesti samat kuin edellisenkin vuoden määräykset.

Kalliinajanlisäys vuodelle 1923.

Pian tämän jälkeen, nimittäin jo helmikuun 5 päivänä 1923 valtioneuvosto teki päätöksensä siitä, miten Eduskunnan kalenterivuodeksi 1923 myöntämät 90 miljoonaa markkaa joista Eduskunta määräsi suoritettavaksi sellaisen kalliinajanlisäyksen, että pienipalkkaisille rauhanaajan palkkaus tulisi $1\frac{1}{2}$ -kertaiseksi ja suuripalkkaisimpien rauhanaikainen palkkaus 7-kertaiseksi, olisi kalliinajanlisäyksiä jaettava maan virkamiehille. Valtioneuvoston toimesta julkaistiin erikoinen painettu luettelo, johon sisältyivät kaikkien virkamiesten korotetut palkkaukset. Kouluh:n ja sen alaisten virkamiesten nyt saamat palkat näkyvät liitteestä N:o 1. Kalliinajanlisäyksiin liittyvistä määräyksistä mainittakoon seuraavat: lapsiavustusta suoritettiin entisten perusteiden mukaan, kuitenkin niin että avustusta ei maksettu ensimmäisestä eikä yhdestä eikä 16 vuotta vanhemmasta lapsesta; kalliinajanpalkkauksiin ei sisällynyt ikälisiä eikä mieskohtaisia palkanlisäjä; jos henkilöllä oli hoidettavanaan kaksi virkaa, sai hän vain päävirasta täyden palkkauksen ja toisesta virasta enintään $\frac{2}{3}$ palkasta viraston harkinnan mukaan, ellei toinen virka ollut luettelossa merkitty sivutoimeksi, jolloin hän sai siitäkin täyden palkkauksen; eläkkeellä tai lakkautuspalkalla oleva henkilö sai kalliinajanpalkkausta ainoastaan sen verran kuin viran palkkaus kohosi yli eläke- tai lakkautuspalkkaetujen; mikäli virka- tai palvelusmiehellä oli luontaisetuja, mutta ne olivat jääneet luetteloon merkitsemättä, oli palkkaa

vastaavasti vähennettävä; luetteloon merkitsemättömistä viroista oli tehtävä ilmotus asianomaisiin ministeriöihin. Koululaitoksen kohdalla oli vahvistetussa luettelossa sellainen periaatteellinen poikkeus aikaisemmista palkkusuoritusjärjestelmistä, että rehtorien toimet oli merkitty eri viroiksi, eivätkä rehtorit siis enää esiintyneet lehtoreina, kuten aikaisemmin. Tästä järjestelystä luovuttiin kuitenkin jo seuraavana vuonna, joten se oli voimassa vain yhden vuoden.

Kolme päivää myöhemmin eli 8. 2. 1923 opetusministeriö lähetti valtioneuvoston opetuslaitosta varten antamat tarkemmat ohjeet siitä, miten palkkaukset olivat opettajille 1923 vuoden alusta suoritettavat. Ohjeet olivat oppikoulujen kohdalta seuraavat: 1. Oppikoulun vanhempi tai nuorempi lehtori luetaan kuuluvaksi ylempään palkkausluokkaan, jos hänelle on myönnetty tai siitä alkaen kuin hänelle myönnetään lisäpalkkio viidentoista vuoden palveluksesta; muut lehtorit luetaan alempaan palkkausluokkaan. — Säädetyt ikäkorotukset eivät sisälly peruspalkkauksen määrään. — 2. Tyttökoulujen opettajattarien korotettuun peruspalkkaukseen sisältyvät heille aikaisemmin myönnettyt väliaikaiset 800, 200 ja 150 markan suuruiset vuotuiset lisäpalkkiot. Uuteen kalliinajanpalkkaukseen sisältyvät myös tyttölyseoiden ja tyttökoulujen johtajattarien rahapalkkiot 600 ja 300 mk. vuodessa. — 3. Korotetun peruspalkkauksen saavat yliopettaja 18, vanhempi lehtori 24 sekä nuorempi lehtori ja opettajatar 26 viikkotuntin opetusvelvollisuudesta. Jollei opettajalla ole näin säädettyä viikkotuntimäärää, voidaan häneltä, kouluh:n esityksestä sekä opetusministeriön ja valtioneuvoston rahaasiainvaliokunnan harkinnan mukaan, vähentää palkkauksesta jokaiselta tunnulta, mikä puuttuu täten säädetystä opetusvelvollisuudesta, määrä, joka vastaa säädettyä ylituntipalkkiota. — Opettaja on velvollinen ottamaan ylitunteja ensi sijassa valtion koulussa, älköönkä hän kouluh:n suostumuksetta ottako

opetusta yksityiskoulussa, jolle hänen luokalla suoritettavien opetustuntiensä lukumäärä valtion koulussa rinnakkaisluokkineen nouse 34:ään viikossa. — Sitävästoin oppikoulujen rehtorien ja johtajattarien asetuksenmukainen opetusvelvollisuus vähennetään kahdella tunnilla. — 4. Oppikoulujen vakinaisten opettajien palkkio luokan ulkopuolella suoritettavasta työstä niin myös ylitunneista on 840 mk. viikotunnilta aineenopetuksesta ja 735 mk. harjotusaineiden opetuksesta. Tuntiopettajille maksetaan: aineenopetuksesta filosofiankandidaatille 980 mk. ja tätä arvoa vailla olevalle 875 mk. viikotunnilta, harjotusaineen opettajalle poikkeuksetta 875 mk. — 5. Helsingin suom. jatko-opistossa on viikotuntipalkkio aineenopetuksesta 1,190 mk. ja harjotusaineen opetuksesta 1,015 mk. — 6. — — — — — 7. Oppikoulujen rehtorien ja johtajattarien korvaus rinnakkaisluokkien hoidosta on lyseossa ja keskikoulussa 400 mk. sekä tyttökoulussa 350 mk. luokkaa kohti vuodessa. — 8. Piirustuksen, laulun ja voimistelun opettajien ja opettajattarien korotettuun palkkaukseen sisältyy korvaus kaikista ylitunneista varsinaisilla luokilla. Jos opettaja samassa tai kahdessa eri koulussa hoitaa kahta virkaa, saakoon hän päävirasta korotetun peruspalkkauksen lyhentämättä, mutta toisen viran korotetusta palkkauksesta koulun harkinnan mukaan enintään $\frac{2}{3}$.

Kallinajanpalkkauksen järjestelyjä maalisk. — jouluk. 1923.

Tälläkin kertaa palkkausmääräykset aiheuttivat moniaita lisämääräyksiä. 1) 26. 3. 1923 valtioneuvosto koulun ehdotuksesta päätti, muuttamalla äskeiset määräyksensä, että Tampereen ja Porin tyttölyseoiden sekä Kajaanin yhteislyseon ylimääräisten opettajattarien kallinajanpalkkaus oli vuoden 1923 alusta maksettava samojen perusteiden mukaan kuin vakinaisten opettajattarien palkkaus suoritettiin. 2) 28. 3. 1923 opetusministeriö koulun tiedustelun johdosta an-

toi seuraavat ohjeet rehtorien ja johtajattarien palkkojen laskemisesta. Rehtorina toimivan yliopettajan opetusvelvollisuus on 10 tuntia, lyseon vanhemman lehtorin 16 tuntia ja nuoremman lehtorin 18 tuntia sekä keskikoulussa toimivan nuoremman lehtorin 21 tuntia viikossa. Tyttölyseon johtajattaren opetusvelvollisuus on 12 ja tyttökoulun johtajattaren opetusvelvollisuus 14 tuntia viikossa; palkkausta on näillä johtajattarilla 27,000 (filosofianmaistereilla 30,000) markkaa vuodessa ynnä asetuksenmukaiset luontaisedut. Jos tyttöoppilaitoksen johtajatar samalla on lehtori, on tyttölyseon vanhemman lehtorin-johtajattaren opetusvelvollisuus 16 viikotuntia ja nuoremman lehtorin-johtajattaren opetusvelvollisuus 18 tuntia sekä tyttökoulun nuoremman lehtorin-johtajattaren opetusvelvollisuus 20 tuntia, ja saavat he lehtorinpalkkauksensa lisäksi johtajattarentoimesta korvausta kukin 4,500 markkaa, mutta ei luontaisetuja. 3) 5. 4. 1923 valtioneuvosto vahvisti koulun 21. 12. 1922 tekemän esityksen mukaisesti jatko-opistossa suoritettavat palkkaukset lukien vuoden 1923 alusta seuraavanlaisiksi: palkkio harjotus- ja koetunnista 40 mk., pedagogisen johtokunnan jäsenen palkkio 1,500 mk. vuodessa, oppilaitoksen johtajattaren palkkio 3,000 mk. vuodessa, johon tulee lisäksi palkkio johtokunnan jäsenyydestä 1,500 mk., (silloinen johtajatar Ottilia Stenbäck oli kuitenkin saava 6,000 mk. vuodessa) sekä johtokunnan sihteerin 500 mk. vuodessa jäsenpalkkionsa lisäksi. 4) 5. 4. 1923 valtioneuvosto määräsi, että Tornion keskikoulun kaikki opettajat ja vahtimestari palkkaukseen nähdessä, kuten edellisenäkin vuonna, oli asetettava samaan asemaan kuin Salmin ja Terijoen keskikoulujen vastaavat virkailijat. 5) 19. 4. 1923 valtioneuvosto vahvisti Jyväskylän koelyseon rehtorin kallinajanpalkkauksen vuodeksi 1923 48,000 markaksi sekä mainitun lyseon ja Helsingin koelyseon vahtimestarin palkkaukset, edellisen 10,200 markaksi ja jälkimmäisen 10,800 markaksi.

6) Koska opetusministeriön kirjeessä 8. 2. 1923 oli annettu määräyksiä siitä, miten oli meneteltävä, ellei opettajalla ollut kirjeessä vahvistettua tuntimäärää ja miten harjoitusa-aineiden opettajien palkkaus oli laskettava, jos heillä oli useita virkoja hoidossaan, tiedusteli kouluh:s 17. 2. 1923 kiertokirjeellä eri kouluista näitä asioita koskevia seikkoja. Saatuaan vastaukset kouluh:s 12. 3. 1923 ehdotti opetusministeriölle, ettei puuttuvista tunneista johtuvaa palkanvähennystä pantaisi toimeen vielä kevätlukukauden aikana, mutta sai 26. 3. 1923 esitykseensä hylkäävän vastauksen. Silloin kouluh:s 12. 4. 1923 teki lopullisen ehdotuksen asiassa ja pääasiallisesti sen mukaan opetusministeriö järjesti asian määrätessään 2. 5. 1923, että ajanjaksoilta 1. 1. 1923—1. 9. 1923 oli maksettava täysi palkkaus kuolinpesille, eräille opetusministeriön luettelemille vanhoille ja kivuloisille opettajille sekä niille yhteislyseoiden ja keskikoulujen voimistelunopettajille ja opettajattarille, joiden puuttuva tuntimäärä johtui siitä, että luokkia oli opetuksen tarvetta silmällä pitäen yhdistetty; ettei kenenkään tältä ajalta pitänyt saada vähemmän palkkaa kuin edellisenä vuonna ja että eräiltä luetelluilta opettajilta vähennys oli oleva pienempi kuin opetusministeriön alkuperäisessä kirjeessä edellytettiin. 16. 1. 1924 opetusministeriö järjesti asian aikakaudeksi 1. 9. 1923—31. 12. 1923 antaen entisestä vähän poikkeavia määräyksiä. 7) 17. 8. 1923 valtioneuvosto määräsi kouluh:n 2. 8. 1923 tekemän esityksen mukaisesti, että vahtimestarien palkkio lisätyöstä, minkä rinnakkaisluokkien ylläpito heille tuottaa, seuraavan syyslukukauden alusta oli luettava 300 mk.:ksi tällaista luokkaa kohti vuodessa.

Vuoden 1923 kuluessa kouluh:s teki muutamia esityksiä alaiensa virkailijain palkkauksen tasottamiseksi, mutta esitykset eivät aiheuttaneet vastausta valtioneuvostosta, koska kysymykset tulivat ratkaistuksi virkamiesten palkkausta koskevan asetuksen yhteydessä. Tällaisia esityksiä olivat: 1) Esi-

tys 22. 3. 1923 piirustuksenopettajain palkkoista. 2) Esitys 19. 4. 1923 pohjapalkan järjestämisestä tuntiopettajille. 3) Esitys 14. 5. 1923 tyttökoulujen johtajattarien oikeuden vapaaseen asuntoon lakkauttamisesta. 4) Esitys 22. 12. 1923 vakinaisten opettajien viikkotuntimäärästä puuttuvien tuntien johdosta tehtävästä palkkausvähen-nyksestä.

Palkkauslaki 29. 12. 1923.

Toista vuotta suunniteltu palkkauslaki ilmestyi vihdoon joulukuun 29 päivänä 1923. Sen mukaan kaikissa valtion viroissa ja toimissa maksetaan yhdenmukaiset palkat, jonka muodostavat peruspalkka, perhelisä ja ikälisä. Virat on asetuksella jaettava 30 eri palkkausluokkaan, joista ylimmässä suoritetaan 100,000 markan ja alimmassa 10,000 markan peruspalkka; peruspalkkaan sisältyvät myös luontaisedut, jotka ovat vähennettävät peruspalkasta. Perhelisää tulee ainoastaan sille viran tai toimen haltijalle, joka nauttii palkkaa X—XXX palkkausluokassa (43,500 mk.—10,000 mk.), jos hänellä on useampia kuin yksi lapsi, joka on hänen elätettävänä ja 16 vuotta nuorempi. Perhelisä on korkeintaan 1,200 mk. lapselta ja se on maksettava vain yhdeltä lapselta, jos lapsia on kaksi, mutta kahdelta, jos niitä on kolme j. n. e. Ikälisää on maksettava viisivuotiskaudelta neljä sadalta peruspalkasta ja kolme eri kertaa, jos viran tai toimen haltija nauttii peruspalkkaa I—XIV palkkausluokassa (100,000 mk.—30,000 mk.) sekä nelivuotiskaudelta kerrallaan neljä sadalta ja neljä eri kertaa, jos viran tai toimen haltija nauttii peruspalkkaa XV—XXX palkkausluokassa (28,500 mk.—10,000 mk.). Siitä, missä määrin kunnan, uskonnollisen yhdyskunnan tai yksityisestä toimesta valtion palvelukseen siirtynyt henkilö on oikeutettu palvelusajaksi ikälisän saamista varten lukemaan hyväkseen mainitun toimiajan, on valtioneuvoston erikseen määrättävä. — Palkkauslain muista säädöksistä on mainittava se, että milloin viran tai toimen halti-

jalle sairauden tai muun pakottavan syyn tähden on myönnetty virkavapautta, pidätetään virkavapauden ajalta kolmannes hänen peruspalkastaan sijaisen palkkaamiseen. Samoin ansaitsee mainitsemista säädös, jonka mukaan viran tai toimen haltijan on vaatimatta eri korvausta tyydyttävä virkaloman lyhentämiseen ja työajan pidentämiseen. Lopuksi huomautettakoon siitä määräyksestä, että sivutoimeksi katsottavan toimen hoitamisesta maksetaan palkkiota sen mukaan kuin vuotuisen tulo- ja menoarvion rajoissa määrätään.

Palkkausasetus 31. 1. 1924.

Ennenkuin palkkauslakiin liittyvä toimeenpanoasetus julkaistiin, oli kouluh:lla vielä tilaisuus antaa lausuntonsa oppikoulunopettajien palkkausasiasta sen johdosta, että Eduskunta oli myöntänyt 2 miljoonaa markkaa nimenomaan lehtorien y. m. koulunopettajien palkkojen ja tuntiopettajain palkkioiden parantamiseksi ja tasottamiseksi. Samalla kuin Kh:n tuli antaa lausunto mainitun summan jakamisesta, vaadittiin siltä myös lausunto palkkauslain täytäntöönpanoasetuksesta, joka vasta ehdotuksena oli olemassa. Tällaisen lausunnon kouluh:s jo 5. 11. 1923 omasta aloitteestaan oli antanut, koska sen tietoon oli tullut, että oli suunniteltu lehtorien ylemmän palkkausluokan poistaminen, ja se katsoi luokkajaon tarpeelliseksi. Saadun kehotuksen johdosta kouluh:s 4. 1. 1924 antoi uuden lausunnon, jossa se toistamiseen puolsi lehtorien ylemmän palkkausluokan säilyttämistä ja ilmotti tähän tarvittavan 945,000 mk. Muu osa myönnetystä summasta olisi käytettävä oppikoulujen harjoitusaineiden opettajien ja palveluskunnan sekä kouluh:n alempien virkailijain palkkojen korottamiseen ynnä ylituntien ja tuntiopettajien palkkioiden suurentamiseen.

Palkkauslain toimeenpanoasetus annettiin tammikuun 31 päivänä 1924. Siinä kouluh:n

ja sen alaiset virkailijat oli sijoitettu seuraaviin palkkausluokkiin:

III palkkausluokkaan: 81,000 mk.: Kouluh:n ylijohtaja.

VI palkkausluokkaan: 63,000 mk.: Kouluneuvos (osastopäällikkö saa virantoimitusrahoja 3,000 mk.).

VII palkkausluokkaan: 57,000 mk.: Normaalilyseon yliopettaja (rehtori saa virantoimitusrahoja 9,000 mk.).

VIII palkkausluokkaan: 52,500 mk.: Kouluh:n ylikamreeri.

IX palkkausluokkaan: 48,000 mk.: Kouluh:n sihteeri, kamreeri ja ylemmän palkkausluokan tarkastaja; normaalilyseon vanhempi lehtori.

X palkkausluokkaan: 43,500 mk.: Normaalilyseon nuorempi lehtori ja apulaislehtori; klassillisen lyseon, linjajakoisen lyseon, yhteislyseon, tyttölyseon, keskikoulun ja Helsingin tyttökoulun yliopistoon johtavien jatkoluokkien vanhempi lehtori (lyseon rehtori sekä tyttölyseon ja jatkoluokkien johtajatar saa virantoimitusrahoja 6,000 mk.).

XI palkkausluokkaan: 39,000 mk.: Kouluh:n alemman palkkausluokan tarkastaja; klassillisen ja linjajakoisen lyseon nuorempi lehtori ja apulaislehtori, yhteislyseon, tyttölyseon, keskikoulun ja tyttökoulun nuorempi lehtori (tyttökoulun johtajatar saa virantoimitusrahoja 6,000 mk. sekä keskikoulun rehtori 4,500 mk.); normaalilyseon piirustuksenopettaja; Helsingin tyttökoulun yliopistoon johtavien jatkoluokkien opettajatar.

XII palkkausluokkaan: 36,000 mk.: Kouluh:n apukamreeri.

XIII palkkausluokkaan: 33,000 mk.: Keskikoulun, tyttökoulun ja tyttölyseon opettajatar ja apulaisopettajatar sekä yhteislyseon apulaisopettajatar, joka on suorittanut filosofian kandidaattitutkinnon.

XIV palkkausluokkaan: 30,000 mk.: Kouluh:n kirjanpitäjä.

XV palkkausluokkaan: 28,500 mk.: Keskikoulun, tyttökoulun ja tyttölyseon opet-

tajatar ja apulaisopettajatar sekä yhteislyseon apulaisopettajatar.

XVI palkkausluokkaan: 27,000 mk.: Yhteislyseon voimistelunopettaja.

XVIII palkkausluokkaan: 24,000 mk.: Kouluh:n kasvitarhanneuvoja; kouluh:n oppikouluosaston ja kansakouluosaston kirjaaaja; linjajakoisen lyseon ja yhteislyseon piirustuksen opettaja; tyttökoulun voimistelun opettajatar; tyttölyseon piirustuksen opettajatar.

XIX palkkausluokkaan: 22,500 mk.: Kouluh:n lastensuojeluosaston kirjaaaja.

XXI palkkausluokkaan: 19,500 mk.: Kouluh:n notaari; keskikoulun voimistelunopettaja.

XXII palkkausluokkaan: 18,000 mk.: Normaalilyseon vahtimestari, tyttölyseon laulunopettajatar (Helsinki).

XXIII palkkausluokkaan: 16,800 mk.: Kouluh:n kanslisti, vanhempi laskuapulainen ja vanhempi puhtaaksikirjoittaja; tyttökoulun piirustuksen opettaja.

XXIV palkkausluokkaan: 15,600 mk.: Kouluh:n kanslia-apulainen, kirjanpitäjän apulainen, nuorempi laskuapulainen, nuorempi puhtaaksikirjoittaja, vahtimestari ja apulaisvahtimestari; normaalilyseon laulunopettaja; normaalilyseon talonmies; klassillisen lyseon, linjajakoisen lyseon ja tyttökoulun vahtimestari; Viipurin klassillisen lyseon, Helsingin ja Viipurin linjajakoisen lyseon, Helsingin ja Viipurin tyttökoulun ja Helsingin tyttölyseon talonmies-lämmittäjä; Porin ja Tampereen tyttölyseon laulunopettajatar; keskikoulun piirustuksen opettaja.

XXV palkkausluokkaan: 14,000 mk.: Klassillisen lyseon piirustuksen opettaja; Turun ja Tampereen klassillisen lyseon talonmies-lämmittäjä; linjajakoisen lyseon (paitsi Helsingin ja Viipurin) talonmies-lämmittäjä; yhteislyseon talonmies-lämmittäjä; tyttökoulun (paitsi Helsingin ja Viipurin) talonmies-lämmittäjä; Porin ja

Tampereen tyttölyseon talonmies-lämmittäjä.

XXVI palkkausluokkaan: 13,500 mk.: Keskikoulun vahtimestari ja talonmies-lämmittäjä.

XXVII palkkausluokkaan: 12,600 mk.: Helsingin tyttökoulun yliopistoon johtavien jatkoluokkien vahtimestari.

XXIX palkkausluokkaan: 10,800 mk.: Tyttökoulun laulunopettaja.

Luettelossa olevien vahtimestarien ja talonmiesten palkasta oli vähennettävä, jos heillä oli vapaa asunto, luontaisetujen vastikkeena 3,000 mk vuodessa.

Asetuksessa säädettiin edelleen, että oppikoulun vanhempi ja nuorempi lehtori ja apulaislehtori saa, palveltuaan 15 vuotta vakituisessa mainitunlaisessa virassa, palkkausta lähinnä ylemmän palkkausluokan mukaan sekä että tyttölyseon ja tyttökoulun johtajattarella ei ole oikeutta vapaaseen asuntoon.

Huomiota ansaitsee myös säädös, että henkilö, joka hoitaa kahta virkaa tai tointa, joita seuraa palkkauslaissa määrätty peruspalkka, saa täyden palkan päävirasta, mutta toisesta toimesta enintään kolmen kuukauden aikana enintään puolet siihen kuuluvasta palkasta, ellei valtioneuvosto erityisistä syistä toisin määrää.

Perhelisästä ei asetus sisällä mitään uutta, mutta sitävastoin ikälisäyksestä on tärkeitä säädöksiä. Ensiksi määrätään, että virkailija on oikeutettu ikälisäänsä nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä hän on ollut ikälisäänsä oikeuttavassa virassa vakainasena tai sijaisena, viimeksimainitussa ominaisuudessa yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta. Palveluksen jakautuessa luku-kautiin lasketaan yhden lukukauden viranhoidto kuudeksi kuukaudeksi. Ikälisää laskettaessa vähennetään se aika, minkä viran tai toimen haltija, eroamatta valtion palveluksesta, on ollut virkavapaana kuitenkin muutamin poikkeuksin, joista tärkein on se, että vähennykseksi ei lueta aikaa, jona vir-

kailija on ollut virkavapaana yhtäjaksoisesti enintään kolme kuukautta sairauden vuoksi tai yhden kuukauden muusta syystä, mitä aikaa ei myöskään lueta keskeytysaikaa virkavapauden jatkuessa yli sanottujen aikamäärien.

Palkkauslain ja -asetuksen aiheuttamia toimenpiteitä.

Pian tämän jälkeen eli helmikuun 7 päivänä 1924 valtioneuvosto teki palkkauslain edellyttämän päätöksen kunnan, uskonnollisen yhdyskunnan tai yksityisestä toimesta valtion palvelukseen siirtyneen henkilön oikeudesta palvelusajan lukemiseen ikälisän saamista varten säääten m. m. että vakinaisesta kunnan palveluksesta valtion virkaan siirtyvä kansakoulunopettaja, niin myös uskonnollisen yhdyskunnan palveluksesta samoin siirtynyt pappi on oikeutettu ikälisään nähden lukemaan hyväkseen ajan, minkä hän täysin pätevä on ollut mainitussa toimessa, ei kuitenkaan enempää kuin 10 vuotta, sekä että valtion oppikouluja vastaavissa yksityisissä oppikouluissa palvelleet opettaja tai opettajatar, joka on siirtynyt virkaan valtion oppikoulussa, on oikeutettu ikälisään nähden lukemaan hyväkseen enintään 10 vuotta ajasta, jonka hän saavutettuaan hakukelpoisuuden vakinaisiin virkoihin valtion oppikouluissa, näytteitä kotimaisissa kielissä sekä käytännöllisiä opettajakokeita kuitenkaan lukuunottamatta, on yksityiskouluissa palvelleet, mikäli hänellä sillä ajalla on ollut vähintään 20 viikkotunnin opetusvelvollisuus.

Koska kouluh:ssa ilmaantui erimielisyyttä siitä, millä tavalla määräyksiä ikälisäyksien myöntämisestä virkailijoille oli tulkittava, teki kouluh:s tästä asiasta 21. 2. 1924 alituksen valtioneuvostolle. Kun vastaus viipyi, kehotti kouluh:s kiertokirjeessä 13. 3. 1924 rehtoreita arvioimaan, minkä verran kukin opettaja tuli ikälisäyksiä saamaan ja maksamaan ne tammi—maaliskuun ajalta, ottaen huomioon että mahdolliset virheet

myöhemmin oikaistaan. Asia ei tullut ratkaistuksi vielä lainkaan sen viisivuotiskauden kuluessa, jota tämä kertomus käsittelee.

Palkkauslain suoman oikeuden nojalla valtioneuvosto kouluh:n esityksen mukaisesti 8. 5. 1924 määräsi, että kahta harjoitusaineen opettajatointa hoitavalle henkilölle, jonka luokkatuntien yhteenlaskettu lukumäärä viikossa on enintään 36, on suoritettava palkkauslaissa määrätty ja menoarvioon otettu palkkaus molemmista toimista lyhentämättömänä, yhteenlasketusta 26 viikkotunnista, kotityötunnit mukaan luettuina, kuitenkin enintään 28,500 mk ja seuraavista viikkotunneista enintään niin kuin ylituntipalkkioista on säädetty.

Samana päivänä 8. 5. 1924 opetusministeriö ilmotti, että sellaisista laulunopettajain-toimista, joita ei lueta palkkausasetuksessa ja jotka siis on katsottava sivutoimenluontoisiksi, oli v. 1924 maksettava palkkausta menoarvioon otetun palkkion mukaan.

Opetusvelvollisuus ja virantoimituspalkkiot.

Kumoamalla aikaisemmat säännökset oppikoulujen ja seminaarien opettajien ja opettajattarien opetusvelvollisuudesta ja virantoimituspalkkioiden maksuperusteista säädettiin 1. 2. 1924 annetulla asetuksella, että valtioneuvoston vallassa on tulo- ja menoarvioon merkittyjen virantoimituspalkkioiden määrärahan rajoissa antaa tarpeelliset määräykset mainittujen opettajien opetusvelvollisuuden määrästä sekä virantoimituspalkkioiden maksuperusteista.

Tämän asetuksen ilmestymisen johdosta opetusministeriö 6. 2. 1924 kehotti kouluh:ta, huomioon ottaen että Eduskunta oli myöntänyt ennen mainitut 2 miljoonaa markkaa opettajien palkkojen parantamiseksi antamaan asiasta lausunnon. Sittenkin kouluh:s 29. 2. 1924 oli lähettänyt vaaditun lausunnon, antoi valtioneuvosto 10. 4 1924 asiasta seuraavat määräykset: 1) Oppikoulun opettajan opetusvelvolli-

suus, josta hän on saapa palkkauksensa, käsittää viikkotunneissa lasketun työmäärän, suoritettiinpa se opetuksena luokalla tai muuna opetukseen kuuluvana, mutta luokan ulkopuolella tapahtuneena työnä. Opetusvelvollisuuteen kuuluva viikkotuntiluku on: yliopettajan 18, vanhemman lehtorin 24, nuoremman lehtorin ja apulaislehtorin 26 sekä opettajattaren ja apulaisopettajattaren 26. Harjoitusaineenopettajan opetusvelvollisuus käsittää sen viikkotuntimäärän, mikä koulun luku-suunnitelmassa on asianomaiselle aineelle varattu. 2) Oppilaitoksen johdon ja kuunteluvelvollisuuden aiheuttamasta lisätyöstä nauttivat oppikoulujen rehtorit ja johtajattaret opetusvelvollisuuden huojennusta: lyseon rehtori ja tyttölyseon johtajattarena toimiva lehtori 8 tuntia, koelyseon rehtori ja yliopistoon johtavien jatkoluokkien johtajatar sekä tyttökoulun johtajattarena toimiva lehtori 6 tuntia ja keskikoulun rehtori 5 tuntia. Lyseon rehtori ja tyttölyseon johtajatar on velvollinen kuuntelemaan muiden opettajien opetusta 6 tuntina, koelyseon rehtorin ja tyttökoulun johtajatar 4 tuntina sekä jatkoluokkien johtajatar ja keskikoulun rehtori 3 tuntina. Tyttökoulun opettajatar-johtajattaren opetusvelvollisuudesta vähennetään 12 tuntia ja tyttölyseon opettajatar-johtajattaren opetusvelvollisuudesta 14 tuntia ja he ovat velvolliset eri tuntipalkkiosta kuuntelemaan edellinen 4 ja jälkimmäinen 6 tuntia viikossa. 3) Jollei opettajalle voida järjestää nyt säädettyä tuntimäärää, nauttii hän siitä huolimatta peruspalkkansa lyhentämättä. 4) Opettaja on velvollinen ottamaan hoitaakseen 30 tuntia viikossa, paitsi yliopettajia, rehtoreita ja johtajattaria. 5) Virantoimituspalkkioita suoritetaan: yliopettajalle ja lehtorille sekä opettajattarelle, jolla on fil. kand. arvo, 840 mk viikkotunnilta, opettajattarelle, jolla ei ole tätä arvoa, niin myös koulun vakinaisille harjoitusaineiden (voimistelun,

kaunokirjotuksen, piirustuksen, laulun, käsitöiden ja kotitalouden) lehtoreille ja opettajille, heidän virkakelpoisuusasemaan katsomatta, 735 mk. viikkotunnilta. 6) Tuntiopetuksen varassa olevasta opetuksesta, jota antaa muu kuin vakinainen opettaja, suoritetaan: aineenopetuksesta 980 mk., jos opettaja on fil. kand., muussa tapauksessa 875 mk. ja harjoitusaineenopetuksesta poikkeuksetta 875 mk. viikkotunnilta. Jos lukuainetta opettavalla tuntiopettajalla on joko yhdessä tai useammassa valtion oppilaitoksessa yhteensä vähintään 20 tuntia viikossa, saa hän näistä sekä seuraavista tunneista aina 26 tuntiin asti, jos hän on fil. kand., 1,225 mk. tunnilta, mutta jollei hänellä ole tätä arvoa, 1,085 mk. kultakin; seuraavilta tunneilta maksetaan edelliselle 840 mk. ja jälkimmäiselle 735 mk. tunnilta. Harjoitusaineiden tuntiopettajalle maksetaan samoin kuin sellaiselle lukuaineen tuntiopettajalle, joka ei ole fil. kand., mutta jolla on hoidossaan vähintään 20 viikkotuntia, vastaavasti 1,085 mk. ja 735 mk. viikkotunnilta. 7) Helsingin suomalaisessa jatko-opistossa on viikkotuntipalkkio aineenopetuksesta 1,330 mk. ja harjoitusaineiden opetuksesta 1,155 mk. 8) Oppikoulujen rehtoreille ja johtajattarille tulee korvausta rinnakkaisluokkien hoidosta 400 mk. ja vahtimestareille 300 mk. luokkaa kohti vuodessa. 9) Tyttölyseoiden ja tyttökoulujen johtajattaret saavat entisillä ehdoilla asua huoneistoissaan kesäkun 1 p:ään, jonka jälkeen kouluissa olevat johtajattaren asunnot vuokrataan koulun arvioinnin mukaan. 10) Nämä määräykset on sovellettava vuoden 1924 alusta.

Täydennykseksi vasta esitettyihin määräyksiin valtioneuvosto samana päivänä 10. 4. 1924 päätti, että jatko-opistojen pedagogisen johtokunnan jäsenten vuosipalkkio on oleva suomalaisen 3,000 mk. ja ruotsalaisen 1,200 mk. ja että heidän samoin kuin asianomaisten opettajienkin tulee saada ohjaamistaan harjoitustunneista ja koetun-

neista 60 mk. tunnilta, kaikki luettuna 1924 vuoden alusta.

Sittemmin koulutus 5. 6. 1924 kiertokirjeessä antoi lähempää määräyksiä siitä, miten valtioneuvoston päätöksiä opettajien opetusvelvollisuudesta ja virantoimituspalkkiosta oli sovellettava koulujen tuntijakoja laadittaessa.

Lakkautuspalkkalaiset ja eläkettä nauttivat.

Myös lakkautuspalkalla oliville je eläkettä nauttiville entisille oppikoulunopet-

tajille myönnettiin kalliinajanlisäyksiä. Niinpä kirkollis- ja opetusministeriö ilmotti 5. 7. 1921, että mainitun vuoden menosääntöön oli otettu 400,000 mk. kalliinajanlisäyksiksi lakkautuspalkkalaisille. 30. 1. 1922 taas ilmoitettiin eläkettä nauttiville myönnetyn kalliinajanlisäystä, joka oli jaettava erikoisen taulukon mukaan, missä eläkeläiset jaettiin 37 ryhmään. Kirjeillä 4. 1. 1923, 11. 1. 1923 ja 24. 1. 1923 valtiovarainministeriö ja opetusministeriö antoivat tietoja lakkautuspalkkalaisten palkkaeduista.

Yksityiskoulut.

Valtioapujen kalliinajanlisäykset.

Yksityisoppikoulujen valtioavustus maaliskuun 5 p:nä 1919 annetussa laissa säädetyt valtioapujen määrät (6,000—8,000 mk. varsinaista luokkaa kohti sekä 4,500—6,000 mk. rinnakkaisluokkaa kohti) oli tarkotettu säännöllisiä oloja varten, joiden luultiin piankin palautuvan. Itse asiassa ei mainitun lain mukaisia valtioapuja ole yksityiskouluille koskaan maksettu, vaan korotettiin ne Eduskunnan päätöksellä 31. 1. 1919 40 tai 50 %:lla eri kouluja kohti. Lisäksi suoritettiin vuosittain ylimääräistä kalliinajanavustusta, joka kuitenkin vaihteli vuodesta vuoteen ja johon liittyi erinäisiä vaatimuksia lisäävustuksen käyttämisestä. Nämä avustukset määrättiin puheenalaisen viisivuotiskauden kuluessa seuraavasti.

Vuoteen 1919 kohdistuva ylimääräinen kalliinajanlisäys sekä vuoteen 1920 kohdistuva kalliinajanavustus.

Yksityiskoulujen edustajain kokouksen valtuuttamien henkilöiden tekemän aloitteen johdosta koulutus 23. 10. 1919 esitti yksityiskouluille myönnettäväksi ylimääräistä kalliinajanlisäystä vuodeksi 1919 2,175,000 mk. sekä vuodeksi 1920 9,200,000 mk. Eduskunta osotti 19. 12. 1919 yksi-

tyiskouluja varten vuodeksi 1919 yhden miljoonan lisäävustuksen sekä vuodeksi 1920 kaikkiaan 15,800,000 markan suuruisen määrärahan, josta summasta poikakoulujen osalle tuli 418,700 mk., tyttökoulujen osalle 2,567,500 mk., yhteiskoulujen osalle 12,295,000 mk. ja muiden yksityiskoulujen osalle 518,800 mk. Edellisen summan käyttämisestä Valtioneuvosto teki päätöksen 30. 1. 1920 määräten, että valtioapua nauttiville yksityiskouluille ilman eri tilausta oli suoritettava 10 % siitä valtioavusta, minkä ne vuodelta 1919 olivat saaneet ja että kouluille myönnetyt rahamäärät oli jaettava yksinomaan opettajille ja palvelusväelle tarkemmin lueteltujen perusteiden mukaan, jotka olivat suunnilleen samat kuin ne, jotka valtioneuvosto 30. 12. 1919 oli määrännyt noudatettaviksi valtionvirkamiehille kertakaikkista lisäystä vuodelle 1919 antaessaan. Vuoteen 1920 kohdistuvasta yksityiskoulujen avustamiseksi myönnetystä määrärahasta Valtioneuvosto teki vuoden ensipuoliskoon nähden päätöksensä vasta 12. 5. 1920 sekä vuoden jälkimäiseen puoliskoon nähden 30. 9. 1920. Kumpikin päätös oli sisällykseltään samanlainen. Niissä määrättiin, että paitsi niitä varsinaisia avustuksia ja kalliinajanlisäyksiä, mitkä Valtioneuvoston eri aikoina tekemien pää-

töksien mukaan oli kouluille maksettava, oli lisäksi ilman eri hakemusta kouluille suoritettava ylimääräisenä kalliinajanlisäyksenä 125 % siitä valtioavun määrästä, minkä koulu mainitulta vuodelta oli oikeutettu kantamaan, että asianomaisten johtokuntien tai koulun omistajien tuli harkintansa mukaan jakaa puheenalainen ylimääräinen kalliinajanlisäys lyhentämättä koulun opettajille ja palvelusväelle palkanlisänä, jolloin oli vartenotettava, että kouluun vakinaisemmin kiinnitettyjen opettajien pätevyys ja perheellisyys tulivat asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

**Vuoteen 1920 kohdistuva
ylimääräinen kalliin-
ajanlisäys.**

Kun yksityiskouluille oli jaettu vuoteen 1920 kohdistuvat valtioavut yllä mainittujen perusteiden mukaan, jäi Eduskunnan myöntämästä määrärahasta vielä ylijäämä, joka arvioitiin 1,660,000 markaksi. Tämän summan käyttämisestä kouluh:s jo 26. 4. 1920 esitti, että se siirrettäisiin eri koulu-
muotoja varten varatuilta momenteilta yhteen momenttiin summaksi, joka jaettaisiin eri kouluille samassa suhteessa kuin ne olivat muunkin valtioavun nostaneet. Kouluh:n esityksen mukaisesti Eduskunta vahvistaessaan vuoden 1920 lisämenoarvion sallikin yhdistää yksityiskoulujen momenteilla olevat säästöt jaettaviksi kaikkien valtioapua nauttivien koulujen kesken suhteellisesti vakinaisen valtioavun mukaan. Kouluh:n 7. 2. 1921 tekemän ehdotuksen mukaisesti valtioneuvosto 17. 2. 1921 päätti, että yksityiskouluille niiden vuonna 1920 nostaman valtioavun lisäksi vielä oli kysymyksenalaisesta säästöstä maksettava 10 % kaikesta niille tulleesta avustuksesta ja saivat koulut vapaan harkintansa mukaan tarpeitaan varten käyttää tämän valtioavun loppuerän. Tämän jälkeen yksityiskoulujen määräraha ei menosäännössä ole ollut erotettuna useille momenteille, vaan on näitä kouluja varten ollut varattuna vain yksi momentti.

**Vuoteen 1921 kohdistuva
kalliinajanavustus.**

Ennenkuin vuoden 1921 menoarviota ryhdyttiin laatimaan, jätti Suomen yksityiskoulunopettajain yhdistys valtioneuvostolle anomuksen, että mainitun vuoden menoarvioon varattaisiin yksityiskoulujen avustamiseksi 25 miljoonaa markkaa. Tästä anomuksesta kouluh:s 4. 11. 1920 antoi lausunnon, jossa se katsoi kohtuulliseksi, että yksityiskouluille varattiin niin suuri valtioapu, että se yhdessä koulujen muiden tulojen kanssa teki mahdolliseksi maksaa täysin päteville opettajille saman palkan kuin valtionkoulujen opettajille. Tähän kouluh:s katsoi, edellyttäen että valtion virkamiesten palkat korotettaisiin 25 %:lla, 20 1/2 miljoonan markan riittävän. Hyväksyen kouluh:n kannan hallitus Eduskunnalle jättämässään tulo- ja menoarvioehdotuksessa vuodelle 1921 esitti yksityiskoulujen avustamiseksi varattavaksi 20 1/2 miljoonaa markkaa yhdellä momentilla, jonka summan Eduskunta sittemmin myönsikin. Kouluh:n esityksen mukaan valtioneuvosto 27. 4. 1921 tämän summan käyttämisestä määräsi, että yksityisille oppikouluille oli niille vakuutetun varsinaisen ja ylimääräisen valtioavun lisäksi maksettava kalliinajanlisäystä 175 % mainituille valtioapujen määrille, että tästä prosenttimäärästä 150% ehdottomasti oli käytettävä asianomaisten koulujen opettajien ja palveluskunnan palkkojen parantamiseksi, huomioon ottaen vakinaisemmin kiinnitettyjen opettajien pätevyys ja perheellisyys sekä pitäen silmällä ettei opettajille yleensä maksettu suurempaa palkkaa kuin mitä vastaavan pätevyyden omaava valtionkoulun opettaja nautti, että loput 25 % saatiin koulujen omistajien harkinnan mukaan käyttää niiden muihinkin tarpeisiin ja että avustukset maksettiin ilman erikoista tilausta.

**Vuoteen 1921 kohdistuva
ylimääräinen kalliin-
ajanlisäys.**

Kun mainittu kalliinajan lisäys oli suoritettu, jäi vuoden lopussa Edus-

kunnan myöntämästä summasta vielä tähtöksi n. 2 milj. markkaa. Näin ollen valtioneuvosto tammikuun 11 päivänä 1922 päätti kouluh:n 22. 12. 1921 tekemän esityksen mukaisesti, että yksityiskouluille vuodelta 1921 oli edelleen suoritettava ylimääräistä kalliinajanlisäystä, joka määrälleen vastasi 10 % siitä, mitä nämä koulut jo olivat mainittuna vuonna valtioapua kantaneet tai valtioneuvoston päätösten mukaan vielä tulisivat saamaan sekä että tämä 10 %:n lisäys saataisiin käyttää koulujen opettajien ja palvelijakunnan palkan lisäksi sekä koulujen muihin tarpeisiin.

**Vuoteen 1922 kohdistuva
kalliinajanlisäys.**

Sittenkuin kirkollis- ja opetusministeriö 27. 1. 1922 oli kouluh:lle ilmoittanut, että vuoden 1922 menoarvioon oli merkitty 20,000,000 markkaa valtioavuksi yksityiskouluille ja kouluh:s 6. 2. 1922 oli tehnyt ehdotuksen tämän summan käyttämisestä, määräsi valtioneuvosto helmikuun 23 p. 1922, että kalenterivuonna 1922 yksityisille oppikouluille oli maksettava sen avustuksen lisäksi, minkä ne olivat oikeutetut saamaan vuonna 1919 annetun lain ja eduskunnan samana vuonna tekemän päätöksen mukaan, ylimääräistä kalliinajanlisäystä 175 % koko siitä yhteenlasketusta määrästä, minkä kukin koulu mainitun lain ja päätöksen mukaan sai, ja että tämä avustus oli jaettava samoilla ehdoilla kuin edellisenäkin vuonna.

**Vuoteen 1922 kohdistuva
ylimääräinen kalliin-
ajanavustus.**

Kun vuodeksi 1922 yksityiskouluille myönnetty avustus oli pienempi kuin edellisen vuoden, ei saattanut tulla kysymykseen, että siitä riittäisi vuoden lopussa jaettavaksi sellainen 10 prosentin kertakaikkinen ylimääräinen lisäys kuin mitä edellisenä vuonna yksityiskouluille oli maksettu. Siitä syystä yksityiskoulunopettajain yhdistys jo kesäkuussa anoi lisämenoarvioon varattavaksi yksityiskouluja varten 2 miljoo-

naa markkaa, jota anomusta kouluh:s puolsi 5. 6. 1922. Sittenkin yhdistys syksyllä, kun vuokrien ja verojen kohoaminen yhä kiristi taloudellista pulakautta, anoi edelleen 2 miljoonan markan myöntämistä samaan tarkotukseen, mitä anomusta kouluh:s 27. 11. 1922 miinikään puolsi, edellyttäen että valtionkoulujen opettajien palkkausta tultaisiin kohottamaan. Hallitus otti lisämenoarvioonsa 1,200,000 markan suuruisen lisäavustuksen yksityiskouluja varten, mutta Eduskunta myönsikin tarkotukseen 3 miljoonaa markkaa. Kun opetusministeriö 3. 1. 1923 oli vaatinut kouluh:n lausunnon siitä, minkä perusteiden mukaan tämä summa oli jaettava yksityisoppikouluille ja kouluh:s 11. 1. 1923 oli ehdotuksen tehnyt, määräsi valtioneuvosto tammikuun 24 päivänä 1923 kouluh:n ehdotuksen mukaisesti, että niille yksityisoppikouluille, jotka v. 1922 olivat nauttineet valtioapua tai joille sellaista ehkä vielä myönnettäisiin mainitun vuoden toiminnasta, oli edelleen maksettava kalliinajanlisäystä sellainen summa, joka teki 15 % näiden koulujen vakinaisen valtioavun ja siihen myönnettyjen kalliinajanlisäysten yhteenlasketusta määrästä. Myönnetyn lisäavustuksen käyttämisestä valtioneuvosto määräsi, että asianomaisten johtokuntien harkinnan mukaan $\frac{12}{15}$ oli suoritettava koulun opettajain ja palveluskunnan palkan lisäämiseksi ja $\frac{3}{15}$ koulun muihin tarkotuksiin.

**Vuoteen 1923 kohdistuva
kalliinajanlisäys.**

Jotenkin samoihin aikoihin kuin edellä selostettu kysymys tuli käsitellyksi, ratkaistiin myös vuoden 1923 osalle tulevien valtioapujen määrä. Tammikuun 12 päivänä 1923 opetusministeriö ilmotti kouluh:lle Eduskunnan myöntäneen yksityiskoulujen valtioapuja varten vuodeksi 1923 yhteensä 26 miljoonaa markkaa, edellyttäen että yksityisten koulujen vakinaisille päteville opettajille suoritettaisiin sama palkka kuin valtion koulujen nuoremmille lehtoreille.

Sittenkuin kouluh:s saman kuun 25 päivänä oli antanut lausuntonsa siitä, minkä perusteiden mukaan avustus oli jaettava, määräsi valtioneuvosto helmikuun 7 päivänä asiasta seuraavasti: 1) Kouluille tulevan vakinaisen valtioavun ja lisävaltioavun lisäksi on kouluille maksettava kalliinajanavustusta 225 % edellä mainittujen avustusten yhteenlasketusta määrästä. Tästä määrästä ainakin ²⁰⁰/₂₂₅ on käytettävä opettajien ja palveluskunnan palkkojen parantamiseksi ja enintään ²⁵/₂₂₅ koulun muihin tarpeisiin. 2) Päteville vakinaisille opettajille on maksettava 24 viikkotunnin opetuksesta vähintään 28,700 markan suuruinen pohjapalkka vuodessa koulussa, jonka vakinainen valtioapu on 8,000 mk. luokkaa kohti vuodessa, mutta muissa vähintään 27,500 mk., kuitenkin niin että jos luokan valtioapu on 7,000 markkaa vähempi, kouluh:s voi sallia eri anomuksesta palkkojen alentamista vielä siitäkkin. Pohjapalkkaan ei saa sisältyä ikälisäyksiä, perheellisyyden perusteella maksettavia lisäyksiä, ylituntipalkkioita y. m. lisätuloja. Vakinaisiksi opettajiksi luetaan 18. 3. 1919 annetun yksityiskouluasetuksen 7 §:n g-kohdassa mainitut vakinaisesti kiinnitetyt ja koevuosilla palvelevat opettajat, päteviksi taas ne, jotka täyttävät saman asetuksen 3 §:n f-kohdan vaatimukset. 3) Yksityiskoulujen opettajille ei yleensä saa maksaa suurempaa palkkaa kuin mitä vastaavan pätevyyden omaava valtionkoulun opettaja nauttii.

**Vuoteen 1923 kohdistuva
ylimääräinen kalliin-
ajanlisäys.**

Kun valtionkoulujen opettajien palkkauksia v. 1923 korotettiin, oli selvää, ettei myönnetty määräraha riittäisi, mikäli yksityiskoulujen opettajille oli suoritettava vastaavanlainen palkka kuin valtionkoulujen opettajille. Siitäpä syystä Suomen yksityiskoulunopettajain yhdistyksen keskusliitto esitti 11,700,000 markan lisämäärärahan. Istunnossaan 5. 4. 1923 kouluh:s

puolsi lisämäärärahaa, mutta vain 7 miljoonaa markkaa. Myöhemmin keskushallitus uudisti anomuksensa ja 5. 7. 1923 kouluh:s toistamiseen puolsi 7 miljoonan markan lisämäärärahaa. Eduskunta puolestansaan merkitsi vuoden 1923 lisämenoarvioon tarkoitukseen 4 miljoonaa markkaa, perustellen päätöstään sillä, että yksityiskoulujen pätevien opettajien palkkaetuja vuonna 1923 välttämättömästi olisi jossakin määrin parannettava. Opetusministeriö vaati 7. 1. 1924 kouluhallituksen lausunnon myönnetyn määrärahan jaosta, minkä tehtävän kouluh:s suoritti 14. 1. 1924 huomauttaen, että aikaisemmin myönnetyistä määrärahoista jäi yli toista miljoonaa markkaa, joten koko käytettävissä oleva rahamäärä oli 5,224,300 markkaa. Opetusministeriö ei kuitenkaan hyväksynyt kouluh:n laatimaa jakoehdotusta, jonka takia viimeksimainittu 14. 2. 1924 lähetti uuden jakosuunnitelman. Kun valtioneuvosto 13. 3. 1924 lopullisesti määräsi varojen käyttämisen, olivat sen jakoehdot yhdistelmä kouluh:n molemmista esityksistä. Näiden jakoehtojuken mukaan kullekin 1923 valtioapua nauttineelle koululle oli annettava valtioavun loppueränä summa, joka teki 20 % koulun mainittuna kalenterivuonna nauttimasta valtioapujen yhteenlasketusta määrästä ja oli tämä loppuerä käytettävä seuraavasti: 1) niille opettajille, jotka ilman erivapautta täyttivät yksityisoppikouluasetuksen 3 §:n f-kohdan vaatimukset kuin myös niille, jotka olivat saaneet erivapauden lehtorin virkoihin, oli maksettava sellainen kalliinajanlisä, että heidän pohjapalkkansa 26 viikkotunnin opetusvelvollisuudesta nousi samaksi kuin nuorempien lehtorien, huomioon ottaen että 15 vuotta palvelleet saivat nuorempien lehtorien ylemmän palkkausluokan palkan, 2) niille filosofian kandidaateille, jotka erivapauden nojalla olivat saaneet mainitun pätevyyden, oli maksettava sellainen määrä, että pohjapalkka 26 tunnista teki 33,000 mk., 3) muille erioikeuden saaneille opetta-

jille oli maksettava samasta tuntimäärästä 28,500 mk., 4) niille harjotusaineiden opettajille, joilla oli virkakelpoisuus vastaaviin virkoihin valtion oppilaitoksissa, oli maksettava sellainen lisäerä, että heidän palkkansa vastaavien valtionkoulujen opettajien opetusvelvollisuudesta nousi yhtä suureksi kuin viimeksimainittujen opettajien palkkaus, 5) muille opettajille oli maksettava johtokunnan harkinnan mukaan kohtuulliseksi katsottava lisäerä, kuitenkin niin ettei ainoakaan opettajan vuotuinen pohjapalkka laskettuna 26 viikkotuntin opetusvelvollisuudesta ollut 24,000 mk. pienempi, 6) opettajalle, joka oli ollut koulun palveluksessa vain osan vuotta, oli lisäerä suoritettava suhteellisesti palvelusajan mukaan, 7) jos opettajille jo oli suoritettu esitettyjen perusteiden mukainen palkka tai jos muutoin jäi tähteeksi jokin summa, saatiin se käyttää opetusvälineiden ostamiseen, mutta jos sitä tahdottiin käyttää muihin tarkoituksiin, oli siitä tehtävä anomus kouluh:lle, joka ratkaisi asian.

**Vuoteen 1924 kohdistuva
kalliinajanlisäys.**

Jo ennenkuin yllämainittu asia oli lopullisesti ratkaista, tuli selvitettyksi kysymys 1924 vuoden valtioavun jakamisesta. Menosääntöehdotuksessaan kalenterivuotta 1924 varten hallitus oli pyytänyt 30,000,000 markkaa yksityiskoulujen avustamista varten, mutta Eduskunta myönsikin, jotta yksityisten koulujen päteville opettajille voitaisiin maksaa paremmat palkat, 33,000,000 markkaa. Sittenkuin Valtioneuvosto 11. 1. 1924 oli vaatinut kouluh:n ehdotuksen varojen jakamisesta ja kouluh:s 24. 1. 1924 oli antanut lausuntonsa, Valtioneuvosto 14. 2. 1924 vahvisti kouluh:n ehdotuksen mukaisesti seuraavat perusteet valtioavun jakamiseksi: 1) Varsinaisen valtioavun ja säännöllisen kalliinajanavustuksen lisäksi on yksityisoppikouluille maksettava 275 % mainittujen avustusten yhteenlasketulle määrälle, jonka lisäksi kullekin koululle on an-

nettava 4,000 mk. erikseen kummallakin lukukaudella kutakin koulun palveluksessa olevaa opettajaa kohti, jolla on yksityiskouluasetuksen mukainen pätevyys tai jolla on erivapaus lehtorin virkoihin valtionkoulussa ja jolla on hoidossaan vähintään nuoreman lehtorin opetusvelvollisuutta vastaava määrä luokkatunteja sellaisissa aineissa, joissa hänellä on vähintään arvosana cum laude aprovatur 2) Opettajille ja palveluskunnalle on maksettava seuraavat palkat: a) edellisessä kohdassa mainituille vakinaisille ja koevuosia palveleville sekä heihin verrattaville muille ansioittuneille opettajille 39,000 mk:n pohjapalkka, tai jos he ovat olleet oppikoulun palveluksessa vähintään 15 vuotta, johtokunnan harkinnan mukaan 43,500 mk., b) koulun muille opettajille heidän suuremman tai pienemmän pätevyytensä mukaan johtokunnan harkinnan mukaan kohtuullinen palkka, kuitenkin niin ettei kukaan opettaja, jonka hoidossa on 26 viikkotuntia, saa vähemmän kuin 24,000 mk., c) palveluskunnalle johtokunnan harkinnan mukaan kohtuullinen palkka. 3) pohjapalkkaan ei saa sisällyttää ikälisäyksiä, perhelisiä, ylituntipalkkioita y. m. palkkauseriä, 4) yksityiskoulujen päteville opettajille älköön yleensä maksettako suurempaa palkkaa kuin lehtoreille valtionkouluissa eikä muille opettajille enempää kuin vastaavan pätevyyden omaaville valtionkoulujen opettajille.

Sittenkuin yksityiskoulunopettajain yhdistys teki anomuksen, että pätevän opettajan tuntimäärä, joka tuottaa yksityiskoululle 4,000 markan lukukautisen valtioavun, alennettaisiin 26 luokkatunnista 20 luokkatuntiin. Kouluh:s puolsi anomusta, mutta siten muutettuna, että 26 luokkatuntin tilalle tuli 26 luokka- ja kotityötuntia. Asiaa ei ratkaistu viisivuotiskauden aikana.

Bäckin lahjotusrahasto.

Kirjeessä 13. 2. 1919 kirkollis- ja opetusministeriö antoi kouluh:n tehtäväksi hake-

muksesta antaa esittelijäsihteeri H. R. Bäckin lahjotusrahastosta avustusta latinankielen opetuksen kustantamista varten noudattaen erinäisiä kirjeessä tarkemmin määrättyjä ehtoja. Korkovaroja piti saataman käyttää vuosittain korkeintaan 15,000 mk. Viimeksimainitun summan kirkollis- ja opetusministeriö 2. 1 1922 korotti kouluh:n 12. 12. 1921 tekemän esityksen mukaisesti 18,000 markkaksi.

Tästä rahastosta nauttivat avustusta kysymyksessä olevina vuosina Kajaanin yhteiskoulu (1919—1923), Uudenkaupungin yhteislyseo (1919—1924), Rauman yhteislyseo (1919—1924), Tampereen yhteiskoulu, (1919—1924), Kemin yhteiskoulu (1919—1921, 1922—1923), Lapuan yhteiskoulu (1919—1920), Kristiinan yhteiskoulu (1921—1924), Haminan yhteiskoulu (1921—1924) ja Nya sv. läroverket i Helsingfors (1919—1924).

Korkein yhdelle koululle annettu avustus vuodessa oli 3,780 mk.

Selitys yksityiskouluasetukseen.

Yksityisoppikouluista maaliskuun 18 p. 1919 annetun asetuksen 3 §:ssä luetellaan ne ehdot, jotka koulun tulee täyttää, jotta se saisi erinäisiä edellisessä pykälässä mainittuja oikeuksia. Sanotun pykälän f-kohdassa mainitaan eräänä tällaisena ehtona m. m., että oppiaineiden opettajissa on keskikoulua vastaavassa oppilaitoksessa vähintään kolme ja lyseota vastaavassa vähintään viisi sellaista opettajaa, jolla on vastaavien valtion oppikoulujen opettajille säädetty virkakelpoisuus käytöllisiä opettajakokeita ja näytteitä kotimaisissa kielissä kumminkaan lukuunottamatta sekä ainakin 20 viikotunnin opetusvelvollisuus. Tässä asetuksen kohdassa ei puhuta erikseen tyttökouluista eikä myöskään anneta osviittaa siitä, onko sellaisen yksityisen tyttökoulun katsottava täyttävän asetuksen vaatimukset, jonka palveluksessa on jatko-opistossa valmistuksensa saaneita opettajattaria, jollai-

nen valmistus valtion tyttökoulujen erinäisten virkojen saamiseen on säädetty. Tämän johdosta kouluh:s esitti 2. 10. 1919, että puheenalaisen asetuksen 3 §:n f-kohta tyttökouluihin nähden selitettäisiin sisältävän, että niiden opettajissa tulee olla vähintään kaksi sellaista, joilla on nuoremman lehtorin, ja yksi sellainen, jolla on opettajattaren virkakelpoisuus, käytöllisiä opettajakokeita sekä näytteitä kotimaisissa kielissä lukuunottamatta. Vastauksessaan 22. 2. 1919 kirkollis- ja opetusministeriö vain ilmotti tulevansa, käsitellessään yksityiskoulujen puolesta tehtäviä valtioapuanomuksia, pitämään kiinni vaatimuksesta, että koulun opettajien joukossa on kolme opettajaa, jotka täyttävät yllämainitut f-kohdan vaatimukset. Esiintyviä valtioapuanomuksia käsitellessään valtioneuvosto sittemmin on ratkaissut asiat kouluh:n ehdottamia periaatteita noudattaen.

Yksityiskouluja koskevia kiertokirjeitä.

Yllämainitun yksityisoppikouluasetuksen 2 §:ssä säädetään, että niiden koulujen, jotka haluavat antaa sellaisia todistuksia, jotka oikeuttavat suorittamaan pääsyttutkinon erinäisiin ammatti- ja jatkokouluihin tai ovat kelpoisuusehtona erinäisiin hallinnollisiin virkoihin tai tuottavat muita etuja yhteiskunnassa, tulee jättää asiasta anomus kouluh:lle, jonka jälkeen valtioneuvosto ratkaisee sen. Kiertokirjeessä 8. 11. 1920 kouluh:s huomautti säädöksestä yksityiskoulujen johtokunnille, jonka jälkeen useimmat koulut tekivät tämän oikeuden saamista tarkoittavan anomuksen.

Se määräaika, jonka kuluessa koulut, jotka eivät täyttäneet yksityisoppikouluasetuksen asettamia ehtoja, saivat nauttia erinäisiä oikeuksia ja valtioapua, meni umpeen 1. 9. 1921. Tästä asiasta kouluh:s huomautti kiertokirjeessä 7. 2. 1921 kehottaen niitä kouluja, jotka eivät vielääkään ehtoja täyttäneet, anomaan määräajan pidentämistä.

Myöhemmin valtioneuvosto myönsikin eräille kouluille pidennettyä määräaikaa.

Voidakseen paremmin tarkata, täyttivätkö yksityiskoulut asetuksen vastamainitut vaatimukset, kouluh:s 8. 11. 1920 vahvisti yksityiskouluille uudet syysilmoituskaavakkeet.

Yksityiskoulujen eläke- rahasto.

Sittenkuin yksityiskoulujen eläkerahaston johtokunta oli anonut, että rahastolle yleisistä varoista suoritettaisiin viiden vuoden aikana avustus, joka vastaisi 100 % rahaston osakkaiden maksettavista eläkemaksuista, puolsi kouluh:s 13. 10. 1919 anomusta kuitenkin niin, että avustus saisi olla korkeintaan 180,000 mk. vuodessa. Kirkollis- ja opetusministeriö ilmoitti 14. 4. 1920, että valtioneuvosto anottua tarkotusta varten oli ottanut 1920 vuoden menosääntöehdotukseen 50,000 mk., minkä summan Eduskunta sittemmin myönsi. Rahamäärän käyttämisestä valtioneuvosto antoi seuraavat ohjeet: 1) $\frac{4}{5}$ siitä on jaettava osakkaiden henkilökohtaisille tileille suhteessa itsekunkin v. 1919 maksamiin eläkemaksuihin, asianomaisille suoritettavaksi osakkaiden kuollessa, eläkeikään tullessa tai työkyvyttömäksi käydessä, kerääntyneiden 4 %:n mukaan laskettavien korkojen kera, kuitenkin muutamain lähemmin määritellyin poikkeuksin, 2) viimeinen neljännes liitetään vararahastoon.

Seuraavina vuosina eläkerahasto säännöllisesti uudisti anomuksensa ja saikin vuosittain valtioapua aina samoin ehdoin kuin vuonna 1919. Kouluh:s puolsi 29. 7. 1920 vuodeksi 1921 200,000 markan suuruista valtioapua, ja 6. 4. 1921 opetusministeriö ilmoitti eduskunnan myöntäneen 150,000 mk. Vuodeksi 1922 kouluh:s 2. 5. 1921 puolsi 300,000 mk. ja 23. 2. 1922 opetusministeriö ilmoitti myönnetyn 200,000 mk. Samoin kouluh:s 12. 4. 1922 puolsi vuodeksi 1923 300,000 mk. ja 30. 5. 1923 opetusministeriö ilmoitti myönnetyn 200,000 mk. Niinikään kouluh:s 8. 3. 1923 vuotta 1924 varten puolsi 300,000 mk. ja 13. 4. 1924 opetusministeriö

ilmotti, että viimeksimainittu summa oli myönnetty. Vuotta 1925 varten kouluh:s 31. 3. 1924 puolsi 350,000 mk., jota paitsi kouluh:s 28. 2. 1924 erikseen puolsi 55,000 markan ottamista vuoden 1925 menosääntöön kalliinajanavustuksiksi eläkerahaston eläkkeennauttijain eläkkeihin.

Yksityisoppikouluista 18. 3. 1919 annetun asetuksen 7 §:n mukaan oli eräänä valtioavun saamisen ehtona, että yksityisoppilaitos oli osallisena eläkerahastossa ja vuosittain suoritti 3 % vakinaisesta valtioavusta sanottuun rahastoon eläkemaksuina koulun opettajien puolesta. Moniaat koulut jättivät kuitenkin aluksi maksun suorittamatta, jonka takia kouluh:s velvotti ne suorittamaan aikaisemmin laimin lyödyt maksut, kieltäytyen muussa tapauksessa valtioavun lähettämisestä niille. Kun kassa kuitenkin teknillisistä syistä kieltäytyi enää vastaanottamasta edellisien vuosien maksuja, kouluh:s 27. 4. 1922 esitti opetusministeriölle asian ja ehdotti yksityisoppikouluasetuksen muuttamista. Valtioneuvosto tyytyi kuitenkin määräämään 31. 5. 1921, että puuttuvat erät on suoritettava eläkerahaston vararahastoon, josta kouluh:s kiertokirjeessä 8. 6. 1922 ilmoitti kouluille.

Rakennuslainoja yksityiskouluille.

Kun tilanne pankkiliikkeen alalla kiristyi siinä määrin, että yksityiskoulujen omistajille kävi mahdottomaksi siedettävillä ehdoilla saada rahalaitoksista lainoja rakennustoimintaa varten, kääntyivät lukuisat yksityiskoulut valtioavallan puoleen saadakseen huokeaehdoisia rakennuslainoja. Kouluh:s puolsi lainojen myöntämistä rakennusten aikaansaamiseksi seuraaville kouluille: 8. 11. 1920 Salon yhteiskoululle 75,000 mk., 10. 3. 1921 Haapaveden yhteiskoululle 100,000 mk., 15. 5. 1922 Haminan yhteiskoululle 300,000 mk., 25. 9. 1922 Kouvolan suom. yhteiskoululle 50,000 mk., 16. 11. 1922 Tampereen suom. yhteiskoululle 300,000 mk., 23. 4. 1923 Koiviston yhteiskoululle 300,000

mk., 27. 6. 1923 Forssan yhteiskoululle 250,000 mk., 12. 7. 1923 Kymmin yhteiskoululle 350,000 mk., 12. 7. 1923 Parikkalan yhteiskoululle 200,000 mk., 26. 7. 1923 Imatran yhteiskoululle 300,000 mk., 26. 7. 1923 Hangon suom. yhteiskoululle 700,000 mk., 24. 9. 1923 Miikkelin suom. tyttökoululle 400,000 mk., 13. 12. 1923 Keravan yhteiskoululle 200,000 mk., 17. 12. 1923 Lahden tyttökoululle 1,200,000 mk., 22. 12. 1923 Juankosken yhteiskoululle 400,000 mk., 22. 12. 1923 Pieksämäen yhteiskoululle 300,000 mk., 24. 7. 1924 Töölön yhteiskoululle 2,500,000 mk. ja 28. 8. 1924 Sysmän yhteiskoululle 300,000 mk.

Rakennuslaina-anomusten runsauden takia koulus esitti 5. 4. 1923, että vuoden 1924 menosääntöön otettaisiin 10 miljoonaa markkaa rakennuslainojen antamista varten yksityiskouluille, mutta esitys ei antanut aihetta toimenpiteeseen.

Viisivuotiskaudella perustetut ja lakanneet yksityiskoulut.

Puheenmalaisena viisivuotiskautena on perustettu nelisenkymmentä uutta suomenkielistä yksityiskoulua. Nämä koulut, joista muutamat jo aikaisemmin olivat toimineet kotikoulun luontoisina, olivat seuraavat.

Lukuvuoden 1919—1920 alkaessa alottivat toimintansa:

Jämsän maanviljelyslyseo (toimilupa 25. 9. 1919),

Pyhän Aleksein venäläinen kimnaasi (toimilupa 12. 11. 1919),

Haapaveden yhteiskoulu (toimilupa 18. 12. 1919).

Lukuvuoden 1920—1921 alkaessa alottivat toimintansa:

Yksityisluokat Helsingissä (toimilupa 11. 12. 1919),

Lavian yhteiskoulu (toimilupa 21. 1. 1920),

Varkauden yhteiskoulu (toimilupa 26. 3. 1920),

Jaakkiman yhteiskoulu (toimilupa 5. 6. 1920),

Kellomäen venäläinen keskikoulu (toimilupa 29. 12. 1920).

Lukuvuoden 1921—1922 alkaessa alottivat toimintansa:

Pitkärannan yhteiskoulu (toimilupa 10. 3. 1921),

Kymmin yhteiskoulu (toimilupa 23. 3. 1921),

Sysmän yhteiskoulu (toimilupa 6. 5. 1921),

Kuusankosken yhteiskoulu (toimilupa 11. 5. 1921),

Juankosken yhteiskoulu (toimilupa 25. 5. 1921),

Lauttakylän yhteiskoulu (toimilupa 1. 6. 1921),

Merikarvian yhteiskoulu (toimilupa 6. 7. 1921),

Kangasalan yhteiskoulu (toimilupa 10. 8. 1921),

Keravan yhteiskoulu (toimilupa 31. 8. 1921),

Viipurin realikoulu, maanviljelys- ja teollisuuskoulu (toimilupa 12. 9. 1921),

Turun tyttöopisto (toimilupa 26. 10. 1921),

Kauhavan keskikoulu (toimilupa 26. 10. 1921).

Lukuvuoden 1922—1923 alkaessa alottivat toimintansa:

Viipurin tyttölyseo (toimilupa 4. 5. 1922),

Heinolan tyttökoulu (toimilupa 6. 6. 1922),

Koiviston yhteiskoulu (toimilupa 29. 6. 1922),

Alavuden keskikoulu (toimilupa 4. 12. 1922),

Kiuruveden yhteiskoulu (toimilupa 16. 3. 1923).

Lukuvuoden 1923—1924 alkaessa alottivat toimintansa:

Vaasan suomalainen yhteiskoulu (toimilupa 9. 3. 1923),

Inkeröisten yhteiskoulu (toimilupa 22. 11. 1923),

Helsingin yhteiskoulu ja realilukio (toimilupa 24. 1. 1924),

Kannuksen yhteiskoulu (toimilupa 24. 1. 1924),

Orimattilan yhteislyseo (toimilupa 7. 2. 1924),

Paavolan yhteiskoulu (toimilupa 28. 2. 1924),

Uraan yhteiskoulu (toimilupa 20. 3. 1924).

Lukuvuoden 1924—1925 alussa toimintansa aloittaneista yksityiskouluista saivat seuraavat toimilupansa jo tällä viisivuotiskaudella:

Helsingin suomalainen yksityislyseo (toimilupa 15. 5. 1924),

Helsingin yhteislyseo (toimilupa 14. 8. 1924),

Oulunkylän suom. yhteiskoulu (toimilupa 14. 8. 1924).

Eräät 5-luokkaiset keskikoulut laajennettiin puheenalaisella aikakaudella 8-luokkaiseksi yliopistoon johtaviksi, nimittäin:

lukuvuoden 1919—1920 alusta Haapamäen yhteiskoulu,

lukuvuoden 1922—1923 alusta Viitasaaren yhteiskoulu,

lukuvuoden 1923—1924 alusta Toijalan yhteiskoulu,

lukuvuoden 1924—1925 alusta Hangon suom. yhteiskoulu.

Edelleen on mainittava, että Salmien keskikoulun jatkoluokat saivat toimiluvan 1. 6. 1921, mutta eivät aloittaneet toimintaansa ja että Värtsilän yhteiskoululle 23. 5. 1922 myönnettiin oikeus laajentua 8-luokkaiseksi, jota oikeutta se ei kuitenkaan käyttänyt hyväkseen.

Puheenalaisella aikakaudella vain kaksi yksityiskoulua suorastaan lakkasi toimimasta, nimittäin Oulun maanviljelys- ja teollisuusjaostoinen lyseo, joka oli perustettu 1918 ja Heinolan tyttökoulu, joka oli perustettu 1922. Molemmat lakkasivat 1923. Li-

säksi on mainittava, että Oulun suom. jatko-opisto keskeytti toimintansa 1920, mutta se aloitti sen jälleen seuraavalla viisivuotiskaudella. Nimikään Karjalan maanviljelyslyseo ja Viipurin realikoulu lopettivat toimintansa 1922, mutta niiden tilalle perustettiin Viipurin realikoulu, maanviljelys- ja kauppalyseo, jolle molempien mainittujen koulujen oikeudet siirrettiin.

Yksityiskouluina lakkasivat myös ne opistot, jotka otettiin valtion huostaan, nimittäin Kajaanin yhteiskoulu 1919, Oulun yhteiskoulu 1920 ja Porin tyttölyseo lopullisesti 1922.

Lopuksi on mainittava, että Terijoen ja Nurmeksen yhteiskoulujen keskikouluasteen siirtyessä valtiolle 1919, näiden opistojen yläluokat muodostettiin Terijoen ja Nurmeksen jatkoluokiksi. Samasta syystä Käkisalmien yhteiskoulun tilalle muodostettiin 1923 Käkisalmien jatkoluokat sekä Porvoon, Kristiinan ja Rovaniemen yhteiskoulujen tilalle 1924 Porvoon, Kristiinan ja Rovaniemen jatkoluokat.

Maanviljelyslyseoiden yliopistoonpäästö-oikeus.

18. 2. 1921 annettiin asetus maanviljelyslyseoista ja eräistä niihin verrattavista oppilaitoksista päästettyjen oppilaiden ylioppilastutkinnosta ja oikeudesta harjottaa opintoja korkeakouluissa. Asetuksen mukaan ylioppilastutkinnon suorittaneet maanviljelyslyseoiden oppilaat olivat oikeutettuja horjoittamaan opintoja ja suorittamaan tutkintoja yliopiston maanviljelys-taloudellisessa osastossa sekä voimistelulaitoksessa, niin myös erinäisin ehdoin yliopiston fyysiomatimaattisessa osastossa, kuitenkin ole-matta oikeutettuja jatkamaan opintoja lääketieteellisessä tiedekunnassa, ja teknillisessä korkeakoulussa valmistuakseen maanviljelys- tai maanmittausinsinööreiksi. Muille kysymykseen tuleville kouluille valtioneuvosto voi myöntää yliopistoonpäästöoikeuden harkitsemillaan ehdoilla.

Tyytymättöminä asetuksen määräyksiin Oulun maanviljelys- ja teollisuusjaostoisen lyseon johtokunta ja vanhempainneuvosto 5. 4. 1922 anoi valtioneuvostolta, että maanviljelyslyseoista ja nimenomaan mainitusta koulusta päästötodistuksen saaneilta poistetaisiin heidän opiskeluaan rajoittavat määräykset. Opetusministeriö pyysi anomuksen johdosta yliopiston konsistorin lausuntoa ja konsistorin tekemän ehdotuksen mukaisesti opetusministeriö 3. 11. 1922 asetti kysymyksestä ehdotusta tekemään neuvottelukunnan, jonka jäseniksi kutsuttiin professori Hugo Suolahti puheenjohtajana, professori A. L. Hjelmman, kouluh:n osastopäällikkö E. J. Tammio, fil. toht. Juho Jännes ja lyseon rehtori Jalo Lahdensuo. Neuvottelukunta antoi ehdotuksensa 20. 12. 1922 ja kouluh:s siitä lausuntonsa 15. 2. 1923. Asiassa kerääntyneen selvityksen perusteella tasavallan presidentti 15. 6. 1923 antoi uuden asetuksen yksityisten maanviljelyslyseoiden ja niihin verrattavien oppi-

laitosten oikeudesta päästää oppilaita yliopistoon ja korkeakouluihin. Asetuksen mukaan ne lukiot, joiden tarkoituksena on antaa oppilailleen perusteellisemmat tiedot luonnontieteellis-taloudellisissa aineissa, ovat oikeutetut päästämään heidät täysin oikeuksin yliopistoon ja korkeakouluihin, jos niissä opetetaan matematiikkaa vähintään yhtä monta tuntia viikossa kuin valtion linjajakoisten lyseoiden klassillisella linjalla, kahta vierasta kieltä oleellisesti saman verran ja muita aineita, paitsi filosofian alkeita, vähintään yhtä monta tuntia kuin valtion linjajakoisten lyseoiden realilinjaa vastaavilla luokilla. Lisäksi asetus sisältää määräyksiä mainittuihin kouluihin verrattavista muista kouluista. 15. 6. 1923 opetusministeriö sitten hyväksyi mallilukusuunnitelman maanviljelystaloudellisia realilukioita varten, josta suunnitelmasta asetuksen edellyttämässä rajoissa kuitenkin on oikeus poiketa. Tämä lukusuunnitelma on seuraavanlainen:

	I	II	III	Yht.
Uskonto (ja fil. alkeet)	2	2	2	6
Opetuskieli	3	3	3	9
Toinen kotimainen kieli	2	2	2	6
Saksa	4	3	3	10
Englanti	3	3	3	9
Historia ja yhteisk. oppi	3	3	4	10
Matematiikka	3	3	3	9
Fysiikka ja kemia	4	3	3	10
Kasvitiede	3	2	3	} 14
Eläintiede	2	2	2	
Kansantaloustiede	—	2	2	4
Piirustus	2	2	—	4
Voimistelu	2	2	2	6
	33	32	32	

Maanviljelyslyseoista puheena ollen on vielä mainittava, että tasavallan presidentin sota-asiaain kanslian tiedusteluun, vastaavatko maanviljelyslyseoiden lähinnä korkeimman luokan oppimäärät tavallisen oppikoulun vastaavan luokan oppimääriä, kouluh. 22. 1. 1923 ilmotti niiden pääasiassa vastaavan, vaikkei maanviljelyslyseoilla sil-

loin vielä ollutkaan täyttä yliopistoonpäästöoikeutta.

Vieraskieliset koulut.

Helsingissä toimivan saksalaisen oppikoulun omistaja anoi useina vuosina koululle avustusta valtion varoista. Kouluh:s puoli 20. 3. 1922 lukuvuodeksi 1921—1922 45,000 mk., 13. 9. 1923 kevätlukukaudeksi 1923

50,000 mk., syyslukukaudeksi 1923 60,000 mk. ja kevätlukukaudeksi 1924 niinkään 60,000 mk. sekä 30. 4. 1924 kalenterivuodeksi 1924 150,000 mk. Jotkut kouluh:n jäsenet eivät kuitenkaan katsoneet oikeaksi ehdottaa vieraskieliselle koululle valtiopapua. — 13. 11. 1922 oli kouluh:ssa käsiteltävänä saksalaisen koulun puolelta tehty anomus, että sille myönnettäisiin oikeus antaa keskikoulutodistuksia ja päästää oppilaansa yliopistoon. Jälkimmäisen anomuksen kouluh. ehdotti hylättäväksi, edelliseen se katsoi voitavan suostua, sittenkuin lukusuunnitelma oli muutettu. Opetusministeriö vaati kuitenkin, ennenkuin se lopullisesti ratkaisi asian, kouluh:lta lausuntoa siitä, millä ehdoin yleensä voitaisiin vieraskielisille kouluille antaa puheenalaisia oikeuksia. Vaaditun lausunnon kouluh:s antoi 26. 2. 1923. Senjälkeen asia jäi sillensä.

Suomessa toimivan erikoisen venäläisen komitean anomuksesta, josta kouluh:s 8. 11. 1920 oli antanut lausuntonsa, kirkollis- ja opetusministeriö 13. 11. 1920 suostui siihen, että professori A. Sadovsky valtuutettiin olemaan läsnä venäjänkielisten koulujen ja kurssien oppitunneilla ja antamaan neuvoja ja ohjeita opetusopillisissa kysymyksissä, ehdolla että Sadovsky vuosittain kouluh:lle antoi kertomuksen toiminnastaan. Sitävastoin kirkollis- ja opetusministeriö kouluh:n 18. 3. 1922 antaman lausunnon mukaisesti 22. 3. 1922 hylkäsi semstvo- ja kaupunkiliiton anomuksen, että sillekin myönnettäisiin valvontaoikeus venäläisten koulujen opetukseen ja varojen käyttöön nähden. Kun professori Sadovsky Suomesta muuttamisen takia luopui tarkastajan tehtävistä, siirsi opetusministeriö 28. 8. 1923 hänelle kuuluneen tarkastusoikeuden Pietarin yliopiston entiselle professorille Andrei Rudnewille.

Kun Helsingin Aleksanterin lukion opettajakunta myi koululle kuuluvan talon,

nosti valtio oikeusjutun opettajakuntaa vastaan vaatiensa talon luovuttamista valtiolle sotasaaliina. Samalla valtio takavarikoi koulun omaisuuden. Kun koululla näin ollen ei ollut tilaisuutta toimintansa jatkamiseen, opettajisto anoi valtion varoista niin suurta vuotuista avustusta kuin koulun ylläpitoon tarvittiin. Kouluh:n 10. 2. 1921 antaman lausunnon mukaisesti valtioneuvosto 24. 3. 1921 tähän suostuikin, ehdolla että avustus maksettaisiin valtiolle takaisin, jos opettajisto voittaisi riita-asiassa. Sittemmin koululle useina erinä suoritettiin yhteensä n. 390,000 mk. Kun opettajakunta myöhemmin voitti oikeudenkäynnin, sen omaisuus luovutettiin sille takaisin ja se suoritti valtiolle ne avustukset, jotka sille oli maksettu. Vuonna 1924 Aleksanterin lukio päätti lopettaa toimintansa luokka luokalta ja 13. 3. 1924 opetusministeriö vahvisti opettajakunnan ehdottaman lopettamissuunnitelman.

Senaatti oli 6. 9. 1918 antanut Terijoen kreikkalais-katoliselle seurakunnalle oikeuden Terijoen seurakunnan varoilla ylläpitää 7-luokkaista venäjänkielistä yhteisrealikoulua, 5-vuotisosastoista alkaiskoulua ja 3-vuotisosastoista käsityökoulua. Koulun omistama talo oli kuitenkin takavarikoitu ja luovutettu majotustarkoituksiin. Valtioneuvosto peruutti 24. 11. 1920 takavarikon, jolloin koulu jälleen sai talon käytettäväkseen. 29. 12. 1921 kirkollis- ja opetusministeriö antoi suostumuksensa siihen, että Terijoen realikoulun yhteyteen järjestettiin yliopistollisia luentoja, jotka vastasivat Venäjän teknillisten ylikoulujen ja naisyliopistojen ensimmäistä vuosikurssia.

Kuten aikaisemmin on mainittu, perustettiin viisivuotiskaudella kaksi uutta venäjänkielistä koulua, nimittäin Pyhän Aleksin kirkon Perkkjärvellä, joka sai toimintaluvan 12. 11. 1919 ja Kellomäen kreikkalais-katolisen seurakunnan keskikoulu, joka sai toimintaluvan 24. 11. 1920.

Määrärahat.

Vuokramääräraha.

Viisivuotiskauden alkaessa oli vuokramääräraha 170,000 markkaa. Silloin valitsi vielä vuokrasäännöstely, jonka takia määräraha saattoi pysyä muuttumattomana kolmen vuoden ajan. Kun säännöstelyä helpotettiin, oli vuokramäärärahaa korotettava, vaikka eräät oppikoulut uudestaan alkavan rakennustoiminnan johdosta pääsivät siirtymään vuokrahuoneista omaan taloon. Vuokramääräraha oli 1922 250,000 sekä molempina seuraavina vuosina 300,000 mk.

Määräraha koulukaluston hankkimista varten.

Vuonna 1919 oli koulukaluston hankkimista varten varattu 50,000 markkaa. Summa oli kuitenkin riittämätön, joten tänä kuten kaikkina seuraavinakin vuosina lisämenoarvioon oli saatava uusia varoja. Koulujen kalustot alkoivat kuitenkin ennen pitkää korjausvarojen puutteessa rappeutua, koska määräraha suureksi osaksi oli käytettävä kaluston hankkimiseksi yhä lisääntyviä rinnakkaisluokkia varten. Tässä suhteessa ei ollut nimeksikään helpotusta siitä, että opetusministeriö 27. 5. 1922 salli Viipurin koulujen ottaa haltuunsa ne pulpetit, jotka sotasaaliina olivat jääneet Viipurin kaupungin poliisilaitoksen huostaan. Näin ollen koulujen täytyi hellittämättä pyytää määrärahan korottamista kuhunkin seuraavaan menosääntöön. Vakinaiseen menoarvioon otetun määrärahan suuruus oli seuraava: 1919: 50,000:—, 1920: 100,000:—, 1921: 200,000:—, 1922: 200,000:—, 1923: 250,000:— ja 1924: 550,000:—. Vasta viiksimainittuna vuonna alkoi käydä mahdolliseksi ryhtyä toimenpiteisiin koulukaluston saattamiseksi eri kouluissa sille kannalle, millä se oli ennen sotaa.

Määräraha kehotukseksi eteille opettajille ja opettajattarille.

Kuten viime viisivuotiskertomuksessa mainitaan, annettiin asetuksella 16. 9. 1913 määräys, että taitaville opettajille oli jaettava 400 markan suuruisia vuotuisia lisäpalkkioita. Tätä tarkotusta varten menosääntöön oli otettuna 10,000 markkaa. Jo v. 1917 näiden palkkioiden suoritus lakautettiin, mutta summa poistettiin menosäännöstä vasta 1923.

Matka-apurahat oppikoulujen opettajille ulkomaisia opintomatkoja varten.

Maailmansodassa häiriintyneiden kansainvälisten suhteiden takia ei viisivuotiskauden alkaessa vuosirahasäännössä ollut mitään määrärahaa apurahoiksi opettajien opintomatkoja varten vieraisiin maihin. 12. 8. 1920 koulutus kuitenkin ehdotti seuraavan vuoden menosääntöön otettavaksi puheenalaiseen tarkotukseen 40,000 mk. Kirkollis- ja opetusministeriö ilmotti sittemmin 1. 4. 1921, että eduskunta oli myöntänyt kysymyksenalaisen summan ja määräsi, että apurahoja jaettaessa oli noudatettava 11. 2. 1919 annetun tätä asiaa koskevan asetuksen säädöksiä. Näin myönnetyistä varoista annettiin seuraavat matka-apurahat: maisteri Lyydi Alénille 3,750 mk., lehtori V. F. Corelille 3,000 mk., lehtori K. H. Enwaldille 1,250 mk., lehtori A. E. Langille 4,300 mk., lehtori N. H. Lehmuskoskelle 3,000 mk., lehtori G. G. Ronimukselle 4,250 mk., lehtori E. A. Saarimaalle 4,250 mk. ja maisteri Lempi Werkolle 3,000 mk. Seuraavina vuosina oli menosäännössä tällä momentilla sama rahamäärä. Se jaettiin eri vuosina seuraavsti: 1922 sai maisteri E. A. Honka 6,000 mk., vanh. lehtori E. Ilvonen 4,000 mk., tohtori A. A. Koskenjaakko 5,000 mk., rehtori O. Nordenstreng 4,000 mk., nuorempi lehtori Lauri Pelkonen 4,000 mk.,

vanhempi lehtori E. W. Suomalainen 4,000 mk., vanhempi lehtori Karl Bruhn 5,000 mk., vanhempi lehtori J. W. Hermansson 4,000 mk. ja kandidaatti G. A. Nummelin 4,000 mk.; 1923 sai vanh. lehtori V. O. Streng 4,000 mk., vanhempi lehtori A. A. Jakobsson 4,000 mk., nuorempi lehtori F. E. Arve 6,000 mk., maisteri Veera Vesterinen 4,000 mk., nuorempi lehtori A. A. Bergroth 4,000 mk., tohtori A. Launis 5,000 mk., yliopettaja R. Hollmerus 5,000 mk., yliopettaja A. Simolin 4,000 mk. ja nuorempi lehtori J. E. Renholm 4,000 mk.; ja 1924 sai lehtori A. H. Salenius 6,000 mk., opettajatar M. Sandman 6,000 mk., johtajatar M. v. Troil 6,000 mk., johtaja E. Waarama 6,000 mk. ja opettajatar L. Werkko 6,000 mk.

Paitsi mainittuja matka-apurahoja koulus sai jaettavakseen eräitä apurahoja erinäisiin pedagogisiin kongresseihin. Kristianiassa pidettävään XI pohjoismaiseen opettajakongressiin annettiin seuraaville henkilöille 8. 5. 1920 matka-apurahat: kouluneuvos A. J. Tarjanteelle, nuoremmalle lehtorille A. Siegbergille, maisteri E. Othmanille sekä viidelle henkilölle seminaarien, kansakoulujen ja teknillisten opistojen edustajina. Tukholmassa pidettyyn kongressiin nuorison fyysillistä kasvatusta varten myönnetty 6,000 markan apuraha annettiin 1. 6. 1921 professori I. Wilskmanille. Luxemburgissa pidettyyn kansainväliseen kongressiin matkustamista varten myönsi valtioneuvosto koulun esityksestä kouluneuvos S. Nyströmille 6,500 mk.

Määräraha stipendeiksi normaalilyseoiden opettajakokelalle ja aukultaatiostipendeiksi oppikoulujen opettajille.

Koulun 18. 12. 1919 tekemän esityksen mukaisesti julkaistiin 8. 4. 1921 sellainen muutos normaalilyseoita koskevaan asetukseen, että normaalilyseoiden opettajakokelalle annettavat apurahat saivat nousta

korkeintaan 1,000 markkaan lukukaudessa. Viisivuotiskauden ensimmäisinä vuosina oli koko tämä määräraha 26,000 mk., mutta vuoden 1921 menosääntöön oli mainitun asetuksen mukaisesti normaalilyseoiden opettajakokelalle ja aukultaatiostipendeiksi tarkoitettu määräraha korotettu 60,000 markan suuruiseksi, josta 50,000 mk. tuli edellisille ja 10,000 mk. jälkimäisille. Tämän kokoisena määräraha sitten pysyi seuraavina vuosina.

Auskultaatiostipendit jaettiin eri vuosina seuraavasti: 1920 saivat nuor. lehtorit A. Sivén ja V. K. Trast kumpikin 500 mk. ja maisteri H. Vaarama 1,000 mk., 1921 sai nuor. lehtori J. K. V. Tuominen 1,350 mk. ja maisteri K. V. Tarmo 1,500 mk.; 1922 saivat nuorempi lehtori Ida Hollmerus, maisteri Niilo Avellan, opettaja Signe Vilén, opettaja Helmi Tiisnekka, maisteri Oskar Segerman, vanhempi lehtori Sulho Rosengren ja nuorempi lehtori G. A. Winberg kukin 1,400 mk.; 1923 saivat opettaja Anni Manninen, johtajatar Tyyne Paasikoski, opettajatar Siiri Siikanen, voimistelunopettaja Yrjö Durchman, maisteri Artturi Railo, nuorempi lehtori E. A. Kannisto ja opettajatar E. Liljebloom kukin 1,400 mk.; ja 1924 saivat nuorempi lehtori Otto Lakka, opettajatar Aale Ilmoniemi, kandidaatti J. H. Teirilä ja opettajatar Elli Malmi kukin 1,400 mk.

Määräraha veistonopetusta varten.

Veistonopetuksen määräraha esiintyy valtion menosäännössä vuodesta 1923 nimellä „Veistonopetusta varten lyseoissa ja keskikouluissa sekä naiskäsitöiden opetusta varten keskikouluissa ja yhteislyseoissa”. Kuitenkin oli jo 30. 9. 1919 saatu oikeus tästä määrärahadista kustantaa tyttöjen käsitöiden opetus keskikouluissa ja yhteislyseoissa. Tämän määrärahan suuruus eri vuosina oli 1919: 50,000:—, 1920: 50,000:—, 1921: 75,000:—, 1922: 75,000:—, 1923: 200,000 mk. ja 1924: 200,000:—. Jyrkkä kohoami-

nen 1923 johtuu siitä, että veistonopettajien palkkaukseen silloin lisättiin kalliin-ajanlisyökset.

Määräraha opettajille järjestettäviä kursseja varten.

Aikaisemmin on valtion toimesta järjestetty yleisiä opettajakokouksia, joista viimeinen, kuudes, pidettiin puheenalaisena aikakautena v. 1920, kuten toisessa paikassa kertomusta on selvitetty. Sitävastoin ei ollut aikaisemmin pidetty kursseja ja esitelmäpäiviä yksityisiä oppiaineita varten. Puheenalaisella viisivuotiskaudella ruvettiin kuitenkin näitäkin järjestämään. Ensimmäiseksi katsottiin tällaiset kurssit tarpeelliseksi laulun opettajia varten, koska tämän aineen opetus kouluissamme on ollut suhteellisen alhaisella kannalla. Vuoden 1921 menosääntöön olikin otettu „laulunopettajain täydennyskursseja varten” 24,000 mk. Vielä samana vuonna järjestettiin piirustuksenopettajia varten „lomakurssit”, joiden toimeenpanemiseksi valtioneuvosto 17. 2. 1921 käyttövaroistaan myönsi 9,000 mk. Kummallekin kurssille saapuvat saivat 25 %:n alennuksen junapilettien hinnassa ja sitäpaitsi osa myönnetystä määrärahasta käytettiin stipendeiksi osanottajille.

Seuraavien vuosien menosääntöihin otettiin vakinainen määräraha „eri aineiden opettajille järjestettäviä kursseja varten”. Tämä määräraha oli 1922 ja 1923 30,000 markan sekä 1924 50,000 markan suuruinen. Näillä varoilla järjestettiin 11. 4. 1921 annetulla luvalla seuraavana joululomana kurssit luonnonopin opettajia varten, 2. 2. 1923 annetulla luvalla piirustuksen opettajia varten, 7. 5. 1923 annetulla luvalla jälleen luonnonopin opettajia varten, 7. 5. 1923 annetulla luvalla suomenkielen opettajia varten ja 14. 1. 1924 annetulla luvalla jälleen piirustuksen opettajia varten. Kaikissa luetteluisissakin tapauksissa myönnettiin alennusta rautateillä ja käytettiin osa myönnetyistä apurahoista stipendeiksi osanottajille.

Erinäisiä muita määrärahoja.

Oppikoulujen satunnaisia tarpeita varten oli menosääntöön vuosina 1919 ja 1920 varattuna 10,000 markkaa sekä seuraavina vuosina 16,000 mk. vuodessa.

Väliaikaista opetusta varten erinäisissä aineissa oli menosäännössä vuosina 1919—1922 kunakin merkittynä 8,000 mk. Kahdena viimeisenä vuonna, jolloin momentin nimike vaihdettiin „ylimääräisten aineiden opetukseen”, oli määräraha 28,000 markan suuruinen. Tämä johtui siitä, että varsinkin kaunoluvun harrastus kouluissa oli kasvanut. Sitäpaitsi pidettiin silmällä esperanton opetuksen tarpeita.

Kreikkalais-katolisten uskonnonopettajain palkkaukseen mahdollisesti tarvittavia lisäyksiä ja palkankorotuksia varten oli koko aikakauden kuluessa varattuna vuosittain 6,000 mk.

Kotitalousopetusta varten oli menosäännössä eri vuosina otettu seuraava määräraha: 1919: 50,000:—, 1920: 50,000:—, 1921: 100,000:—, 1922: 100,000:—, 1923: 125,000:— ja 1924: 150,000:—.

Vuoden 1921 menosäännössä oli laulunopettajain valmistuskurssia varten 6,000 mk. ja piirustuksenopettajien valmistamista varten 17,000 mk., vuonna 1922 vain piirustuksenopettajain valmistamista varten 17,000 mk., mutta molempina seuraavina vuosina oli yhteisellä nimikkeellä „piirustuksen ja laulun opettajain valmistamista varten” 45,000 mk.

Koekoulujen ylläpitämiseksi ja uusien valtionkoulujen perustamiseksi oli menosääntöön otettu eri vuosina seuraavat määrarahat: 1919: 250,000:—, 1920: 670,000:—, 1921: 230,000:—, 1922: 230,000:—, 1923: 669,000:— ja 1924: 1,930,000:—. Tästä summasta tulevat uusien koulujen osalle seuraavat vuotuiset summat: 1919: 250,000:—, 1920: 70,000:—, 1921: 30,000:—, 1922 ei mitään, 1923 määräraha ei ole eritetty ja 1924 980,000:—.

Tarkastukset.

Puheenalaisena viisivuotiskautena pantiin toimeen suuri määrä yleistarkastuksia oppikouluissa. Tarkastetut koulut ovat seuraavat:

vuonna 1919: Imatran yhteiskoulu, Jyväskylän lyseo, Jyväskylän tyttökoulu, Kouvolan yhteiskoulu, Käkisalmen yhteiskoulu, Lahden yhteiskoulu, Lahden tyttökoulu, Lappeenrannan yhteiskoulu, Saarijärven yhteiskoulu, Salmin keskikoulu, Seinäjoen yhteiskoulu, Tampereen klassillinen lyseo, Terijoen suom. yhteiskoulu, Viipurin realkoulu, Karjalan maanviljelyslyseo ja Viitasaaren yhteiskoulu;

vuonna 1920: Forssan yhteiskoulu, Helsingin maanviljelyslyseo, Helsingin suomalainen lyseo, Kallion yhteiskoulu Helsingissä, Hyvinkään yhteiskoulu, Ikaalisten yhteiskoulu, Jaakkiman yhteiskoulu, Joensuun tyttökoulu, Joensuun suom. yhteiskoulu, Joensuun lyseo, Jyväskylän koe-yhteislyseo, Jämsän yhteiskoulu, Kokemäen yhteiskoulu, Kokkolan yhteislyseo, Kotkan suom. yhteiskoulu, Lahden yhteiskoulu, Lapuan yhteiskoulu ja maanviljelyslyseo, Lavian yhteiskoulu, Lohjan yhteiskoulu, Nurmeksen keskikoulu ja jatkoluokat, Oulun maanviljelys- ja teollisuusjaostoinen lyseo, Oulun yhteiskoulu, Oulun lyseo, Parikkalan yhteiskoulu, Käkisalmen yhteiskoulu, Raahen keskikoulun jatkoluokat, Salmin keskikoulu, Tampereen lyseo, Tampereen suom. yhteiskoulu, Toijalan yhteiskoulu, Tyrvään yhteiskoulu, Vaasan suom. lyseo, Viipurin suom. tyttökoulu ja Viipurin uusi yhteiskoulu;

vuonna 1921: Forssan yhteiskoulu, Haapamäen yhteiskoulu, Heinolan keskikoulu ja jatkoluokat, Helsingin suom. yhteiskoulu, Helsingin uusi yhteiskoulu, Jaakkiman yhteiskoulu, Jyväskylän tyttökoulu ja Jyväskylän tyttökoulun jatkoluokat, Jämsän yhteiskoulu, Kajaanin yhteiskoulu, Kemin yhteiskoulu, Kotkan suom. yhteiskoulu,

Kouvolan yhteiskoulu, Kuusankosken yhteiskoulu, Käkisalmen yhteiskoulu, Lappeenrannan yhteiskoulu, Lavian yhteiskoulu, Lohjan yhteiskoulu, Loimaan yhteiskoulu, Mikkelin yhteiskoulu, Naantalın yhteiskoulu, Nurmeksen keskikoulu ja jatkoluokat, Oulun maanviljelys- ja teollisuusjaostoinen lyseo, Oulun tyttökoulu, Oulun suom. keskikoulu, Parikkalan yhteiskoulu, Porin lyseo, Raahen keskikoulu, Riihimäen yhteiskoulu, Rovaniemen yhteiskoulu, Salmin keskikoulu, Savonlinnan lyseo, Sysmän yhteiskoulu, Säkkijärven yhteiskoulu, Turun suom. tyttökoulu, Uudenkaupungin yhteislyseo, Varkauden yhteiskoulu, Viipurin suom. yhteiskoulu ja Värtsilän yhteiskoulu;

vuonna 1922: Haapaveden yhteiskoulu, Haminan yhteiskoulu, Hangon suom. yhteiskoulu, Helsingin suom. tyttölyseo, Helsingin yliopistoon johtavat tyttökoulun jatkoluokat, Töölön yhteiskoulu Helsingissä, Iisalmen keskikoulu ja jatkoluokat, Imatran yhteiskoulu, Joensuun lyseo, Joensuun tyttökoulu, Joensuun yhteiskoulu, Juankosken yhteiskoulu, Jämsän yhteiskoulu, Kajaanin yhteiskoulu, Kemin yhteiskoulu, Kristiinankoulu, Kuusankosken yhteiskoulu, Kymin yhteiskoulu, Lahden tyttökoulu, Lauttakylän yhteiskoulu (kahdesti), Merikarvian yhteiskoulu, Nurmeksen keskikoulu ja jatkoluokat, Pieksämäen yhteiskoulu, Porin tyttölyseo, Porvoon yhteiskoulu, Rauman yhteislyseo, Rovaniemen yhteiskoulu, Salon yhteiskoulu, Seinäjoen yhteiskoulu, Sysmän yhteiskoulu, Terijoen keskikoulu ja jatkoluokat, Viipurin realkoulu, kauppa- ja maanviljelyslyseo ja Viipurin tyttölyseo;

vuonna 1923: Aitoon yhteiskoulu, Alavuden keskikoulu, Forssan yhteiskoulu, Hämeenlinnan lyseo, Hämeenlinnan suom. yhteiskoulu, Jämsän yhteiskoulu, Kangasalan yhteiskoulu, Kauhavan keskikoulu (kahdesti), Kemin yhteiskoulu, Keravan yhteis-

koulu, Kiuruveden yhteiskoulu, Käkisalmen keskikoulu, Mikkelin lyseo, Mikkelin tyttökoulu, Merikarvian yhteiskoulu, Raahen keskikoulu ja jatkoluokat, Rauman yhteislyseo, Sortavalan lyseo, Sortavalan tyttökoulu ja jatkoluokat, Sysmän yhteiskoulu, Tampereen klassillinen lyseo, Tampereen tyttölyseo, Tornion keskikoulu ja jatkoluokat, Turun suom. klassillinen lyseo, Turun suom. lyseo, Turun suom. tyttöopisto, Viipurin klass. lyseo, Viipurin suom. tyttökoulu, Viipurin uusi yhteiskoulu ja Viipurin naisopisto;

vuonna 1924: Helsingin maanviljelyslyseo, Helsingin koelyseo, Helsingin uusi suomal. tyttökoulu, Helsingin yksityisluokat, Töölön yhteiskoulu Helsingissä, Inkeröisten yhteiskoulu, Jyväskylän koe yhteislyseo, Lahden tyttökoulu, Pieksämäen yhteiskoulu ja Vaasan suom. tyttökoulu.

Lueteltujen yleistarkastusten lisäksi on pidetty lukuisissa kouluissa tarkastuksia yksityisissä oppiaineissa sekä erinäisten seikkojen johdosta.

KOULUHALLITUKSEN RUOTSINKIELINEN OSASTO
SEKÄ RUOTSINKIELISET OPPIKOULUT
1. 8. 1920—1. 9. 1924

Kouluhallituksen ruotsinkielinen osasto ja sen erikseen käsittelemiä oppikouluasioita.

Ruotsinkielinen osasto.

Ruotsinkielisen osaston perustamisesta katso siv. 15.

Ruotsinkielisen osaston synty oli rengas siinä pyrkimyksessä, mikä oli havaittavissa valtakunnan ruotsalaisessa väestössä kohta maan vapautuksen jälkeen, jonka saavuttamiseksi tämä kansanosa oli tehnyt suuruu- teensa nähden sangen raskaita uhrauksia. Tämän pyrkimyksen päämääränä oli saada, sikäli kuin se oli sopusoinnussa valtakun- nan yhteyden kanssa, tyydytetyksi ruot- salaisen väestön tärkeimmät sivistystarpeet omin elimin, jotka olivat täysin selvillä tämän väestön erikoisluonteesta. Pyrkimyk- set suuntautuivat etupäässä uskonnolli- seen saarnatoimeen ja seurakuntaelämään sekä opetuslaitokseen. Niiden tuloksina ovat ruotsalainen hiippakunta ja kouluhallituksen ruotsinkielinen osasto.

Samalla kuin ruotsinkielinen osasto 30. 4. 1920 ja sittemmin 10. 3. 1924 annettujen asetusten säädösten mukaisesti on ottanut osaa kaikkien niiden asiain käsittelyyn, jotka koskevat oppikouluja yleisesti tai joilla on periaatteellinen merkitys, on osasto mainittujen asetusten mukaisesti käsitellyt ne kysymykset, jotka ovat koskeneet yksin- omaan valtakunnan ruotsalaisia kouluja ynnä osaston omia sisäisiä asioita, jotka ase- tuksenmukaisesti ovat olleet sen päätettä- vissä.

Ylijohtaja, joka 30. 4. 1920 annetun ase- tuksen mukaan otti, mikäli hän katsoi sen tarpeelliseksi, osaa asioiden käsittelyyn ruotsinkielisellä osastolla, käytti vain ker- ran tätä oikeuttaan, nimittäin osaston en- simmäisessä istunnossa 3. 8. 1920. Silloin

hän avasi kokouksen puheella, jossa hän, toivottaen osastolle menestystä työssä, esitti sen perustamisen olevan osotus „eduskun- nan ja hallituksen vakavasta halusta va- kuuttaa Suomen ruotsalaiselle väestölle niin hyvin kielellistä ja kansallista tasa-arvoi- suutta kuin myös itsehallintoa, sikäli kuin se on sopusoinnussa valtakunnan yhteyden ja menestyksen kanssa”. Ylijohtaja lopetti esityksensä lausuen vakaumuksenaan, „että nyt otettu askel on osottautuva astutuksi oikeaan suuntaan vaikean kansallisuuskysy- myksen ratkaisemiseksi Suomessa. Sillä sii- henhän meidän lopullisesti on pyrittävä, että tämän maan ruotsalainen aines tuntee olevansa kiintynyt yhteiseen isänmaahan ei ainoastaan asianhaarain pakotuksesta, vaan omaksi edukseen ja vapaasta tahdostaan.”

Ruotsinkielisen osaston virat.

16. 6. 1921 filosofian toht. Ernst Gustav Tegengren, lukien elokuun 1 p:stä, vapau- tettiin apulaiskouluneuvoksen tehtävästä ja samasta päivästä alkaen Vaasan kaupungin kansakouluntarkastaja filosofiankandidaatti Richard Malmberg määrättiin toistaiseksi hoitamaan sitä.

Kouluneuvos Alexander Haapasen erot- tua vapautui kansanopetusosastolla koulu- neuvoksen virka, joka 30. 4. 1920 annetun asetuksen säädösten mukaan julistettiin haettavaksi ruotsinkielisen osaston koulu- neuvoksen virkana. Tointa haki apulais- kouluneuvos Gustav Adolf Alfons Takolan- der, jonka tasavallan presidentti 26. 8. 1921 nimittikin siihen.

19. 6. 1922 kouluhallitus lähetti valtio-

neuvostolle apulaiskouluneuvos R. Malmbergin pyynnön saada vapautusta tehtävästään; samalla osasto esitti, että kouluneuvos Hjalmar Mikanderin eroamisen takia vapautunut kouluneuvoksen virka, siihen nähden että oli osottautunut vaikeaksi pysyttää toimessaan kouluneuvoksen viran hoitajia, kun virka ei ollut vakinaisella kannalla, saataisiin täyttää siten, että ruotsinkielinen osasto saisi kansanopetusta edustavan vakinaisen kouluneuvoksen. Apulaiskouluneuvos Malmberg vapautettiin tehtävästään 18. 8. 1922, ja samalla ruotsalainen osasto oikeutettiin julistamaan haettavaksi kansanopetusta edustava kouluneuvoksen virka. Kouluneuvos Takolander määrättiin 14. 9. 1922 oman virkansa ohessa hoitamaan avointa virkaa, jonka vakinaiseksi haltijaksi 3. 11. 1922 nimitettiin Malmberg.

Asetus 10. 3. 1924 myönsi ruotsinkieliselle osastolle oikeuden määrätä haltijat alaisiinsa toimiin. Tämän johdosta osasto 29. 3. 1924 määräsi rouva Aina Charlotta Nymalmin hoitamaan osaston kirjaajan toi-

men sijaisuutta huhtikuun 1 päivästä, ja 10. 5. 1924 rouva Nymalm määrättiin viran vakinaiseksi haltijaksi.

Toukokuun jälkipuolella ja kesäkuun alkupuolella 1923 osastopäällikkö Vilhelm Teodor Rosenqvist ja kouluneuvos A. Takolander ottivat osaa Turun kirkolliskokoukseen nauttimatta kuitenkaan vapautusta omasta virastaan.

Määräraha kanslian siustamiseksi.

Kun ruotsinkielinen osasto oli saanut oman kirjaajan, esitti osasto 30. 4. 1924 8,500 markan suuruisen määrärahan myöntämistä kansliahuoneen järjestämiseksi osastolle, joka esitys hyväksyttiin 21. 5. 1924.

Lahja ruotsinkieliselle osastolle.

Pian muodostumisensa jälkeen ruotsinkielinen osasto sai leskirouva Fanny Svibergsonilta lahjana vastaanottaa asessori Carl Svibergson vainajan lainopillisen kirjakokoelman.

Ahvenanmaan maakunnan koululaitos.

Ahvenanmaan laki.

Tasavallan presidentti vahvisti 6. 5. 1920 Ahvenanmaan itsehallinnosta lain, joka jätti maakunnan koululaitoksen hoidon suurimmaksi osaksi maakunnan omille elimille. Tässä laissa määrätään, että tasavallan lainsäädäntöelimille on pidätetty oikeus yleisten lakien säätämiseen ja asetusten antamiseen, m. m. milloin asia koskee opetustoimen perusteita, valtion virkamiesten virkaannimittämisjärjestystä ja kelpoisuusehtoja sekä oikeuksia ja velvollisuuksia, että tasavallan silloiset lait ja asetukset jäävät edelleen voimaan maakunnassa, että verotuksen tasottamiseksi maakunnalle annetaan avustusta valtion varoista, jolloin avustuksen suuruuden määrää kolmeksi varainhoitovuodeksi kerrallaan lautakunta, johon

valtioneuvosto määrää kaksi sekä maakuntapäivät kaksi jäsentä ja jonka puheenjohtajana toimii maaherra, että maakuntahallinnon alaiset virat ja toimet asettaa ja virkamiehet niihin nimittää maakunnan hallintoa hoitava elin n. s. maakuntalautakunta, sekä että asetuksella voidaan, maakuntalautakunnan suostumuksella, määrääjäksi tai toistaiseksi siirtää tasavallan yleisen hallinnon alaisia tehtäviä maakuntahallinnolle ja maakuntahallinnon alaisia tehtäviä tasavallan yleiselle hallinnolle.

Samana päivänä 6. 5. 1920 annettiin laki yllämainitun Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain täytäntöönpanosta. Tässä laissa säädetään, että sen täytäntöönpanoon ehkä tarvittavat lisämääräykset annetaan asetuksella.

Valmistuksia Ahvenanmaan koululaitoksen erottamiseksi.

Ahvenanmaan maakunnan maaherran lähettämän kirjotuksen johdosta kouluhallitus 24. 3. 1922 lähetti luettelon niistä menoista, jotka kouluhallituksen oli mainittuna vuonna suoritettava niin hyvin yhteislyseon kuin maakunnan kansakoulujen ylläpitämiseksi.

3. 10. 1922 yhteislyseon vararehtori tiedusteli kouluhallitukselta, mikä opettajain asema tuli olemaan, sittenkuin koulu oli joutunut maakunnalle. Jotenkin samoihin aikoihin (7. 10. 1922) maakuntalautakunta pyysi kouluhallitusta antamaan lausunnon maakunnan koululaitoksesta. Kouluhallitus, joka ei katsonut olevansa oikeutettu antamaan selityksiä Ahvenanmaan lain sisällyksestä ja soveltamisesta, lähetti kirjotukset valtioneuvostolle, antaen samalla pitkähkön yksityiskohtaisen lausunnon niissä kosketelluista kysymyksistä.

Kouluvirkakunnan eläkerahaston johtokunnan tekemän tiedustelun johdosta kouluhallitus 23. 5. 1923 vastasi olevan erittäin toivottavaa — mikäli se ei ollut voimassa olevien asetusten vastaista — että yhteislyseon opettajat saisivat olla rahaston jäseninä senkin jälkeen, kun yhteislyseo oli luovutettu maakunnalle.

Sittenkuin oikeusministeri niiden Ahvenanmaan lain ja sen toimeenpanolain säädösten perusteella, jotka edellyttävät erinäisten hallintotehtävien siirtämistä maakuntalautakunnalle, oli kehottanut Ahvenanmaan valtuuskuntaa antamaan lausuntonsa siitä, mitkä hallintohaarat voitaisiin ja pitäisi siirtää maakunnalle ja missä järjestyksessä siirtäminen olisi suoritettava, valmisti maakuntalautakunta opetuslaitoksen siirtämisestä mietinnön, josta Ahvenanmaan valtuuskunta 18. 4. 1923 pyysi kouluhallituksen lausunnon, vallankin erinäisistä kohdista, kuten siitä, miten on ymmärrettävä Ahvenanmaan lain sanonta „opetustoimen perusteista”, opettajien pätevytydestä, palk-

kauksesta, virkavuosien lukemisesta y. m., maakuntalautakunnan oikeudesta saada lausuntoja ja asiantuntija-avustusta kouluhallitukselta, yhteislyseon koulutalosta sekä sen varustamisesta lisärakennuksilla ja käyttämisestä y. m. Asia käsiteltiin 9. 5. 1923 kouluhallituksen ruotsinkielisessä osastossa, joka siitä antoi pitkähkön perustellun lausunnon.

Asetus opetustoimen järjestämisestä Ahvenanmaan maakunnassa.

Tämän valmistavan työn tuloksena annettiin 27. 6. 1924 opetustoimen järjestämisestä Ahvenanmaan maakunnassa asetus, joka astui voimaan 1. 8. 1924. Tässä asetuksessa säädetään m. m., että Ahvenanmaan maakunta 1. 8. 1924 ottaa maakunnan opetustoimen hallinnon huolekseen, että niitä hallinnollisia tehtäviä, jotka jäävät tasavallan yleisen hallinnon alaisiksi, hoitavat asianomaiset valtion viranomaiset, että Ahvenanmaan oppilaitoksissa palvelevilla opettajilla tulee olla se kelpoisuus, mikä on säädetty valtakunnan muiden osain vastaville toimenhaltijoille, että he ovat samalla tavoin kuin nämäkin turvatut virkoihinsa ja niihin liittyviin etuihin nähden, myös mitä tulee virkavuosien laskemiseen heidän siirtyessään valtion virkoihin tai viroista, että maakunta ylläpitää Maarianhaminan yhteislyseota, jonka tulee olla järjestetty pääasiassa samalla tavalla kuin valtion lyseot, että maakuntalautakunta, kouluhallitusta kuultuaan, vahvistaa oppilaitoksen opetussuunnitelman, jonka pitää olennaisilta osilta olla samanlainen kuin se, mikä on vahvistettu valtakunnan lyseoita varten, sekä että yhteislyseon talo siirtyy täysin käyttöoikeuksin maakunnalle kunnossapitovelvollisuutta vastaan. Mitä tarkastukseen tulee, säädetään, että kouluhallituksen asiana on toimittaa tarkastuksia maakunnan oppikouluissa, jota paitsi maakuntalautakunnan tulee, sillä tavoin kuin se katsoo sopivaksi, valvoa oppilaitoksia. Jos koulu-

hallitus tarkastusta toimittaessaan huomaa johtajan tai opettajan tehneen itsensä syy-pääksi hairahduksiin, on kouluhallituksen kiinnitettävä maakuntalautakunnan huomiota siihen asianomaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä varten. Jos ilmaantuu erittäin vakavia epäkohtia, valtioneuvosto voi oppilaitokselta peruuttaa sen oikeudet tai ryhtyä muihin asian vaatimiin toimenpiteisiin. Kouluhallituksen rankaisuoikeus kurinpitoasioissa siirtyy maakuntalautakunnalle.

16. 7. 1924 kouluhallitus antoi Ahvenanmaan valtuuskunnalle lausunnon maakuntapäivien päätöksestä, joka koski eräitä valtakunnalle annettuja asetuksia. Lausunto koski m. m. kysymystä opettajien valitusoikeudesta nimitysasioissa; kouluhallitus oli tässä asiassa sitä mieltä, että olisi vahingollista, jollei maakunnan oppikouluun ilmoitautunut syrjäytetty hakija vastedes voisi saada nimitysasiasia asialliselta kannalta valtioneuvoston harkittavaksi.

Maakuntalautakunta tutustuu asioiden käsitte-lytapaan kouluhallituksessa.

Kouluhallitukselle tehdyn kyselyn jälkeen määrättiin 18. 7. 1924 maakuntalautakunnan sihteeri, varatuomari Verner Becker, elokuun aikana kouluhallituksessa tutustumaan niin hyvin oppi- kuin kansakouluja koskevien kysymysten käsittelemiseen.

Maakuntalautakunta ilmoittaa ottaneensa hoitoonsa koululaitoksen.

Ruotsalaisen osaston pöytäkirjaan merkittiin 6. 8. 1924 Ahvenanmaan maakuntalautakunnan kirje elokuun 2 päivältä, missä kirjeessä lautakunta ilmotti ottaneensa maakunnan koululaitoksen hallinnon hoitoonsa sekä pyysi saada ratkaisemattomissa asioissa syntyneet asiakirjat haltuunsa. Täten oli lopullisesti suoritettu pesäero valtion ja maakunnan välillä koululaitokseen nähden.

Erikoiset koulumuodot.

Ruotsalaisen jatko-opiston lakkauttaminen.

Kysymys jatko-opistojen lakkauttamisesta on esitetty tämän kertomuksen 29 sivulla. Mitä ruotsalaiseen jatko-opistoon tulee, mainittakoon, että sen ensimmäinen luokka lakkautettiin jo lukuvuodesta 1920—1921 alkaen ja seuraavat luokat asteettain, joten opisto kokonaan lakkasi toiminnasta lukuvuoden 1921—1922 päättyessä, miltei samoihin aikoihin kuin lopullinen asetus

jatko-opistojen lakkauttamisesta 29. 5. 1922 annettiin.

Viimeksimainitun asetuksen määräysten johdosta valtioneuvosto 31. 5. 1922 kehotti kouluhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin pedagogisen johtokunnan asettamiseksi Helsingin ruotsalaiseen tyttölyseoon. Koulutus määräsi 10. 6. 1922 mainitun johtokunnan jäseniksi vanhemman lehtorin Ernst Valter Lundströmin ja filosofian kandidaatti Naima Jakobsonin.

Ruotsalaisten koulujen sisäisiä oloja koskevia asioita.

Lakkautuspalkalle asetettu opettaja.

Valtioneuvosto määräsi 16. 7. 1921, että Porvoon lyseon venäjän kielen vanhemman lehtorin virka seuraavan syyskuun 1 päivästä lakkautettaisiin ja sen haltija van-

hempi lehtori Walter Gustaf Kranek asetettaisiin lakkautuspalkalle.

Uusia virkoja.

Vuonna 1920 perustettiin Turun ruotsalaiseen lyseoon ylimääräisen lehtorin virka latinan ja ruotsin kielessä, mikä virka täy-

tettiin samana vuonna. Kouluhan 2. 2. 1924 tekemä esitys saksan kielen ylimääräisen lehtorin viran perustamisesta Helsingin ruotsalaiseen lyseoon ei ehtinyt tulla hyväksytyksi käsittelynalaisen viisivuotiskauden aikana.

Virkasyytteitä.

Maarianhaminan yhteislyseon vanhempi lehtori Henrik Walter Sjöblom tuomittiin 18. 1. 1921 virka-ansioluetteloön merkittävän varoituksen saamiseen pahennusta herättävästä esiintymisestä päihtyneessä tilassa yleisellä paikalla.

Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon vanhempi lehtori Sulho Valerian Rosengren tuomittiin 15. 4. 1921 virka-ansioluetteloön merkittävän varoituksen saamiseen niskottelemisesta, koska hän oli kieltäytynyt opetuksessaan seuraamasta tarkastajan antamia ohjeita, joita hän sopimattomalla tavalla oli arvostellut, ja koska hän opetuksessaan oli käyttänyt sepittämäänsä oppikirjaa, vaikka hänen tätä tarkoittava anomuksensa oli hylätty.

Uusia oppikirjoja.

Käsittelynalaisen viisivuotiskauden aikana hyväksyttiin ruotsinkielisen osaston perustamisen jälkeen ruotsinkielisissä kouluissa käytettäviksi seuraavat oppikirjat:

1920: J. E. Rosberg: „Den allmänna geografiens första grunder”; Robert Tigerstedt: „Lärobok i hälsolära”; Hj. Schulman, R. Krogerus, Å. Nordström: „Lärobok i zoologi för lärdomsskolor III”; Gunnar Landtman: „Inledning till det filosofiska tänkandet”; Fjalar Berndtson: „Mellanskolans geometri”.

1921: Bertel Appelberg: „Svensk litteraturhistoria för lärdomsskolan”; Carin Rosenius ja Ingeborg Pontán: „Engelsk gram-

matik för nybörjare”; Ester Larsson: „Sånger i C-dur och A-moll för skollbruk”; Atle Genetz: „Lärobok i geometri”; Ralf Saxén: „Svensk språklära för skolans lägre klasser”; Viktor Groop: „Lärobok i geometri för mellanskolan”; R. Hollmerus ja Ralf Saxén: „Svensk prosa, läsebok för lärdomsskolan II”; Robert Boldt: „Lärobok i botanik”; Ewald Müller: „Deutsches Übungsbuch für die Mittel- und Oberstufe”.

1922: R. Hollmerus och Ralf Saxén: „Svensk prosa, läsebok för lärdomsskolan I ja III”; M. Ingman: „Suomenkielen alkeislukukirja”; M. Thors ja Algot Jansson: „Svensk ordlista”; E. Falck: „Lektioner till inledning i geometrin”; C. M. Schybergson: „Nya tidens historia I”.

1923: Viktor Groop: „Lärobok i geometri för gymnasialklasserna”; A. K. Ottelin: „Allmän historia för mellanskolor, flickskolor och seminarier, I gamla tiden, II medeltiden”.

1924: C. M. Schybergson: „Nya tidens historia II”. — Sitäpaitsi vanhempi lehtori S. Rosengren oikeutettiin opetuksessaan Turun ruotsalaisessa klassillisessa lyseossa käyttämään julkaisemaansa oppikirjaa „Lärokurs i finsk språklära”.

Ylioppilastutkinto.

Sivulla 42 käsitelty kysymys toisen kotimaisen kielen asemasta ylioppilastutkinnossa antoi ruotsinkieliselle osastolle aiheen 2. 2. 1924 lähettää kysymyskaavakkeen, jossa erikoisesti huomautettiin, miten ruotsalaiselle nuorisolle olisi tarpeen saada riittävää taitoa suomen kielessä. Kysymys johtikin seuraavan viisivuotiskauden kuluessa myönteiseen tulokseen, mikäli oli kysymyksessä suomen kielen koe ylioppilastutkinnossa ja tämän kielen opetus ruotsalaisissa kouluissa, kun sitävastoin ei ryhdytty vastaaviin toimenpiteisiin suomenkielisissä kouluissa.

Rakennustöitä ruotsalaisissa oppikouluissa.

Rakennustöitä Uudenmaan läänin ruotsalaisissa oppikouluissa.

Oppilasmäärän kasvaessa Helsingin ruotsalaisen lyseon huoneisto osottautui liian ahtaaksi, sillä koulun 17 luokkaa varten oli käytettävissä vain 13 luokkahuonetta, jonka takia opiskeleminen oli suoritettava jopa kolmessa vuorossa. Opiston rehtorin esityksestä kouluh:s 3. 1. 1923 ehdotti Valtioneuvostolle, että uusia luokkahuoneita aikaansaataisiin siten, että kellarikerrokseen järjestettäisiin päällysvaatehuoneet ja aamiaishuone ja vinttiin sisustettaisiin huoneita piirustuksen, laulun ja luonnonhistorian opettamista ynnä kokoelmia varten. Täten saataisiin käytettäväksi kolme luokkahuonetta pohjakerroksessa ja neljä neljännessä kerroksessa. Opetusministeriö antoi yleisten rakennusten ylihallituksen tehtäväksi tarpeellisten piirustusten laatimisen, ja nämä lähetettiin 4. 5. 1923 ministeriölle, mutta varojen puutteessa rakennustöihin ei voitu ryhtyä seuraavan kesän aikana. Kuitenkin ahtaus yhä lisääntyi, ja 12. 1. 1924 kouluh:s teki uuden aloitteen asiassa. Opetusministeriö antoi 10. 6. 1924 yleisten rakennusten ylihallituksen tehtäväksi suorittaa työn ja myönsi tarkotukseen 340,000 mk. Uudet huoneet valmistuivat käytettäväksi kuitenkin vasta seuraavalla viisivuotiskaudella.

Kouluh:n 22. 6. 1920 tekemästä esityksestä kirkollis- ja opetusministeriö 4. 8. 1920 myönsi 3,864 mk. lattian ja katon uusimiseksi Helsingin ruotsalaisen tyttölyseon koulukeittiössä.

Helsingin ruotsalaisen tyttölyseon johtajattaren ehdotuksesta kouluh:s 18. 12. 1921 esitti valtioneuvostolle, että johtajattarelle sisustettaisiin asunto tyttölyseon tontilla sijaitsevassa Uudenmaankadun puoleisessa puurakennuksessa. Kirkollis- ja opetusministeriö kehotti 15. 3. 1922 yleisten rakennusten ylihallitusta suorittamaan työn yli-

hallituksen laatimien piirustusten mukaan tarkotukseen myönnetyllä 28,700 mk:n suuruisella määrärahalta.

Helsingin ruotsalaisen tyttölyseon johtajatar anoi 2. 2. 1921 kouluh:n toimenpidettä, jotta muutamia vuosia aikaisemmin väliaikaisesti käytettäväksi järjestetyt kuusi huonetta, täydellisesti sisustettaisiin ja varustettaisiin linoleummatoilla. Kouluh:s tiedusteli tämän johdosta 8. 2. 1921 yleisten rakennusten ylihallitukselta, aikoiko ylihallitus sisustaa mainitut huoneet, mutta tiedusteluun ei näy tulleen mitään varsinaista vastausta.

Helsingin ruotsalaisen tyttölyseon johtajatar anoi 12. 8. 1922 määrärahaa koulun huoneistojen sisäpuolisiin korjauksiin, koska vuosikorjausten määrärahaa oli tunnustavasti supistettu ja se oli kokonaan kulu- nut ulkopuolisiin korjaustöihin. Tämän johdosta kouluh:s 17. 8. 1922 esitti tarkotukseen myönnettäväksi 5,000 mk., mutta opetusministeriö ilmotti 11. 9. 1922, että kaikki tällaisiin tarkotuksiin osotetut varat jo oli loppuun käytetty, joten anomukseen ei voitu suostua.

Koska Helsingin ruotsalaisen tyttölyseon oppilasmäärä yhä lisääntyi, mikä lisääntyminen ei juuri nimeksikään keskeytynyt siitä, että sarja keskikoululuokkia oli erotettu erikoiseksi tyttökouluksi, kävi opiston huoneisto liian ahtaaksi. Tämän johdosta kouluh:s 25. 11. 1922 esitti, että ryhdyttäisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin uusien luokkahuoneiden aikaansaamiseksi, joko järjestämällä niitä Uudenmaankadun varrella olevaan puurakennukseen taikka sisustamalla luokkahuoneiksi koulukeittiön tai palveluskunnan huoneistot, jolloin uusi keittiö tai vahtimestarin ja talonmiehen huoneistot sijoitettaisiin puurakennuksiin. Opetusministeriö ilmotti 29. 4. 1923 myöntäneensä uusien luokkahuoneiden väliaikaisista järjestämisistä varten 56,500 mk. ja

antaneensa yleisten rakennusten yllähallitukseksi tehtäväksi tällä summalla sisustaa muutamia luokkahuoneita Bulevardinkadun varrella sekä yhdistää luonnontieteellisiä koelmia varten varattuja kokoelmahuoneita. Kun johtajatar oli ilmoittanut, että syksystä 1924 tarvittiin uusi luokkahuone, joka sopivasti aikaansaataisiin, jos koulukeittiö siirrettäisiin johonkin Uudenmaankadun varrella olevaan rakennukseen, pyysi kouluh:s 7. 5. 1924 yleisten rakennusten yllähallitusta ottamaan selville, miten uusi luokkahuone sopivimmin olisi aikaansaata- vissa. Yllähallituksen ehdotus valmistui 11. 6. 1924 ja tämän pohjalla kouluh:s esitti opetusministeriölle 60,000 mk:n suuruisen määrärahan myöntämistä tarkotukseen. Opetusministeriö ilmoitti kuitenkin 9. 7. 1924, ettei ministeriön käytettävänä olevasta määrärahasta riittänyt varoja näin suureen menoon, jonka takia ministeriö oli ryhtynyt toimenpiteeseen, että kyseenalaista luokkahuonetta varten järjestettäisiin tilaa puurakennuksessa, mihin tarkotukseen ministeriö oli myöntänyt 18,000 mk.

Helsingin uusi ruotsalainen tyttökoulu — jonka ruotsinkielinen nimitys „fruntimmerskola” 1. 8. 1919, kuten muidenkin tyttökoulujen, muutettiin nimitykseksi „flickskola”, alotti 1. 9. 1919 toimintansa ruotsalaisen tyttölyseon talossa, mutta muutti 24. 11. 1919 omaan huoneistoon entisen venäläisen tyttökimnaasin rakennuksessa Hallituskadun ja Fabianinkadun kulmassa.

Kouluh:s esitti 30. 3. 1920 johtajattaren ehdotuksesta, että Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun koulurakennuksessa oleva käytämätön huone saataisiin sisustaa päällysvaatesäiliöksi, ja 19. 8. 1920 kirkollis- ja opetusministeriön työn suorittamista varten asetti yleisten rakennusten yllähallituksen käytettäväksi 31,500 mk.

Sittenkuin Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun johtajatar oli ilmoittanut, että hän 1,788 markalla oli järjestyttänyt entisen päällystakkihuoneen luokkahuoneeksi sekä

sisustuttanut erään sen vieressä olevan huoneen, kouluh:s 15. 3. 1921 ehdotti, koska nämä työt olivat olleet välttämättömiä, samansuuruisen määrärahan myöntämistä, johon kirkollis- ja opetusministeriö 6. 4. 1921 suostuikin.

Samalla kertaa (25. 11. 1922) kuin kouluh:s esitti Helsingin ruotsalaisen tyttölyseon käyttämien huoneistojen laajentamista, se huomautti myös siitä äärimmäisestä ah- taudesta, joka vallitsi tyttölyseosta lohkaistu- tun tyttökoulun huoneistossa. Tällöin koulu- h:s esitti sen ajatuksen, että suomalaisen tyttölyseon huoneistossa, joka oli vapautu- nut tämän lyseon muutettua uuteen asun- toonsa, mahdollisesti voitaisiin valmistaa tilaa ruotsalaisen tyttökoulun rinnakkais- luokille. Jo aikaisemmin eli 8. 4. 1922 koulu- h:s oli kirjeessä valtioneuvostolle esittä- nyt ne suuret epäkohdat, jotka johtuivat siitä, että Fabianin ja Hallituskadun kul- massa olevassa entisessä venäläisessä koulu- rakennuksessa oli tyttökoulun käytettäväksi varattu kovin ahdas huoneisto, sekä anonut valtioneuvoston toimenpidettä epäkohdan poistamiseksi. Opetusministeriö ilmoitti 13. 11. 1922, että ruotsalaiselle tyttökoululle ei voitu luovuttaa entisessä venäläisessä koulurakennuksessa laajempaa tilaa, koska rakennuksen muut osat olivat Helsingin suomalaisen tyttökoulun huostassa, sekä että Bulevardinkadulla sijaitsevassa suoma- laisen tyttölyseon entisessä huoneistossa ei myöskään voitu ruotsalaiselle tyttökoululle varata huoneita, koska koko talo tarvittiin suomalaisen tyttökoulun ja suomalaisen tyt- tölyseon rinnakkaisluokkia varten. Tämän johdosta ministeriö kehotti kouluh:ta pun- nitsemaan, mihin kaupunginosaan uusi kou- lurakenmus ruotsalaiselle tyttökoululle so- pivimmin voitaisiin rakentaa, sekä kaupun- ginviranomaisilta kuulustelemaan sopivan tontin saantimahdollisuuksia. Koulun van- hempainneuvosto ja opettajakunta, joiden lausunto vaadittiin, puolsivat koulutalon si- joittamista Töölöön ja ehdottivat että tar-

kotukseen hankittaisiin tontti n:o 12 Kammiokadun varrella (rakennusneliö 488). Kouluh:s katsoi kuitenkin 10. 2. 1923 tämän tontin syrjäiseksi ja ehdotti puolestaan Runebergin- ja Arkadiankadun kulmauksessa olevaa tonttia (rakennusneliö 418) sekä esitti samalla, että valtioneuvosto ensi tilassa ryhtyisi kaupunginviranomaisten kanssa neuvotteluihin mainitun tontin luovuttamiseksi. Kaupunginvaltuusto luovuttikin 13. 6. 1923 tontin, mutta rakennusohjelma suoritettiin vasta seuraavan viisivuotiskauden kuluessa.

Kirkollis- ja opetusministeriö myönsi 13. 11. 1922 11,000 mk. uuden lauta-aidan pystyttämiseksi Porvoon lyseon naapuritonttia vastaan, jonka työn yleisten rakennusten ylihallitus seuraavan kesän kuluessa suoritti.

Porvoon lyseon tontin ohi kulkevan Piispankadun ajotien uudestaan kiveämistä varten kadun puoleen mittaan opetusministeriö 28. 4. 1923 myönsi 8,400 mk. Työ suoritettiin seuraavana kesänä kaupungin toimesta, ja se tuli maksamaan vain 6,383 mk.

Porvoon lyseon rehtorin pyynnöstä kouluh:s 9. 5. 1923 esitti, että kansliahuoneen järjestämiseksi opistoon varattaisiin 4,000 mk. Opetusministeriö myönsi 22. 5. 1923 anotun määrän ja jätti työn yleisten rakennusten ylihallituksen suoritettavaksi.

Loviisan keskikoulun rehtorin ehdotuksesta kouluh. 4. 7. 1923 esitti, että yleisten rakennusten ylihallitus saisi tehtäväkseen eräiden vikojen poistamisen koulun mukavuuksilaitosten laskuojasta. Opetusministeriö kehotti 14. 8. 1923 mainittua ylihallitusta riittävästi syventämään laskuojaa ja myönsi tarkotukseen korkeintaan 5,000 mk.

Kun Hangon keskikoulun huoneisto oppilasmäärän alati kasvaessa osottautui liian ahtaaksi, esitti kouluh:s 4. 11. 1922 valtioneuvostolle, että yleisten rakennusten ylihallitukselle annettaisiin laadittavaksi piirustukset huoneiston laajentamista varten ja että rehtorin ehdotuksen mukaisesti hyväk-

syttäisiin Hangon kaupunginvaltuuston tarjous ottaa osaa kustannuksiin 50 %:lla, kuitenkin korkeintaan 35,000 markalla, ehdolla että alkeiskoulu ja valmistava luokka 10 vuoden aikana saisivat rakennuksessa käytettäväkseen huoneen tai pari. Piirustusten valmistuttua kaupunginvaltuusto 6. 9. 1923 ilmoitti olevansa suostuvainen ottamaan osaa lisärakennukseen 80,000 markalla, ehdolla että valtio syksystä 1924 ottaisi haltuunsa koulun jatkolokat. Koska kysymyksessä olevan vuoden menosääntöön ei kuitenkaan otettu määrärahaa rinnakkaisluokkien siirtämiseksi valtiolle, raukesi tällä kertaa kysymys lisärakennuksesta.

Rakennustöitä Turun ja Porin läänin ruotsalaisissa oppikouluissa.

Jo edellisen viisivuotiskauden aikana kouluh:s oli esittänyt, että Turun ruotsalainen klassillinen lyseo saisi käytettäväkseen ne rakennuksen huoneistot, jotka olivat lääninrakennuskonttorin hallussa, mutta esitys oli hylätty. Kun sittemmin nousi kysymys uuden talon rakentamisesta Turun ja Porin läänin maaherranvirastolle, esitti kouluh:s 23. 11. 1921, että suunniteltuun taloon järjestettäisiin huoneisto myös lääninrakennuskonttorille. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö ilmoitti 13. 10. 1922, että yleisten rakennusten ylihallitus oli, laatiesaan kysymyksessä olevat piirustukset, ottanut mainitun toivomuksen huomioon.

Opetusministeriö myönsi 12. 4. 1922 Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon voimistelusalin varustamiseksi välikatolla 10,900 mk. ja antoi yleisten rakennusten ylihallitukselle tehtäväksi työn suorittamisen.

Opetusministeriö ilmoitti 12. 7. 1922 kouluh:lle, että ministeriö oli myöntänyt yleisten rakennusten ylihallitukselle 4,500 mk. Turun ruotsalaisen lyseon voimistelusalin peltiunien muuttamiseksi. Kun koulun vanhempainneuvosto 26. 5. 1924 oli ilmoittanut eräistä terveydellisistä epäkohdista voimistelusalissa, vaati kouluh:s 28. 5. 1924

Turun lääninrakennuskonttorilta lausuntoa asiasta ja saatuaan sen esitti 11. 6. 1924 opetusministeriölle 30,000 mk:n myöntämistä sanotun epäkohdan poistamiseksi. Ministeriö myönsi 19. 6. 1924 mainitun summan ja kehotti yleisten rakennusten ylihallitusta suorittamaan työn lääninrakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti.

Turun ruotsalaisen tyttökoulun johtajattaren ehdotuksesta kouluh:s 12. 5. 1922 esitti valtioneuvostolle, että koulurakennuksen alakerrassa oleva huone, joka oli osottautunut liian pieneksi luokkahuoneena, sisustettaisiin koulukeittiöksi ja että tarkotukseen myönnettäisiin 25,000 mk. Opetusministeriö kehotti 11. 7. 1922 yleisten rakennusten ylihallitusta elokuun kuluessa suorittamaan muutostyön ja osotti tarkotukseen 28,000 mk.

Turun ruotsalaisen tyttökoulun johtajatar anoi 22. 3. 1924, että kouluh:n toimesta koulun rakennus korotettaisiin kerroksella. Kun kouluh:s ei ollut ottanut tätä työtä vuosien 1925—1929 rakennusohjelmaan, kouluh:s 31. 5. 1924 ei katsonut voivansa anomusta puoltaa.

Rakennustöitä Ahvenanmaan maakunnan oppikoulussa.

Maarianhaminan rahatoimikamari tiedusteli 15. 5. 1922 ja 18. 7. 1922, voisiko valtio luovuttaa kaupungille vanhan koulurakennuksen, jota n. s. jatkoluokat aikomaan olivat käyttäneet, mutta joka nyttemmin oli tyhjänä, sekä mikä hinta rakennuksesta haluttiin. Kouluh:s vaati 23. 5. 1922 rehtorilta selvitystä siitä, oliko valtio puheenalaisen tontin omistaja. Kouluh:s ilmotti 10. 8. 1922 yleisten rakennusten ylihallitukselle, että rehtorin ei ollut onnistunut selvittää, kuka oli sen tontin omistaja, jolle valtio luultavasti vuonna 1875 oli rakentanut talon silloista alkeiskoulua varten, ja kehotti ylihallitusta jos mahdollista hankkimaan selvitystä asiassa ja antamaan lausunnon talon hinnasta. Talon hinta vahvistettiin 110,000

markaksi. Kaupunki ilmotti kuitenkin olevansa suostuvainen maksamaan korkeintaan 50,000 mk., mutta tarjoutui sen sijaan valtiolle vanhaa koulurakennusta ynnä 200,000 markan suuruista summaa vastaan luovuttamaan kaupungin hallussa olevan n. s. sähkölennätintalon. Kouluh:s ilmotti 15. 11. 1922 valtioneuvostolle, ettei kumpikaan rakennus ollut koulutarkotuksiin tarpeellinen, jonka takia kouluh:s ei katsonut olevan syytä enää käsitellä tätä kysymystä, vaan jätti sen valtioneuvoston ratkaistavaksi. Miten asia lopullisesti päätettiin, ei selviä kouluh:n asiakirjoista.

Maarianhaminan yhteislyseon opettajakunta jätti 10. 11. 1921 kouluh:lle erään valtioneuvostolle osotetun anomuksen, että opiston rakennus, joka jo kauan oli ollut liian ahdas, laajennettaisiin kaksikerroksisella siipirakennuksella. Kouluh:s vaati koulun vanhempainneuvoston samoin kuin kouluh:ssa toimivan piirustuksen ja poikain käsitöiden tarkastajan Toivo Salervon lausunnon, jonka jälkeen kouluh:s 1. 2. 1922 esitti valtioneuvostolle, että yleisten rakennusten ylihallitukselle annettaisiin tehtäväksi laatia piirustus ja kustannusarvio opettajakunnan tekemän ehdotuksen pohjalla ja huomioon ottaen tarkastaja Salervon esittämät näkökohdat. Ylihallituksen ehdotus oli 14. 10. 1922 kouluh:n käsiteltävänä, jolloin kouluh:s vaati vanhempainneuvoston ja opettajakunnan lausunnon. Sen saatuaan kouluh:s 29. 12. 1922 ilmotti yleisten rakennusten ylihallitukselle, että ylihallituksen suunnittelemasta kahdesta vaihtoehdosta, joista toinen tarkotti rakennuksen korottamista, toinen lisärakennuksen aikaansaamista, jälkimmäinen monessa suhteessa tuntui soveliaammalta, jonka tähden kouluh:s, esittäin useita huomioon otettavia näkökohtia, ehdotti, että ylihallitus niiden mukaisesti laatisi yksityiskohtaiset piirustukset. Ennenkuin asia edistyi sen pitemmälle, siirtyi Ahvenanmaan opetuslaitos maakuntaneuvoston hoitoon, ja lisärakennustyö suoritet-

tiin vasta seuraavan viisivuotiskauden kuluessa.

Rakennustöitä Viipurin läänin ruotsalaisissa oppikouluissa.

Kouluh:s esitti 20. 7. 1922, että se 14,300 mk:n erä, joka oli poistettu lääninrakennuskonttorin mainitun vuoden ehdotuksesta Viipurin ruotsalaisen lyseon rakennuksen korjaamiseksi, myönnettäisiin erikoisena määrärahana, koska rakennus kapinan aikana 1918 ampumisesta ja muusta syystä oli kärsinyt huomattavia vaurioita ja sentähden välttämättömästi oli korjauksen tarpeessa. Opetusministeriö ilmotti 22. 8. 1922, että käytävissä olevien varojen puutteessa summaa ei ollut voitu myöntää. Rehtorin pyynnöstä kouluh:s 28. 2. 1923 esitti valtioneuvostolle, että koulurakennuksen kuntoonsaattamiseksi myönnettäisiin 150,000 mk. Opetusministeriö kehotti 24. 4. 1923 yleisten rakennusten ylihallitusta myönnettyllä 100,000 markan määrärahalta suorittamaan tarpeellisimmat korjaustyöt sekä ilmotti, että muut korjaukset oli siirrettävä kesään 1924.

Opetusministeriö myönsi 24. 5. 1922 kylpyhuoneen sisustamiseksi Viipurin ruotsalaisen tyttökoulun johtajattaren asuntoon 9,000 mk. ja kehotti yleisten rakennusten ylihallitusta suorittamaan työn. 6. 6. 1922 opetusministeriö asetti 4,500 mk. mainitun ylihallituksen käytettäväksi hellan sijoittamiseksi opiston koulukeittiöön.

Rakennustöitä Vaasan läänin ruotsalaisissa oppikouluissa.

Kouluh:s antoi 22. 12. 1920 kirkollis- ja opetusministeriölle lausunnon esitetystä ehdotuksesta, jonka mukaan suunniteltu maakunta-arkiston rakennus sijoitettaisiin Vaasan ruotsalaisen lyseon tontille ja lyseon kirjasto siirrettäisiin kaupungin kirjastoon, joka niinkään sijoitettaisiin mainittuun rakennukseen. Kouluh:s antoi asiasta monesta

syystä hylkäävän lausunnon, varsinkin koska kysymyksenalainen uutisrakennus esittäisi Vaasan lyseon talon mahdollista laajentamista.

Vaasan ruotsalaisen lyseon rehtorin ehdotuksesta kouluh:s 11. 6. 1920 päätti valtioneuvostolle esittää vesijohdon vetämistä Vaasan lyseon taloon ja kustannusarvion mukaisen 14,000 markan suuruisen määrärahan myöntämistä tarkotukseen. Seuraavana vuonna, kun yleisten rakennusten ylihallitus oli käsitellyt asiaa, antoi kirkollis- ja opetusministeriö 11. 6. 1921 mainitulle ylihallitukselle tehtäväksi suorittaa työn ja myönsi tarkotukseen 20,700 mk.

4. 3. 1921 kouluh:s ei katsonut voivansa ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen rehtorin esityksen johdosta, että Vaasan ruotsalaisen lyseon pahasti rappeutuneissa luokkahuoneissa ja käytävissä suoritettaisiin korjauksia. Sitävastoin kouluh:s rehtorin uudistetun ehdotuksen johdosta 29. 12. 1923 esitti, että kouluhuoneiston vajavaisuudet, koska opisto seuraavana vuonna viettäisi 50-vuotisjuhlaansa, kesän aikana poistettaisiin ja että tätä varten korjausten toimeenpäämiseksi laadittu kustannusarvio sellaisenaan hyväksyttäisiin.

Kouluh:s käsitteli 22. 12. 1920 Kokkolan kaupunginvaltuuston kirjettä, jossa valtuusto esitti, että ruotsalaisen keskikoulun käyttämän, mutta kaupungin omistaman huoneiston vuokra vuoden 1920 alusta korotettaisiin 5,000 markalla 30,000 markaksi. Tämän johdosta kouluh:s tiedusteli, oliko ja mihin hintaan valtuusto halukas valtiolle luovuttamaan koulun rakennuksen ja tontin. Valtuuston määrättyä hinnaksi 500,000 mk. esitti kouluh:s talon ostamista mainitulla summalla. Jollei tämä kuitenkaan olisi mahdollista, puolsi kouluh:s vuokran korottamista vuodesta 1922 30,000 markkaan. Opetusministeriö ilmotti 24. 5. 1922, ettei talon ostaminen käynyt mahdolliseksi, koska sitä varten ei ollut määrärahaa meno-

säännössä, mutta että vuokra vuoden 1922 alusta oli suoritettava 30,000 markan suuruisena. Kysymys koulutalon ostamisesta ei kuitenkaan jäänyt lepäämään, vaan Edus-

kunnan myönnettyä vuoden 1924 ylimääräisessä menosäännössä 500,000 mk. tähän tarkotukseen, osti opetusministeriö 18. 7. 1924 talon mainitulla summalla.

Ruotsalaiset yksityiskoulut.

Viisivuotiskauden aikana perustetut tai toimintansa lopettaneet ruotsalaiset yksityiskoulut.

Viisivuotiskauden kuluessa seuraavat ruotsalaiset yksityiskoulut aloittivat toimintansa:

Helsingin juutalainen yhteiskoulu (toimilupa 22. 9. 1920),

Kulosaaren ruotsalainen yhteiskoulu (toimilupa 2. 12. 1920),

Kymintehtaan ruotsalainen yhteiskoulu (toimilupa 4. 12. 1922).

Kuitenkin on mainittava, että Kulosaaren (Brändön) yhteiskoulu toimi jo useita vuosia, ennenkuin se sai toimiluvan. Se avattiin jo 1912, jolloin sen kaksi valmistavaa luokkaa aloitti toimintansa.

Ajanjakson kuluessa Taalintehtaan ruotsalainen yhteiskoulu lopetti toimintansa lukuvuoden 1922—1923 päättyessä.

Tarkastukset.

Kouluh:n ruotsinkielinen osasto toimitti viisivuotiskauden kuluessa yleistarkastuksia ruotsalaisissa oppikouluissa. Tarkastetut koulut ovat seuraavat:

vuonna 1920: Kokkolan ruotsalainen keskikoulu ja Kokkolan ruotsalainen yhteiskoulu, Kristiinankaupungin ruotsalainen yhteiskoulu, Kaskisten ruotsalainen yhteiskoulu, Paraisten ruotsalainen yhteiskoulu, Tampereen ruotsalainen yhteiskoulu, Helsingin ruotsalainen yhteiskoulu ja Porin ruotsalainen yhteiskoulu;

vuonna 1921: Kulosaaren ruotsalainen yhteiskoulu, Turun ruotsalainen lyseo, Loviisan keskikoulu ja sen yksityiset jatkoluokat, Kotkan ruotsalainen yhteiskoulu, Opisto poikia ja tyttöjä varten Helsingissä, Hämeenlinnan ruotsalainen yhteiskoulu, Haangon keskikoulu ja Hangon yhteiskoulun yksityisluokat, Helsingin uusi ruotsalainen tyttökoulu, Oulun ruotsalainen keskikoulu ja

sen jatkoluokat, Tammisaaren yhteiskoulu, Taalintehtaan ruotsalainen yhteiskoulu, Maarianhaminan yhteislyseo, Heurlinin koulu Turussa, Uudenkaarlepyyn yhteiskoulu, Grankullan yhteiskoulu, Porvoon lyseo ja Porvoon yksityinen ruotsalainen tyttökoulu;

vuonna 1922: Oulunkylän ruotsalainen yhteiskoulu, Porin ruotsalainen yhteiskoulu, Vaasan ruotsalainen tyttökoulu, Vaasan ruotsalainen lyseo, Helsingin ruotsalainen tyttökoulu, Turun yhteiskoulu, Karjaan-Pinajaisten yhteiskoulu, Turun ruotsalainen tyttökoulu, Uudenkaarlepyyn yhteiskoulu, Pietarsaaren realiopisto sekä Oulun ruotsalainen keskikoulu ja sen jatkoluokat;

vuonna 1923: Helsingin ruotsalainen yhteiskoulu, Helsingin uusi ruotsalainen opisto, Helsingin yksityinen opisto tyttöjä varten, Kokkolan ruotsalainen keskikoulu ja yksi-

tyinen ruotsalainen yhteiskoulu, Helsingin juutalainen yhteiskoulu ja Paraisten ruotsalainen yhteiskoulu;

vuonna 1924: Helsingin ruotsalainen tyttölyseo, Turun ruotsalainen klassillinen lyseo, Grankullan yhteiskoulu, Viipurin ruot-

salainen tyttökoulu ja sen yksityiset jatko-

luokat. Sitäpaitsi yksityisissä aineissa on pidetty lukuisia tarkastuksia, jota paitsi erikoiset asianhaarat ovat aiheuttaneet tarkastuskäyntejä.

LIITTEET

Liite N:o 1.

Kouluhallituksessa palvelevien virkailijoiden ja palvelusmiesten palkkaukset vuosina 1919—1924, lukuunottamatta kertakaikkisia kalliinajanlisäyksiä.

	1919	1920	1921	1922	1923	1924
	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.
Ylijohtaja	22,000	42,000	47,100	52,900	81,000	81,000
Kouluneuvos, osastopäällikkö	19,000	35,000	39,750	44,650	66,000	66,000
Kouluneuvos	17,000	32,000	36,600	41,000	63,000	63,000
Kouluneuvos Franssila	18,000	34,000	38,700	43,400	—	64,500
Lainopinut kouluneuvos	17,000	32,000	36,600	41,000	63,000	63,000
Ylikamreeri	14,500	28,000	32,400	36,200	52,500	52,500
Tarkastaja	14,000	21,000	24,900	27,900	48,000	48,000
Tarkastaja, jolla on henkilökohtaista lisäystä	16,000	26,000	30,300	33,700	—	50,000
Naistarkastaja	14,000	21,000	24,900	27,500	39,000	39,000
Aktuuri	13,000	23,000	27,100	30,000	43,500	—
Sihteeri	12,000	22,000	26,000	28,700	48,000	—
Kamreeri	13,000	25,000	29,250	32,450	48,000	{ 48,000 36,000
Apukamreeri	11,000	21,000	24,900	27,900	34,500	—
Ylimääräinen apukamreeri	7,000	18,000	21,600	23,700	30,000	—
Tilitoimiston apulainen	—	—	—	—	—	{ 24,000 21,000
Kasvitarhahoidon neuvoja	9,000	14,000	17,200	19,100	24,000	—
Kirjanpitäjä	9,000	19,000	22,700	25,000	30,000	30,000
Kirjaaja	8,000	15,000	18,300	19,800	24,000	24,000
Kirjaaja	9,000	14,000	17,200	18,600	—	21,000
Notaari	7,500	12,000	15,000	16,000	19,500	—
Kanslisti	7,200	10,000	12,800	13,400	16,800	—
Kanslia-apulainen	7,000	10,000	12,800	13,400	15,600	—
Puhtaaksikirjottaja	6,300	9,600	12,360	12,810	14,400	{ 16,800 15,600
Laskuapulainen	6,300	9,600	12,360	12,810	14,400	{ 16,800 15,600
Kirjanpitäjäapulainen	7,000	10,000	12,800	13,400	15,600	18,000
Vahtimestari (vapaa asunto)	5,200	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Apulaisvahtimestari (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Vahtimestarin apulainen	—	—	—	—	6,000	6,000
Siivooja (vapaa asunto)	3,000	5,000	6,500	6,750	6,600	7,800

Kouluhallituksen alaisten virka- ja palvelusmiesten palkkaukset vuosina 1919—1924, lukuunottamatta kertakaikkisia kalliinajanlisäyksiä.

	1919	1920	1921	1922	1923	1924
	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.
Normaallyseot.						
Rehtori	—	—	—	—	63,000	—
Yliopettaja	13,500	26,000	30,300	33,700	57,000	57,000
Vanhempi lehtori	12,500	24,000	28,200	31,200	{ 52,500 48,000	{ 52,500 48,000
Nuorempi lehtori	12,000	23,000	27,100	30,000	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Piirustuksen opettaja	7,000	20,000	23,800	25,200	34,500	39,000
Laulun opettaja	3,600	7,000	9,100	9,450	13,500	15,600
Vahtimestari (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	18,000
Talonmies (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Rehtorin palkkio	2,700	6,000	6,000	6,000	—	9,000
Klassilliset lyseot.						
<i>Viipurissa.</i>						
Rehtori	—	—	—	—	52,500	—
Vanhempi lehtori	12,000	23,000	27,100	30,000	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	11,500	22,000	26,000	28,700	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Piirustuksen opettaja	6,000	9,500	12,250	12,700	13,500	14,400
Laulun opettaja	3,400	5,000	6,500	6,750	7,200	7,800
Vahtimestari (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	4,800	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Rehtorinpalkkio	1,500	4,000	4,000	4,000	—	6,000
<i>Turussa ja Tampereella.</i>						
Rehtori	—	—	—	—	52,500	—
Vanhempi lehtori	11,000	22,000	26,000	28,700	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	10,500	21,000	24,900	27,500	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Piirustuksen opettaja	5,000	8,000	10,400	10,800	13,500	14,400
Laulun opettaja	3,400	4,500	5,850	6,075	7,200	7,800
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,300	7,500	9,750	10,125	10,800	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	4,300	7,500	9,750	10,125	10,800	14,400
Rehtorin palkkio	1,500	4,000	4,000	4,000	—	6,000
Lyseot rinnakkaisine lukioluokkineen.						
<i>Helsingissä ja Viipurissa.</i>						
Rehtori	—	—	—	—	52,500	—
Vanhempi lehtori	12,000	23,000	27,100	30,000	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	11,500	22,000	26,000	28,700	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Saksan kielen opettaja (Viipurissa)	—	—	—	—	21,000	21,000
Englannin kielen opettaja	2,760	4,000	5,200	5,400	6,600	6,600
Ranskan kielen opettaja (Viipurissa)	—	—	—	—	12,000	12,000
Piirustuksen opettaja	6,500	15,000	18,300	19,800	21,000	24,000
Laulun opettaja	3,400	5,000	6,500	6,750	7,800	8,400
Vahtimestari (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Talonmies-lämmittäjä (ilman asuntoa)	6,000	9,600	12,360	12,810	14,400	15,600
Rehtorin palkkio	1,500	4,000	4,000	4,000	—	6,000

	1919	1920	1921	1922	1923	1924
	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.
<i>Muissa kaupungeissa.</i>						
Rehtori	—	—	—	—	52,500	—
Vanhempi lehtori	11,000	22,000	26,000	28,700	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	10,500	21,000	24,900	27,500	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Englannin kielen opettaja	2,500	3,500	4,550	4,725	6,600	6,600
Piirustuksen opettaja	5,400	14,000	17,200	18,600	21,000	24,000
Laulun opettaja	3,100	4,500	5,850	6,075	7,800	8,400
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,500	7,500	9,750	10,125	10,800	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	4,500	7,500	9,750	10,125	10,800	14,400
Rehtorin palkkio	1,500	4,000	4,000	4,000	—	6,000
Yhteislyseot.						
Rehtori	—	—	—	—	52,500	—
Vanhempi lehtori	11,000	22,000	26,000	28,700	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	10,500	21,000	24,900	27,500	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Piirustuksen opettaja	5,400	14,000	17,200	18,600	21,000	24,000
Voimistelun opettaja	7,500	14,000	17,200	18,600	24,000	27,000
Laulun opettaja	3,100	4,500	5,850	6,075	7,800	8,400
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,500	7,500	9,750	10,125	10,800	15,600
Talonmies-lämmittäjä	—	—	—	—	—	14,400
Rehtorin palkkio	1,500	4,000	4,000	4,000	—	6,000
Keskikoulut.						
<i>Terijoella ja vuodesta 1921 Salmissa.</i>						
Rehtori	—	—	—	—	48,000	—
Nuorempi lehtori	11,500	22,000	26,000	28,700	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Piirustuksen opettaja	5,500	10,000	12,800	13,400	14,400	15,600
Laulun opettaja	3,400	5,500	7,150	7,425	7,800	7,800
Voimistelun opettaja	7,000	12,000	15,000	16,000	18,000	19,500
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,800	7,500	9,750	10,125	10,800	13,500
Rehtorin palkkio	900	3,000	3,000	3,000	—	4,500
<i>Muulla.</i>						
Rehtori	—	—	—	—	48,000	—
Vanhempi lehtori	11,000	22,000	26,000	28,700	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	10,500	21,000	24,900	27,500	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Piirustuksen opettaja	5,200	9,000	11,700	12,150	14,400	15,600
Laulun opettaja	3,100	4,000	5,200	5,400	7,200	7,800
Voimistelun opettaja	6,300	11,000	13,900	14,700	16,800	19,500
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,000	7,000	9,100	9,450	10,200	13,500
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	4,000	7,000	9,100	9,450	10,200	13,500
Rehtorin palkkio	900	3,000	3,000	3,000	—	4,500
Tyttökoulut.						
<i>Helsingissä.</i>						
Vanhempi lehtori	12,000	23,000	27,100	30,000	—	—
Johtajat (vapaa asunto)	7,200	16,000	19,400	21,100	27,000	28,500
Nuorempi lehtori	11,500	22,000	26,000	28,700	{ 45,500 39,000	{ 43,500 39,000

	1919	1920	1921	1922	1923	1924
	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.
Opettajatar	8,000	16,000	19,400	21,100	27,000	{ 33,000 28,500
Piirustuksen opettajatar	5,500	11,500	14,450	15,250	15,600	16,800
Voimistelun opettajatar	7,200	14,000	17,200	18,600	21,000	24,000
Laulun opettajatar	4,300	6,500	8,450	8,775	10,200	10,800
Vahtimestari (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	5,000	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Lämmittäjä (vapaa asunto)	3,600	6,000	7,800	8,100	—	—
Talonmies » »	3,600	6,000	7,800	8,100	—	—
Siivooja » »	3,000	5,000	6,500	6,750	7,200	9,000
Siivooja » »	2,200	4,200	5,460	5,670	—	—
Johtajan palkkio	—	—	—	—	—	6,000
<i>Vuipurissa.</i>						
Johtajatar (vapaa asunto)	7,200	16,000	19,400	21,100	27,000	28,500
Nuorempi lehtori	11,500	22,000	26,000	28,700	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Opettajatar	8,000	16,000	19,400	21,100	27,000	{ 30,000 28,500
Voimistelun opettajatar	7,000	14,000	17,200	18,600	21,000	24,000
Laulun opettajatar	3,500	6,500	8,450	8,775	10,200	10,800
Piirustuksen opettajatar	5,500	11,500	14,450	15,250	15,600	16,800
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,800	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	4,800	8,000	10,400	10,800	11,400	15,600
Johtajan palkkio	—	—	—	—	—	6,000
<i>Muissa kaupungeissa.</i>						
Johtajatar (vapaa asunto)	6,600	15,000	18,300	19,800	27,000	28,500
Nuorempi lehtori	10,500	21,000	24,900	27,500	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Opettajatar	7,200	15,000	18,300	19,800	27,000	{ 33,000 28,500
Voimistelun opettajatar	6,300	13,000	16,100	17,300	21,000	24,000
Laulun opettajatar	3,200	6,000	7,800	8,100	9,600	10,800
Piirustuksen opettajatar	5,200	10,000	12,800	13,400	15,600	16,800
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,000	7,500	9,750	10,125	10,800	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	4,000	7,500	9,750	10,125	10,800	14,400
Johtajan palkkio	—	—	—	—	—	6,000
Helsingin yliopistoon johtavat jatkoloukat.						
Johtajattaren palkkio	1,000	2,500	2,500	2,500	2,500	6,000
Vanhempi lehtori	12,000	23,000	27,100	30,000	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Opettajatar	11,500	22,000	26,000	28,700	34,000	39,000
Englanninkielen opettajatar	6,600	6,600	8,580	8,910	12,000	28,500
Vahtimestarin palkkio	3,900	6,000	7,800	8,100	8,400	12,600
Tyttölyseot.						
<i>Helsingissä.</i>						
Vanhempi lehtori	—	—	—	—	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	—	—	—	—	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Opettajatar	—	—	—	—	27,000	28,500
Piirustuksenopettajatar	—	—	—	—	21,000	24,000
Laulunopettajatar	—	—	—	—	16,800	18,000
Vahtimestari (vapaa asunto)	—	—	—	—	11,400	15,600

	1919	1920	1921	1922	1923	1924
	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.	mk.
Talonmies-lämmittäjä	—	—	—	—	11,400	15,600
Siivooja	—	—	—	—	7,200	9,000
Rehtorin palkkio	—	—	—	—	—	6,000
<i>Porissa ja Tampereella.</i>						
Vanhempi lehtori	11,000	22,000	26,000	28,700	{ 48,000 43,500	{ 48,000 43,500
Nuorempi lehtori	10,500	21,000	24,900	27,500	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
Piirustuksen opettajat	5,400	14,000	17,200	18,600	21,000	24,000
Laulun opettajat	3,100	4,500	5,850	6,075	15,600	15,600
Vahtimestari (vapaa asunto)	4,500	7,500	9,750	10,125	10,800	15,600
Talonmies-lämmittäjä (vapaa asunto)	4,500	7,500	9,750	10,125	10,800	14,400
Siivooja	—	—	—	—	6,600	9,000
Rehtorin palkkio	—	—	—	—	—	6,000
Koelyseot.						
<i>Helsingissä.</i>						
Nuorempi lehtori	—	—	26,000	28,700	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000
<i>Jyväskylässä.</i>						
Nuorempi lehtori	—	—	24,900	27,500	{ 43,500 39,000	{ 43,500 39,000

Huom.! Vuosina 1919—1923 nauttivat erinäiset virka- ja palvelusmiehet paitsi palkkaa myös luontaisetuja, mutta vuonna 1924 olivat luontaisedut poistettu ja milloin niitä oli, oli niistä erikseen maksettava.

Valtion oppikoulujen synty, oppilasmäärä ja Suomenkieliset

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Koulun perustamisvuosi Koulun toimintavuosi Oppilasmäärän loppuvuosi	Oppilasmäärä ja luokkamäärä					K u											
			Lukuvuosi	Oppilasmäärä	Luokkien luku			Palkat			Virantoim. maks.		Opetusvälineet			Lämpö ja valaistus			
					Varsin	Rinn.		Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p				
Helsinki	Suomalainen Normaalilyseo	1887	1919—1920	507	16	2	167,444	72	63,162	02	5,791	05	28,794	43					
		1914	1920—1921	536	16	3	172,350	03	64,855	32	2,320	45	52,385	99					
			1921—1922	552	16	3	180,236	65	43,793	68	4,979	40	41,492	20					
			1922—1923	647	16	5	927,444	83	119,473	75	11,419	12	87,999	88					
			1923—1924	679	16	6	1,286,710	26	197,064	78	1,971	87	99,715	66					
Helsinki	Suomalainen lyseo	1891	1919—1920	517	8	6	85,390	—	26,040	—	2,058	75	48,471	70					
		1914	1920—1921	527	8	6	85,540	—	12,435	—	1,840	—	88,660	61					
			1921—1922	529	8	6	85,510	—	13,435	—	3,798	50	55,379	75					
			1922—1923	529	8	6	535,795	55	35,693	—	3,680	70	70,463	04					
			1923—1924	552	8	6	635,802	92	57,819	—	1,757	35	69,624	04					
Helsinki	Koelyseo	1919	1919—1920	27	1	—	—	—	9,195	85	—	—	—	—					
			1920—1921	58	2	—	—	—	31,480	—	12,000	05	7,647	18					
			1921—1922	83	3	—	—	7,616	61	19,041	50	5,395	50	4,137	07				
			1922—1923	105	4	—	—	94,313	56	50,341	—	28,505	85	9,590	49				
			1923—1924	136	5	—	—	144,877	04	66,789	—	23,233	—	15,355	99				
Helsinki	Suomalaiset yliopistoon johtavat tyttökoulun jatkokoulu	1906	1919—1920	118	3	2	46,792	21	Sisältyy palkkoih.	—	962	—	12,193	01					
		1906	1920—1921	94	3	2	32,374	84	8,370	—	525	50	14,381	45					
			1921—1922	94	3	1	31,693	55	7,356	96	1,969	55	14,626	30					
			1922—1923	69	3	—	146,813	10	Sisältyy palkkoih.	—	1,802	05	15,203	10					
			1923—1924	73	3	—	248,199	50	Sisältyy palkkoih.	—	1,192	05	15,282	70					
Helsinki	Suomalainen jatko-opisto	1886	1919—1920	26	3	—	—	—	31,153	75	—	—	—	—					
			1920—1921	24	3	—	—	—	49,586	45	—	—	—	—					
			1921—1922	47	3	—	—	—	46,509	72	—	—	—	—					
			1922—1923	63	3	—	—	—	109,791	38	—	—	400	—					
			1923—1924	72	3	—	—	—	169,004	—	—	—	320	50	—				
Helsinki	Suomalainen tyttölyseo	1869	1919—1920	591	7	8	96,681	97	Sisältyy palkkoih.	—	1,602	25	35,424	70					
		1919	1920—1921	645	8	9	63,482	42	18,556	—	2,291	95	32,547	87					
			1921—1922	661	9	10	64,929	95	26,484	—	1,696	15	52,287	67					
			1922—1923	693	10	9	461,497	79	Sisältyy palkkoih.	—	2,125	40	45,995	38					
			1923—1924	697	11	9	749,811	45	Sisältyy palkkoih.	—	3,469	75	101,975	40					

luokkaluku sekä niiden ylläpitämiskustannukset: koulut

K u											Huomautuksia
Sekalaista	Rinnakk. luok.	Muut menot	Yhteensä		16						
			Mk.	p							
23,413	76	14,858	—	349,580	95	653,044	93				Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 85,733: 32 ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 263,847: 63.
36,903	30	26,477	50	731,662	54	1,086,955	13				Vanhaa kalliinajanl. 86,065: — ja uutta kalliinajanl. 639,604: 22.
32,044	23	23,536	55	803,105	13	1,129,187	84				» » 89,799: 94 » » 806,269: 54.
40,151	01	91,396	51	495,980	17	1,873,765	27				Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 29,934: 08 ja uutta kalliinajanlisäystä 427,494: 30.
47,025	90	181,641	40	83,815	29	1,897,945	16				—
13,174	25	27,763	40	279,486	41	482,384	51				Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 54,160: — ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 225,026: 21.
18,648	01	46,426	—	459,723	25	713,272	87				Vanhaa kalliinajanl. 54,159: 90 ja uutta kalliinajanl. 404,363: 11.
14,575	95	46,805	—	539,070	16	758,574	36				» » 44,160: — » » 482,465: 16.
15,946	97	93,559	70	231,662	16	986,801	12				Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 18,063: 44 ja uutta kalliinajanlisäystä 208,724: 72.
17,019	55	212,231	70	3,400	—	997,654	56				—
1,825	55	—	—	2,946	89	13,968	29				Kaikki menoerat suoritettiin koelyseoiden momentilta.
6,147	05	—	—	35,660	50	92,934	78				S.n. Kalustoon käytetty 20,675: — ja vuokraan 5,775: —.
6,690	70	—	—	115,687	47	158,568	85				S.n. paitsi kalliinajanlisäyksiä. N. s. uutta kalliinajanlisäystä 93,257: 47, kalustoon 10,240 ja vuokraan 8,662: 50.
10,051	69	—	—	96,709	33	289,511	92				S.n. paitsi kalliinajanlisäyksiä. Uutta kalliinajanlisäystä 57,099: 68, kalustoon 11,280 ja vuokraan 26,666: 65.
19,813	54	—	—	34,380	10	304,448	67				S.n. Vuokraa 33,724: —.
4,521	75	18,693	83	134,701	71	217,864	51				Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 20,746: 04 ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 98,246: 71 sekä vuokraa 15,400 mk.
5,772	85	19,472	65	222,465	88	303,363	17				Vanhaa kalliinajanl. 29,293: 28 ja uutta kalliinajanl. 173,678: 60 sekä vuokraa 17,250: —.
5,090	85	12,496	09	219,546	84	292,780	14				Vanhaa kalliinajanlisäystä 24,888: 44 ja uutta kalliinajanlisäystä 165,740: 40 ynnä vuokraa 25,650: —.
5,803	55	—	—	101,728	56	271,350	36				Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 6,870: 80 ja uutta kalliinajanlisäystä 59,832: 76 sekä vuokraa 32,680: —.
5,460	30	—	—	50,255	—	320,389	55				Vuokraa 47,630: —.
—	—	—	—	—	—	31,153	75				} Toimi tyttölyseon yhteydessä.
—	—	—	—	—	—	49,586	45				
—	—	—	—	—	—	46,509	72				
7,268	53	—	—	37,544	25	155,004	16				
4,130	91	—	—	4,074	—	177,529	41				—
29,161	77	53,956	—	292,716	22	509,542	91				Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 39,115: — ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 244,795: 01.
14,954	79	63,021	15	514,006	14	708,860	32				Vanhaa kalliinajanl. 39,079: 84 ja uutta kalliinajanl. 461,131: 29.
21,546	53	78,956	50	627,155	37	873,056	17				» » 39,080: — » » 578,835: 42.
21,425	31	149,753	05	277,270	73	958,067	66				Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 13,026: 64 ja uutta kalliinajanlisäystä 251,600: 09.
34,190	41	311,371	30	271,162	33	1,471,980	64				Kalustoon 243,570: 63.

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Koulun perustamisvuosi ja sen lyhyen toimintamittauksen vuosi	Oppilasmäärä ja luokkamäärä				K u							
			Lukuvuosi	Oppilasmäärä	Luokkien luku		Palkat		Virantoim. maks.		Opetusvälineet		Lämpö ja valaistus	
					Varsin	Rinn.	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11				
Käki-salmi	Keski-koulu	1892 1923	1919—1920 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1924	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Mikkeli	Lyseo	1872 1914	1919—1920 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1924	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Savonlinna	Lyseo	1884 1914	1919—1920 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1924	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Heinola	Keski-koulu	1884 1906	1919—1920 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1924	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Kuopio	Lyseo	1874 1914	1919—1920 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1924	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
Kuopio	Tyttö-koulu	1879 1884	1919—1920 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1924	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —

l u t				Huomautuksia	
Sekalaista		Rinnakk. luok.	Muut menot	Yhteensä	
Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p
12	13	14	15	16	
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
13,187	20	115,324	65	13,049	20
440,675	25	Kaikki menot suoritettu koko vuonna uusien koulujen määrärahasta paitsi rinnakkaisluokat.			
5,066	33	—	207,151	56	329,414
9,710	—	—	271,537	01	396,527
6,460	15	—	420,172	13	528,401
14,085	65	—	169,412	36	666,706
11,050	01	—	11,698	75	714,877
6,715	24	—	200,026	58	312,967
8,426	96	—	326,801	58	446,153
8,441	80	—	441,485	29	567,701
5,715	50	—	251,335	94	719,937
9,714	73	—	3,761	50	642,742
3,250	30	—	125,384	29	184,283
4,247	40	—	190,352	70	249,257
3,735	10	—	219,373	90	278,415
5,527	85	—	97,538	71	339,924
5,517	75	—	15,614	20	365,708
11,026	78	32,601	50	242,112	23
11,617	30	28,813	20	369,402	59
16,737	14	37,239	72	463,570	75
22,542	66	98,135	34	220,438	56
20,254	10	184,311	44	2,950	—
5,317	60	20,052	45	153,091	35
9,160	35	20,262	80	247,235	29
6,630	90	21,267	60	308,470	04
9,178	08	74,202	08	161,885	84
11,989	98	170,879	05	124,299	65
264,425	12	337,710	58	391,816	76
530,590	15	730,734	11	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 26,550: — ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 107,304: 25 sekä vuokraa 9,050: — Vanhaa kalliinajanlisäystä 26,550: — ja uutta kalliinajanlisäystä 205,349: 39 sekä vuokraa 20,250: — Vanhaa kalliinajanlisäystä 26,717: 75 ja uutta kalliinajanlisäystä 229,102: 43 sekä vuokraa 30,550: — Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 8,838: 76 ja uutta kalliinajanlisäystä 91,512: 24 sekä vuokraa 57,600: — Vuokraa 66,300: — ja kahustoa 51,611: 55.	

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Koulun perustamisvuosi ja vuosi, jolloin se sai nykyisen toimintamuotonsa	Oppilasmäärä ja luokkamäärä					K u -								
			Lukuvuosi			Luokkien luku	Palkat		Virantoim. maks.		Opetusvälineet		Lämpö ja valaistus			
			Varsin	Rinn.			Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11						
Joensuu	Lyseo	1874	1919—1920	221	8	1	71,723 24	25,703 08	3,535 98	18,561 —						
		1914	1920—1921	238	8	2	62,655 99	17,412 50	2,666 97	23,870 85						
			1921—1922	248	8	3	61,673 25	22,765 —	1,943 —	26,008 20						
			1922—1923	254	8	1	365,296 03	35,098 —	2,099 50	4,777 77						
			1923—1924	253	8	2	517,381 36	51,366 —	3,426 —	24,211 29						
Josensuu	Tyttö-koulu	1868	1919—1920	126	5	—	45,842 50	Sisältyy palkkoih.	1,711 85	28,284 09						
		1899	1920—1921	135	6	—	43,713 31	6,772 50	1,284 65	53,732 10						
			1921—1922	170	6	1	44,343 29	6,720 —	937 —	47,184 75						
			1922—1923	184	6	1	262,677 60	Sisältyy palkkoih.	1,666 60	64,935 88						
			1923—1924	196	6	2	406,297 91	Sisältyy palkkoih.	1,895 35	40,974 33						
Iisalmi	Keski-koulu	1896	1919—1920	240	5	3	27,750 —	8,990 50	1,279 75	4,887 —						
			1920—1921	262	5	3	28,779 96	6,631 —	786 95	7,443 80						
			1921—1922	277	5	3	30,914 66	6,615 —	1,918 35	11,163 90						
			1922—1923	269	5	3	188,109 88	14,979 —	1,915 05	8,979 —						
			1923—1924	260	5	3	305,203 20	23,392 50	821 95	7,706 15						
Nurmes	Keski-koulu	1897	1919—1920	162	5	—	1,014 16	31,097 91	1,078 85	6,012 50						
		1919	1920—1921	165	5	—	24,197 34	22,047 50	320 35	10,243 —						
			1921—1922	153	5	—	22,939 96	11,755 —	2,071 10	12,927 50						
			1922—1923	151	5	—	148,837 90	33,869 —	2,014 50	7,139 —						
			1923—1924	175	5	—	212,543 82	54,283 50	1,514 20	11,887 75						
Vaasa	Suomalainen lyseo	1880	1919—1920	216	8	1	63,466 63	30,531 —	1,402 08	23,026 20						
		1914	1920—1921	208	8	1	64,483 34	26,005 —	2,728 40	42,548 90						
			1921—1922	248	8	2	66,000 —	22,430 —	2,942 95	32,167 20						
			1922—1923	254	8	2	378,505 53	40,915 —	4,307 50	12,224 25						
			1923—1924	263	8	2	541,394 48	66,048 —	2,794 60	60,425 40						
Vaasa	Suomalainen tyttö-koulu	1892	1919—1920	200	5	3	40,137 54	Sisältyy palkkoih.	1,385 49	18,183 75						
		1904	1920—1921	239	6	2	36,535 —	5,933 75	1,081 88	20,884 63						
			1921—1922	254	6	2	36,945 78	7,260 —	1,733 55	15,632 28						
			1922—1923	238	6	2	243,284 26	Sisältyy palkkoih.	1,768 05	19,107 63						
			1923—1924	267	6	2	392,661 24	Sisältyy palkkoih.	1,397 75	20,826 30						

t u t				H u o m a u t u k s i a			
Sekalaista		Rinnakk. luok.		Muut menot		Yhteensä	
Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p
12	13	14	15	16			
8,645 44	6,226 50	213,240 54	347,635 78	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 44,566: 70 ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 166,308: 16.			
12,372 47	12,574 —	317,786 81	449,339 59	Vanhaa kalliinajanl. 37,899: 04 ja uutta kalliinajanl. 269,660: 52.			
14,947 20	22,052 51	394,616 89	544,006 05	» » 40,099: 87 » » 350,335: 36.			
15,325 66	14,222 89	144,735 47	581,555 32	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 14,016: 10 ja uutta kalliinajanlisäystä 127,818: 47.			
17,413 39	46,828 22	18,053 06	678,679 32	—			
6,729 95	—	135,343 23	217,911 62	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 26,150: — ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 100,223: 98.			
6,482 55	—	223,237 46	335,222 57	Vanhaa kalliinajanl. 29,648: 95 ja uutta kalliinajanl. 179,504: 96.			
8,634 35	10,099 30	262,933 41	380,852 10	» » 30,343: 28 » » 231,372: 38.			
10,303 59	13,057 85	106,478 57	459,120 09	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 3,883: 52 ja uutta kalliinajanlisäystä 94,403: 80.			
11,381 26	43,763 70	2,844 25	507,156 80	—			
3,300 57	24,782 36	136,829 45	207,819 63	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 24,850: — ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 102,569: 45 sekä vuokraa 3,333: 34.			
4,466 37	25,734 20	219,542 52	293,384 80	Vanhaa kalliinajanlisäystä 26,126: 21 ja uutta kalliinajanlisäystä 185,416: 31 sekä vuokraa 8,000: —.			
4,997 68	26,413 90	269,456 26	351,479 75	Vanhaa kalliinajanlisäystä 24,850: — ja uutta kalliinajanlisäystä 231,572: 06 sekä vuokraa 6,000: —.			
2,675 09	56,006 06	139,227 36	411,891 44	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 8,253: 76 ja uutta kalliinajanlisäystä 96,759: 60 sekä koko lukuvuonna vuokraa 32,416: —.			
5,109 38	77,617 08	33,255 —	453,105 26	Vuokraa 29,110: —.			
5,013 60	—	51,779 85	95,996 87	Kaikki menot syyslukukaudella suoritettiin uusien koulujen määrärahabasta paitsi kalliinajanlisäys. Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 14,374: 14 ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 37,405: 71.			
4,262 95	—	140,183 20	201,254 34	Vanhaa kalliinajanl. 11,699: 68 ja uutta kalliinajanl. 130,483: 52.			
3,328 35	—	162,462 62	214,620 53	» » 21,499: 64 » » 150,873: 18.			
7,441 15	—	75,808 12	275,109 67	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 7,200: 40 ja uutta kalliinajanlisäystä 64,475: 72.			
7,356 76	—	15,902 50	303,488 53	—			
6,370 15	4,787 40	180,387 35	209,970 81	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 36,731: 15 ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 143,487: 35.			
9,105 14	7,041 50	283,504 63	435,416 91	Vanhaa kalliinajanl. 36,900: — ja uutta kalliinajanl. 246,604: 63.			
10,336 28	13,408 50	388,068 82	535,353 75	» » 41,033: 34 » » 342,419: 24.			
14,381 95	33,696 28	157,102 24	641,132 75	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 14,033: 68 ja uutta kalliinajanlisäystä 143,068: 56.			
10,152 25	56,636 10	3,064 —	740,514 83	—			
4,683 15	17,853 06	126,183 63	208,426 62	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 24,382: 81 ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 101,800: 48.			
6,170 76	12,402 —	234,938 34	317,946 36	Vanhaa kalliinajanl. 28,150: — ja uutta kalliinajanl. 199,086: 34.			
6,297 45	12,903 80	260,970 32	341,743 18	» » 26,070: 75 » » 228,350: 07.			
4,662 78	33,054 80	114,309 41	416,186 93	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 11,736: 33 ja uutta kalliinajanlisäystä 95,593: 38.			
7,545 35	51,170 85	9,582 70	483,184 19	—			

Koulun toiminta- paikka	Koulun nimi	Koulun perustamis- vuosi ja vuosi, jolloin se on mitattu mitattuna	Oppilasmäärä ja luokkamäärä				K u								
			Lukuvuosi	Oppi- las- määrä	Luokkien luku		Palkat		Virantoi- maks.		Opetus- välineet		Lämpö ja valaistus		
					Varsin	Rinn.	Mk	p	Mk	p	Mk	p	Mk	p	
															6
Jyväskylä	Lyseo	1858	1919—1920	205	8	—	76,056	57	19,167	50	1,866	67	10,328	60	
			1914	1920—1921	209	8	—	69,140	04	18,892	—	2,978	40	14,779	75
		1914	1921—1922	222	8	—	69,464	88	20,510	—	2,028	63	26,329	—	
			1922—1923	232	8	—	383,733	40	47,978	—	3,151	—	28,380	—	
			1923—1924	238	8	—	550,148	08	71,662	50	2,117	90	31,185	—	
Jyväskylä	Koeyh- teislyseo	1919 Järjes- telyn alainen	1919—1920	32	1	—	—	—	16,425	—	600	—	1,200	—	
			1920—1921	54	2	—	—	—	56,436	25	1,000	—	1,320	—	
			1921—1922	77	3	—	8,999	91	20,977	49	3,460	—	1,260	—	
			1922—1923	101	4	—	149,837	21	32,347	31	4,881	31	14,000	—	
			1923—1924	138	5	—	246,075	22	83,406	50	9,505	25	13,999	65	
Jyväskylä	Tyttö- koulu	1864	1919—1920	115	5	—	32,854	40	Sisältyy palkkoih.	11,895	—	1,124	30	7,318	25
			1886	1920—1921	149	6	—	31,064	94	11,895	—	1,077	05	11,803	95
		1886	1921—1922	163	6	—	38,000	01	13,690	50	1,963	50	12,148	14	
			1922—1923	212	6	2	232,316	34	Sisältyy palkkoih.	1,922	—	20,334	85	—	
			1923—1924	248	6	3	391,017	44	Sisältyy palkkoih.	—	—	1,027	40	7,805	90
Kokkola	Yhteis- lyseo	1898	1919—1920	211	8	—	50,089	97	35,335	—	1,776	—	18,855	18	
			1918	1920—1921	194	8	—	53,109	92	19,950	—	4,580	52	25,164	—
		1918	1921—1922	189	8	—	54,099	98	19,950	—	2,859	—	25,461	15	
			1922—1923	194	8	—	347,598	36	39,890	—	792	25	9,845	15	
			1923—1924	207	8	1	516,957	07	60,165	—	4,583	95	49,661	45	
Oulu	Lyseo	1883	1919—1920	243	8	—	76,461	73	24,151	02	2,297	80	30,438	55	
			1914	1920—1921	259	8	1	75,380	81	14,525	—	1,275	55	26,978	40
		1914	1921—1922	287	8	2	62,565	59	16,940	—	4,495	40	34,794	98	
			1922—1923	302	8	3	358,333	37	42,848	50	3,785	42	25,684	14	
			1923—1924	317	8	3	527,291	—	64,530	50	2,646	25	33,021	87	
Oulu	Yhteis- lyseo	1902 1920	1919—1920	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			1920—1921	263	8	—	4,200	—	70,227	50	1,693	25	32,043	50	
		1920	1921—1922	281	8	1	51,099	97	18,322	50	3,764	75	28,367	75	
			1922—1923	358	8	2	341,209	69	39,048	—	3,747	50	43,365	15	
			1923—1924	384	8	2	505,866	73	60,783	50	3,498	75	40,305	45	

I u t

Sekalaista	Rinnakk. luok.	Muut menot	Yhteensä	Lämpö ja valaistus	Huomautuksia				
						Mk		p	
						Mk	p	Mk	p
12	13	14	15	16	16				
6,338	14	—	197,943	49	311,700	97	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 43,600: 53 ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 154,943: 49.		
7,582	51	—	203,824	05	317,196	75	Vanhaa kalliinajanl. 40,975: 02 ja uutta kalliinajanl. 247,752: 03.		
5,707	15	—	366,136	29	490,175	95	» » » 40,000: — » » » 324,272: 29.		
7,275	61	—	100,121	78	570,639	79	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 14,367: 04 ja uutta kalliinajanlisäystä 128,954: 74.		
7,835	88	—	16,172	44	679,121	80	—		
626	—	—	8,297	13	27,148	13	Kaikki menot suoritettu koeyleiseiden määrärahasta paitsi kalliinajanlisäystä. Muut menot sisältävät n. s. uutta kalliinajanlisäystä 692: 13.		
2,984	19	—	11,357	72	73,098	16	S.n. Vanhaa kalliinajanlisäystä 1,920: — ja uutta kalliinajanlisäystä 9,437: 72.		
4,499	98	—	121,414	06	160,611	44	S.n. Vanhaa kalliinajanlisäystä 5,760: — ja uutta kalliinajanlisäystä 118,294: 06.		
6,999	95	—	130,869	51	338,935	29	S.n. Vanhaa kalliinajanlisäystä 29,540: ja uutta kalliinajanlisäystä 93,295: 01 sekä kalustoa 8,445.		
6,996	61	—	57,949	90	417,933	13	S.n. Vuokraa 35,000 ja kalustoa 21,449: 90.		
5,105	50	—	131,788	28	178,190	73	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 19,650: — ja n. s. uutta kalliinajanlisäystä 79,714: 12.		
4,642	50	—	185,479	39	245,962	83	Vanhaa kalliinajanl. 22,850: 06 ja uutta kalliinajanl. 159,170: 33.		
5,978	35	—	227,072	35	298,852	85	» » » 23,343: 14 » » » 198,913: 55.		
4,326	65	35,135	106,269	83	400,305	57	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 7,616: 80 ja uutta kalliinajanlisäystä 91,535: 52.		
10,619	65	66,941	70	13,101	—	490,513	09	—	
7,957	25	—	183,881	64	297,895	04	Muut menot sisältävät n. s.; vanhaa kalliinajanlisäystä 38,093: 64 ja uutta kalliinajanlisäystä 132,903: 48.		
8,044	68	—	308,365	92	419,215	04	Vanhaa kalliinajanl. 40,099: 60 ja uutta kalliinajanl. 267,400: 38.		
11,026	50	—	379,170	54	492,567	17	» » » 40,000: — » » » 336,336: 89.		
23,816	87	—	152,249	15	574,191	78	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 13,367: 12 ja uutta kalliinajanlisäystä 128,500: —.		
15,252	87	22,902	50	10,860	34	680,383	18	—	
5,752	13	—	232,253	01	371,354	24	Muut menot sisältävät n. s. vanhaa kalliinajanlisäystä 45,533: 23 ja uutta kalliinajanlisäystä 172,720: 28.		
10,577	95	8,588	50	350,024	86	487,351	07	Vanhaa kalliinajanl. 46,600: 52 ja uutta kalliinajanl. 298,735: 70.	
11,278	31	13,807	50	411,904	63	555,786	41	» » » 40,699: 97 » » » 357,025: 31.	
12,974	82	53,644	—	188,343	74	685,613	99	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 13,900: 06 ja uutta kalliinajanlisäystä 159,320: 24.	
14,192	28	84,467	43	10,777	50	736,926	83	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11,117	97	—	192,664	82	311,947	04	Syyslukukaudella kaikki menot suoritettiin uusien koulujen määrärahasta paitsi kalliinajanlisäystä. Muut menot sisälsivät n. s. uutta kalliinajanlisäystä 192,664: 83.		
8,932	90	6,724	—	368,972	72	486,184	59	Vanhaa kalliinajanlisäystä 38,399: 88 ja uutta kalliinajanlisäystä 324,512: 19.	
12,250	87	40,634	25	181,095	84	661,351	30	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 12,566: 75 ja uutta kalliinajanlisäystä 155,485: 19.	
13,606	48	67,640	12	14,159	50	705,860	53	—	

Valtion oppikoulujen synty, oppilasmäärä ja Ruotsinkieliset

Koulun toiminta- paikka	Koulun nimi	Koulun perustamis- vuosi ja vuosi, jolloin se sai Ruotsin koi- liinajälkeen	Oppilas- ja luokkaluku				Kustannukset							
			Lukuvuosi	Oppi- las- luku	Luokkien luku		Palkat		Virantoimi- tuspalkkiot		Opetus- välineet		Lämpö ja valaistus	
					Vanha luokka	Rinn. luokka	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11				
Helsinki	Ruotsalain- normaalilyseo	1864	1919—1920	528	16	—	172,448	05	61,997	50	4,640	70	57,770	03
		1914	1920—1921	510	16	—	173,539	96	61,664	91	5,560	80	73,795	44
			1921—1922	502	16	—	175,006	67	44,055	77	4,157	97	56,937	55
			1922—1923	509	16	—	873,227	17	111,522	58	5,751	08	74,295	—
			1923—1924	500	16	—	1,251,199	79	172,619	84	7,467	34	87,250	33
Helsinki	Ruotsalain- lyseo	1871	1919—1920	427	8	6	77,306	—	21,784	67	2,169	26	71,106	55
		1914	1920—1921	503	8	7	81,149	20	17,060	58	2,123	85	22,251	67
			1921—1922	546	8	8	78,716	—	19,085	08	3,361	44	70,295	20
			1922—1923	592	8	9	470,369	40	39,752	06	4,430	—	37,209	85
			1923—1924	614	8	10	691,033	33	68,097	97	2,796	46	46,035	68
Helsinki	Ruotsalain- tyttö- lyseo	1844	1919—1920	487	7	6	80,231	70	Sisältyy palkkoih.	—	1,335	95	54,726	60
		1919	1920—1921	570	8	8	49,046	80	15,162	75	2,078	50	86,104	21
			1921—1922	641	9	9	60,052	90	21,960	—	3,082	66	80,944	70
			1922—1923	702	10	10	411,772	75	Sisältyy palkkoih.	—	3,148	29	80,539	65
			1923—1924	728	11	11	774,236	70	Sisältyy palkkoih.	—	2,660	58	77,405	—
Helsinki	Ruotsalain- tyttö- koulu	1919	1919—1920	170	5	—	31,787	—	Sisältyy palkkoih.	—	1,031	50	8,242	49
			1920—1921	195	6	—	27,049	52	14,577	50	1,332	80	12,429	35
			1921—1922	215	6	1	27,299	72	14,252	50	996	70	18,321	25
			1922—1923	218	6	1	221,749	59	Sisältyy palkkoih.	—	1,721	80	18,527	45
			1923—1924	228	6	1	337,674	64	Sisältyy palkkoih.	—	2,144	20	16,346	30
Porvoo	Lyseo	1874	1919—1920	149	8	—	76,673	31	23,433	—	1,798	87	16,953	85
		1914	1920—1921	157	8	—	77,839	99	22,876	—	1,702	20	24,411	50
			1921—1922	158	8	—	69,006	62	22,036	—	3,768	15	31,854	25
			1922—1923	170	8	—	382,424	56	41,430	—	2,993	25	31,193	75
			1923—1924	175	8	—	544,933	84	64,596	—	3,429	80	40,253	65
Loviisa	Keskikoulu	1884	1919—1920	208	5	2	36,864	60	9,362	50	1,489	30	15,131	75
		1906	1920—1921	229	5	2	33,225	—	6,510	—	1,514	10	23,683	30
			1921—1922	242	5	3	34,308	37	6,510	—	1,276	90	24,124	30
			1922—1923	223	5	4	215,697	80	16,246	—	1,816	30	26,594	50
			1923—1924	221	5	3	311,025	08	23,730	—	1,560	75	39,995	50

luokkaluku sekä niiden ylläpitämiskustannukset.

n u k k e t				H u o m a u t u k s i a			
Sekalaista		Rinnakk. luok.	Muut menot	Yhteensä			
Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p		
12	13	14	15	16			
28,774	39	—	409,181	02	734,811	69	
35,454	77	—	650,581	95	1,000,597	83	
32,168	02	—	843,704	38	1,156,030	36	
45,835	30	—	387,367	32	1,497,998	45	
41,007	93	—	14,995	—	1,574,540	23	
9,430	85	44,265	29	304,799	03	530,861	65
13,756	87	52,215	59	505,079	60	693,637	36
20,000	62	60,079	45	589,606	24	841,144	03
20,132	21	155,592	41	274,087	36	1,001,573	29
23,423	47	334,516	79	705	—	1,166,608	70
19,132	08	43,622	35	288,446	90	487,495	58
20,938	44	57,297	65	515,501	23	746,129	58
28,998	75	64,437	40	607,642	04	867,118	45
32,892	99	215,656	50	300,046	55	1,044,456	73
29,619	38	368,753	99	18,696	55	1,271,372	20
9,288	44	—	73,618	48	123,967	91	
12,050	02	—	206,432	20	273,871	37	
13,715	33	7,343	252,850	79	334,779	29	
15,325	50	18,549	45	132,200	07	408,073	86
15,016	55	28,020	—	9,160	—	408,361	69
5,253	66	—	205,050	58	329,163	27	
5,152	—	—	310,584	67	442,565	86	
9,460	75	—	360,957	30	497,083	—	
8,209	85	—	148,275	14	614,526	55	
10,979	20	—	9,407	50	673,599	99	
4,254	70	13,747	80	143,494	45	224,345	10
6,489	65	14,376	—	218,574	42	304,372	47
6,707	67	18,993	90	265,884	85	357,805	99
12,824	05	34,465	16	102,197	50	409,841	31
12,149	35	77,603	—	—	—	466,063	68

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Koulun perustamisvuosi se säilyksessä jos mitään muuta	Oppilas- ja luokkaluku				Kustannukset							
			Lukuvuosi	Oppilasluku	Luokkien luku		Palkat		Virantoimintapalkkiot		Opetusvälineet		Lämpö ja valaistus	
					Vasah.	Riipp.	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11				
Hanko	Keskikoulu	1891	1919—1920	208	5	2	1,166	26,055	290	7,387				
		1919	1920—1921	229	5	2	26,297	6,300	1,381	19,671				
			1921—1922	242	5	3	28,849	6,597	1,005	20,552				
			1922—1923	223	5	4	192,831	17,824	1,849	18,244				
			1923—1924	221	5	3	291,933	28,390	897	20,060				
Turku	Ruotsalaisen klassillinen lyseo	1874	1919—1920	236	8	—	72,494	25,051	2,198	26,356				
		1883	1920—1921	240	8	—	75,486	15,645	1,642	54,474				
			1921—1922	234	8	—	74,395	14,805	3,708	49,445				
			1922—1923	232	8	—	395,764	26,439	3,431	52,261				
			1923—1924	240	8	1	577,109	37,380	1,931	53,396				
Turku	Ruotsalaisen lyseo	1884	1919—1920	218	8	—	72,519	26,685	2,281	45,796				
		1914	1920—1921	228	8	—	75,686	18,690	2,148	17,910				
			1921—1922	225	8	—	77,095	18,690	3,244	35,685				
			1922—1923	204	8	—	415,120	35,514	2,860	62,437				
			1923—1924	211	8	—	610,445	56,196	4,152	29,139				
Turku	Ruotsalaisen tyttökoulu	1843	1919—1920	154	5	—	46,239	Sisältyy palkkoihin.	1,037	38,542				
		1886	1920—1921	161	6	—	40,196	6,912	1,006	45,318				
			1921—1922	187	6	—	44,938	8,332	2,712	48,455				
			1922—1923	210	6	1	254,246	Sisältyy palkkoihin.	1,263	29,699				
			1923—1924	219	6	1	393,329	Sisältyy palkkoihin.	1,408	51,291				
Maarianhamina	Yhteislyseo	1884	1919—1920	208	8	1	63,279	25,360	2,396	12,947				
		1918	1920—1921	221	8	—	63,269	20,580	2,446	24,673				
			1921—1922	225	8	—	65,436	22,365	2,982	22,137				
			1922—1923	215	8	—	373,139	43,530	3,852	21,886				
			1923—1924	192	8	—	481,770	75,169	2,449	29,753				
Viipuri	Ruotsalaisen lyseo	1874	1919—1920	174	8	—	60,935	27,449	2,409	12,685				
		1914	1920—1921	181	8	—	60,771	24,290	2,491	54,046				
			1921—1922	178	8	—	58,656	24,290	3,325	32,450				
			1922—1923	187	8	—	331,650	54,688	3,447	40,188				
			1923—1924	189	8	—	474,159	84,000	2,600	63,647				

Huomautuksia															
Sekalaista				Rinnakk. luok.				Muut menot				Yhteensä			
Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p		
12	13	14	15	16											
5,916	24	3,985	52	71,422	19	116,224	52	Syyslukukaudella kaikki muut menot kuin kalliinajanlisäys suoritettiin siitä määrärahasta, joka oli varattu yksityiskoulujen ottamiseksi valtiolle. Muut menot sisältävät uutta kalliinajanlisäystä 70,698: 35.							
5,249	05	5,553	—	206,811	91	271,263	46	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 24,299: 28 ja uutta kalliinajanlisäystä 178,150: 75.							
5,966	50	18,055	70	264,096	78	345,124	07	Vanhaa kalliinajanlisäystä 24,300: — ja uutta kalliinajanlisäystä 234,274: 46.							
10,698	81	48,737	32	95,573	41	385,758	78	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 8,100: 48 ja uutta kalliinajanlisäystä 81,635: 92.							
10,947	35	73,354	56	6,698	75	432,282	01	—							
3,434	41	—	—	208,311	73	337,847	07	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 44,749: 44 ja uutta kalliinajanlisäystä 162,952: 34.							
13,174	58	—	—	324,684	34	485,107	02	Vanhaa kalliinajanlisäystä 44,750: — ja uutta kalliinajanlisäystä 44,750: — * 330,018: 23.							
10,423	36	—	—	378,958	78	531,736	39	* 44,750: — * 341,495: 96.							
19,142	08	—	—	126,659	24	623,697	46	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 14,917: 04 ja uutta kalliinajanlisäystä 105,442: 20.							
17,812	44	27,111	10	—	—	716,741	29	—							
7,546	49	—	—	199,132	86	353,942	69	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 43,310: — ja uutta kalliinajanlisäystä 155,822: 86.							
12,448	97	—	—	327,825	92	454,709	89	Vanhaa kalliinajanlisäystä 46,809: 95 ja uutta kalliinajanlisäystä 276,646: 47.							
7,372	35	—	—	388,305	96	530,392	66	* 46,810: — * 341,495: 96.							
11,988	30	—	—	126,357	40	654,279	02	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 15,603: 76 ja uutta kalliinajanlisäystä 110,743: 64.							
14,735	13	—	—	1,950	—	716,618	75	—							
12,529	17	—	—	107,922	78	206,270	83	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 22,720: — ja uutta kalliinajanlisäystä 82,977: 78 ynnä vuokraa 845: —.							
12,717	77	—	—	193,441	51	299,592	65	Vanhaa kalliinajanlisäystä 26,220: — ja uutta kalliinajanlisäystä 162,076: 61 ynnä vuokraa 1,908: —.							
13,502	89	—	—	248,708	71	377,086	95	Vanhaa kalliinajanlisäystä 27,219: 92 ja uutta kalliinajanlisäystä 221,488: 79 ynnä vuokraa 4,924: 50.							
13,914	52	19,157	90	110,300	21	428,582	50	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 9,140: 24 ja uutta kalliinajanlisäystä 93,742: 72 ynnä vuokraa 3,600: —.							
12,852	76	25,222	30	7,663	87	491,767	57	Vuokraa 2,700: —.							
6,516	95	7,764	30	190,537	77	308,803	11	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 39,400: 03 ja uutta kalliinajanlisäystä 149,718: 74.							
9,939	80	—	—	317,274	90	438,184	77	Vanhaa kalliinajanlisäystä 39,400 ja uutta kalliinajanlisäystä 276,724: 90 sekä vuokraa 550: —.							
9,463	—	—	—	384,927	27	507,312	41	Vanhaa kalliinajanlisäystä 39,900 ja uutta kalliinajanlisäystä 336,653: 07 sekä vuokraa 450: —.							
15,741	45	—	—	158,695	54	616,845	56	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 13,300: 08 ja uutta kalliinajanlisäystä 134,289: 56 sekä vuokraa 750: —.							
14,275	26	—	—	1,562	—	604,979	45	Kaikki menot elokuun 1 p:ään, jolloin koulu joutui maakunnalle. Vuokraa 650: —.							
7,913	72	—	—	190,706	84	302,100	13	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 38,377: 16 ja uutta kalliinajanlisäystä 150,559: 68.							
11,347	20	—	—	311,173	47	464,120	50	Vanhaa kalliinajanlisäystä 38,623: 13 ja uutta kalliinajanlisäystä 264,428: 34.							
11,532	—	—	—	363,018	09	493,272	37	* 38,440: 08 * 319,783: 01.							
15,526	16	—	—	149,645	68	595,146	28	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 12,813: 52 ja uutta kalliinajanlisäystä 132,592: 16.							
21,375	85	—	—	6,012	50	651,796	25	—							

Koulun toiminta- paikka	Koulun nimi	Koulun perustamis- vuosi Koulun toimintavuosi seksä nykyisen toi- minta- vuonna	Oppilas- ja luokkaluku				K u s t a n -							
			Lukuvuosi	Oppi- las- luku	Luokkien luku		Palkat		Virantoimi- tuspalkkiot		Opetus- välineet		Lämpö ja valaistus	
					Vastah. luokk.	Hän- n. luokk.	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p
Viipuri	Ruotsalai- nen tyttö- koulu	1788	1919—1920	160	5	—	44,033	72	Sisältyy palkkoih.	851	14	22,244	20	
			1886	1920—1921	194	6	—	40,825	10	6,687	50	1,474	80	21,333
		1921—1922		190	6	—	42,153	99	7,560	—	1,442	15	34,621	05
		1922—1923		202	6	—	251,168	78	Sisältyy palkkoih.	—	1,607	70	42,673	55
		1923—1924	200	6	1	386,537	14	Sisältyy palkkoih.	—	2,131	25	33,347	90	
Vaasa	Ruotsalai- nen lyseo	1874	1919—1920	203	8	—	74,445	—	26,757	—	1,546	10	7,730	65
			1914	1920—1921	206	8	—	78,605	—	18,900	—	2,491	75	34,175
		1921—1922		197	8	—	77,480	—	18,900	—	2,478	80	31,999	16
		1922—1923		195	8	—	401,254	43	38,080	—	3,021	41	37,591	25
		1923—1924	198	8	—	576,033	32	80,388	—	5,046	93	35,039	05	
Vaasa	Ruotsalai- nen tyttö- koulu	1857	1919—1920	137	5	—	46,847	85	Sisältyy palkkoih.	1,102	35	20,768	20	
			1886	1920—1921	149	6	—	33,416	64	10,455	—	1,066	60	22,178
		1921—1922		143	6	—	35,541	79	10,675	—	1,812	—	34,282	22
		1922—1923		164	6	—	242,346	10	Sisältyy palkkoih.	—	1,706	60	36,299	75
		1923—1924	162	6	—	377,533	60	Sisältyy palkkoih.	—	1,112	50	32,711	90	
Kokkola	Keskikoulu	1860	1919—1920	157	5	—	39,356	—	8,226	—	1,233	94	8,458	76
			1906	1920—1921	152	5	—	40,466	68	5,615	—	1,205	45	14,406
		1921—1922		156	5	—	40,280	—	5,565	—	1,402	46	19,110	10
		1922—1923		176	5	1	221,401	27	18,383	85	1,803	86	12,923	70
		1923—1924	180	5	1	314,998	68	17,725	50	1,280	06	18,491	85	
Oulu	Ruotsalai- nen keski- koulu	1859	1919—1920	82	5	—	32,976	65	15,431	89	1,329	15	18,019	40
			1904	1920—1921	94	5	—	35,709	91	4,112	50	1,256	50	12,163
		1921—1922		98	5	—	35,774	94	2,237	50	2,000	05	17,413	—
		1922—1923		101	5	—	204,624	93	6,402	—	1,308	20	16,935	47
		1923—1924	95	5	—	318,553	36	10,220	—	1,487	15	22,032	60	

n u k s e t						H u o m a n t u k s i a							
Sekalaista		Rinnakk. luok.		Muut menot		Yhteensä							
Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p	Mk.	p						
6,272	40	—	—	133,344	76	206,746	22	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 26,050: — ja uutta kalliinajanlisäystä 105,394: 76.					
9,919	15	—	—	230,235	02	310,474	62	Vanhaa kalliinajanl. 29,750: — ja uutta kalliinajanl. 196,007: 47.					
6,900	51	—	—	258,097	21	350,772	91	» » » 29,750: — » » 221,270: 21.					
14,022	20	—	—	85,311	14	394,783	37	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 9,916: 80 ja uutta kalliinajanlisäystä 72,099: 84.					
11,934	90	23,963	14	4,617	50	462,531	83						
4,609	80	—	—	192,027	38	307,125	93	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 42,700: 01 ja uutta kalliinajanlisäystä 149,327: 37.					
2,979	20	—	—	322,214	99	459,366	09	Vanhaa kalliinajanl. 46,599: 99 ja uutta kalliinajanl. 275,615: —.					
5,962	04	—	—	386,114	21	522,934	21	» » » 45,900: — » » 240,264: 21.					
7,361	56	—	—	149,021	16	636,330	31	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 15,300: 32 ja uutta kalliinajanlisäystä 133,720: 84.					
9,772	09	—	—	—	—	706,279	39						
6,429	60	—	—	113,062	06	188,210	06	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 26,475: — ja uutta kalliinajanlisäystä 90,267: 06.					
6,430	35	—	—	211,069	71	284,617	04	Vanhaa kalliinajanl. 24,950: — ja uutta kalliinajanl. 184,456: 71.					
6,904	90	—	—	238,863	87	328,079	78	» » » 24,950: — » » 210,727: 12.					
7,183	30	—	—	109,063	—	396,598	75	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 8,291: 88 ja uutta kalliinajanlisäystä 88,033: 12.					
11,695	80	—	—	9,660	—	432,713	80						
2,896	15	—	—	117,701	45	177,962	30	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 23,150: — ja uutta kalliinajanlisäystä 88,203: 45 sekä vuokraa 5,000: —.					
6,499	10	—	—	192,275	75	260,467	88	Vanhaa kalliinajanl. 24,339: 93 ja uutta kalliinajanl. 151,211: 80 sekä vuokraa 5,000: —.					
5,443	40	—	—	227,687	—	299,487	96	Vanhaa kalliinajanl. 24,025: — ja uutta kalliinajanl. 183,425: — sekä vuokraa 17,500: —.					
7,902	75	14,177	27	97,786	32	373,779	02	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 8,068: 76 ja uutta kalliinajanlisäystä 65,034: 56 sekä vuokraa 22,500: —.					
10,757	80	31,455	95	43,496	37	438,206	21	Vuokraa 31,416: 67.					
5,147	10	—	—	102,776	34	175,680	53	Muut menot sisältävät vanhaa kalliinajanlisäystä 23,239: 74 ja uutta kalliinajanlisäystä 79,536: 60.					
6,365	80	—	—	174,708	97	234,317	23	Vanhaa kalliinajanl. 23,150: — ja uutta kalliinajanl. 150,448: 97.					
6,385	75	—	—	211,964	40	276,775	64	» » » 23,149: 94 ja » » 186,064: 46.					
9,822	88	—	—	81,369	21	320,462	69	Syyslukukaudella vanhaa kalliinajanlisäystä 7,716: 98 ja uutta kalliinajanlisäystä 73,442: 23.					
8,348	10	—	—	—	—	360,641	21						

Opettajavaihdokset
Suomenkie-

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja-				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaohjeistus)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Helsinki	Suomalainen normaali-lyseo	<i>Rehtori.</i> Avoimna 1. 9. 1919—22. 4. 1920 Yliopettaja Heikki Ferdinand Soveri 22. 4. 1920—1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Yliopett. Heikki Ferdinand Soveri 1. 9. 1919—2. 24. 1920. Avoimn. 22. 4. 1920—28. 2. 1921 Yliopettaja Lauri Pohjala 28. 2. 1921—1. 9. 1924	Rolf Krogerus, F. M. Heikki Ferdinand Soveri, F. T. Paavo Ilmari Mustala F. M. Lauri Gustav Gabriel Kaila, T. T. Aarne Henrik Salenius, F. T. Niilo Henrik Lehmuskoski, F. K. Väinö Gunnar Sarva, F. T.	Luonnonhistorian ja maantiedon vanh. lehtori Latinan ja kreikan kielen yliopettaja Uskonnon ja filosofialkeiden vanhempi lehtori Uskonnon ja filosofialkeiden vanh. lehtori Latinan ja kreikan kielen vanh. lehtori Äidinkielen ylim. nuor. leht. Suomen kielen ja historian vanh. lehtori	6. 10. 1919 20. 2. 1920 — 25. 5. 1921 1. 6. 1921 27. 7. 1921 —	6. 10. 1919 20. 2. 1920 — 25. 5. 1921 1. 6. 1921 — —	1. 11. 1919 1. 9. 1920 — 1. 11. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 —
Helsinki	Suomalaisen lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Kaarlo Fredrik Kerpola 1. 9. 1919—1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Knut Leopold Cannelin 1. 9. 1919—1. 9. 1924	—	—	—	—	—
Helsinki	Koelyseo	<i>Rehtori.</i> Avoimn. 1. 9. 1919—1. 9. 1924. V. t. lehtori Väinö Gunnar Sarva <i>Vararehtori.</i> Avoimna 7. 6. 1924—1. 9. 1924. V. t. lehtori Helmi Karolina Maria Fröberg	Helmi Karolina Maria Fröberg, F. M. Valio Armas Korvenkontio, F. M. Olga Aleksandra Valanto, F. M. Volmar Julius Herman Bergh, F. M. Oskari Kajava, F. M.	Saksan ja ruotsin kielen opettaja nuoremman lehtorin palkkaeduin Luonnonhistorian ja maantieteen ylim. opettaja nuor. lehtorin palkkaeduin ja opetusvelvollisuudella kemiassa Matematiikan, fysiikan ja kemian ylim. opettaja nuor. lehtorin palkkaed. Historian ja suomen kielen ylim. nuor. lehtori Saksan ja ranskan kielen ylim. nuor. lehtori	12. 9. 1921 27. 4. 1922 21. 12. 1922 13. 12. 1923 21. 2. 1924	— — — — —	1. 9. 1921 1. 5. 1922 1. 1. 1923 1. 9. 1924 1. 9. 1924

valtionoppikouluissa.
liset koulut.

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättöksen päiv.	Poistumis. päiväm.		
Suom. Normaalilyseon samojen aineiden nuor. lehtori	—	—	—	Siirrettiin ilman aukijulistusta
Suom. Normaalilyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	Kouluh. asetti hänet ainoana hakijana 15. 12. 1919 ehdolle virkaan.
—	27. 10. 1920	1. 11. 1920	Vankeinhoitohallituksen kasvatus-tarkastaja	—
Tampereen lyseon uskonnon ja historiallisen lukemisen vanh. lehtori	—	—	—	—
Viipurin klassillisen lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
Savonlinnan lyseon latinan kielen ja opetuskielen ylim. nuor. leht.	—	—	—	—
—	25. 7. 1924	1. 8. 1924	Historiallisia aineita ja suomen kieltä edustava kouluneuvos kouluh.ssa	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Oulun tyttökoulun suomen kielen nuorempi lehtori	—	—	—	—
Porin lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja-				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkanvaihtuskirja)	Virkaan-astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Helsinki	Suomalaiset yliopistoon johtavat tyttökoulun jatko-luokat	<i>Rehtori.</i> Avoimn. 1. 9. 1919 —1. 9. 1924 V.t. opettajat Johanna Sofia Granström	Uno Alfons Saxén, F. T. Henrik Edvard Johannes Hardh, F. M.	Matematiikan ja luonnonopin vanh. lehtori Matematiikan ja luonnonopin vanh. lehtori	— 22. 3. 1923	— 14. 6. 1923	— 1. 9. 1923
Helsinki	Suomalainen tyttölyseo	<i>Johtajat.</i> Avoimn. 1. 9. 1919 —8. 6. 1922 V.t. lehtori Taimi Vuorinen Lehtori Taimi Vuorinen 8. 6. 1922—1. 9. 1924	Einar Fieandt, F. T. Taimi Vuorinen, F. M. Elin Oihonna Kallio Alku Arthur Johannes Siegborg, F. M. Arthur Plathan, F. T. Heikki Julius Linnove, F. M.	Luonnonhistorian ja maantieteen vanh. lehtori Opetuskielen ja historian vanh. lehtori Voimistelun ja terveysopin nuor. lehtori Ruotsin kielen vanh. lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori Matematiikan ja historian nuor. lehtori	23. 2. 1920 31. 3. 1920 8. 3. 1923 29. 11. 1923 25. 5. 1924 —	23. 2. 1920 31. 3. 1920 8. 3. 1923 17. 12. 1923 12. 6. 1924 —	1. 9. 1920 1. 9. 1920 1. 9. 1923 1. 9. 1924 1. 9. 1924 —
Helsinki	Uusi suomalainen tyttökoulu; 20.11.1919 suomalainen tyttökoulu	<i>Johtajat.</i> Opettajatar Johanna Vilhelmina Asp 1. 9. 1919—1. 9. 1924	Gustaf Richard Munsterhjelm, F. L.	Luonnonhistorian ja maantieteen nuor. lehtori	7. 4. 1921	7. 4. 1921	1. 9. 1921
Helsinki	Toinen suomalainen tyttökoulu	<i>Johtajat.</i> Avoimn. 1. 9. 1923 —1. 9. 1924 V.t. opettajat Elsbeth Frey	Anna Lovisa Sarlin Anna-Liisa Pettersson Laine Wilhelmina Olsoni	Laulun opettaja Voimistelun ja terveysopin opettaja Piirustuksen ja muovailun sekä kannokirjotuksen opettaja	27. 3. 1924 22. 5. 1924 15. 5. 1924	22. 5. 1924 12. 6. 1924 17. 7. 1924	1. 9. 1924 1. 9. 1924 1. 9. 1924
Turku	Suomalainen klassillinen lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Johan Markus Ahlman 1. 9. 1919 —10. 12. 1922 Avoimn. 10. 12. 1922—11. 7. 1923 Lehtori Knut August Svanljung 11. 7. 1923—1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Knut August Svanljung 1. 9. 1919—11. 7. 1923	Johannes Vihtori Lehtonen, F. T. Aukusti Vilho Rantasalo, F. T. Bernhard Armas Ensio, F. L. Veikko Otto Pakarinen, F. M. Pekka Aappo Rantaniemi, F. M. Johan Helo, F. T. Johan Markus Ahlman, F. M. T. K. Ernst Ensio Stenfors, F. L.	Saksan ja ranskan kielen vanh. lehtori Suomen kielen vanh. lehtori Luonnonhistorian, maantieteen ja kaunokirjotuksen nuor. lehtori Latinan ja kreikan kielen vanh. lehtori Luonnonhistorian ja maantieteen nuor. lehtori Matematiikan ja fysiikan vanh. lehtori Uskonnon, logiikan ja ruotsin kielen vanh. lehtori Matematiikan ja luonnonopin vanh. lehtori	10. 2. 1921 11. 4. 1921 — 6. 7. 1921 29. 12. 1921 — — 19. 3. 1923	10. 2. 1921 11. 4. 1921 — 6. 7. 1921 29. 12. 1921 — — 5. 4. 1923	1. 5. 1921 1. 9. 1921 — 1. 5. 1922 1. 1. 1922 — — 1. 9. 1923

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättöksen päiv.	Poistumis. päiväm.		
— Kuopion lyseon matematiikan ja luonnonopin vanhempi lehtori	11. 3. 1922 —	1. 4. 1922 —	Matemaattisia aineita edustava kouhuneuvos kouluh:ssa —	— —
Sortavalan lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori Jyväskylän tyttökoulun historian, maantieteen ja suomen kielen nuorempi lehtori Helsingin suom. tyttölyseon samojen aineiden opettajat Helsingin suom. tyttölyseon suomen ja ruotsin kielen nuor. leht. Tampereen klassillisen lyseon samojen aineiden vanh. lehtori	— — — — 27. 6. 1924	— — — — 1. 9. 1924	— — — — Ero omasta pyynnöstä	— — Siirrettiin ilman aukijulistusta. — — —
— — —	— — —	— — —	— — —	— — Entisen virkansa ohessa Helsingin suom. tyttölyseossa. — Aikaisemmin Kuopion tyttökoulun samojen aineiden opettaja.
— Tampereen tyttölyseon saman aineen vanhempi lehtori	14. 12. 1922 — 25. 5. 1921	1. 1. 1923 — 1. 9. 1921	Ero omasta pyynnöstä — Turun suom. tyttökoulun luonnonhistorian ja maantieteen nuor. lehtori	Aikaisemmin Savonlinnan lyseon samojen aineiden vanh. lehtori — —
Oulun suom. keskikoulun historian ja suomen kielen vanh. lehtori Oulun suom. keskikoulun samojen aineiden vanhempi lehtori	— — 20. 7. 1922	— — 1. 9. 1922	— — Ero omasta pyynnöstä	Siirrettiin ilman aukijulistusta. — Siirrettiin ilman aukijulistusta; vakuutettiin vanhemman lehtorin palkka. —
— —	— —	10. 12. 1922 —	Kuoli —	— —

Koulun toiminta- paikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja-				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaan- vistuskirja)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Turku	Suoma- lainen klassilli- nen lyseo	Avoinna 11. 7. 1923—26. 11. 1923 Lehtori Erik Emil Ekman 26. 11. 1923— 1. 9. 1924	Valter Olof Streng, F. T. Frans Emil Lehto, F. M.	Saksan ja ranskan kielen vanh. lehtori Uskonnon ja filosofianal- keiden vanh. lehtori	28. 5. 1923 17. 3. 1924	14. 6. 1923 22. 5. 1924	1. 1. 1924 1. 6. 1924
Turku	Suoma- lainen lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Einar Fredrik Napo- leon Candolin 1. 9. 1919— 1. 5. 1920 Avoinna 1. 5. 1920 —16. 6. 1921 Lehtori Iivari Val- demar Vanaja 16. 6. 1921— —1. 9. 1924. <i>Vararehtori.</i> Lehtori Iivari Valdemar Va- naja 1. 9. 1919 —16. 6. 1921 Avoinna 16. 6. 1921—27. 3. 1922 Lehtori Kaarle Robert Ceder 27. 3. 1922— 27. 6. 1924 Avoinna 27. 6. 1924—1. 9. 1924.	Einar Fredrik Napoleon Candolin, F. M., T. K. Into Adalbert Kiviluoto, F. K. Johannes Mikael Almark, F. M. Ivar Alfred Kajansalo (Ro- senqvist), F. T. Väinö Herman Perälä, F. M., T. K. Juho Kustaa Viktorinus Tuominen, F. K. Bruno Julius Malmio, F. T. Viljo Mikkola Uno Kärkkäinen Volter Olof Streng, F. T. Kaarle Robert Ceder, F. M. Uno Johannes Honka, F. M. Naimi Sofia Salo, F. K.	Uskonnon ja historiallisen lukemisen vanh. lehtori Latinan ja opetuskielen ylim. nuor. lehtori Ruotsin kielen vanh. lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori Uskonnon ja filosofianal- keiden vanh. lehtori Luonnonhistorian ja maan- tiedon ylim. nuor. leht. Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori Laulun opettaja Laulun opettaja Saksan ja ranskan kielen vanh. lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori Saksan ja ranskan kielen vanh. lehtori Saksan kielen ylim. nuor. lehtori	— 8. 3. 1920 12. 4. 1920 — 7. 4. 1921 25. 5. 1921 30. 3. 1922 — 28. 5. 1923 — 10. 3. 1924 8. 5. 1924 12. 6. 1924	— — 12. 4. 1920 — 7. 4. 1921 — 30. 3. 1922 — — — 30. 4. 1924 28. 5. 1924 —	— 1. 9. 1920 1. 5. 1920 1. 5. 1921 1. 5. 1922 — 1. 7. 1923 — 1. 9. 1924 1. 9. 1924 1. 9. 1924 1. 9. 1924
Turku	Suom. tyttö- koulu	<i>Johtajat.</i> Avoinna 1. 9. 1919—17. 1. 1921. V. t. opet- tajatar Naema Gustava Lem- berg Naema Gustava Lemberg 17. 1. 1921—1. 9. 1924	Alexandra Lovisa Gustafson Selma Brander Bernhard Armas Ensio, F. L.	Voimistelun opettajat Voimistelun ja terveysopin opettaja Luonnonhistorian ja maan- tiedon nuor. lehtori	— 16. 12. 1920 25. 5. 1921	— 16. 12. 1920 25. 5. 1921	1. 1. 1921 1. 9. 1921
Pori	Lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Lars Hu- go Sandelin 1. 9. 1919— —1. 9. 1923 Avoinn. 1. 9. 1923 —1. 11. 1923 Lehtori Fredrik Magnus Colorus 1. 11. 1923— —1. 9. 1924	Bruno Julius Malmio, F. T. Väinö Siivola, F. M. Lars Hugo Sandelin, F. K. Oskari Kajava, F. M.	Matematiikan ja fysiikan vanh. lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori Uskonnon ja ruotsin kielen vanh. lehtori Saksan ja ranskan kielen vanh. lehtori	— 22. 3. 1923 — — —	— 22. 3. 1923 — — —	— 1. 5. 1923 — — —

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättökse- n päiv.	Poistumis- päiväm.		
	9	10		
Turun suom. lyseon samojen ai- neiden vanhempi lehtori Hämeenlinnan lyseon samojen ai- neiden vanh. lehtori	—	—	—	—
—	9. 1. 1920	1. 5. 1920	Turun tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherra	—
—	—	—	—	—
Turun suom. lyseon ruotsin ja saksan kielen nuorempi lehtori	—	—	—	Siirretty ilman aukijulistusta
—	—	21. 11. 1920	Kuoli	—
Tornion keskikoulun uskonnon, historian ja suomen kielen nuorempi lehtori	—	—	—	—
Heinolan keskikoulun samojen ai- neiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
Porin lyseon matematiikan ja fysi- ikan vanhempi lehtori	—	—	—	—
—	15. 1. 1923	1. 2. 1923	Ero omasta pyynnöstä	—
—	—	—	—	Määrätty aluksi kahdeksi koevuo- deksi
—	28. 5. 1923	1. 1. 1924	Turun suom. klass. lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—
Turun suom. lyseon matematiikan ja luonnonopin nuor. lehtori Sortavalan lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	19. 8. 1920	31. 8. 1920	Ero omasta pyynnöstä	—
Turun klass. lyseon luonnonhisto- rian, maantieteen ja kauno- kirjotuksen nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	30. 3. 1922	1. 5. 1922	Turun suom. lyseon matematiikan fysiikan ja kemian vanh. leht.	—
—	—	—	—	—
—	16. 4. 1923	1. 9. 1923	Tampereen lyseon uskonnon ja filosofianalkeiden vanh. leht.	—
—	21. 2. 1924	1. 9. 1924	Helsingin koe-lyseon samojen ai- neiden ylim. nuor. lehtori	—

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaohje)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Pori	Lyseo	Vararehtori. Lehtori Fredrik Magnus Colerus 1. 9. 1919— 1. 11. 1923 Avoimna 1. 11. 1923—1. 9. 1924	Frans Evert Blomberg F. M., Rovasti	Uskonnon ja filosofian alkeiden vanh. lehtori	24. 4. 1924	12. 5. 1924	1. 9. 1924
Pori	Tyttölyseo	Johtajat. Avoimn. 1. 9. 1919— 1. 9. 1924 V. t. F. M. Laina Aili Nikko 1. 9. 1919—1. 3. 1920 ja opettajat Inkeri Kalliala 1. 3. 1920—1. 9. 1924	Anna Elina Puranen, F. M. Hildur Koskimies Inkeri Sofia Kalliala Saida Maria Polviemi Kyösti Alho, urkuri Aino Hilja Hyvärinen, F. M. Wiljo Adolf Nordman, F. M. Karl Reinhold Polén, F. K. Anna Juliana Strandman Edith Sahlström Iida Lampinen Niilo Vihtori Kallio, F. M. Kaarlo Laurentius Sandelin, F. M. Eino Edvard Salokas, F. K.	Opetuskielen vanh. lehtori Saksan kielen nuor. lehtori Uskonnon ja kaunokirjotuksen ylim. opettajat Suomen kielen ylim. opettaja Laulun opettaja Luonnonhistorian ja maantieteen vanh. lehtori Toisen kotimaisen kielen vanh. lehtori Historian vanh. lehtori Saksan ja englannin kielen nuor. lehtori Voimistelun ja terveysopin nuor. lehtori Matematiikan ja fysiikan ylimäär. opettaja Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori Ruotsin kielen vanh. lehtori Historian vanh. lehtori	7. 2. 1921 7. 2. 1921 14. 4. 1921 14. 4. 1921 14. 4. 1921 25. 5. 1921 1. 6. 1921 1. 6. 1921 19. 12. 1922 19. 12. 1922 20. 6. 1922 24. 5. 1923 4. 10. 1923 21. 2. 1924	7. 2. 1921 7. 2. 1921 — — 14. 4. 1921 25. 5. 1921 1. 6. 1921 1. 6. 1921 19. 12. 1922 19. 12. 1922 — 5. 7. 1923 22. 10. 1923 10. 3. 1924	1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 1. 1923 1. 9. 1922 1. 9. 1923 1. 9. 1923 1. 9. 1923 1. 5. 1924
Hämeenlinna	Lyseo	Rehtori. Lehtori Juhon Seafianin Suomalainen 1. 9. 1919— 1. 9. 1924 Vararehtori. Lehtori Evert Johannes Laine 1. 9. 1919— 1. 9. 1924	Aarni Voipio, T. K. Frans Emil Lehto, F. M. Filemon Onnela, F. M. Frans Oskari Linnaalmi, F. M. Lyyli Kaukovaara Lyyli Ihana Moisio Jaakko Vilho Koistinen, F. M.	Uskonnon ja filosofian alkeiden vanh. lehtori Uskonnon ja filosofian alkeiden vanh. lehtori Saksan ja ranskan kielen vanh. lehtori Saksan ja ranskan kielen vanh. lehtori Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opett. Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opett. Matematiikan ja luonnonopin nuor. lehtori	— 26. 2. 1920 — 14. 2. 1921 — 19. 4. 1923 —	— 26. 2. 1920 — 14. 2. 1921 — 7. 5. 1923 —	— 1. 10. 1920 — 1. 9. 1921 — 1. 9. 1923 —
Tampere	Klassill. lyseo	Rehtori. Lehtori Kaarle Kustaa Jaakkola 1. 9. 1919— 1. 9. 1924 Vararehtori. Avoimna 1. 9. 1919— 23. 9. 1920	Kaarle Aukusti Poukka, F. T. Martin Johannes Rafael Laurén, F. M. Matti Bemeli Huuononen, F. K. Arthur Plathan, F. T. Helmi Maria Viinikainen, sittemmin Hiekkänen	Matematiikan ja luonnonopin vanh. lehtori Matematiikan nuor. lehtori Luonnonhistorian ja maantieteen nuor. lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opett.	— 15. 12. 1919 4. 3. 1920 16. 6. 1920 7. 7. 1920	— 15. 12. 1919 4. 3. 1920 16. 6. 1920 7. 7. 1920	— 1. 5. 1920 1. 9. 1920 1. 10. 1920 1. 9. 1920

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättöksen pätv.	Polstamis. päivän.		
	9	10		
Rääkkylän seurakunnan kirkkoherra	—	—	—	—
—	—	—	—	Nimitetty ilman aukijulistusta
—	—	—	—	Nimitetty ilman aukijulistusta
—	—	—	—	Määrätty ilman aukijulistusta
—	—	—	—	—
Kokkolan yhteislyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
Ohluun ruots. keskikoulun suom. ja ruots. kielen nuorempi leht.	5. 4. 1923	1. 9. 1923	Tampereen lyseon ruotsin kielen vanhempi lehtori	—
—	—	14. 3. 1923	Kuoli	—
—	—	—	—	Nimitetty ilman aukijulistusta.
—	—	—	—	Nimitetty ilman aukijulistusta.
—	—	—	—	Määrätty ilman aukijulistusta.
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	22. 9. 1919	1. 10. 1920	Ero omasta pyynnöstä	Määrätty kahdeksi koovuodeksi, mutta ei astunut virkaan
Kokkolan yhteislyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	17. 3. 1924	1. 6. 1924	Turun suom. klass. lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—
—	14. 7. 1920	1. 9. 1920	Eläke	—
Vaasan suomalaisen lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
—	4. 9. 1922	1. 10. 1922	Ero omasta pyynnöstä	—
Kajaanin yhteislyseon samojen aineiden opettaja	—	—	—	—
—	—	23. 11. 1924	Kuoli	—
—	18. 9. 1919	1. 10. 1919	Ero omasta pyynnöstä	—
—	—	—	—	—
—	3. 5. 1923	1. 9. 1923	Ero omasta pyynnöstä.	—
—	25. 5. 1924	1. 9. 1924	Helsingin suom. tyttölyseon matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori	—
—	9. 8. 1923	1. 9. 1923	Ero omasta pyynnöstä	—

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja-				
			Opettajien nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkasuh- vistuskirja)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Tampere	Tyttö- koulu	<i>Johtajat.</i> Lehtori Toini Voipio 1. 9. 1919— 1. 9. 1924	Hilda Amanda Korhonen	Saksan ja ranskan kielen opettajat	—	—	—
			Eeva Hermonen, F. M.	Luonnonhistorian ja maan- tiedon nuor. lehtori	12. 1. 1922	12. 1. 1922	1. 9. 1922
			Maria Kristina Ryselin	Saksan ja englannin kielen opettajat	16. 2. 1922	16. 2. 1922	1. 9. 1922
Lahti	Lyseo	<i>Rehtori.</i> Avoimna 1. 9. 1921 —1. 9. 1924 V. t. lehtori Hannes Rikart Sirola	Hannes Rikart Sirola, F. M.	Luonnonhistorian ja maan- tieteen ylim. nuor. leht.	26. 7. 1923	—	1. 8. 1923
			Ludvig Leander Lindholm, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian nuor. lehtori	3. 3. 1924	27. 3. 1924	1. 9. 1924
			Wilhelm Johannes Koski- nen, F. M.	Latinan ja suomen kielen nuor. lehtori	8. 4. 1924	12. 5. 1924	1. 9. 1924
Viipuri	Klassilli- nen lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Antti Dani- el Helander 1. 9. 1919— 1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Karl Johan Leonard Tammela 1. 9. 1919—5. 8. 1920 Lehtori Frans Petter Oinonen 5. 8. 1920— 1. 9. 1924.	Väinö Johannes Saarialho, F. M.	Matematiikan nuor. lehtori	6. 11. 1919	6. 11. 1919	1. 12. 1919
			Vilho Väinö Schöring	Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opett.	7. 7. 1920	7. 7. 1920	1. 9. 1920
			Aarne Henrik Salenius, F. T.	Latinan ja kreikan kielen vanh. lehtori	—	—	—
			Erik Gustaf Ahlman, F. T.	Latinan ja kreikan kielen vanh. lehtori	3. 6. 1922	21. 6. 1922	1. 9. 1922
			—	—	—	—	—
			—	—	—	—	—
Viipuri	Suomal. lyseo	<i>Rehtori.</i> Avoimn. 1. 9. 1919 —22. 4. 1920 Lehtori Ossian Magnus Nordensvan 22. 4. 1920—10. 3. 1923 Avoimna 10. 3. 1923 —13. 4. 1923 Lehtori Aaro Markkanen 13. 4. 1923— 1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Ossian Magnus Nordensvan 1. 9. 1919—22. 4. 1920 Lehtori Onni Jo- hannes Brummer 20. 1. 1921 —1. 9. 1924	Albert Vilhelm Valfrid Bruun, F. M., T. K.	Uskonnon ja filosofial- keiden vanh. lehtori	6. 10. 1919	6. 10. 1919	1. 4. 1920
			Juhana Pietari Tirkkonen, F. M.	Suomen ja latinan kielen ylim. nuor. lehtori	4. 6. 1920	—	1. 9. 1920
			—	Suomen kielen vanh. lehtori opetusvelvollisuksin la- tinan kielessä.	27. 3. 1924	27. 3. 1924	1. 9. 1924
			Jalmari Marttinen, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kirjainp. ylim. nuor. leht.	4. 10. 1920	—	1. 11. 1920
			Arthur Plathan, F. T.	Matematiikan ja fysiikan vanh. lehtori	—	—	—
			Aaro Markkanen, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori	4. 5. 1921	4. 5. 1921	1. 10. 1921
			Martti Veikko Kurki, F. M.	Luonnonhistorian ja maan- tieteen ylim. nuor. leht.	11. 5. 1922	—	1. 9. 1922
			Ossian Magnus Nordensvan, F. K.	Luonnonhistorian ja maan- tieteen ylim. nuor. leht.	—	—	—
			Karl Johan Eros Olsoni, F. M.	Venäjän kielen vanh. leht.	—	—	—
			Anna Antonia Lydia Lauri- kainen, F. K.	Matematiikan ja fysiikan nuor. lehtori	—	—	—
			Artur Richard Railo, F. M.	Saksan ja ruotsin kielen ylim. nuor. lehtori	17. 4. 1924	—	1. 9. 1924
			—	Suomen kielen apulaisleht.	21. 8. 1924	—	1. 9. 1924

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättöksen päiv.	Poistumis- päiväm.		
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Oulun tyttökoulun saksan kielen opettajat	31. 8. 1921	1. 9. 1921	Ero omasta pyynnöstä	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	Määrätty ilman aukipanoa.
Iisalmen keskikoulun samojen ai- neiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
Kuopion lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Vaasan suom. tyttökoulun mate- matiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	1. 6. 1921	1. 9. 1921	Suomalaisen normaalilyseon samo- jen aineiden vanhempi lehtori	—
—	—	—	—	—
Sortavalan lyseon uskonnon ja historian lukemisen vanh. leht.	—	—	—	—
Lakkautuspalkalla oleva Viipurin lyseon venäjänkielen nuor. leht.	—	—	—	Määrätty ilman aukipanoa.
—	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	16. 6. 1920	1. 10. 1920	Tampereen klass. lyseon matema- matiikan, fysiikan ja kemian vanhempi lehtori	—
Joensuun lyseon matematiikan ja fysiikan vanhempi lehtori	—	—	—	—
Jyväskylän tyttökoulun samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	—	10. 3. 1923	Kuoli	—
—	—	19. 12. 1923	Kuoli	—
—	—	—	—	—
Salmin keskikoulun ruotsin ja saksan kielen nuorempi lehtori	—	—	—	—
Käksälmen keskikoulun suomen kielen nuorempi lehtori	—	—	—	—

Koulun toimintapalkka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaohje)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Savonlinna	Lyseo	<i>Vararehtori.</i> Lehtori Pekka Fredrik Jyrkänkoski 1. 9. 1919—1.9.1924	Johan Ludvig Markkanen	Voimistelun ja terveysopin nuor. lehtori	—	—	—
			Oskari Gabriel Väänänen	Voimistelun ja terveysopin nuor. lehtori	19. 3. 1923	19. 3. 1923	1. 9. 1923
			Hannes Aadolf Salovaara, F. K.	Luonnonhistorian ja maantieteen vanh. lehtori	—	—	—
			Oskar Adrian Stenberg, majuri	Piirustuksen, kaunokirjot ja muovailun opettaja	5. 11. 1923	22. 11. 1923	1. 12. 1923
			Eino Antero Kärki, F. K.	Luonnonhistorian ja maantieteen vanh. lehtori	21. 2. 1924	13. 2. 1924	1. 9. 1924
Heinola	Keski-koulu	<i>Rehtori.</i> Lehtori Knut Eiel Sonck 1. 9. 1919—1. 9. 1924	Juho Kustaa Viktorinus Tuominen, F. K.	Luonnonhistorian ja maantiedon nuorempi lehtori	—	—	—
			Veikko Ilmari Reijonen, F. M.	Luonnonhistorian ja maantiedon nuorempi lehtori	12. 1. 1922	12. 1. 1922	1. 9. 1922
Kuopio	Lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Karl Onni Gerhard Hannikainen 1. 9. 1919—1.9.1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Otto Julius Kantele 1. 9. 1919—1. 9. 1924	Kurt Henrik Enwald, F. M.	Luonnonhistorian ja maantieteen vanhempi lehtori	23. 10. 1919	23. 10. 1919	1. 11. 1919
			Yrjö Samuli Muukka	Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen oppettaja	7. 7. 1920	7. 7. 1920	1. 9. 1920
			Oskar Gustaf Johannes Alander, F. M., T. K.	Uskonnon ja historialisen lukemisen vanh. lehtori	—	—	—
			Väinö Matti Pöysti, F. M.	Uskonnon ja filosofianalkeiden vanhempi lehtori	26. 1. 1922	26. 1. 1922	1. 5. 1922
			Henrik Edvard Johannes Härdh, F. M.	Matematiikan ja fysiikan vanhempi lehtori	—	—	—
			Arvo Osvald Juvala, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi lehtori	22. 12. 1923	10. 1. 1924	1. 9. 1924
			Wilhelm Johannes Koskinen, F. M.	Latinan ja suomen kielen nuorempi lehtori	—	—	—
Kuopio	Tyttö-koulu	<i>Johtajat.</i> Avoim. 1. 9. 1919—29. 1. 1920 V. t. opettajat Fanny Wilhelmina Stenroth Opettajat. Fanny Wilhelmina Stenroth 29. 1. 1920—1.9.1924	Kaarlo Paavo Nederström, F. K.	Luonnonhistorian ja maantiedon nuor. lehtori	8. 3. 1920	8. 3. 1920	1. 9. 1920
			Aarne Gustaf Rossander, F. K.	Opetuskielen nuor. lehtori	12. 4. 1920	12. 4. 1920	1. 9. 1920
			Väinö Matti Pöysti, F. M.	Uskonnon ja historian nuor. lehtori	31. 5. 1920	31. 5. 1920	1. 9. 1920
			Laine Wilhelmina Olsoni	Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja	—	—	—
			Alina Holopainen	Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja	23. 10. 1922	9. 11. 1922	1. 9. 1923
			Edvard Vaarama, F. M.	Uskonnon ja historian nuor. lehtori	8. 3. 1923	28. 3. 1923	1. 5. 1923
			Hanna Suomalainen	Ranskan kielen opettaja	—	—	—
Joensuu	Lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Karl Albert Wegelius 1. 9. 1919—7. 7. 1920	Yrjö Samuli Muukka	Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen oppettaja	16. 10. 1919	16. 10. 1919	1. 11. 1919
			Taneli Hurri	Laulun opettaja	—	—	—
			Lauri Nikolai Kumpulainen	Laulun opettaja	12. 4. 1920	12. 4. 1920	1. 5. 1920
			Aukusti Vilho Rantasalo, F. L.	Historian ja suomen kielen vanhempi lehtori	—	—	—
			Bror Erik Hildén, F. K.	Saksan, ranskan ja suomen kielen vanhempi lehtori	—	—	—

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päätöksen päiv.	Poistumis. päiväm.		
	9	10	11	
—	19. 3. 1923	1. 9. 1923	Oulun lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	Vaihtoivat keskenään virkansa.
Oulun lyseon voimistelun ja terveysopin nuorempi lehtori	—	—	—	
—	27. 6. 1923	1. 9. 1923	Ero omasta pyynnöstä	
—	—	—	—	
—	25. 5. 1921	1. 9. 1921	Turun suom. lyseon samojen aineiden ylim. nuorempi lehtori	—
—	—	—	—	—
Kuopion lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	Siirotetty ilman aukkipanoa.
Joensuun lyseon samojen aineiden opettaja	—	—	—	—
—	22. 7. 1920	1. 5. 1921	Vähän Kyrön kappalainen	—
Kuopion tyttökoulun uskonnon ja historian nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	22. 3. 1923	1. 9. 1923	Helsingin suomalaisten yliopiston johtavien tyttökoulun jatko-luokkien matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi lehtori	—
—	—	—	—	—
—	8. 4. 1924	1. 9. 1924	Lahden lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	26. 1. 1922	1. 5. 1922	Kuopion lyseon uskonnon ja filosofianalkeiden vanhempi lehtori	Myöhemmin Helsingin toisen suom. tyttökoulun piirustuksen ja muovailun sekä kaunokirjotuksen opettaja
—	24. 8. 1922	1. 9. 1922	Ero omasta pyynnöstä	
—	—	—	—	
—	—	—	—	
—	22. 11. 1923	1. 9. 1924	Lakkautuspalkalle	—
—	7. 7. 1920	1. 9. 1920	Kuopion lyseon samojen aineiden opettaja	—
—	—	8. 11. 1919	Kuoli	—
—	4. 6. 1920	1. 9. 1920	Tampereen tyttölyseon opetuskielen vanhempi lehtori	—
—	19. 8. 1920	1. 9. 1920	Ero omasta pyynnöstä	—

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaohje)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Joensuu	Lyseo	Lehtori Aaro Markkanen 7. 7. 1920— 1. 10. 1921 Avoimna 1. 10. 1921—26. 10. 1921 Lehtori Kaarle Henrik Mikael Wirtamo 26.10. 1921—1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Aaro Markkanen 1. 9. 1919— 7. 7. 1920 Avoimn. 7. 7. 1920— 2. 9. 1920 Lehtori Kaarle Henrik Mikael Wirtamo 2. 9. 1920—26. 10. 1921 Avoimna 26. 10. 1921—1. 12. 1921 Lehtori Johannes Laine 1. 12. 1921—1. 9. 1924	Alfred Herman Ketola, F. K.	Saksan ja ranskan kielen vanhempi lehtori	31. 3. 1921	31. 3. 1921	1. 9. 1921
			Aulis Viljo Könönen, F. K.	Historian vanh. lehtori, opetusvelvollis. suom. kiel.	28. 4. 1921	28. 4. 1921	1. 9. 1921
			Aaro Markkanen, F. M.	Matematiikan ja fysiikan vanhempi lehtori	—	—	—
			Aleksanteri Törrönen, F. M.	Venäjän kielen vanh. lehtori	—	—	—
			Jalmari Tirkkonen	Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja	20. 2. 1922	20. 2. 1922	1. 9. 1922
			Johannes Laine, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi leht.	13. 3. 1922	13. 3. 1922	1. 10. 1922
			Johannes Heikkinen, F. K.	Suomen kielen vanh. lehtori	3. 6. 1922	21. 6. 1922	1. 1. 1923
			Abraham Rikhard Ruoronen, F. K.	Luonnonhistorian ja maantieteen vanhempi leht.	—	—	—
			Viljo Ferdinand Tanskanen, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori	19. 3. 1923	5. 4. 1923	1. 10. 1923
			Kustaa Eemeli Levälähti	Voimistelun ja terveysopin nuorempi lehtori	—	—	—
			Ranne Juhani Roni	Voimistelun ja terveysopin nuor. lehtori	15. 11. 1923	3. 12. 1923	1. 9. 1924
			Alpi Armas Anto Pynnönen, F. M.	Luonnonhistorian ja maantieteen vanhempi lehtori	25. 2. 1924	8. 5. 1924	1. 9. 1924
			Joensuu	Tyttökoulu	<i>Johtajat.</i> Thilda Johanna Beyrath 1. 9. 1919—1. 9. 1924	Tyyne Karolina Nisonen, F. M.	Luonnonhistorian ja maantiedon nuorempi lehtori
Iisalmi	Keski-koulu	<i>Rehtori.</i> Avoimn. 1. 9. 1919— 6. 11. 1919 Lehtori Emil Riihahio 6. 11. 1919—1. 9. 1924	Karl Erhard Wohlström, F. M. Suoma Aura Penttilä Ludvig Leander Lindholm, F. M. Tyyne Wilhelmina Räsänen Helmi Maria Riihahio	Matematiikan ja luonnonopin nuorempi lehtori Tyttöjen voimistelun ja terveysopin opettajat Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi leht. Tyttöjen voimistelun ja terveysopin opettajat Piirustuksen, kaunokirjotuksen ja muovailun op.	— — 11. 11. 1920 2. 12. 1920 3. 5. 1923	— — 11. 11. 1920 2. 12. 1920 24. 5. 1923	— — 1. 1. 1921 1. 1. 1921 1. 9. 1923
Nurmes	Keski-koulu	<i>Rehtori.</i> Avoimn. 1. 9. 1919— 1. 9. 1924 V. t. F. K. Pekka Saarelainen 1. 1. 1919— 7. 10. 1920 ja F. K. Esa Kauppinen 7. 10. 1920— 1. 9. 1924	Pekka Olli Koistinen, F. M. Suoma Aura Penttilä, sitten Antikainen Elis Antikainen Elis Lyonel Palander	Suomen kielen nuor. lehtori Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja Tyttöjen voimistelun opett. Pötkien voimistelun ja terveysopin opettaja Laulun opettaja	10. 2. 1921 16. 2. 1922 3. 4. 1922 3. 6. 1922 7. 12. 1922	30. 8. 1923 16. 2. 1922 3. 4. 1922 21. 6. 1922 29. 12. 1922	1. 9. 1921 1. 9. 1922 1. 9. 1922 1. 9. 1922 1. 1. 1923

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättöksen päiv.	Poistumis. päiväm.		
	9	10		
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	4. 5. 1921	1. 10. 1921	Viipurin suom. lyseon matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori	—
—	25. 8. 1921	1. 1. 1922	Lakkautuspalkalle	—
Joensuun lyseon matematiikan nuor. lehtori	—	—	—	—
—	5. 4. 1923	1. 9. 1924	Ero omasta pyynnöstä.	—
—	19. 7. 1923	1. 9. 1923	Ero omasta pyynnöstä	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	1. 12. 1919	1. 1. 1920	Ero omasta pyynnöstä	—
—	31. 5. 1920	1. 9. 1920	Ero omasta pyynnöstä	Myöhemmin Nurmeksen keskikoulun samojen aineiden opettaja
—	3. 3. 1924	1. 9. 1924	Lahden lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	Hoitanut virkaa aikaisemmin 6 v. viransijaisena
—	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa; määrätty ensin kahdeksi koevuodeksi.
—	7. 8. 1924	1. 9. 1924	Ero omasta pyynnöstä	Hoiti yhtäaikaa kahta virkaa; aikaisemmin Iisalmen keskikoulun opettaja
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaohjeistus)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Vaasa	Suomal. lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Edvard Eiel Levón 1.9. 1919—13. 10. 1920 Lehtori Edvard Rudolf Hammarström 13. 10. 1920—1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Edvard Rudolf Hammarström 1. 9. 1919—13. 10. 1920 Avoinna 13. 10. 1920—20. 1. 1921 Lehtori Frans Vihtori Saukko 20. 1. 1921—1. 9. 1924	Johan Valfrid Vasenius, F. M. Frans Oskari Linnasalmi, F. M. Karl Gunnar Tuominen, F. M. Armas Filemon Hämäläinen, F. M. Lars Johan Gustaf Strähle Juho Vihtori Korpi, F. K., T. K.	Ruotsin ja saksan kielen vanhempi lehtori Saksan ja ranskan kielen vanhempi lehtori Suomen kielen vanh. lehtori Saksan ja ranskan kielen vanhempi lehtori Laulun opettaja Uskonnon ja suomen kielen vanhempi lehtori	23. 9. 1920	23. 9. 1920	1. 10. 1920
Vaasa	Suomal. tyttökoulu	<i>Johtajatar.</i> Naemi Lovisa Ingman 1. 9. 1919—1. 9. 1924	Toivo Talvi Väinö Johannes Saarialho, F. M. Anna Sofia Lyytinen Elias Rafael Levanto, F. M. Tyyne Bertha Pekkola, F. M. Evi Salome Wirkkula Lars Johan Gustaf Strähle	Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opett. Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori Luonnonhistorian ja maantiedon nuorempi lehtori Laulun opettaja Laulun opettaja	— — 7. 7. 1920	— — 7. 7. 1920	— — 1. 9. 1920
Jyväskylä	Lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Otto Ernest Wänttinen 1. 9. 1919—17. 8. 1922 Avoinn. 17. 8. 1922—12. 10. 1922 Lehtori Matti Rantala 12. 10. 1922—1. 9. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Verner Donatus Peltonen 1. 9. 1919—1. 9. 1924	Laura Alhild Hammikainen Martti Ilmari Korpinsaari Karl Adolf Kovero, F. M. Lauri Teodor Helle, F. M. Otto Ernest Wänttinen, F. K.	Laulun opettaja Laulun opettaja Latinan ja kreikan kielen vanhempi lehtori Luonnonhistorian ja maantiedon vanhempi lehtori Matematiikan ja luonnonopin vanhempi lehtori	30. 12. 1919	30. 12. 1919	1. 1. 1920

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättöksen päiv.	Poistumis. päiväm.		
	9	10		
Oulun keskikoulun ruotsin ja saksan kielen nuor. lehtori	3. 5. 1923	1. 9. 1923	Ero omasta pyynnöstä.	—
—	14. 2. 1921	1. 9. 1921	Hämeenlinnan lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—
—	—	—	—	—
Sortavalan lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
Raahen keskikoulun saman aineen opettaja	—	—	—	Määrättiin samalla Vaasan suom. tyttökoulun samantilaiseen toimeen.
—	—	5. 7. 1924	Tuomittu virkansa menettäneeksi	—
—	6. 10. 1919	1. 11. 1919	Ero omasta pyynnöstä	Pysyi edelleen Vaasan suom. lyseon samojen aineiden opettaj.
—	6. 11. 1919	1. 12. 1919	Viipurin klass. lyseon matematiikan nuorempi lehtori	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Raahen keskikoulun saman aineen opettaja	23. 1. 1922	1. 2. 1922	Ero omasta pyynnöstä	Määrättiin samalla Vaasan suom. lyseon samantilaiseen toimeen.
—	2. 9. 1919	1. 10. 1919	Ero omasta pyynnöstä	—
—	14. 7. 1920	1. 9. 1920	Eläke	—
Jyväskylän lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	—	17. 8. 1922	Kuoli	—

Opettajavaihdokset
Ruotsinkieliset

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja							
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen					
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virka vahvistuskirja)	Virkaanastuminen			
1	2	3	4	5	6	7	8			
Helsinki	Ruotsalainen normaali-lyseo	<i>Rehtori.</i> Avoinn. 1. 9. 1919—8. 1. 1920 Yliopettaja Johannes Mikael Granit 9. 1. 1920—31. 8. 1924 <i>Vararehtori.</i> Yliopettaja Johannes Mikael Granit 1. 9. 1919—8. 1. 1920 Avoinn. 9. 1. 1920—21. 12. 1920 Yliopettaja Johan Albin Simolin 22. 12. 1920—31. 8. 1924	Juho Fredrik Ollinen, F. M.	Suomen kielen vanh. lehtori	20. 3. 1919	22. 5. 1919	1. 9. 1919			
			Alexander August Emil Mickwitz, F. T.	Historian vanhempi lehtori	20. 3. 1919	22. 5. 1919	1. 9. 1919			
			Volter Ludvig Granit, F. K.	Saksan ja ranskan kielen vanhempi lehtori	20. 3. 1919	22. 5. 1919	1. 9. 1919			
			Jakob Einar Meinander, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi lehtori	20. 3. 1919	22. 5. 1919	1. 9. 1919			
			Georg Olof Rosenqvist, F. M.	Uskonnon ja filosofianalkeiden vanhempi lehtori	10. 11. 1919	10. 11. 1919	1. 9. 1920			
			Sturle Torsten Fjalar Berndtson, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi leht.	10. 11. 1919	10. 11. 1919	1. 9. 1920			
			Åke Nordström, F. M.	Maantieteen ja luonnonhistorian vanhempi lehtori	11. 12. 1919	11. 12. 1919	1. 1. 1920			
			Gustaf Fredrik Wasenius	Terveysopin ja voimistelun nuorempi lehtori	—	—	—			
			Bruno Sjöroos, F. T.	Ruotsin kielen yliopettaja	25. 6. 1920	25. 6. 1920	—			
			Hugo Ragnar Hollmerus, F. K.	Ruotsin kielen yliopettaja	20. 1. 1921	20. 1. 1921	1. 2. 1921			
			Gustaf Wilhelm Englund	Terveysopin ja voimistelun nuorempi lehtori	29. 4. 1921	29. 4. 1921	1. 9. 1921			
			Holger Petersen, F. M.	Saksan ja ranskan kielen vanhempi lehtori	18. 3. 1922	18. 3. 1922	1. 9. 1921			
			Georg Borenus, F. T.	Matematiikan, fysiikan ja kemian yliopettaja	—	—	—			
			Arthur August Forsell, F. K.	Matematiikan nuor. lehtori	—	—	—			
			Johannes Edvin Renholm, F. K.	Matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi leht.	12. 4. 1924	30. 4. 1924	1. 5. 1924			
			Jakob Einar Meinander, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian yliopettaja	25. 4. 1924	25. 4. 1924	1. 5. 1924			
			Fritiof Reinhold Westlin, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori	7. 5. 1924	24. 5. 1924	1. 9. 1924			
			Helsinki	Ruotsalainen lyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Kaarle Jalmari Rostedt 1. 9. 1919—31. 8. 1924 <i>Vararehtori.</i> Lehtori Alf Einar Engelbrecht Raancken 1. 9. 1919—31. 8. 1924	Kaarle Jalmari Rostedt, F. M.	Suomen kielen vanh. leht.	17. 3. 1919	19. 5. 1919	1. 9. 1919
						August Bernhard Ulifsson	Terveysopin ja voimistelun nuorempi lehtori	—	—	—
						Fritiof Reinhold Westlin, F. M.	Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi. leht.	12. 1. 1920	12. 1. 1920	1. 3. 1920
Mikael Gyllenberg, F. K.	Matematiikan, fysiikan ja kemian apulaislehtori	5. 10. 1920				5. 10. 1920	1. 11. 1920			
Rurik Rafael Helenius	Terveysopin ja voimistelun nuorempi lehtori	5. 10. 1921				5. 10. 1921	1. 11. 1921			
Uno Nils Oskar Holmberg, F. T.	Uskonnon ja historiallisen lukemisen vanh. lehtori	—				—	—			
Johan Georg Robert Boldt, F. T.	Luonnonhistorian ja maantieteen vanh. lehtori	—				—	—			
Otto Arvid Winquist, F. M.	Uskonnon ja filosofianalkeiden vanhempi lehtori	9. 4. 1924				30. 4. 1924	1. 9. 1924			
Rafael Leonard Ellmén	Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja	—				—	—			
Helsinki	Ruotsalainen tyttö-lyseo	<i>Johtajatar.</i> Opettajatar Hedvig Maria Estlander 1. 9. 1919—31. 8. 1924				Sturle Torsten Fjalar Berndtson, F. M.	Matematiikan ja luonnonopin nuorempi lehtori	—	—	—
			Gustaf Erik Falek, F. K.	Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori	12. 4. 1921	12. 4. 1921	1. 9. 1921			

valtionoppikouluissa.
oppikoulut.

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päättöksen päiv.	Poistumis-päiväm.		
	9	10		
Ruots. normaaliyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
Ruots. normaaliyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
Ruots. normaaliyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
Ruots. normaaliyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
—	—	—	—	—
Helsingin ruots. tyttölyseo matematiikan ja luonnonopin nuor. lehtori	—	16. 6. 1922	Kuoli	—
Ruots. normaaliyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	2. 7. 5. 1920	31. 5. 1920	Eläke	—
—	26. 8. 1920	—	Ero omasta pyynnöstä	Ei astunut virkaan.
—	—	—	—	—
Oulun lyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	13. 11. 1922	Kuoli	—
—	30. 5. 1923	31. 8. 1923	Eläke	—
Helsingin ruots. tyttökoulun samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
Ruots. normaaliyseo samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
Helsingin ruots. lyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	—
Helsingin ruots. lyseo saman aineen nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
—	—	21. 12. 1919	Kuoli	—
Helsingin ruots. lyseo samojen aineiden apulaislehtori	7. 5. 1924	31. 8. 1924	Ruots. normaaliyseo samojen aineiden nuorempi lehtori	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	6. 6. 1923	30. 9. 1923	Ero omasta pyynnöstä	—
—	—	25. 6. 1923	Kuoli	—
Tammisaaren seminaarin uskonnon ja historian lehtori	—	—	—	—
—	16. 4. 1924	31. 8. 1924	Ruots. normaaliyseo piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja	Oli aikaisemmin molempien virkojen haltija.
—	10. 11. 1919	31. 8. 1920	Ruots. normaaliyseo matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtori	—
—	—	—	—	—

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja-				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaohje)	Virkaan-astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Loviisa	Keskikoulu	Rehtori Leht. Artur William Relander 1. 9. 1919— 31. 8. 1924	Knut Emil Laurén Ivar August Lovenetzky, O. K. Gustaf Robert Salomon Sjöblom Ruth Ingrid Snellman, F. M. Maria Elise Salenius Karl Eino Olof Petrell Edith Maria Lagercrantz Johan Elis Fridolf Andersson	Laulun opettaja Venäjän ja saksan kielen nuorempi lehtori Poikien voimistelun ja terveysopin opettaja Ruotsin ja saksan kielen nuorempi lehtori Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettajatar Poikien voimistelun ja terveysopin opettaja Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opett. Laulun opettaja	13. 10. 1919 — — 26. 4. 1921 — 5. 10. 1921 4. 10. 1922 17. 8. 1923	13. 10. 1919 — — 26. 4. 1921 — 5. 10. 1921 21. 10. 1922 5. 9. 1923	1. 11. 1919 — — 1. 9. 1921 — 1. 11. 1921 1. 11. 1922 1. 9. 1923
Hanko	Keskikoulu	Rehtori. Avoinn. 1. 9. 1919— 22. 11. 1921 Leht. Viktor Jedidjah Alfred Roos 23. 11. 1921—31. 8. 1924	Gustaf Werner Lindqvist Viktor Jedidjah Alfred Roos, F. K. Johan Erik Nordström, F. K. Johan Emil Pahlman, F. M. Hilma Sigrid Pahlman, F. M. Fanny Elsa Helena Tilgman Laura Emilia Fabritius Karl Johan Himberg, F. K.	Poikien voimistelun ja terveysopin opettaja Luonnonhistorian ja maantieteen nuorempi lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori Uskonnon ja suomen kielen nuorempi lehtori Saksan kielen nuor. lehtori opetusvelv. suomen kiel. Tytttöjen voimistelun ja terveysopin opettaja Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettajatar sekä laulun opettajatar Ruotsin kielen nuor. lehtori	27. 5. 1920 1. 4. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 6. 1921	27. 5. 1920 1. 4. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 5. 1921 27. 6. 1921	1. 9. 1920 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 9. 1921 1. 7. 1921
Turku	Ruotsalainen klassillinen lyseo	Rehtori. Lehtori Uno Oskar Berglund 1. 9. 1919— 31. 8. 1924 Vararehtori. Lehtori Gustaf Reinhold Törngren 1. 9. 1919— 12. 2. 1924 Avoinna 13. 2. 1919—31. 8. 1924	Albin Sulho Valerius Rosengren, F. M. Zacharias Teodor Schalin Lars Ludvig Lennart Lindström, F. K. Carl Magnus Schybergson, F. L. Uno Elis Lindström, F. M. Johan Jakob Huldén, F. K. Uno Brynolf Roos, F. M. Gustaf Reinhold Törngren, F. M. Emil Bruno Saxén, F. T.	Suomen kielen vanh. lehtori Piirustuksen ja kaunokirjotuksen opettaja Matematiikan nuor. lehtori Historian vanhempi lehtori Venäjän kielen vanh. lehtori Ruotsin kielen vanh. lehtori Matematiikan ja luonnonopin vanhempi lehtori Latinan ja kreikan kielen vanh. lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi leht.	28. 4. 1919 30. 7. 1919 6. 11. 1919 4. 3. 1920 — 26. 4. 1921 — 1. 3. 1924	2. 7. 1919 30. 7. 1919 6. 11. 1919 4. 3. 1920 — 26. 4. 1921 — 22. 3. 1924	1. 9. 1919 1. 9. 1919 1. 12. 1919 1. 5. 1920 — 1. 9. 1921 — 1. 5. 1924
Turku	Ruotsalainen lyseo	Rehtori. Leht. Carl Axel Aemius 1. 9. 1919—31. 8. 1924 Vararehtori. Lehtori Max Oskar v. Bonsdorff 1. 9. 1919— 30. 6. 1921	Viktor Hugo Renvald, F. K. Anni Holmqvist, F. K. Gustaf Uno Lagerblad, F. M. Gustav Cletus Ahlman, F. M. Max Oskar v. Bonsdorff, F. M., F. K. Vilhelm Eliel Viktor Westman F. M.	Suomen kielen vanh. lehtori Matematiikan ja luonnonopin nuorempi lehtori Latinan ja ruotsin kielen ylim. nuorempi lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori Uskonnon ja historiallisen lukemisen vanh. lehtori Uskonnon ja filosofianalkeiden vanh. lehtori	17. 3. 1919 — 6. 8. 1920 29. 4. 1921 — 4. 1. 1922	19. 5. 1919 — 6. 8. 1920 29. 4. 1921 — 4. 1. 1922	1. 9. 1919 — 1. 9. 1920 1. 9. 1921 — 1. 5. 1922

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päästökseen päiv.	Poistumis. päiväm.		
—	18. 5. 1923	31. 8. 1923	Raahan keskikoulun laulun opett.	—
—	20. 8. 1920	31. 8. 1923	Eläkkeelle	—
—	15. 2. 1921	30. 4. 1921	Viipurin ruots. lyseon voimistelun ja terveysopin nuorempi lehtori	—
—	—	—	—	—
—	17. 6. 1921	17. 6. 1921	Eläkkeelle	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Poikien voimistelun opettaja Oulun ruots. keskikoulussa	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Turun ruots. klassillisen lyseon saman aineen nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
—	—	—	—	—
—	—	—	—	Muuttanut nimensä Lindstrandiksi.
—	—	—	—	—
Vaasan ruots. lyseon saman aineen vanhempi lehtori	30. 7. 1918	31. 8. 1920	Lakkautuspalkalle	—
—	—	—	—	—
—	—	14. 2. 1923	Kuoli	—
—	—	12. 2. 1924	Kuoli	—
—	—	—	—	—
Turun akatemian fysiikan lehtori	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Turun ruots. lyseon saman aineen nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
—	16. 6. 1920	31. 8. 1920	Ero omasta pyynnöstä	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	1. 5. 1921	Helsingin eteläisen ruots. seurakunnan kirkkoherra	—
Maarianhaminan yhteislyseon samojen aineiden vanh. lehtori	23. 2. 1923	20. 4. 1923	Porvoon lyseon samojen aineiden vanh. lehtori	—

Koulun toimintapaikka	Koulun nimi	Rehtori ja vararehtori	Opettaja				
			Opettajan nimi	Virka	Virkaan astuminen		
					Nimitys (Määräys)	Valtakirja (Virkaohjeistus)	Virkaan astuminen
1	2	3	4	5	6	7	8
Turku	Ruotsalainen lyseo	Lehtori Henrik Adolf Karsten 1. 7. 1920—31. 8. 1924	August Hjalmar Tranchant, F. M.	Uskonnon ja filosofianlehtien vanhempi lehtori	5. 1. 1924	23. 1. 1924	1. 5. 1924
Turku	Ruotsalainen tyttökoulu	<i>Johdajatar</i> Gerda Johanna Fritsch 1. 9. 1919—31.8.1924	Arvid Lennart Forssell, F.M.	Luonnonhistorian ja maantieteen nuorempi lehtori	15. 4. 1921	15. 4. 1921	1. 9. 1921
Maarianhamina	Yhteislyseo	<i>Rehtori.</i> Lehtori Otto Wilhelm Drake 1. 9. 1919—7. 5. 1923 Avoinn. 8. 5. 1923—31. 8. 1924 <i>Vararehtori.</i> Leht. Anders Wilhelm Johansson 31. 8. 1919—31. 8. 1923 Avoinn. 1. 9. 1923—31. 8. 1924	Väinö Solstrand, F. K. Ewald Fredrik Müller, F. K. Axel Edvard Sundqvist, F. K. Hugo Wilhelm Kranck, F.M.	Suomen kielen vanh. lehtori Saksan ja ranskan kielen vanhempi lehtori Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori Luonnonhistorian ja maantieteen vanhempi lehtori	13. 2. 1920 26. 2. 1920 26. 2. 1920 18. 3. 1921	13. 2. 1920 26. 2. 1920 26. 2. 1920 18. 3. 1921	1. 9. 1920 1. 9. 1920 1. 9. 1920 1. 9. 1921
			Thure Viktor Emanuel Schulman, F. K. Vilhelm Elhel Viktor Wessman, F. M. Johan Hemming Forss Anders Wilhelm Johansson, F. D. Otto Wilhelm Drake, F. M.	Luonnonhistorian ja maantieteen nuorempi lehtori Uskonnon ja filosofianlehtien vanhempi lehtori Poikien voimistelun ja terveysopin opettaja Matematiikan, fysiikan ja kemian vanhempi lehtori Venäjän ja saksan kielen nuorempi lehtori	— — 4. 10. 1922 — — —	— — 21. 10. 1922 — — —	1. 11. 1922 — — — — —
Viipuri	Ruotsalainen lyseo	<i>Rehtori.</i> Leht. Gustaf Waldemar Wahlroos 1. 9. 1919—31. 8. 1920 <i>Vararehtori.</i> Leht. Waldemar Linblad 1. 9. 1919—31. 8. 1924	Yrjö Rosendahl, F. M. Fredrik Maximilian Schwindt, O. K. Max Fredrik Alfthan Alfred Edvin Grönroos, T.K. Arvid Leonard Forssell, F.M.	Suomen kielen vanh. lehtori Piirustuksen, muovailun ja kaunokirjotuksen opett. Voimistelun ja terveysopin nuorempi lehtori Uskonnon ja historiallisen lukemisen vanh. lehtori Luonnonhistorian ja maantieteen vanhempi lehtori	2. 7. 1919 16. 10. 1919 — — 27. 5. 1920	1. 9. 1919 16. 10. 1919 — — 27. 5. 1920	1. 9. 1919 1. 11. 1919 — — 1. 6. 1920
			Gustaf Robert Salomon Sjöblom Bertel Fredrik Leinberg, F. K. August Hjalmar Tranchant, F. M.	Terveysopin ja voimistelun nuorempi lehtori Luonnonhistorian ja maantieteen vanh. lehtori Uskonnon ja filosofianlehtien vanhempi lehtori	15. 2. 1921 3. 6. 1922 24. 2. 1923	15. 2. 1921 22. 6. 1922 14. 3. 1923	1. 5. 1921 1. 9. 1922 1. 9. 1923
Viipuri	Ruotsalainen tyttökoulu	<i>Johdajatar.</i> Aino Maria Otte-lin 1. 9. 1919—31. 10. 1920 Ingrid Margareta Borenius 5. 11. 1920—31. 8. 1924	Martin Theodor Christian Björklund Hilja Melida Elfving-Kalli Artur Julius Backman, F. M. Helga Sofia Kajander Lars Axel Knutson, F. K. Erik Wilhelm Ehrman, F. K.	Laulun opettaja Voimistelun ja terveysopin opettajatar Matematiikan ja luonnonopin nuorempi lehtori Voimistelun ja terveysopin opettajatar Matematiikan, fysiikan ja kemian nuorempi lehtori Luonnonhistorian ja maantieteen nuorempi lehtori	11. 6. 1919 — — 14. 1. 1911 15. 2. 1921 29. 4. 1921	11. 6. 1919 — — 14. 1. 1921 15. 2. 1921 29. 4. 1921	1. 9. 1919 — — 1. 2. 1921 1. 5. 1921 1. 9. 1921

vaihdot

Entinen toimi	Virasta siirtyminen		Myöhempi virka, eläke tai kuolema	Huomautuksia
	Päätöksen päiv.	Poistumis-päiväm.		
9	10	11	12	13
Viipurin ruots. lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
Viipurin ruots. lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	2. 7. 1924	31. 8. 1924	Helsingin ruots. tyttölyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	—
—	31. 5. 1924	31. 8. 1924	Maarianhaminan yhteislyseon samojen aineiden vanh. lehtori	—
Porvoon lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—	—	—	Virkojen vaihto nuor. lehtorin Thure Viktor Emanuel Schulmanin kanssa.
—	18. 3. 1921	31. 8. 1921	Porvoon lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	Virkojen vaihto vanh. lehtorin Hugo Wilhelm Kranckin kanssa.
—	4. 1. 1922	1. 5. 1922	Turun ruots. lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—
—	—	—	—	—
—	21. 4. 1923	31. 8. 1923	Vaasan ruots. lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	—
—	—	7. 5. 1923	Kuoli	—
Viipurin ruots. lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	—	—	—	Nimitetty ilman aukipanoa.
—	—	—	—	Viipurin suom. klassillisen lyseon ent. venäjän kielen kolleega.
—	—	24. 10. 1919	Kuoli	—
—	—	24. 1. 1920	Kuoli	—
Viipurin ruots. lyseon samojen aineiden nuorempi lehtori	15. 4. 1921	31. 8. 1921	Turun ruots. tyttökoulun samojen aineiden nuorempi lehtori	Nimitetty ilman aukipanoa nuoremasta vanhemmaksi lehtoriksi Viipurin lyseossa.
Loviisan keskikoulun poikien voimistelun ja terveysopin opett.	—	—	—	—
—	—	—	—	—
Kristiinankaupungin — Teuvan kirkkohera	5. 1. 1924	30. 4. 1924	Turun ruots. lyseon samojen aineiden vanhempi lehtori	Virkaavana koko virka-ajan.
Viipurin ruots. lyseon laulun opett.	—	—	—	Molempien virkojen haltija.
—	18. 9. 1919	30. 9. 1919	Ero omasta pyynnöstä	—
—	—	1. 11. 1919	Kuoli	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—

Koulun toimipaikka	Koulun nimi	Koululle annettu koulu-työkalujen arvovähennys	Koulun ohjelmän vaihtaminen	Koulun läheisyyden vahvistaminen	Koulun läheisyyden vahvistaminen	Koululle myönnetty keski- ja koulutodistuksia	Koululle myönnetty pöytäkirjoja	Oppilasluku. Luokkaluku l = varsinaisen luokka, r = rinnakkaisosasto				
								1919—1920	1920—1921	1921—1922	1922—1923	1923—1924
								8	9	10	11	12
Ikaalinen	Yhteiskoulu	1902 12. 16.	1919 6. 5.	1921 2. 14.	1921 5. 20.	—	101 5l.	115 5l.	125 5l.	126 5l.	124 5l.	
Lavia	Yhteiskoulu	1920 1. 21.	1919 12. 18.	1919 12. 18.	1922 3. 8.	—	—	71 4l.	91 5l.	93 5l.	89 5l.	
Tyrvää	Suomalainen yhteiskoulu	1904 7. 20. 1909 6. 16.	1919 9. 8.	1919 8. 6. 1922 10. 12.	1921 6. 29. 1924 8. 27.	1912 2. 24.	146 8l.	164 8l.	191 8l.	215 8l.	234 8l.	
Huittinen	Lauttakylän yhteiskoulu	1921 6. 1.	1922 6. 15.	1922 6. 15.	1921 6. 1. 1923 4. 6.	—	—	—	71 5l.	84 5l.	84 5l.	
Kokemäki	Yhteiskoulu	1907 9. 12. 1918 7. 17. 1922 2. 15. 1923 9. 14.	1919 6. 5. 1921 5. 25. 1922 6. 21. 1924 5. 8.	1922 6. 21. 1923 9. 20.	1921 3. 9.	1920 3. 6. 1921 1. 12. 1922 1. 18.	149 8l.	147 8l.	137 8l.	139 8l.	154 8l.	
Pori	Jatkoluokat	1906 6. 29.	1919 6. 26.	—	—	1909 1. 27.	36 3l.	23 2l.	10 1l.	—	—	
Morikarvia	Yhteiskoulu	1921 7. 6.	1922 8. 17.	1922 8. 17.	1924 1. 17.	—	—	—	49 3l.	74 4l.	83 5l.	
Hämeenlinna	Suomalainen yhteiskoulu	1878 1. 17. 1900 8. 5. 1904 6. 20. 1908 4. 9. 1918 1. 7.	1919 5. 15.	1918 10. 10.	1921 3. 9.	1902 3. 25. 1918 1. 7.	256 8l.	278 8l.+1r.	321 8l.+2r.	305 8l.+2r.	294 8l.+2r.	
Tampere	Suomalainen yhteiskoulu	1895 5. 29.	1919 5. 19.	1920 6. 11.	1921 4. 20.	1904 1. 21.	318 9l.	336 9l.+1r.	370 9l.+2r.	419 9l.+4r.	459 9l.+5r.	
Kangasala	Yhteiskoulu	1921 8. 10.	1922 12. 11.	1921 12. 1. 1922 8. 24.	—	—	—	—	33 1l.	53 2l.	80 3l.	
Luopioinen	Aitoon yhteisk.	1917 9. 12.	1919 9. 25.	1918 9. 5. 1924 9. 3.	1922 5. 10. 1924 2. 14.	—	69 3l.	83 4l.	105 5l.	83 5l.	83 5l.	

Koulun nauttima valtioapu																												
Varsinaisilla luokilla					Rinnakkaisluokilla											Muistutuksia												
Milloin myönnetty	Mille luokille myönnetty	Valtionavustuksen lukkaa kouluihin	Kallin arvon laskus	Aika mikäli valtionavust. on myönnetty.	Milloin myönnetty	Kuinka monella rinnakkaisluokalla					Valtionavustuksen lukkaa kouluihin	Kallin arvon laskus	Milloin myönnetty	Muistutuksia														
						1919—1920	1920—1921	1921—1922	1922—1923	1923—1924				1923—1924	1924—1925	1925—1926	1926—1927	1927—1928	1928—1929	1929—1930								
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26															
1919 8. 27.	I—V	6,000 mk	40 %	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1921 8. 3.	I—V	6,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 11. 20.	I—V	7,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 1. 26.	I—III	6,000 »	25 »	1920—1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 2. 8.	IV—V	6,000 »	25 »	1921—1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 3. 28.	I—V	6,000 »	30 »	1922—1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 1. 23.	I—V	6,500 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 12. 3.	I—VIII	7,000 »	40 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 12. 23.	I—V	7,000 »	40 »	1921—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 12. 23.	VI—VIII	7,000 »	40 »	1921—1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 7. 11.	VI—VIII	7,000 »	40 »	1922—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 12. 22.	I—II	6,000 »	30 »	1922—1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1924 1. 10.	I—V	6,000 »	30 »	1923—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 10. 22.	I—VIII	7,000 »	40 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 6. 8.	I—V	7,000 »	40 »	1921—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	VI—VIII	7,500 »	40 »	1921—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1920 1. 14.	I—IX	7,000 »	40 »	1. 1. 19— 1. 9. 19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	VII—IX	6,500 »	40 »	1919—1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 12. 11.	I—II	6,000 »	30 »	1922—1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 12. 12.	I—V	6,000 »	40 »	1923—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 10. 29.	I—VIII	7,000 »	40 »	1919—1921	1920. 10. 30; 1921. 12. 3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 3. 9.	I—VIII	7,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 26.	II—IX	7,500 »	50 »	jatkuvasti	1920. 11. 17; 1921. 11. 2; 1922. 11. 15; 1923. 11. 10.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 10. 5.	I—III	6,500 »	40 »	1923—1925	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1920 5. 26.	I—II	6,500 »	30 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1920 3. 24.	III	6,500 »	30 »	1920—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1920 3. 24.	III	6,500 »	30 »	1. 1. 20— 1. 9. 20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1920 5. 26.	III	6,500 »	30 »	1921—1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 11. 2.	I—IV	6,500 »	30 »	1921—1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 12. 22.	I—V	6,500 »	30 »	1922—1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 11. 1.	I—V	6,500 »	40 »	1923—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Koulun toimipaikka	Koulun nimi	Koulun perustamisvuosi	Koulun ohjelmavaihtelu	Koulun laajuus	Koulun muuttaminen	Koulun muuttaminen	Oppilasluku	Luokkaluku l = varsinaisen luokka, r = rinnakkaisosasto							
								1919-1920	1920-1921	1921-1922	1922-1923	1923-1924			
								1924-1925	1925-1926	1926-1927	1927-1928	1928-1929			
Viipuri	Tyttölyseo	1922 5. 4.	1922 6. 6.	1922 5. 24.	—	—	—	—	145	217	—	—	—	—	—
Säkijärvi	Yhteiskoulu	1907 6. 20.	1919 6. 18.	1918 12. 19.	1921 12. 3.	—	91	103	118	130	110	—	—	—	—
Hamina	Suomalainen yhteiskoulu	1894 6. 21. 1902 6. 19.	1919 7. 16.	1921 5. 7. 1924 10. 6.	1921 4. 20.	1904 9. 23.	269	279	285	290	306	—	—	—	—
Kotka	Suomalainen yhteiskoulu	1896 7. 29. 1899 5. 10.	1919 9. 22.	1918 12. 19.	1922 5. 10.	1901 8. 28.	215	240	264	299	319	—	—	—	—
Kymi	Yhteiskoulu	1921 3. 23.	1921 12. 1.	1921 12. 1.	1923 7. 17.	—	—	—	75	88	109	—	—	—	—
Inkeroinen	Yhteiskoulu	1923 11. 22.	1924 2. 7.	1924 2. 4.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kouvola	Suomalainen yhteiskoulu	1903 5. 26. 1911 2. 23.	1919 7. 23.	1922 10. 23.	1921 6. 6.	1911 2. 23.	334	369	404	413	393	—	—	—	—
Lappeenranta	Suomalainen yhteiskoulu	1892 6. 22. 1899 11. 8. 1900 9. 12.	1919 9. 2.	1919 10. 30.	1922 5. 4.	1902 12. 9.	282	320	322	374	401	—	—	—	—
Imatra	Yhteiskoulu	1909 3. 9.	1919 9. 4.	1919 9. 4.	—	—	120	132	142	150	200	—	—	—	—
Uuraa	Yhteiskoulu	1924 3. 20.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koivisto	Yhteiskoulu	1922 6. 29.	1922 10. 12.	1922 9. 7.	—	—	—	—	—	—	72	90	—	—	—
Terijoki	Keskikoulun jatkoluokat	1907 9. 27. 1912 5. 25. 1919 6. 2.	1919 9. 15.	1918 9. 18.	—	1914 1. 28.	33	34	36	35	40	—	—	—	—
Perkjärvi	Venäläinen yhteisrealikoulu	1918 9. 6.	1920 3. 11.	1922 9. 4.	—	—	?	215	188	125	?	—	—	—	—
Kellomäki	Pyhän Aleksin kinnnaasi	1919 11. 12.	1922 1. 26.	1922 1. 26.	—	—	?	69	64	90	80	—	—	—	—
Käkisalmi	Kreikkalais-katolisen seurakunnan keskkoulu	1920 11. 24.	1921 12. 29.	1922 6. 20.	—	—	—	61	61	71	81	—	—	—	—
Jaakkima	Yhteiskoulu	1892 6. 22. 1898 2. 22. 1905 3. 8.	1919 10. 6. 1920 12. 30. 1924 2. 14.	1921 6. 22. 1924 2. 14.	1921 5. 26.	1907 8. 29.	177	213	253	292	37	—	—	—	—
							81	91	106	121	135	—	—	—	—

Koulun nauttima valtioapu																												
Varsinaisilla luokilla													Rinnakkaisluokilla										Muistutuksia					
Milloin myönnetty	Mille luokille myönnetty	Vastavuu- suutus luku	Kalli- uden luku	Aika miten valtioapu on myön- n.	Milloin myönnetty	Kuinka monella rinnakkaisluokalla				Vastavuu- suutus luku	Kalli- uden luku	Koulun luku																
						1919-1920	1920-1921	1921-1922	1922-1923																			
1923 1. 19.	I-II	7,000 mk	50 %	1922-1923	1923. 1. 19; 1923. 11. 21.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1919 10. 8.	I-V	7,000 »	50 »	1919-1921	1921 6. 6.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 10. 22.	I-VIII	7,000 »	50 »	1919-1921	1921 5. 25.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 26.	I-VIII	7,500 »	50 »	1919-1921	1921 11. 6; 1921. 8. 3; 1921. 12. 3; 1923. 3. 6; 1923. 11. 23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 1. 3.	—	7,000 »	40 »	1922-1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 6.	I-VIII	7,500 »	50 »	1919-1921	1921 8. 3.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 26.	I-VIII	7,500 »	50 »	1919-1921	1921 11. 26.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 5.	I-V	7,000 »	50 »	1919-1921	1921 11. 5.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 6. 22.	I-V	7,000 »	50 »	1921-1923	1923 7. 11.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 10. 29.	I-III	7,000 »	50 »	1919-1921	1921 6. 22.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 4. 26.	I-III	7,000 »	50 »	1923-1925	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 26.	I-V	7,500 »	50 »	1919-1921	1921 11. 26.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 10. 26.	I-V	7,500 »	50 »	1921-1923	1923 2. 16.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 2. 16.	VI-VIII	6,000 »	40 »	1923-1924	1924 3. 20.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 2. 8.	I-V	6,500 »	40 »	1923-1923	1924 1. 10.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Koulu oli 1923—1924 3-luokkainen. Oikeutettu antamaan keskkouluotoksia syysk. 1 päivän 1924. Lisäksi on koulussa avustettu rinnakkaisopetusta 1919—20 3:lla luokalla, 1920—21 1 luokalla ja 1921—22 1 luokalla. Koulussa on myös ollut rinnakkaisluokkia, jotka eivät ole nauttineet valtioapua.

Opetuskieli venäjä.

Opetuskieli venäjä.

Opetuskieli venäjä.

Koulun keskkouluaste otettiin valtion huostaan 1923.

Oikeutettu antamaan keskkouluotoksia kalenterivuoden 1924 loppuun.

Koulun toimipaikka	Koulun nimi	Koulun perustamis- ja sen työllistämisen vuorokaudet	Koulun alkeisluokkien määrä	Koulun alkeisluokkien määrä v. 1921	Koulun alkeisluokkien määrä v. 1922	Koulun alkeisluokkien määrä v. 1923	Koulun alkeisluokkien määrä v. 1924	Koulun alkeisluokkien määrä v. 1925	Koulun alkeisluokkien määrä v. 1926	Koulun alkeisluokkien määrä v. 1927	Oppilasluku. Luokkaluku l = varsinaisten luokka, r = rinnakkaisosasto					
											1919-1920	1920-1921	1921-1922	1922-1923	1923-1924	
											1924-1925	1925-1926	1926-1927	1927-1928	1928-1929	
Varkaus	Suomalainen yhteiskoulu	1920 3. 26.	1921 6. 1.	1921 6. 1.	1922 12. 27.	—	—	127	132	149	—	—	—	—	—	—
Värtsilä	Yhteiskoulu	1907 7. 4. 1922 5. 23.	1919 6. 18. 1921 4. 25.	1918 8. 26.	1921 5. 25.	—	115	124	146	158	143	—	—	—	—	—
Joensuu	Yhteiskoulu	1907 6. 20.	1919 5. 22.	1919 9. 18.	1921 5. 20.	1914 12. 30.	221	251	259	266	275	—	—	—	—	—
Nurmes	Keskikoulun jatkoluokat	1898 12. 6. 1903 11. 17.	1919 7. 9. 1921 12. 5.	1918 12. 19. 1921 12. 5.	—	1906 11. 13.	27	32	31	33	38	—	—	—	—	—
Vaasa	Suomalainen jatko-opisto	1902 6. 19.	1919 9. 22.	1919 8. 6.	—	1913 1. 29.	33	27	31	27	25	—	—	—	—	—
Kristiinankaupunki	Suomalainen yhteiskoulu	1923 3. 9.	1923 11. 19.	1923 11. 19.	—	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—	—
Jyväskylä	Kristiinan suomalainen yhteiskoulu	1906 3. 7. 1917 11. 1.	1922 12. 14.	1918 10. 10. 1923 9. 17.	1921 5. 19.	1918 12. 12.	166	180	185	202	218	—	—	—	—	—
Viitasaari	Suomalaiset jatkoluokat	1901 10. 1.	1919 8. 20.	1919 7. 2.	—	1914 2. 3.	44	48	38	48	42	—	—	—	—	—
Saarijärvi	Yhteiskoulu	1905 9. 20. 1922 12. 20.	1919 8. 20.	1919 9. 15. 1923 1. 25.	1923 4. 26.	1924 11. 27.	65	68	75	91	116	—	—	—	—	—
Haapamäki	Yhteiskoulu	1908 9. 23.	1919 8. 6.	1921 10. 20.	1923 4. 26.	—	92	82	92	95	94	—	—	—	—	—
Alavus	Yhteiskoulu	1907 9. 6. 1919 10. 31.	1919 9. 15. 1922 3. 9.	1919 8. 20. 1921 10. 2. 1921 10. 13.	1921 5. 20.	1922 1. 11.	142	145	175	198	212	—	—	—	—	—

Koulun nauttima valtioapu																											
Varsinaisilla luokilla					Rinnakkaisluokilla										Muistutuksia												
Milloin myönnetty	Mille luokille myönnetty	Mille luokille myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	
																											1919-1920
1922 1. 3.	I—V	7,000 mk	50 %	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 8. 27. 1921 6. 8.	I—V I—V	7,000 » 7,000 »	50 » 50 »	1919—1921 jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Oikeutettu 1922 laajentamaan 8-luokkaiseksi, jota oikeutta koulu ei ole käyttänyt hyväkseen.
1919 8. 27.	I—VIII	7,000 »	50 »	jatkuvasti	1920. 11. 24.; 1922. 6. 27.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rinnakkaisluokan korotettu valtioapu laskettiin tammi-kuun alusta 1922.
1919 10. 2. 1921 12. 23. 1923 10. 18.	I—III I—III I—III	6,000 » 6,000 » 6,000 »	50 » 50 » 50 »	1919—1921 1921—1923 1923—1925	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 12. 1921 7. 13. 1923 7. 11.	I—III I—III I—III	6,000 » 6,000 » 6,000 »	40 » 40 » 40 »	1919—1921 1921—1923 1923—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 9. 24.	I—VIII	7,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 8. 27.	I—V	7,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Koulu siirt. vuodesta 1919 luokka luokalta valtion huostaan. Lukuvuonna 1922—1923 oli toimimassa enää vain yksi luokka.
1919 8. 27. 1921 12. 23. 1923 2. 22. 1923 11. 30.	I—III I—V I—V I—V	7,000 » 6,000 » 6,000 » 7,000 »	40 » 30 » 40 » 40 »	1921—1922 1922—1923 1923—1926	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Aluksi nauttinut 1918 myönnettyä valtioapua 5,000 mk ja 50 %. Laajennettiin 1922 8-luokkaiseksi. — Oikeus antaa keski-koulutodistuksia ja päästää yliopistoon myönnetty kalenterivuoden 1923 loppuun.
1920 5. 26. 1920 3. 24. 1922 1. 11. 1922 11. 6. 1923 11. 1.	I—II I—III I—V I—V I—V	6,000 » 6,000 » 6,000 » 6,500 » 6,500 »	40 » 40 » 40 » 40 » 40 »	svysl. 1919 1920—1921 1921—1922 1922—1923 1923—1925	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Oikeus antaa keski-koulutodistuksia myönnetty kalenterivuoden 1925 loppuun. Lukuvuonna 1919—1920 sekä V luokalla 1920—1921 nautittiin valtioapua aikaisemmin myönnetty määrä.
1919 11. 12.	I—VIII	7,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Koulu tuli täysluokkaiseksi v. 1921.

Yksityisoppikouluja
Ruotsinkie-

Koulun toimipaikka	Koulun nimi	Koulun aika lupa ja sen työohjelma valmistetta	Koulun aika lupa ja sen työohjelma valmistetta	Koulun aika lupa ja sen työohjelma valmistetta	Koulun aika lupa ja sen työohjelma valmistetta	Koulun aika lupa ja sen työohjelma valmistetta	Koulun aika lupa ja sen työohjelma valmistetta	Oppilasluku. Luokkaluku l = varsinaisen luokka, r = rinnakkaisosasto				
								1919— 1920	1920— 1921	1921— 1922	1922— 1923	1923— 1924
Helsinki	Nya svenska läroverket	1882 5. 4.	1919 5. 30.	1919 5. 30.	1921 5. 20.	1889 5. 20.	318 9l.	324 9l.	358 9l.	357 9l.	355 9l.	
»	Läroverket för gossar och flickor	1883 5. 25.	1919 5. 8.	1919 6. 5.	—	1889 10. 9.	343 9l.	354 9l.	360 9l.	370 9l.	369 9l.	
»	Nya svenska samskolan	1888 5. 17.	1919 5. 22.	1920 6. 29. 1921 5. 27. 1922 5. 30.	—	1889 10. 16.	296 9l.	302 9l.	312 9l.	331 9l.	321 9l.	
»	Svenska samskolan	1913 2. 5.	1919 6. 18.	1922 4. 13. 1923 5. 26.	1921 5. 20.	1920 9. 29.	202 9l.	223 9l.	236 9l.	241 9l.	245 9l.	
»	Svenska privata läroverket för flickor	1870 2. 16.	1920 9. 14.	1922 1. 18. 1924 6. 11.	—	1905 3. 1.	185 9l.	201 9l.	217 9l.	222 9l.	237 9l.	
»	Privata svenska flickskolan	1889 5. 24.	1924 3. 15.	1921 6. 29.	—	1897 1. 19.	202 9l.	214 9l.	201 9l.	221 9l.	206 9l.	
»	Nya svenska flickskolan	1900 2. 27.	1919 6. 5.	1919 6. 5.	—	—	225 8l.	232 8l.	247 8l.	239 8l.	242 8l.	
»	Judiska samskolan	1920 9. 22.	1922 2. 23.	1922 1. 28. 1924 2. 2.	1924 4. 25.	—	—	56 4l.	66 5l.	74 6l.	88 6l.	
»	Bränd samskola	1920 12. 2.	1921 1. 28.	1921 4. 1. 1923 5. 9.	—	—	—	—	82 5l.	105 6l.	119 6l.	
Oulunkylä	Äggelby svenska samskola	1912 1. 24.	1919 9. 25.	1918 12. 19.	1921 5. 20.	—	103 5l.	99 5l.	108 5l.	114 5l.	114 5l.	
Porvoo	Privata svenska flickskolan	1863 1. 17.	1919 8. 6.	1919 8. 6.	1921 5. 20.	—	159 6l.	195 6l.	213 6l.	215 6l.	214 6l.	
Loviisa	Mellanskolans Lovisa fortsättningsklasser	1909 8. 19.	1919 7. 23.	1919 10. 20.	—	1913 1. 29.	44 3l.	37 3l.	37 3l.	39 3l.	46 3l.	
Kauniainen	Grankulla samsk.	1909 3. 2.	1919 8. 6.	1919 7. 30.	1921 5. 20.	1916 1. 11	262 9l.	319 9l.	315 9l.	328 9l.	322 9l.	

koskevia tietoja.
liset koulut.

Koulun nauttima valtioapu																											
Varsinaisilla luokilla													Rinnakkaisluokilla														
Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Mille luokille myönnetty	Mille luokille myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	Milloin myönnetty	
																											1919— 1920
1919 9. 18.	II—IX	8,000 mk	50 %	jatkuvasti	1923. 1. 3; 1923. 12. 15.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 8. 27.	II—IX	8,000 »	50 »	jatkuvasti	1920. 10. 20.	—	1	1	1	1	6,000 mk	50 %	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 8. 27.	II—IX	8,000 »	50 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 7. 20.	II—IX	8,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 9. 18.	II—IX	8,000 »	50 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 10. 19.	II—IX	8,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1918 11. 2.	II—VIII	6,000 »	25 »	toistaiseksi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 2. 15.	II—IX	8,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 8. 27.	II—IX	8,000 »	50 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 7. 20.	II—IX	8,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 8. 27.	II—VIII	8,000 »	50 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 11. 2.	II—VIII	8,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 11. 2.	II—VIII	8,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 11. 16.	II—V	7,000 »	40 »	1921—1922	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1922 9. 27.	II—VI	8,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 20.	I—V	6,000 »	50 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1921 8. 10.	I—V	6,000 »	50 »	1921—1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1923 6. 26.	I—V	6,000 »	50 »	1923—1925	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 12.	I—VI	7,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 11. 12.	I—III	6,500 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919 9. 18.	II—IX	8,000 »	50 »	jatkuvasti	1919. 9. 18; 1919. 10. 16.	—	2	3	3	3	3	6,000 mk	50 %	3,000 mk	50 %	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Lukuvuosina 1922—23 ja 1923—24 myönnettiin rinnakkaisopetusta varten luokilla II—V 8,000 mk.

1919—1920 avustus suoritettiin luokilla II—VIII ja v. 1919 myönnettiin kerta kaikkiaan 5,000 mk naiskasvatusta tarkottavalle linjalle luokilla VII—VIII.

1924 7. 10. myönnettiin satumainen 30,000 mk:n suuruisen apuraha.

Oikeus antaa keski-koulutodistuksia myönnettiin 2 vuodeksi. Koulu sai 1919 5. 3. ylimääräisen 15,000 mk:n suuruisen valtioavun.

1919 10. 6. myönnettiin oikeus järjestää koulu 3-luokkaiseksi maanviljelyslyseoksi. 1922 7. 20. muutettiin koulun nimi Lovisa gymnasium'iksi. 3,000 mk:n erä myönnettiin »Klostret»-laitoksen luokille.

Koulun toimipaikka	Koulun nimi	Koululle annettu toimilupa ja sen välivädit	Koulun ohjelmän vaihtaminen	Koulun laajennuksen vuorokausittainen	Koulun laajennuksen vuorokausittainen	Koululle myönnetty oikeus antaa oppilaita koulutuksella	Koululle myönnetty oikeus päästää ylioppilaskouluun	Oppilasluku. Luokkatuku I - varsinaisen luokan, r - rinnakkaisosasto				
								1919-1920	1920-1921	1921-1922	1922-1923	1923-1924
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Kaskinen	Kaskö samskola	1917 2.13.	—	—	—	—	—	32	38	33	—	
Pietarsaari	Realläroverket Jakobstad	1895 9. 5. 1901 5.14.	1919 10. 2.	1917 12. 5.	1921 5.20.	1909 9.26.	—	31	31	244	258	
Uusikaarlepyy	Nykarleby samskola	1919 9.25.	1921 6.29.	1921 6.29.	1921 10.19.	—	—	81	81	1r.	1r.	
Kokkola	Privata svenska samskolan i Gamlakarleby	1899 10.24.	1919 12. 4.	1919 12. 4.	—	1907 1.16.	—	36	31	36	37	
Oulu	Svenska mellanskolans i Uleåborg fortsättningsklasser	1907 12.10.	1919 8.20.	1915 9.14.	—	1912 2.14.	—	3l.	3l.	3l.	3l.	
								66	81	105	100	
								3l.	4l.	5l.	5l.	

Koulun nauttima valtioapu																
Varsinaisilla luokilla					Rinnakkaisluokilla							Muistutuksia				
Milloin myönnetty	Mille luokille myönnetty	Vahvoituksen lukkaa	Käsitteellisyys	Alia onko vahvoitus on myönnetty	Milloin myönnetty	Kuinka monella rinnakkaisluokalla					Vahvoituksen lukkaa		Käsitteellisyys			
						1919-1920	1920-1921	1921-1922	1922-1923	1923-1924						
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1919 10. 22.	I—VIII	7,000 mk	40 %	1919—1921	1920. 12. 1; 1921. 11. 2; 1922. 10.	—	1	1	1	—	5,000 mk	40 %	—			
1921 5. 25.	I—VIII	7,000 »	40 »	1921—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1924 7. 2.	I—VIII	7,000 »	50 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1921 10. 19.	I—V	7,000 »	40 »	1921—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1924 8. 4.	I—V	7,000 »	40 »	jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1920 3. 24.	I—III	7,000 »	40 »	1919—1921	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1921 4. 23.	I—III	7,000 »	40 »	1921—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1919 12. 10.	I—III	5,000 »	25 »	1919 l. l.stä jatkuvasti	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1922 5. 4.	I—II	7,000 »	40 »	1922—1923	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1923 10. 5.	I—III	6,000 »	40 »	1923—1924	—	—	—	—	—	—	—	—	—			

Koulu oikeutettiin antamaan keski-koulutodistuksia 1924 9. l:een asti.

Valtioapua v. 1919 myönnettäessä asetettiin ehto, että oppilasluvun tulee olla vähintään 30.